

Аймгийн засаг даргын Үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн ХШҮ-ний тайлан									
Сүхбаатар аймгийн Засаг даргын Тамгын газар									
2023 оны жилийн эцэс									
Д/д	Зорилт	Арга хэмжээ	Хэрэгжих хугацаа	Суурь түвшин	Шалгуур үзүүлэлт	Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, эх үүсвэр (сая төгрөг)	2023 оны зорилтот түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Нэгдсэн дүгнэлт	Үнэлгээ
1. НЭГ. "КОВИД-19" ХАЛДВАРТ ЦАР ТАХЛААС ҮҮДЭЛТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ХҮНДРЭЛИЙГ ДАВАН ТУУЛАХ БОДЛОГО									
1	1.1.1. Ковид-19 шинэ болон сэргэн тархаж буй халдвараас сэргийлэхэд салбар дундын хамтын ажиллагааг нэмэгдүүлнэ.	1. Шинэ болон сэргэн тархаж байгаа халдвараас сэргийлэх, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний хариу арга хэмжээний болон нөөцийн бэлэн байдлыг хангах	2021 - 2024	16	Бэлэн байдал хагагдсан эрүүл мэндийн байгууллагын тоо	783.6		"КОВИД-19" шинэ болон сэргэн тархаж буй халдвараас сэргийлэхэд салбар дундын хамтын ажиллагааг нэмэгдүүлэх зорилгоор аймгийн шуурхай штабын тохиолдлын удирдлагын тогтолцооны багийг аймгийн засаг даргын захирамжаар 6 баг 21 бүлэг 118 төрийн албан хаагчийн бүрэлдэхүүнтэй томилон салбар дундын оролцоог ханган иргэдэд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг газар дээр нь түргэн шуурхай, чанартай хүргэх шуурхай хариу арга хэмжээний 16 эрүүл мэндийн байгууллагын 32 баг бэлэн байдлыг ханган хариу арга хэмжээг авч ажиллаж байна. Ковид -19 халдварын 44 батлагдсан ор байгаа бөгөөд цаашид эмнэлгийн бүс нөхцөлд дэлгэх боломжтой 250 орыг төлөвлөн ажиллаж байна. Улсын төсвийн 546.1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар хүчилтөрөгчийн бэсрэг үйлдвэрийг ашиглалтанд орлуулан аймагт хүчилтөрөгч үйлдвэрлэх асуудлыг шийдвэрлэсэн. 2020-2022 онд нэмэлтээр аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт 300, сумдад 272, нийт 572 орыг дэлгэн ажиллуулсан. 2020-2023 онд эрүүл мэндийн салбарт нийт 4.131.6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар хамгаалах хувцас, ариутгалын бодис, урвалж оношлуур, багаж хэрэгсэл нийлүүлэгдсэн. 2023 онд 321,6 сая төгрөг тоног төхөөрөмж, дагалдах хэрэгсэл, эм, эмнэлгийн хэрэгслийг АНЭ, УАУНЭ, ӨСЭМТ-үүдэд олгоод байна. Эрүүл мэндийн сайдын 2023 оны 01 дүгээр сарын 24-ны өдрийн "Эмнэлгийн тоног төхөөрөмж, дагалдах хэрэгслийг орлогод авч хуваарилах тухай" А/37 дугаар тушаалын дагуу Сүхбаатар аймгийн нэгдсэн эмнэлэг (Бичигт хилийн боомт) гэсэн 11 нэр төрлийн 360,049,160 төгрөгний өртөг бүхий тоног төхөөрөмж, дагалдах хэрэгслээр хангаад байна. Ковид-19 халдварын үеийн нөөц хангалт: - Эм тариа 57 нэр төрлийн - 491 сая төгрөг / 21-30 хоног/ - Антибиотик 8-н нэр төрлийн - 23 сая төгрөг / 14-20 хоног/ - Вирусийн эсрэг эм, тариа 10 нэр төрлийн - 337 сая төгрөг /14-21 хоног/ - Эмнэлгийн хэрэгсэл 14-н нэр төрлийн -22,3 сая төгрөг /14-21 хоног/ - ХХХэрэгсэл 10-н нэр төрлийн - 639 сая төгрөг / 21-30 хоног/ - АХБодис 7-н нэр төрлийн - 21,3 сая төгрөг / 10-14 хоног/-ийн нөөцтэй ажиллаж байна.	100%
2		2. Аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт PCR шинжилгээ хийх орчин нөхцөл бүрдүүлэх, урвалж оношлуураар хангах	2021 - 2024	0	Төхөөрөмж, урвалж оношлуурын тоо	Улсын болон орон нутгийн төсвийн 47.6 сая төгрөг		Улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр оронавируст халдварыг илрүүлэх PCR-ийн шинжилгээг орон нутагт хийх техник тоног төхөөрөмж, нөхцөл боломжоор ханган 2021 оны 05 дугаар сараас эхлэн 2021 онд нийт 16221 сорьцонд шинжилгээ хийж орон нутгийн төсвөөс PCR-ийн тэжээлт орчин 3650 ширхэг 8.4 сая, дагалдах хэрэгсэл худалдан авахад 13.5 сая төгрөгийг шийдвэрлэсэн байна.Нийт ПГУ-3986, тодорхойлох-4312 шинилгээг хийсэн байна.2022 онд Улсын болон Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар ПГУ-3766, тодорхойлох 4042, ялгах 2740 оношлуур нийт 25.7 сая төгрөг, 2023 онд 2022 оны үлдэгдэл оношлуураас ПГУ- 86 хүнд шинжилгээ хийн 1.2 сая төгрөг нийт 47.6 сая төргөний оношлуур зарцуулсан байна. Хүрсэн түвшин : 100%	100%

3		3. Бичигт хилийн боомтод тандалтын нэгж байгуулах	2022 - 2024	0	Нэгж байгуулагдсан эсэх	"Улсын төсөв 360.0 сая төгрөг Орон нутгийн төсөв-115.6 сая төгрөг Хандив 909.5 Нийт 1.385.1 сая төгрөг"	Ковид-19 халдвараас сэргийлэх, хянах, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах, тандалтын зорилгоор бичигт боомтод Эрдэнэцагаан сумын эрүүл мэндийн төвөөс их эмч, сувилагч, ариутгагч нарыг татан ажиллуулсан. Орон нутгаас Бичигт өргөө ОНӨҮГ-ын байранд 4 өрөө гарган засварлаж улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар PCR-ийн лабораторийн тоног төхөөрөмж, дагалдах хэрэгслээр ханган 662 сая төгрөгийг зарцуулсан байна. Мөн Эрүүл мэндийн яамнаас Япон улсын Засгийн газрын буцалтгүй тусламжаар нийлүүлэгдсэн 909.5 сая төгрөгийн өртөг бүхий Зөөврийн эмнэлгийг шаардлагатай багаж тоног төхөөрөмж, эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хамт Бичигт боомтод байрлуулаад байна. Шаардлагатай тохиолдолд лабораторийг ажиллуулах бэлэн байдлыг хангаж Бичигт боомтын захиргаатай хамтран явуулын эмнэлэг, PCR-ийн лабораторийг байршуулах газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн.	90%
4	1.1.2. Ковид-19 цар тахлын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж, бэлэн байдлыг хангахтай холбоотой төсвийн санхүүжилт, нөөц хангалтыг нэмэгдүүлнэ.	1. Гамшгийн эрсдэлийн сангийн нөөцийг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	55	Гамшгийн эрсдэлийн сангийн нөөцийн хувь	1.7 тэр бум	Аймгийн ИТХ-ын тогтоолоор Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд зарцуулагдах төсвийг жил бүр батлан үйл ажиллагаанд хэрэгжүүлж ажилладаг бөгөөд 2021 онд 500 сая, 2022 онд 500 сая, 2023 онд 710 сая төгрөг тус тус төсөвлөсөн байна. Гүйцэтгэлээр 2023-2024 онд тоног төхөөрөмжийн сайжруулалт, аюултай хог хаягдал /химийн бодис/ устгах, засвар үйлчилгээ, гамшиг, ослын үед ажиллах, хойшлуулшгүй сэргээн босгох үйл ажиллагааны зардалд 847.674.082 төгрөг төсөвлөснөөс 452.500.233 төгрөгийг зарцуулсан. Мөн Засаг даргын нөөц сангаас 293.599.523 төгрөгийг тус тус зарцуулаад байна.	100%
5		2. Бараа материал, хувцас хэрэглэл, эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, ариутгал халдваргүйтгэлийн бодис хэрэгсэл, өвс тэжээл, тоног төхөөрөмжийн нөөцийн хангалтыг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	16.6	Материаллаг нөөцийн хангалтын хувь	506	2021 онд Ковид -19 цар тахлын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх бэлтгэл бэлэн байдал хангах, хариу арга хэмжээ авч ажиллах зорилгоор эм эмнэлэгийн хэрэгсэл, ариутгал халдваргүйтгэлийн зардалд аймгийн Засаг даргын захирамжаар 506,988,721 төгрөг шийдвэрлэж, зориулалтын дагуу захиран зарцуулсан.	100%
6		3. Аймгийн төв дэх зочид буудал, сургуулийн дотуур байруудыг тусгаарлан ажиглах байр болгох, бэлтгэлийг хангаж тоог нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	60	Тусгаарлан ажиглах байрны хангалтын хувь		Аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/180 дугаар захирамжаар томилогдсон "Тусгаарлан ажиглах үйл ажиллагааг зохицуулах баг" тус аймгийн хэмжээнд Коронавируст халдвар /Ковид-19/-аас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх чиглэлээр тусгаарлах ажиглах байрны судалгааг гаргаж, бэлэн байдлыг хангуулж ажилласан. Аймгийн төвд 6 объектод 120 ортой, 12 сумдад нийт 60 ортой, 180 ортой 20 объектыг бэлтгэн ажиллаж байсан.	100%

7		4. Тусгаарлах байранд шаардлагатай эд зүйл, хэрэгслийг бэлтгэх	2021 - 2024	50	Тусгаардах байран дахь эд зүйл, хэрэгслийн хангалтын хувь	120	Тусгаарлан ажиглах байранд шаардлагатай ажиллах хүч, хоол хүнс халдвар хамгааллын хувцас, халдваргүйтгэлийн бодис, ор, амьсгалын аппарат байршуулж, бусад тоног төхөөрөмж, яаралтай тусламжийн эм тарианы нөөц, оношлуурын нөөцөөр АОК, СОК ханган ажилласан. Эрүүл мэндийн ажилтныг өрх сумын эрүүл мэндийн төвөөс татан ажиллуулсан. 2021 оны 10 сарын байдлаар 21 тусгаарлах байранд 1063 иргэнийг тусгаарлан ажигласан. ЭМС-ийн 2022 оны А/373 тоот тушаалын дагуу Ковид -19 халдвар нь улирлын томуу томуу төст өвчнөөр үнэлэгддэг болсон тул Тусгаарлах байр бэлдэх шаардлагагүй болсон. 2023 онд аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт яаралтай тусламжийн хэсэгт гадна талаасаа ордог хаалгатай хүлээлгийн хэсэгтэй өрөөг тохижуулж, 2 ор, амьсгалын аппарат байршуулж, бусад тоног төхөөрөмж, яаралтай тусламжийн эм тарианы нөөц, оношлуурын нөөцийг ханган тусламж үйлчилгээ үзүүлж байна. Мөн Зөвөрийн ЭХО, рентен зэрэг нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжийн бэлэн байдлыг ханган ажиллаж байна. Тусгаарлах өрөөгөөр нийт- 3799 хүн үйлчлүүлж ковидын түргэвчилсэн шинжилгээг 3799 хүнээс авч үүнээс сул эерэг тохиолдол 48 гарч PSR шинжилгээнд хамруулсан. Ковид-19 түргэвчилсэн тестээр эерэг гарсан тохиолдолд эмнэлзүйн зовиур болон бодит үзлэг, рентген шинжилгээнд дүгнэлт хийж, гэрээр эмчилгээ хяналтын талаарх зөвлөгөө зөвлөмжийг өгч, шаардлагатай тохиолдолд PCR шинжилгээг хийж, онош батлагдмагц халдвартын тасагт хэвтүүлэн эмчилж, бүх тасгуудад тусгаарлах өрөө болон бэлэн байдлыг ханган ажиллаж байна.	100%
---	--	--	-------------	----	---	-----	---	------

2. ХОЁР. ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ

8	2.1.1. Хүн амын дунд зонхилон тохиолдож буй халдварт болон халдварт бус өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэг үзлэг, оношилгоо, шинжилгээний хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.	1. Иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх хүрээнд халдварт болон халдварт бус өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, зөв дадал хэвшлийг бий болгоход чиглэсэн сургалт сурталчилгаа, нөлөөллийн ажлыг тогтмол зохион байгуулах	2021 - 2024	141.4 3 6697	10000 хүн амд ногдох халдварт өвчний түвшин Хүн амын идэвхитэй хөдөлгөөн, архи тамхины хэрэглээг бууруулахад чиглэсэн арга хэмжээний тоо 10000 хүн амд халдварт бус өвчний тархалт	Улсын төсөв-19.4 сая төгрөг	"2021-2023 оны байдлаар Иргэдэд эрүүл мэндийн боловсрол олгох чиглэлээр анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагуудын нийгмийн эрүүл мэндийн ажилчдыг 100 хувь хамруулж, арга зүйгээр ханган мэдлэг боловсролыг дээшлүүлж ажилласан байна. Аймгийн хэмжээнд сургалт сурталчилгааны 184 арга хэмжээг зохион байгуулж давхардсан тоогоор 287180 иргэн хамрагдсан. Сургалтын дараа мэдлэг 20-40 хувь нэмэгдсэн байна. 2023 онд Орон нутгийн BBC телевизтэй хамтран ажиллах гэрээ байгуулж 15 удаагийн мэдээ мэдээллийг мэдээний цагаар явуулж, 65 төрлийн шторкыг өдөрт 8 удаагийн давталттайгаар 31200 удаа явуулсан байна. Цахимаар ЭМЯ болон ХӨСҮТ, төрөлжсөн нарийн мэргэжлийн эмнэлгүүдтэй хамтран эрүүл мэндийн байгууллагын эмч эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд 12 удаагийн сургалт зохион байгуулж 450 хүн хамрагдсан байна. Хүрсэн түвшин: - 184 арга хэмжээг зохион байгуулж давхардсан тоогоор 287180 иргэн хамрагдсан, иргэдийн 70 орчим хувьд эрүүл мэндийн боловсрол олгох эрүүл мэндийн зөвлөгөө мэдээлэл хүргэн ажилласан байна."	100%
---	--	--	-------------	--------------------	--	-----------------------------	--	------

Хүрсэн түвшин : 184 арга хэмжээг зохион байгуулж давхардсан тоогоор 287180 иргэн хамрагдсан, иргэдийн 70 орчим хувьд эрүүл мэндийн боловсрол олгох эрүүл мэндийн зөвлөгөө мэдээлэл хүргэн ажилласан байна.

9	2. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийг түшиглэн Эрүүл мэндийг дэмжих төвийг байгуулах	2022 - 2024		Дэмжих төв байгуулагдсан эсэх	1.157.0сая	"Монгол улсын засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор эрүүл мэндийг дэмжих төвийн засварт- 300,0 сая төгрөг, тоног төхөөрөмжид – 451,5 сая төгрөгийн улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт хийгдэж 2022 оны 5 сарын 1-ээс эхлэн эрт илрүүлэг үзлэг шинжилгээ оношилгоо хийгдэж байна.18-аас дээш насны 41565 иргэн хамрагдахаас 8728 хүн 21 хувьтай хамрагдвал зохих хүн амын 43.3 хувийг хамруулсан байна.Эрт илрүүлэг үзлэгээр хоол боловсруулах замын өвчлөл бөөр замын өвчлөл зонхилон бүртгэгдсэн байна. Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, эх үүсвэр (сая төгрөг): Хүрсэн түвшин : Хүрсэн түвшин: Төв байгуулагдсан"	100%
10	3. Эрүүл ажлын байрыг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	26	Дэмжигч байгууллагын тоо	3.5 сая	"ЭМС-ийн 2017 оны А/472 тоот тушаалын дагуу эрүүл мэндийг дэмжигч байгууллага, Эрүүл ажлын байрыгдэмжих ажлыг жил бүр зохион байгуулж, жилийн эцэст шалгаруулж урамшуулал олгон ажилладаг. Сүүлийн 3 жилийн хугацаанд Эрүүл ажлын байрыг нэмэгдүүлэх зорилгоор "Эрүүл мэндийг дэмжигч байгууллага, эрүүл ажлын байр" сэдэвт сургалтыг 18 удаа зохион байгуулж 238 байгууллагын 2206 ажилчдыг хамруулж зөвлөгөө зөвлөмж өгч ажилласан. 2021-2023 онд нийт 31 байгууллагын материал ирснээс 8 байгууллага эрүүл мэндийг дэмжигч байгууллагын 2, 3 дугаар зэргийнболзол хангаж гэрчилгээ, мөнгөн шагналыг Засаг даргын нөөц сангаас олгосон байна. Хүрсэн түвшин : 29"	100%
11	4. ХДХВ/ДОХ, БЗДХ, сүрьеэ өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоог сум, баг, байгууллагуудын түвшинд зохион байгуулах	2021 - 2024	68	Урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамрагдсан зорилтот бүлгийн хүн амын эзлэх хувь	"Сумдын орон хөрөнгөөр Явуулын амбулатори-137 сая төгрөг, глобаль сангийн хөрөнгө оруулалтаар-38,0 сая төгрөг, Аймгийн Засаг даргын хөрөнгө оруулалтаар Эрүүл Сүхбаатарчууд төсөл-95.0 Нийт 270 сая төгрөг"	"Халдварт өвчинтэй тэмцэх сэргийлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний дагуу жил бүр Сүрьеэ, ХДХВ/ДОХ, БЗДХ-с сэргийлэх чиглэлээр төлөвлөгөө боловсруулан ажиллаж байна. Сүүлийн 3 жилийн хугацаанд нийт халдварт өвчин буурсан үзүүлэлтэй байна.Сүүлийн 3 жилийн хугацаанд давхардсан тоогоор 22 сумын 18-49 насны давхардсан тоогоор 34437 иргэнийг ХДХВ/ДОХ, БЗДХ-ний үзлэг шинжилгээнд хамруулж илэрсэн өвчлөлийг хавьтлын хамт 100% эрүүлжүүлэх арга хэмжээг авч ажилласан.2023 онд бэлгийн замаар дамжих халдвар (БЗДХ)-ыг илрүүлэх урьдчилан сэргийлэх үзлэгт зорилтот бүлгийг хамруулах ажлыг явуулын амбулатори, эрт илрүүлэг үзлэг, аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн БЗДХ-ын кабинетаар мөн Глобаль сантай хамтран зохион байгуулж 10321 иргэн буюу нийт хамрагдвал зохих зорилтот бүлгийн хүн амын 72 хувийг хамруулж илэрсэн өвчлөлийг 100 хувь эмчлэн эрүүлжүүлж идэвхитэй хяналтыг 355 хүнд хийсэн байна.Тус онд бэлгийн замаар дамжих халдварын тохиолдол 142 бүртгэгдэж өмнөх оноос 79 тохолдлоор буурсан байна Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, эх үүсвэр (сая төгрөг): Сумдын орон хөрөнгөөр Явуулын амбулатори-137 сая төгрөг, глобаль сангийн хөрөнгө оруулалтаар-38,0 сая төгрөг, Аймгийн Засаг даргын хөрөнгө оруулалтаар Эрүүл Сүхбаатарчууд төсөл- 95.0 Нийт 270 сая төгрөг" Хүрсэн түвшин : 74%	100%

12	5. Артерийн даралт ихсэх, чихрийн шижин болон хөх, умайн хүзүүний хавдрын эрт илрүүлэг үзлэгийг жил бүр хийж хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	84.6	Эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан хүн амын эзлэх хувь	-	"2021-2023 оны байдлаар Халдварт бус өвчний Артерийн даралт ихсэх өвчний эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан 41671/57%, Чихрийн шижин өвчний эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан 47223/65% байна. Хөхний өмөнгийн эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан 30532/70% байна. Умайн хүзүүний өмөнгийн эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан 7005/51% байна." Хүрсэн түвшин : 57% 70% 65%	90%
13	6. "Хавдрын эсрэг хамтдаа" арга хэмжээг жил бүр зохион байгуулах	2021 - 2024	1 35.9	Арга хэмжээний тоо Хавдрын эрт илрүүлгийн хувь	Улсын төсөв- 1.6 сая	""Хорт хавдартай тэмцэх дэлхийн өдөр "-н хүрээнд Анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагууд хорт хавдраас урьдчилан сэргийлэх, Эрт илрүүлэг үзлэгтээ идэвхитэй хамрагдах талаар шторк бэлдэн орон нутгийн BBS телевизээр 2 төрлийн шторкийг 14 хоногийн хугацаанд 6-8 удаагийн давтамжтай, АНЭ-ийн хавдрын кабинет, амбулатори болон 1, 2 давхрын дуугүй хөтөч болон цахимаар явуулсан.Мөн 5 төрлийн 112 ширхэг сургалт сурталчилгааны материал, гарын авлага байршуулсан. Хөнгөвчлөх эмчилгээний тасаг, мэс засал болон амбулаториор үйлчлүүлсэн нийт 53 хүнд гарын авлага тараах материал тараасан байна. 2021-2023 оны байдлаар Хавдрын эсрэг арга хэмжээ хэрэгжүүлэн ажиллаж ROTARY ОУБ-тай хамтран Гепатитгүй Монголчууд төслийг хэрэгжүүлж 2022-2023 онд элэгний хавдрын сэжигтэй 50 тохиолдлыг илрүүлсэн байна. С вирустэй нийт 652 иргэн ачаалал тоолуулах шинжилгээнд хамрагдсанаас 183 нь С вирусийн ачаалалтай гарсан үүнээс эм уух шаардлагатай хүмүүсийн 166/90/54.2 хувь нь эмчилгээнд хамрагдсан байна. 2022 онд Элэг бүтэн монгол хөтөлбөрөөр С вирустэй илэрсэн 1945 иргэнийг хяналтад авч вирусийн ачааллыг тоолуулж, эмчилгээнд хамруулан өрх, сумын ЭМТ, АНЭ-ийн нарийн мэргэжлийн эмч нартай хамтран ажиллаж байна. ЭМД-тай, ЭМД-гүй иргэдийг В,С вирус илрүүлэх шинжилгээнд хамруулах ажлыг зохион байгуулж байна. Хавсралт нийт : 2, Файл : 1 Зураг : 1 Хүрсэн түвшин : Хорт хавдрын нас баралт 2021 оны мөн үеэс 33 тохиолдлоор буурсан. Арга хэмжээний тоо -2 Хавдрын эрт илрүүлгийн хувь -39.3 хувь	100%

14	7. Элэг бүтэн Сүхбаатар хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	68	Вирусийн илрүүлэг шинжилгээн д хамрагдсан хүн амын эзлэх хувь	Төсөл 500 сая	"2021-2023 оны байдлаар Хүн амын өвчлөл нас баралтын 10 жилийн мэдээлэлд дүгнэлт хийж Эрүүл Сүхбаатарчуудыг төслийг бичиж эрэгтэй эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалтыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх үзлэг аяныг зохион байгуулсан. Аяны хүрээнд нийт 5873 иргэн, үзлэгт хамрагдсан. В вирус илрүүлэх шинжилгээнд 1947 хүн, В гепатитын эсрэг вакцинд 1173 хүн хамрагдсан. Эрэгтэйчүүдэд Эрт илрүүлгийн үзлэгийн ач холбогдол, архи тамхины хэрэглээний хор уршиг, дасгал хөдөлгөөн, зохистой хооллолтын чиглэлээр 78 удаагийн сургалтыг 3060 хүнд хийсэн. Үзлэгийн үр дүнд Чихрийн шижин-153, Цусны даралт ихсэх өвчин - 50, Элэгний хорт хавдар -11, Элэгний в вирус -45, С вирус -11 хүнийг илрүүлж дараагийн шатлалд онош тодруулах, эмчлэх, хяналтанд авах арга хэмжээг авч ажилласан. Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, эх үүсвэр (сая төгрөг): -Улсын төсөв- 5,7 сая Хүрсэн түвшин: Эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 2020 онд 78.5, эрэгтэйчүүдийнх 68.04 байсан бол 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар эмэгтэйчүүд 79.8, эрэгтэйчүүд 70.4 болж өссөн байна. Эмэгтэйчүүд, эрэгтэйчүүдийн дундаж наслалтын зөрүү 2020 онд 10.46 байсан бол 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар 9.4 болж буурсан" Хүрсэн түвшин : 90	100%
15	8. "Эрэгтэйчүүдийн өвчлөл, нас баралтад нөлөөлж буй хүчин зүйлийг судалж, Эрчүүдийн эрүүл мэндийг дэмжих арга хэмжээг хэрэгжүүлэх"	2021 - 2024	- 67.57	Хэрэгжүүлсэн өргө хэмжээний тоо Эрэгтэйчүүдийн дундаж наслалт	Улсын төсөв- 5,7 сая	"2021-2023 оны байдлаар Хүн амын өвчлөл нас баралтын 10 жилийн мэдээлэлд дүгнэлт хийж Эрүүл Сүхбаатарчуудыг төслийг бичиж эрэгтэй эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалтыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх үзлэг аяныг зохион байгуулсан. Аяны хүрээнд нийт 5873 иргэн, үзлэгт хамрагдсан. В вирус илрүүлэх шинжилгээнд 1947 хүн, В гепатитын эсрэг вакцинд 1173 хүн хамрагдсан. Эрэгтэйчүүдэд Эрт илрүүлгийн үзлэгийн ач холбогдол, архи тамхины хэрэглээний хор уршиг, дасгал хөдөлгөөн, зохистой хооллолтын чиглэлээр 78 удаагийн сургалтыг 3060 хүнд хийсэн. Үзлэгийн үр дүнд Чихрийн шижин-153, Цусны даралт ихсэх өвчин - 50, Элэгний хорт хавдар -11, Элэгний в вирус -45, С вирус -11 хүнийг илрүүлж дараагийн шатлалд онош тодруулах, эмчлэх, хяналтанд авах арга хэмжээг авч ажилласан. Хүрсэн түвшин: Эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 2020 онд 78.5, эрэгтэйчүүдийнх 68.04 байсан бол 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар эмэгтэйчүүд 79.8, эрэгтэйчүүд 70.4 болж өссөн байна. Эмэгтэйчүүд, эрэгтэйчүүдийн дундаж наслалтын зөрүү 2020 онд 10.46 байсан бол 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар 9.4 болж буурсан" Хүрсэн түвшин : "Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тоо- 5 Эрэгтэйчүүдийн дундаж наслалт- 70.4 жил	100%

16	2.1.2. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулан иргэд орон нутагтаа оношлогдон, эмчлүүлэх боломжийг бүрдүүлэн, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төрлийг нэмэгдүүлнэ.	1. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт хэвлийн хөндийн дурангийн мэс заслын тусламж үйлчилгээг нэвтрүүлэх	2021 - 2024	0	Дурангийн мэс засал хийдэг болсон эсэх	Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, эх үүсвэр (сая төгрөг): 296.5 сая	"Улсын төсвийн 296,5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт хэвлийн хөндийн дурангийн мэс заслын аппарат нийлүүлэгдэж цөсний бүхий л төрлийн хагалгаа, мухар олгойн хагалгаа, өрцний ивэрхий, ивэрхий нөхөх, болон эмэгтэйчүүдийн хагалгаа хийгдэж байна.2023 оны байдлаар нийт 93 хүнд хэвлийн хөндийн дурангийн хагалгаа хийсэн байна. Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, эх үүсвэр (сая төгрөг): 296.5 сая Хүрсэн түвшин: АНЭ-т дурангийн мэс засал хийдэг болсон." Хүрсэн түвшин : Хүрсэн түвшин: АНЭ-т дурангийн мэс засал хийдэг болсон."	100%
17		3. Нүдний эвэрлэг болон салстын мэс заслыг орон нутагт хийх	2021 - 2024	0	Мэс засал хийдэг болсон эсэх	Орон нутгийн төсвийн 39.5 сая төгрөг Төсөл хөтөлбөр -	Орон нутгийн төсвийн 39.5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт нүдний мэс заслын багаж тоног төхөөрөмж нийлүүлэгдсэн. 2022-2023 онд эвэрлэг, салстын мэс заслыг 40 хүнд, мөн Орбис багийнхантай хамтран 8 хүнд нүдний болрын мэс заслыг 8 хүнд хийж эмч, мэргэжилтнийг сурган дадлагуулах ажлыг зохион байгуулсан. БНСУ-ын Южин оптикал эмнэлгийн эмч нар ажиллах хугацаанд "auto keratometer" багажаар 1000 гаруй хүнд нүдний рефракцийн хэмжилт хийж, гарсан хэмжээг аппаратаас хэвлэн үйлчлүүлэгчид өгч ажилласан. Мөн нүдний эмчийн хяналтанд байдаг үйлчлүүлэгч нарын судалгааг гарган, нүдний шил зүүх шаардлагатай үйлчлүүлэгчид нүдний шил тааруулах ажилд хамтран ажилласан. Цаашид АНЭ-нь өөрийн санхүүжилтээр 10 хүнд болор суулгах мэс заслыг орон нутагтаа хийхээр шийдвэрлээд байна. Хүрсэн түвшин : тийм- 1	100%
18		2. Анхан шатны эрүүл мэндийн бүх байгууллагуудад мобайл технологийг нэвтрүүлэх	2021 - 2024	5	Мобайл технологи нэвтэрсэн сумдын тоо	ДЭМБ-ын 56.1 сая төгрөг, Орон нутгийн 143,1 сая төгрөг	2021-2023 онд ДЭМБ-ын 56.1 сая төгрөгийн санхүүжилтээр Эрдэнэцагаан, Дарьганга сумд, Орон нутгийн 143,1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 10 сум, 3 өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдийг явуулын Мобайл технологийн аппаратаар хангасан. Анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагууд мобайл технологиор 100 хувь хангагдсан. Хавсралт : 5 зураг Хүрсэн түвшин : Нэвтэрсэн ЭМТөв -15 100хувь Зөвхөн Баруун урт сумын эрүүл мэндийн төвүүд Мобайл технологи ашиглан 5342 иргэнд үйлчилгээ үзүүлсэн байна.	100%

19	4. Алслагдсан хөдөөгийн хүн амд төрөлжсөн нарийн мэргэжлийн эмч нарын явуулын амбулаторийн тусламж үйлчилгээг үзүүлэх	2021 - 2024	11000	Явуулын тусламж үйлчилгээ үзүүлсэн сум, үзлэгт хамрагдсан иргэдийн тоо	141	2021-2023 онд алслагдсан хөдөөгийн хүн амд нарийн мэргэжлийн эмч нарын баг эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг Явуулын амбулаториор хүргэх ажлыг жил бүр зохион байгуулж орон нутгийн хөгжлийн сангаас 45.0-50.0 сая төгрөгийг зарцуулан үзлэг шинжилгээнд давхардсан тоогоор 15800-18500 хүнийг жилд хамруулан илэрсэн өвчлөлийг эмчлэн эрүүлжүүлэх арга хэмжээг авч ажилласан. Аймгийн хэмжээнд хүн амын дунд зүрх судас, хоол боловсруулах, бөөр шээс ялгаруулах замын эмгэг, толгой өвдөлт, нурууны эмгэг зонхилж байна. Сумдын зорилтот бүлгийн 15-49 насны хүн амын дундах БЗДХ/ХДХВ- илрүүлэх шинжилгээнд жил бүр зорилтот бүлгийн хүн амын 70-аас дээш хувийг хамруулан илэрсэн өвчлөлийг эмчилгээнд хамрагдуулж хэвшсэн Хавсралт нийт : 4, Файл : 1 Зураг : 3 Хүрсэн түвшин : 13 суманд жил бүр	90%
20	5. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт гэмтлийн тасгийг шинээр байгуулж, тусламж үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлэх	2022 - 2024	0 -	Тасаг байгуулагдсан эсэх Үйлчилгээний нэр төрлийн тоо	Төсөл хөтөлбөр - 280.0	АНЭ -т гэмтлийн тасгийг шинээр байгуулах зорилгоор бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж гэмтлийн нарийн мэргэжлийн эмч 3-ыг бэлтгэн, төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд 280.0 сая төгрөгний багаж төхөөрөмжөөр хангаад байна /CRM/ Одоогоор гэмтлийн чиглэлээр 15 төрлийн тусламж үйлчилгээг үзүүлж байна. Шинээр 16 төрлийн тусламж үйлчилгээг нэвтрүүлсэн байна Үүнд үе солих мэс засал- 4, шууны ясны дундуур хагас ил аргаар яс хадах мэс засал -3 Хүрсэн түвшин : Үйлчилгээний нэр төрлийн тоо - 16 2023 онд 2 эмч ГССҮТ нуруу нугасны гэмтлээр болон ЭХЭМҮТ хүүхдийн мэс заслаар 6 сарын эрх олгох сургалтанд хамрагдсан. Гэмтлийн хагалгааны төрөл 5-иар нэмэгдсэн байна	70%
21	6. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт андрологи, урологи, герантологийн тусламж үйлчилгээний кабинет байгуулж эмч мэргэжилтнээр хангах	2021 - 2024	10	Бэлтгэгдсэн эмч мэргэжилтний тоо Кабинет байгуулагдсан эсэх	-Улсын төсвийн 313.7 сая төгрөг	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт андрологи, урологи, герантологийн кабинетийг байгуулж төрөлжсөн мэргэжил эзэмшсэн их эмч нарыг ажиллуулан андрологи урологийн кабинетад 696, герантологийн кабинетад 1082 хүн үйлчлүүлсэн байна. Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар урологийн дурангын мэс заслын тоног төхөөрөмжөөр ханган хагалгааг шинээр нэвтрүүлж шээсний сүвийн нарийсал зүсэх хагалгаа-3, стент гуурс тавих хагалгаа 3, түрүү булчирхай дурангийн мэс засах хагалгаа 17 хүнд хийгээд байна. Хүрсэн түвшин : "Бэлтгэгдсэн эмч мэргэжилтний тоо -Урологийн мэргэшсэн эмчийг бэлтгэсэн. Мөн урологийн дурангийн мэс заслын эмчилгээг шинээр нэвтрүүлж 17 хүнд дурангийн мэс заслыг хийсэн байна. Кабинет байгуулагдсан эсэх- Техник, тоног төхөөрөмж, боловсон хүчний асуудлыг шийдсэн, Геронтологийн кабинетийг тасралтгүй ажиллуулснаар ахмадууд хүлэгдэл чирэгдэлгүй тусламж авч байна.	90%

22	7. Сувилахуйн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх жишиг сумын Эрүүл мэндийн төв байгуулж эмч, мэргэжилтнүүдийг сургаж дадлагажуулах	2021 - 2024	0	Жишиг төв байгуулагдсан эсэх	Орон нутгийн төсөвөөс 49,8	Сувилахуйн тусламж үйлчилгээнийн жишиг сумын Эрүүл мэндийн төвийг байгуулах зорилгоор Монголын Дотрын Сувилагчдын нийгэмлэгтэй хамтран Баяндэлгэр сумын эрүүл мэндийн төвийг яаралтай тусламжийн чиглэлээр жишиг сувилахуйн эрүүл мэндийн төв болгох зорилгоор үнэлгээ судалгааг хийж яаралтай тусламжийн иж бүрдэл бүхий сувилагчийн тэргэнцэр , сувилагчийн тарианы тэргэнцэр, дуслын штатив, яаралтай тусламжийн бикс зэрэг нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангасан. Баяндэлгэр сумын эрүүл мэндийн төвийн 2 сувилагчийг УГТЭ-т сургалтад хамруулсан. Баруун-Урт суманд Од сувилахуйн төв 2023 оны 4 сард нээж орчин үеийн анагаах ухааныг уламжлалт анагаах ухаантай хослуулан иргэдэд 25 нэр төрлийн эмчилгээ сувилгааг хийж үйлчилж байна. Тус төвд сувилагч-1,бага эмч-1,их эмч-1,уламжлалтын эмч-1 ажиллаж байна.3. Нархан хүүхдийн сувилалыг 30 хоногийн хугацаанд 3 ээлжээр 150 хүүхдийг хүлээн авч 4 эмч,4 тогооч,8 багш ажиллаж сувилахуйн 6 нэр төрлийн үйлчилгээг үзүүлж байна. Нархан сувилалд Орон нутгийн төсвөөр 4 явуулын зуны сууцны дэмжлэг үзүүлсэн. 4.Энхлэн ачтан өрхийн эрүүл мэндийн төвийн уламжлал,сэргээн засахын 1 эмч 1 сувилагчийн БНСУ-ын Текү хот дахь сэргээг засах эмчилгээний төвийн чадваржуулах сургалтад хамруулахаар тус бүр нэг сая төгрөгийн дэмжлэг олгосон. Нийт 5 сувилахуйн төв үйл ажиллагаа явуулж байна. Өрхийн эрүүл мэндийн дэргэдэх сэргээн засах сувилахуйн төвд ОНХС-ээр 20,0 сая төгрөг Зуны нархан сувилалд сумын Засаг даргын мөрийн хөтөлбөрөөс 20,0 сая төгрөг Сувилахуйн эмч сувилагчийг мэргэшүүлэх сургалтад-Засаг даргын нөөц сангаас 2,0 сая төгрөг зарцуулсан. Хавсралт : 5 зураг Хүрсэн түвшин : Сувилахуйн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх жишиг сумын Эрүүл мэндийн төв - 5	100%
23	8. Баруун-Урт хотод сувилахуйн төв байгуулах төсөл хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	0	Төсөл хэрэгжсэн эсэх	52	Од сувилахуйн төв нь 2023 оны 02 дугаар сарын 15-ны өдөр 5 хүний / Их эмч-2 Сувилагч, тусгай мэргэжилтэн – 2, туслах сувилагч – 1 / бүрэлдэхүүнтэй байгуулагдаж Сувилахуйн тусламж үйлчилгээг гэрээр болон өдрөөр үзүүлэх чиглэлээр үйл ажиллагаагаа эхлэсэн. 2023 оны 11 дүгээр сарын 15-ны байдлаар нийт давхардсан тоогоор 4882 хүнд 14 нэр төрлийн сувилахуйн тусламж үйлчилгээг үзүүлсэн. Үүнд. - Гэрээр - 960 - Өдрийн эмчилгээ – 1911 хүнд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг үзүүлсэн Хэвтрийн буюу 5 дугаар бүлгийн 12 үйлчлүүлэгч нарт гэрээр асаргаа сувилагааг хийсэн. Уламжлалт, Сэргээн засах эмчилгээг давхардсан тоогоор нийт 2971 үзүүлснээс - Бариа засал, бумба – 2971 - Шарлага – 264 - Хүүхдийн хамар угаах – 48 хүүхэд - Утлага -- 56 хүүхэд тус тус эмчилгээ сувилгааг хийсэн. Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг үзүүлэхэд 10 сая төгрөгний 8 төрлийн тоног төхөөрмжийг худалдан авч үйл ажиллагаандаа ашиглаж байна Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : Төсөл хэрэгжсэн эсэх - 1	100%

24	2.1.3. Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийг сайжруулах, өвчлөл, эндэгдлийг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлж, нялхсын эндэгдлийг өмнөх 4 жилийн дундажтай харьцуулахад 1000 амьд төрөлтөд 3.4 промилиор бууруулж, эхийн эндэгдэлгүй ажиллана.	1. Сум, өрхийн эрүүл мэндийн төвүүд, сум дундын эмнэлэгт эх, хүүхдийн өвчлөлийг бууруулах, мэргэжил арга зүйн зөвлөгөөгөөр хангах төрөлжсөн мэргэжлийн эмч нараас бүрдсэн “Эх хүүхдийн баг”-ийг жил бүр ажиллуулах	2021 - 2024	3	Эх хүүхдийн багийн сумдад ажилласан тоо	10	Эх, хүүхэд, нярайн тусламж үйлчилгээний чанар аюулгүй байдлыг сайжруулах, нялх, бага насны хүүхэд, хөхүүл жирэмсэн эхэд хооллолтын зөвлөгөө өгөх ур чадварыг нэмэгдүүлэх, өрх, сумдын эмч мэргэжилтний мэдлэг, ур чадварыг сайжруулах, иргэдийн эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааг сайжруулж эх хүүхдийн өвчлөл, эндэгдлийг бууруулахад дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор “Эх хүүхдийн чанарыг сайжруулах баг” 2022-2023 онуудад нийт давхардсан тоогоор 16 сумын эрүүл мэндийн төвд ажилласан байна. Сургалтад давхардсан тоогоор 117 эмч эмнэлгийн мэргэжилтэн, 250 иргэд хамрагдсан. Сумын эрүүл мэндийн төвүүдийн эх хүүхдийн тусламж үйлчилгээний байдалд хяналт хийж зөвлөн тусласан байна Хавсралт : 1 файл Хүрсэн түвшин : Сумдад жил бүр Эх хүүхдийн багийг ажиллуулж байна. Хүрсэн түвшин-16	90%
25		-. Суурь өвчлөлтэй болон зорилтот бүлгийн хүүхдүүдийг зуны сувилалд хамруулах ажлыг зохион байгуулах	2022 - 2024	0	Сувилалд хамрагдсан хүүхдийн тоо	Улс болон орон нутгийн төсөв 150 сая	"2022-2023 онд Түвшинширээ, Онгон, Баяндэлгэр, Дарьганга, Баруун-Урт сумдад / АНЭ, Энэрэл өрхийн ЭМТ/ суурь өвчлөлтэй болон зорилтот бүлгийн хүүхдүүдэд зуны сувилалд 5-6 төрлийн уламжлалт болон сэргээн засах эмчилгээгээр нийт 501 хүүхдэд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж, агаар, чийрэгжүүлэлт нөхөн сэргээх эмчилгээ хийн, хүүхдийн нэмэгдэл хоолыг эмчилгээний хоолны тогооч бэлтгэн дархлааг нь дэмжин ажилласан. -Сувилалд хамрагдсан хүүхдийн тоо - 501, -Сувилал ажиллуулсан ЭМТ-ийн тоо - 7Баяндэлгэр, Дарьганга сумдад сувиллын бүлэг ажиллуулж суурь өвчтэй болон зорилтот бүлгийн 50 хүүхдийг,Баруун-Урт сумын ЗДТГазартай хамтран Баруун-Урт сумын 4,8,11-р цэцэрлэг зуны сувиллын бүлэгт 97 хүүхдийг тус тус хамруулсан. Нийт 6 зуны сувиллын цэцэрлэгт 147 хүүхэд хамрагдаж 22 багш, ажилчид ажилласан. Асгат, Баяндэлгэр, Мөнххаан, Онгон, Сүхбаатар, Халзан сумдад зуны нүүдлийн бүлэг 21 хоногийн хугацааттай хичээллэж хөдөөгийн малчин өрхийн 136 хүүхэд хамрагдсан. Явуулын багшийн сургалтад 259 хүүхэд хамрагдаж 18 багш ажилласан. Баруун-Урт сумын ЗДТГ-тай хамтран ""Нархан"" хүүхдийн сувилалын цэцэрлэгийг Баруун-Урт сумын 1,2-р цэцэрлэг 2023 оны 06-р сарын 02-ноос 7-р сарын 30 хүртэлх хугацаанд ажиллуулж нийт дархлаажуулалт шаардлагатай 122 хүүхдийг хамруулсан. Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, эх үүсвэр (сая төгрөг): 150.0 сая Хүрсэн түвшин: Сувилалд хамрагдсан хүүхдийн тоо - 501," Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 501 хүүхэд	100%

26	3. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт хүүхдийн мэдрэлийн кабинет байгуулж ЭЭГ-ээр хангах	2021 - 2024	0	ЭЭГ-ээр хангасан эсэх	Улсын төсвийн 52.9 сая төгрөг	"2021 онд АНЭ-т хүүхдийн мэдрэлийн кабинетыг шинээр байгуулж 24.2 сая төгрөгний өртөг бүхий ЭЭГ-ээр хангаж хүүхдийн мэдрэлийн эмчийг бэлтгэсэн. Тус онд үзлэг 324, онцгой хяналтад 60 эцэг эхийн асаргаа шаардлагатай 25 хүүхдийг хяналтад авсан. 2022 онд Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 1 ширхэг 28.7 сая төгрөгний өртөг бүхий ЭЭГ-н аппараттай болж, нийт 768 үзлэг хийгдэж 178 хүүхдийг хяналтад авсан байна. Тус оны 3 сараас эхлэн ЭЭГ - ээр 6 хүүхдэд үзлэг оношилогоо хийгдсэн байна. 2023 онд ЭЭГ-ээр 12 хүүхдэд үзлэг хийгдэж, 1 хүүхдэд нойрны цахилгаан бичлэг хийгдсэн. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт хүүхдийн мэдрэлийн кабинет байгуулж нийт 1369 үзлэг хийгдэж 349 хүүхдийг хяналтад авсан байна.ЭЭГ - 16 хүүхдэд хийгдсэн байна" Хүрсэн түвшин : ЭЭГ-ээр хангасан эсэх 1	100%
27	4. Нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгийг жил бүр зохион байгуулах	2021 - 2024	-	Үзлэгт хамрагдсан нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийн хувь	-	Нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт 18472 эмэгтэйчүүд хамрагдсан байна. Нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн хамрагдалт -59,8% Хөхний өмөнгийн эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдвал зохих хүн амын 17193/11211/65%нь хамрагдсан байна. Умайн хүзүүний өмөнгийн эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдвал зохих хүн амын 4519/2661/59% нь хамрагдсан байна. Хүрсэн түвшин : 61.3%	90%
28	5. Жирэмсний нэрийн хяналтыг нэвтрүүлэх чиглэлээр сайн туршлага судалж хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	0	Нэвтрүүлсэн сайн туршлагын тоо	-	Жирэмсний цахим нэрийн хяналтыг нэвтрүүлэхээр төсөл боловсруулан хянагдаж байна. ЭМСайдийн 2020 оны А/318 тоот тушаалын дагуу жирэмсэн эмэгтэй бүрийг анхан шатны эрүүл мэндийн төвийн эмч болон лавлагаа шатлалын эмч давхар хянаж байна. 2023 оны 12 сард Дорнод аймгийн БОЭТ-д туршлага судалсан. "Нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийн цахим мэдээллийн санг" бүртгэлээ баяжуулан сайжруулж орон нутагтаа хэрэгжүүлэн ажиллаж хэвшсэн. Цахим аппликейшин бий болсноор жирэмсний хяналтын тогтолцоо илүү боловсронгуй болж эмч мэргэжилтнүүд судалгаа шинжилгээ хийх , мэс заслын болон охид эмэгтэйчүүд, жирэмсний тусламж үйлчилгээг нэмэгдүүлэх, шинэ техник технологи нэвтрүүлэх, иргэд гэр бүлд зориулсан мэдээлэл сургалт, зөвлөгөөг цаг алдалгүй үзүүлэх, ажил сайжруулах , өргөжүүлэх боломж бүрдсэн. Сум өрхийн эмч нар болон ЭБЭ эмч нарын багийн хоорондын уялдаа холбоог сайжруулах зорилгоор zoom-р холбогдох, жирэмсэн эхчүүдэд зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх зорилгоор СБ-Жирэмсэн ээжүүд page хуудсаар дамжуулан зөвлөгөө мэдээлэл өгч байна. Мөн мэс заслын тусламж үйлчилгээний чанарт анхаарч: Мэс заслын тусламж үйлчилгээ авч байгаа үйлчлүүлэгчдийн аюулгүй байдлыг хангах, сэтгэл зүйг бэлтгэх дэмжлэг үзүүлэх, хагалгааны өмнө Time out-315 хагалгаанд хийсэн байна.Эмч нарын өрөөнд яаралтай үед эмч дуудах дуудлагын хонхыг байрлуулан ажиллуулж байна. Хүрсэн түвшин : Нэвтрүүлсэн сайн туршлагын тоо - 1	70%

29		6. Эх, хүүхдэд ээлтэй байгууллага, орон нутаг болох хөдөлгөөн өрнүүлж засаг захиргааны байгууллагын манлайллыг дэмжих	2021 - 2024	0	Арга хэмжээний тоо	16.5	Эх хүүхдэд ээлтэй эмнэлэг, орон нутаг шалгаруулах аяныг 2021онд зарлаж АНЭ, 12 сумын ЭМТ, ӨЭМТөвүүдэд удирдамжийг хүргүүлэн арга зүйн зөвлөгөө өгч ажиллан оны эцэст дүгнэн 2 сумын удирдлагаыг урамшуулсан байна. Мөн нялх хүүхэдтэй ээжүүдийн ажлын бүтээмжийг нэмэгдүүлж, эрхийг хамгаалах, нялхас бага насны хүүхдийн хооллолтыг дэмжих, эх хүүхдэд ээлтэй /ажлын байранд хүүхдээ хөхүүлэх, живх солих өрөө/ орчин бий зорилгоор Гэр бүл хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газартай хамтран "Ажлын байранд эх хүүхдэд ээлтэй орчин бүрдүүлэх" аяныг 2022 онд зарлаж 9 байгууллага орчин бүрдүүлж ажиллаж нийт 14,5 сая төгрөгийн санхүүжилт зарцуулж эх хүүхдийн өрөөг бий болгосон байна.2023 онд Удирдамж гарган эх хүүхдэд ээлтэй байгууллага шалгаруулах уралдаан зарлан дүгнээд байна. Хүрсэн түвшин : 3	90%
30		7. Ургийн перинаталь оношилгоог сайжруулах чиглэлээр эмч мэргэжилтнийг сургах урвалж бодис тоног төхөөрөмжөөр хангах	2021 - 2024	0 0	Бэлтгэгдсэн эмч мэргэжилтний тоо Тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан эсэх	250 4	Ургийн перинаталь оношилгоо хийх 5 эмч, мэргэжилтэн бэлтгэгдсэн. 12, 20 долоо хоногтойд ургийн хэт авиан шинжилгээг 634 хийж 12 гажиг оношилж арга хэмжээ авсан байна. Өрх сумын эрүүл мэндийн төвүүд Билиметр-11, Дулаан ширээ-12, Фотоаппарат-10, Нярайн пульсоксиметр-15, 36,9 сая төгрөгний өртөг бүхий Ургийн доплер, Хүчилтөрөгч өтгөрүүлэгч, Пульсоксиметр бусад шаардлагатай тоног төхөөрөмжийг олгосон байна.Мөн АНЭ-ийн төрөх тасгийг "Link Hands for Hope" ТББ-ын 213.1 сая төгрөгийн өртөг бүхий төрөх, нярайн техник тоног төхөрөмжөөр хангасан байна. Хүрсэн түвшин : "Бэлтгэгдсэн эмч мэргэжилтний тоо- 5, эх барих эмэгтэйчүүдийн эмч нарын 75 хувь нь хэт авиан чанд оношилгооны сургалтад хамрагдсан Тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан эсэх - тийм	100%
31	2.1.4. Уламжлалт анагаах ухааныг орчин үеийн анагаах ухааны ололттой хослуулан хөгжүүлж, эмчилгээний төрлийг нэмэгдүүлнэ.	1. Уламжлалт анагаах ухааны төвийг бие даан ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэн, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах	2021 - 2024	0	Бүтэц орон тоог батлуулан төсвийг улсын төсөвт тусгасан эсэх	Тоног төхөөрөмж 123.4, Барилга 1.200.0	Орон нутгийн төсвийн 1,2 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Уламжлалтын нэгдсэн эмнэлгийн барилгыг ашиглалтад оруулан тусгай зөвшөөрөл болон магадлан итгэмжлэлд хамрагдан үйл ажиллагаа бие даан явуулж эхэлсэн. Уламжлалт анагаах ухааны нэгдсэн эмнэлэг орон нутгийн төсвөөр хашаажуулах болон тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг зохион байгуулж орон нутгийн төсөв болон хандивын нийт 33 сая төгрөгийн өртөг бүхий 22 нэр төрлийн эмнэлгийн тоног төхөөрөмжөөр хангасан байна.Мөн Эрүүл мэндийн газраас 9.2 сая төгрөг хандиваар 6,2 сая төгрөгийн өртөг бүхий эмнэлгийн тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан байна.Мөн 39,5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Уламжлалтын эмнэлэгт автомашины парк шинэчлэлт хийгдсэн. Хүрсэн түвшин : Бүтэц орон тоог батлуулан төсвийг улсын төсөвт тусгасан эсэх- 1	100%
32		2. Хөдөлгөөн засалчийг бэлтгэх	2021 - 2024	1	Бэлтгэгдсэн хөдөлгөөн засалчийн тоо	2 3	2021 оноос аймгийн нэгдсэн эмнэлэг 1 сувилагчийг хөдөлгөөн засалчаар бэлтгэх сургалтад хамруулж байна.Уламжлалт анагаах ухааны нэгдсэн эмнэлгийг шаардлагатай хүний нөөцөөр хангах ажлыг зохион байгуулж 2023 онд шинээр уламжлалтын бариа заслын сувилагчийг бэлтгэн ажилд авсан байна. Хүрсэн түвшин : Уламжлалтын бариа эсэлчийг бэлтгэсэн, хөдөлгөөн засалч улсын хэмжээнд эрэлттэй байгаа учир 1 сувилагчийг бэлтгэх сургалтад хамруулж байна	50%

33		3. Уламжлалт анагаах ухааныг хөгжүүлэх хүрээнд гадаад харилцааг өргөжүүлэх	2021 - 2024	1	Сургалт, туршлага судалсан тоо	-	4	2021 онд АШУУИС-ийн дэргэдэх Уламжлалт анагаахын сургууль, ӨМӨЗОрны Хөх хотын монгол эмнэлгийн хорооны эмч нартай хамтран "Орчин үеийн уламжлалт анагаах ухаан" сэдэвт олон улсын хуралд нийт 24 уламжлалтын эмч, сувилагч нар цахимаар хамрагдан мэдлэгээ дээшлүүлэхийн зэрэгцээ харилцан туршлага солилцсон.2022 онд Хил нээгээгүйн улмаас ӨМӨЗОрны Хөлөнбуйр хотын Монголын уламжлалт анагаах ухааны эмнэлэгтэй хамтран ажиллах уулзалтыг цахимаар хийсэн. 2023 онд Бүгд найрамдах Энэтхэг улсын Аюушын яам, Уламжлалт анагаах ухааны нийгэмлэг хамтран Олон улсын хурлыг цахимаар зохион байгуулагдаж, нийт 25 анхан шатны эрүүл мэндийн байгуулагууд уламжлалт анагаахын эмч, сувилагч нарыг хамруулсан. Хүрсэн түвшин : Сургалт, туршлага судалсан тоо- 4	100%
34		4. Уламжлалт болон сэргээн засах эмчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	0	Шинээр нэвтрүүлсэн эмчилгээний төрөл тоо	-	3	Уламжлалтын нэгдсэн эмнэлэг нь харшлын хануур засал эмчилгээг шинээр нэвтрүүлж, иргэдэд тусалмж үйлчилгээг үзүүлж байна. Халуун эмчилгээг шинээр нэвтрүүлсэн. Сэргээн засах эмчилгээний тасаг нь MNS5095:2007 стандартын дагуу сэргээн засах эмчилгээг амбулаториор үзүүлж байна. Тус нэгж нь нийт амбулаториор 4068 үүнээс эм-2741, эр-1327, иллэг -3800, бумба-3796, цахилгаан -2852, гэрэл-3120, зөгийн балтай татлага-85 тус тус сэргээн засах тусламж үйлчилгээг авсан байна. Уламжлалт анагаах ухааны эмнэлэгт 31 төрлийн эмчилгээ хийгдэж байна. Анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагын 12 эмч, сувилагч нарыг УАУНЭ-т ажлын байрны сургалтад хамруулсан. Хүрсэн түвшин : Шинээр нэвтрүүлсэн- 3, нийт нэвтрүүлсэн эмчилгээний төрөл тоо-31	100%
35	2.1.5. Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн чанар, аюулгүй байдлыг хангаж, зайлшгүй шаардлагатай эмийн хангамж, хүртээмжийг нэмэгдүүлэн, бүртгэл хяналтыг тогтмолжуулна.	1. Эмийн чанар аюулгүй байдалд хяналт тавих, эм, эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авах ажиллагааг орон нутагт чанартай зохион байгуулж зайлшгүй шаардлагатай эмийн хангалтыг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	1 83.6	Хяналтын тоо Зайлшгүй шаардлагатай эмийн хангалтын хувь	"Улсын төсөв 5.047,3 сая төгрөг Хандив 139.5 сая төгрөг"	4 86.6	"Тус онуудад жил бүр Ерөнхий гэрээ, тендер, шууд худалдан авалтаар эм, эмнэлгийн хэрэгслийг татан авч байна.Сүхбаатар аймгийн хэмжээнд Амин чухал эмийн хангалт- 95 хувь, Дундаж хангалт-88 %-тай байна. 2021 онд Ерөнхий гэрээгээр 373.7 сая төгрөг, тендерээр 261.6 сая төгрөг, тендер бусаар 886.1 сая төгрөг, хандив 460,6 сая төгрөг, 2022 онд Ерөнхий гэрээгээр 418.6 сая төгрөг, тендерээр 319 сая төгрөг, тендер бусаар буюу шууд худалдан авалтаар 724.7 сая төгрөг , 2023 онд Ерөнхий гэрээгээр 556,9 сая төгрөг, шууд гэрээгээр 357,5 сая, тендерээр 688,6 сая төгрөг, хандив 139,5 сая төгрөг нийт 5.186, 8 төгрөгийн эм, эмнэлгийн хэрэгслийг татан авч эмийн чанар аюулгүй байдалд тогтмол хяналт тавин ажилласан. Сүхбаатар аймгийн хэмжээнд 3ШЭ-ийн хангалт- 81,2 хувь, Амин чухал эмийн хангалт- 95 хувь, Дундаж хангалт-88 %-тай байна Хүрсэн түвшин : Хяналтын тоо -4 Зайлшгүй шаардлагатай эмийн хангалтын хувь- 88%	90%
36		2. Тусгай зөвшөөрөл бүхий эмийн сангуудад цахим жорыг нэвтрүүлж эмийн аюулгүй байдлын цахим бүртгэл хяналтыг тогтмолжуулах	2021 - 2024	85	Цахим жор нэвтрүүлсэн эмийн сангийн эзлэх хувь	"ЭМДСангаа с 2832,2 сая төгрөг"	100	Эрүүл мэндийн даатгалаар цахимаар 23 эмийн сан 993 сая төгрөгний энгийн болон элэгний С, В вирусийн хөнгөлөлттэй эмийг Е баримтын хамт иргэдэд олгосон байна. ЭМД-тай иргэдэд 100 хувь хөнгөлөлттэй эмээр тасралтгүй үйлчилж байна Хүрсэн түвшин : Цахим жор нэвтрүүлсэн эмийн сангийн эзлэх хувь 100	100%

37		3. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн, иргэд олон нийтэд эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх ажлыг үе шаттай зохион байгуулах	2021 - 2024	7200	Аянд хамрагдсан иргэдийн тоо	5.8 сая төгрөг	22467	"- Бичил биетний эсрэг Антибиотик эмийн хэрэглээний мэдээлэл болон зохистой хэрэглээний сургалтыг 115 эмч, сувилагч, 43 эмнэлгийн ажилтан нийт 158 хүнд хийсэн. - Амбулаториор болон хэвтэн эмчлүүлж буй үйлчлүүлэгч нарт давхардсан тоогоор 350 хүнд сургалт зохион байгуулж, 12 төрлийн боршур, 18 төрлийн 250ш гарын авлага, материал хэвлэн үйлчлүүлэгчдэд тараасан. Сүхбаатар аймгийн эм холбоо, Мөнхийн тун ХХКомпанитай хамтран "Нянгийн болон вирусийн эсрэг эмийн хэрэглээ", "Эмийн гаж нөлөө", "Өндөр эрсдэлтэй, ижил савалгаатай ижил дуудагддаг эмийн ялган ангилал" эмийн зохистой хэрэглээ сэдвүүдээр нийт 76 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд сургалт зохион байгууллаа.Мөн 2023 онд "Эмийн гаж нөлөөг хүн бүр мэдээлэх боломжтой" уриан дор иргэд, эмнэлгийн мэргэжилтний гаж нөлөөний талаарх ойлголт, мэдлэгийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээг зохион байгуулж нийт 49 эрүүл мэндийн байгууллагыг хамруулсан байна." Хүрсэн түвшин : 22467	90%
38	2.1.6. Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн хангалт, чадавхыг сайжруулан, нийгмийн хамгааллыг бэхжүүлнэ.	1. Орон нутгийн эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг гадаад улсад суралцах, туршлага судлахад дэмжлэг үзүүлэх	2022 - 2024	0	Дэмжлэгт хамрагдсан хүний тоо		12	Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг гадаад улс оронд сургах, дадлаажуулах, эрүүл мэндийн салбарын гадаад хамтын ажиллагааны чиглэлээр 2 Их эмч, 1 эх баригч, 2 сувилагчийг хамруулсан байна. Хөрш зэргэлдээ улс орон, бусад улс орны туршлага судлах, олон улсын хурал уулзалтад оролцуулах чиглэлээр 9 их эмч, 2 бага эмч, 2 сувилагч, 2 ажилтныг хамруулсан байна. Гадаад сургалтад хамрагдсан нийт эмч мэргэжилтний тоо-19 Хүрсэн түвшин : 19	90%
39		2. Эмч, эмнэлгийн ажилтан, анагаахын салбарын оюутнуудыг дэмжих, урамшуулал олгох журам боловсруулан хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	0	Дэмжлэгт хамрагдсан хүний тоо	АЗДНөөц сан -37 сая, Орон нутагт тогтвортой ажилласны тэтгэмж 81 хүнд 466,8 сая төг	15	Аймгийн Засаг даргын нэрэмжит шагналын журмыг боловсруулан батлуулж Нэгдсэн эмнэлгийн шилдэг эмч, анхан шатны ЭМТ-ийн шилдэг эмч, шилдэг тусгай мэргэжилтэн, шилдэг ажилтан, шилдэг хамт олныг шалгаруулж тус бүр 3-5 сая төгрөгөөр 2021 оноос эхлэн урамшуулж нийт 37 сая төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс зарцуулсан байна. *Анагаахын чиглэлээр суралцаж буй оюутны сургалтын төлбөрийг төлж буй сум Сүхбаатар: 2 их эмч Дарьганга: 1 шүдний эмч Онгон: 1 шүдний эмч Наран: 1 их эмч Түвшинширээ: 1 их эмч Түмэнцогт: 1 их эмч Эрүүл мэндийн тухай хуулийн дагуу орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласны тэтгэмжийг тухай бүр олгон ажиллаж байна. 81 эмч эмнэлгийн ажилтанд олгоод байна. Хүрсэн түвшин : 15	100%
40		3. Эрүүл мэндийн байгууллагын ажилчдыг орон сууцаар хангах, урьдчилгаа төлбөрт хөнгөлөлт үзүүлэх, урт хугацааны зээлд хамруулах боломжийг судалж хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	0	"Орон сууцны зээл, хөнгөлөлтөд хамрагдсан эмнэлгийн ажилтны тоо"	20 сая	3	2021-2023 онд эрүүл мэндийн байгууллагын 15 ажилтан урт хугацааны зээлд хамрагдсан. "Хүний нөөцийн нийгмийн баталгаа хангах хөтөлбөр"- ийн хүрээнд төрийн албан хаагчдад дэмжлэг үзүүлж Аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт 12 дахь жилдээ ажиллаж байгаа залуу гэр бүл болон 3 дахь шатлалын эмнэлгээс өөрсдийн хүсэлтээр ирсэн сувилагч нарын гэр бүлд тус бүр 10.0 сая төгрөгийн орон сууцны дэмжлэг үзүүлэх батламж гардуулсан. Мөн Асгат, Түмэнцогт, Сүхбаатар, Түвшинширээ сумд 5 эмч, 2 сувилагчийг гэрээний хугацаанд байрлах байраар хангасан байна. Хүрсэн түвшин : Орон сууцны зээл, хөнгөлөлтөд хамрагдсан эмнэлгийн ажилтны тоо-15	100%

41		4. Эмч эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг бэлтгэх, мэргэжлийн ур чадвар, нэр хүнд, ёс зүйн хэм хэмжээг дээшлүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээг зохион байгуулах	2022 - 2024	0	Арга хэмжээний тоо	5	3	"АНЭ-ийн хэсгийн хорооны саналыг үндэслэн гишүүдийг шинэчлэн баталсан. АНЭ-ийн Хэсгийн хороотой хамтран Нэгдсэн эмнэлгийн албан хаагчдад Ёс зүйн сургалтыг хамтран зохион байгуулсан. ЭМГ-н ёс зүйн зөвлөлөөс ЭМГ-н эмч мэргэжилтнүүд болон Халзан, Наран, Онгон, Баяндэлгэр, Дарьганга, Сүхбаатар сумын албан хаагчдад Ёс зүйн сургалтыг хүний нөөцийн мэргэжилтэнтэй хамтран зохион байгуулсан. Эрүүл мэндийн яамны дэргэдэх ёс зүйн салбар хорооноос Гамшгийн үеийн сэтгэл зүйн сургалтыг эрүүл мэндийн салбарын 372 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд 2 багц цагийн сургалт зохион байгуулсан. Хүний эрхийн аймаг дахь төлөөлөгчтэй хамтран 100 хүний эрх, хөдөлмөрлөх эрхийн цаашид анхаарах асуудлын талаах 1 өдрийн 1 багц цаг сургалтыг 200 албан хаагчдад хүргэсэн. Мөн эрүүл мэндийн газрын албан хаагчийг ёс зүй харилцаа хандлага, зөрчил дутагдлыг шийдвэрлэх ЁС зүйн зөвлөлийг байгуулан, журмыг нь батлан хэрэгжүүлэн ажиллаж байна"	100%
42	2.1.7. Эрүүл мэндийн байгууллагуудын барилгын шинэчлэл, засвар, үйлчилгээг хийж, стандартын шаардлага хангасан барилгын хувийг 94.4, техник тоног төхөөрөмжийн хангалтыг 85 хувьд тус тус хүргэж, яаралтай тусламжийн автомашины парк шинэчлэл хийж 8-аар нэмэгдүүлнэ.	1. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн барилгуудыг шинээр барих	2021 - 2024	0	Шинээр баригдсан Өрхийн Эрүүл мэндийн тоо	2.1 тэр бум	1	Орон нутгийн төсвийн 2.1 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Баруун-Урт сумын Энхжин өрхийн ЭМТ-ийн шинэ барилгын угсралтын ажлыг хийж дуусган ашиглалтад хүлээн авахад бэлэн болоод байна. Хавсралт : 1 зураг Хүрсэн түвшин : Өрхийн Эрүүл мэндийн төв баригдсан	100%
43		2. Мөнххаан сумын ЭМТ-ийн барилга шинээр барих	2021 - 2024	0	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	2600		Улсын төсвийн 2,6 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Мөнххаан сумын эрүүл мэндийн төвд 17 ортой эмнэлгийн шинэ барилгын ажлыг 2022 оноос эхлэн баригдаж 2023 оны 06 сарын 09 өдөр ашиглалтанд хүлээн авсан. Хавсралт : 1 зураг Хүрсэн түвшин : ашиглалтанд орсон	100%
44		3. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, Онгон сумын Сум дундын эмнэлгийн их засвар хийх	2023 - 2024		Засвар хийгдсэн эсэх	-		Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн хавтгай дээврийг иж бүрэн шувуун нуруутай болгох 980,0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй засварын зураг төсвийг хийлгэж бэлэн болгосон. Онгон сумын ЭМТ-ийн барилгын 450,0 сая төгрөгийн зураг төсвийг хийлгэж уг хөрөнгийг 2024 оны аймгийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөнд тусган аймгийн ИТХ-аар батлуулаад байна. Хүрсэн түвшин : Зураг төсөв хийгдсэн	30%
45		4. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийг нүдний мэс заслын микроскоп, дурангийн мэс заслын багажаар, гэмтэл болон угаалгын тасгийг шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах	2022 - 2024	0	Тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан эсэх	Хандив, орон нутгийн хөрөнгө 480.0	2	Орон нутгийн төсвийн 39.5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт нүдний мэс заслын багаж тоног төхөөрөмж нийлүүлэгдсэн. Улсын төсвийн 296,5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт хэвлийн хөндийн дурангийн мэс заслын аппарат нийлүүлэгдэж цөсний бүхий л төрлийн хагалгаа, мухар олгойн хагалгаа, өрцний ивэрхий, ивэрхий нөхөх, болон эмэгтэйчүүдийн хагалгаа хийх бүрэн боломжтой болсон. Хүрсэн түвшин : 1	70%

46	5. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, сум дундын эмнэлэг, сум, өрхийн Эрүүл мэндийн төвүүдийг нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр үе шаттай хангах	2021 - 2024	0	Иж бүрэн багажаар хангагдсан эсэх	"Улсын төсвийн 2.621,5 сая төгрөг Орон нутгийн 771.4 сая төгрөг Хандив тусламж-157.6 сая төгрөг Нийт-3.550.5"	2021 онд Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт 1223,5 сая төгрөг, Орон нутгийн хөрөнгө оруулалт-765,2 сая төгрөг, Хандив тусламж-157,6 сая төгрөг, 2022 онд АНЭ-т Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэвлийн хөндийн дурангийн мэс заслын аппарат 296,5 сая төгрөг, УАУ-ны эмнэлэг, ӨСЭМТ-үүдэд 109,7 сая төгрөг, 2023 онд Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 991.8 сая төгрөг, Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар 6.2 сая төгрөг нийт 3.550,5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийгдсэн байна. Хүрсэн түвшин : 1	90%
47	6. Халзан, Уулбаян, Баяндэлгэр, Түмэнцогт, Мөнххаан, Наран, Онгон сумдыг болон өрхийн Эрүүл мэндийн төвүүдийг мобайл технологиор хангах	2021 - 2024	5	Мобайль технологиор хангагдсан ЭМТ, эмнэлгийн тоо	143.1	Орон нутгийн 143,1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 7 сум, 3 өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдийг алсын зайн оношилгооны Мобайл технологийн аппаратаар хангасан. Хүрсэн түвшин : бүрэн нэвтрүүлсэн	100%
48	7. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийг дурангийн мэс заслын тоног төхөөрөмжөөр хангах	2021 - 2024	0	Тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан эсэх	296.5	Улсын төсвийн 296,5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт хэвлийн хөндийн дурангийн мэс заслын аппарат нийлүүлэгдэж цөсний бүхий л төрлийн хагалгаа, мухар олгойн хагалгаа, өрцний ивэрхий, ивэрхий нөхөх, болон эмэгтэйчүүдийн хагалгаа хийх бүрэн боломжтой болсон. Хүрсэн түвшин : 1	100%
49	8. Эрүүл мэндийн байгууллагуудыг яаралтай тусламжийн авто машинаар хангах ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	1	Парк шинэчлэл хийгдсэн автомашин ы тоо	"Улсын төсвийн 181.0 сая төгрөг Орон нутгийн 369.5 сая төгрөг Хандив тусламж-44.0 сая төгрөг Нийт-594.5 сая төгрөг"	7 Эрүүл мэндийн байгууллагуудын 87.2%-д нь түргэн тусламжийн туулах чадвар сайтай автомашины парк шинэчлэл хийж автомашины тоо-24-ээр нэмэгдсэн бөгөөд зөвхөн 2023 онд УТХОруулалтаар АНЭ-т бүрэн тоноглогдсон Ланд-78 автомашин150,0 сая төгрөг, ОНХОруулалтаар Онгон сумын ЭМТ, өрхийн ЭМТ-д Прусс-20 Асгат, Түвшинширээ сумдын ЭМТ-д туулах чадвар сайтай Ланд-76 маркын автомашины парк шинэчлэл хийсэн бөгөөд 2 сумын ЭМТ-д автомашин худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулж он гараад нийлүүлэхээр гэрээ байгуулаад байна. Хүрсэн түвшин : 24	90%

50	2.2.1. Үндэсний спортыг хөгжүүлж, өв уламжлалаар дамжуулан хүүхэд залуусыг төлөвшүүлнэ.	1. Аймгийн Үндэсний спортын анхдугаар наадам зохион байгуулах	2023	0	Зохион байгуулагдсан эсэх	18	1	"Үндэсний спортын анхдугаар наадмыг Аймгийн Үндэсний спортын холбоотой хамтран нэгдсэн удирдамж заавар гарган, үндэсний бөх, сур харваа, үндэсний шагай харваа, үндэсний нумт харваа, шагай наадгай 5 төрлөөр зохион байгуулсан. Тус наадамд 13 сумын 258 тамирчин оролцсоноос 215 эрэгтэй, 43 эмэгтэй тамирчин хамрагдсан. Үндэсний спортын наадмыг ""Жаахан шарга"" театртай хамтран өв соёл, урлаг соёлын арга хэмжээтэй хослуулан зохион байгуулсан. Үндэсний спортын наадам зохион байгуулахад АЗДМХ хэрэгжүүлэх зардлаас 18.0 сая төгрөг зарцуулсан. Хавсралт : 3 зураг Хүрсэн түвшин : 1	100%
51	2.2.2. Өсвөр үе, залуучуудыг спортын олон төрлөөр хичээллэж бие бялдраа хөгжүүлэх, спортын амжилт гарах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	1. Өсвөрийн шигшээ багийг спортын 8 төрлөөр байгуулах	2021 - 2024	0	Шигшээ багийн тоо	ОНТ 114.1		"Аймгийн 3Д-ын 2021 оны А/216 дугаар захирамжаар өсвөрийн шигшээ багийг /шатар, дугуй, жудо бөх, буудлага, үндэсний бөх, хөл бөмбөг/ байгуулсан. 2021 онд Улсын аварга шалгаруулах дугуйн тэмцээний замын зардалд 5,0 сая, спортын тэмцээн уралдаанд амжилт үзүүлсэн тамирчдад 11,6 сая төгрөгийн урамшуулал, нийтдээ 16,6 сая төгрөг зарцуулсан. 2022 онд спортын тэмцээн уралдаанд амжилт үзүүлсэн тамирчдад 3,0 сая, шигшээ багийн хувцас, хэрэгслийн шинэчлэлд 15,0 сая төгрөг төгрөгийн урамшуулал, Хөл бөмбөгийн аварга шалгаруулах Зүүн бүсийн 2 тэмцээнд нийт 4,0 сая, МУСМ Ш.Энх-Амарын нэрэмжит уулын дугуйн УАШТ-д 4,0 сая, өсвөрийн жудо бөхийн тамирчдын хамтарсан бэлтгэлд 2,0 сая, ОУХМ Н.Ганхуягийн нэрэмжит холимог насны тэмцээнд 10,0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн ба нийтдээ 38,0 сая, төгрөг зарцуулсан. 2023 онд спортын тэмцээн уралдаанд амжилт үзүүлсэн өсвөрийн тамирчдад журмын дагуу 12,8 сая, 11 төрлөөр зохион байгуулагдсан хүүхдийн спортын анхдугаар наадамд 18,2 сая, сагсан бөмбөгийн өсвөрийн шигшээ багийг УАШТ-д оролцоход нь 4,0 сая, шайбтай хоккейн U-16 өсвөрийн УАШТ зохион байгуулсан ба Улаанбаатар хот, Эрдэнэт, Багануур, Хэнтий аймгуудын 6 багийн 90 гаруй тамирчид оролцсон ба 4,5 сая, аймгийн өсвөр үе, залуучуудын аварга шалгаруулах ""Хөгжлийн лиг"" сагсан бөмбөг, гар бөмбөгийн тэмцээн зохион байгуулж 20,0 сая төгрөг зарцуулсан ба нийт 59,5 сая төгрөг зарцуулсан. Хүрсэн түвшин : 1	100%
52		2. Стандартын шаардлага хангасан тоног төхөөрөмж, мэргэжлийн чадварлаг багш дасгалжуулагчаар хангах арга хэмжээг шат дараатай хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	212	Амжилтын тоо	ОНТ 18.2	240	"Өсвөрийн шигшээ багийн жудо бөхийн дасгалжуулагч "Төгсөлтийн дараах ахисан түвшний сургалт"-нд, хөл бөмбөгийн дасгалжуулагч "Азийн хөл бөмбөгийн холбооны ""В"" зэрэглэлийн дасгалжуулагч бэлтгэх сургалтанд, сагсан бөмбөгийн өсвөрийн шигшээ багийн дасгалжуулагч С ангиллын дасгалжуулагч бэлтгэх сургалтанд хамрагдсан. Сургалтын зардалд 3,2 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. БТСГ нь мэргэжлийн багш, дасгалжуулагчаар 100 хувь хангагдсан. Өсвөрийн шигшээ багийг дэмжих зорилтыг хангах ажлын хүрээнд жудо, волейбол, сагсан бөмбөгийн спортын төрлүүдэд 15,0 сая төгрөгийн тоног төхөөрөмжийн дэмжлэг үзүүлсэн. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 240	100%

53		3. Улс, бүсийн чанартай тэмцээн уралдааныг орон нутагтаа зохион байгуулах	2021 - 2024	1	Зохион байгуулагдсан тэмцээний тоо	ОНТ 28.5	2	"Усан спортын УАШ тэмцээнийг жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулсан. Боксын спортоор ОУХМ Н.Ганхуягийн нэрэмжит олон хотын нээлттэй тэмцээн, мөн ОУХМастер М. Отгонбаатарын нэрэмжит олон хотын аварга шалгаруулах нээлттэй тэмцээн зохион байгуулсан. Хөл бөмбөгийн улс бүсийн аварга шалгаруулах тэмцээн жил бүр 5 удаа зохион байгуулсан. Сүхбаатар аймагт өвлийн спортыг хөгжүүлэх зорилтын хүрээнд анх удаа Шайбтай хоккейн U-16 өсвөрийн УАШТ зохион байгуулсан ба 6 багийн 90 гаруй тамирчид оролцсон. ба 4.8 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Дэлхийн шатрын холбооны мастер Э.Энхнарын нэрэмжит нээлттэй тэмцээнийг зохион байгуулсан ба тэмцээнд 23 клубын 300 гаруй шатарчин оролцож 7 ангилалд өрсөлдсөн ба 10.0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн Хавсралт : 3 зураг Хүрсэн түвшин : 6	100%
54	2.2.3. Нийтийн биеийн тамирыг бүх нийтийн хөдөлгөөн болгон өрнүүлнэ.	1. Стандартын шаардлага хангасан спортын цогцолбор шинээр барих	2023 - 2024	1	Спорт цогцолбор баригдсан эсэх	6700		Улсын төсвийн 6,7 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 700 хүний суудалтай Спорт цогцолборын барилга баригдаж байна. Тус спорт цогцолборын эргэн тойронд 2.1 га талбайд орчны тохижилт, өндөржилт, зай хэмжээ, зам талбайн хучилт, автомашины төлбөртэй зогсоол, ногоожуулалт, цэцэрлэгжүүлэлт зэргийг төлөвлөсөн ба төлөвлөгөөний дагуу ажил хийгдэж байгаа ба барилгын ажил 90 хувьтай хийгдэж байна. 2024 онд ашиглалтанд орно Хүрсэн түвшин : барилгын ажлын гүйцэтгэл 90 хувь	90%
55		2. Стандартын шаардлага хангасан спортын гадаа талбайн тоог нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	32	Гадаа талбайн тоо	240	2	"Баруун-Урт гол дагуу нийт 74 га газарт улсын төсвийн 14,0 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар мини парк, соёл, спорт, үзвэр үйлчилгээний хэсэг, машины нэгдсэн зогсоол явган хүний болон дугуйн зам бүхий цогцолбор соёл амралтын хүрээлэн баригдаж байна. ХААН банк байгуулагдсаны 30 жилийн ойн хүрээнд Баруун Урт суманд 69,0 сая төгрөгийн өртөгөөр 3х3 сагсан бөмбөгийн стандарт талбай баригдсан. Аймгийн төвд үндэсний баяр наадам тэмдэглэхээс гадна 400 метрийн 5 замтай гүйлтийн зам, хөл бөмбөгийн ногоон талбай бүхий 1800 хүний суудалтай цэнгэлдэх хүрээлэн ашиглалтанд орсон. Асгат, Сүхбаатар, Дарьганга, Эрдэнэцагаан, Мөнхаан, Халзан, Түвшинширээ сумдад тус бүр 1, Баяндэлгэр суманд 2, аймгийн хэмжээнд нийт 10 спортын гадаа талбай баригдсан. " Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 12	100%

56		3. Спортын барилга байгууламжууд шинээр барих	2021 - 2024	5	Шинээр баригдсан барилга, төрөлжсөн барилга байгууламжийн тоо	УТ 6.700.0 ОНТ 1.950.0 Хувийн 69.0 сая	8	"Үндэсний баяр наадам, үндэсний спортын төрлөөр тэмцээн уралдаан зохион байгуулахаас гадна хөнгөн атлетикийн 4 төрлийн стандарт талбайтай, 1800 хүний суудалтай цэнгэлдэх хүрээлэн 1.950.0 төгрөгийн өртөгөөр баригдсан. ХААН банкны хөрөнгө оруулалтаар 3х3 сагсан бөмбөгийн стандарт талбай баригдсан. Улсын төсвийн 6,7 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 700 хүний суудалтай Спорт цогцолборын барилга баригдаж байна. Тус спорт цогцолборын эргэн тойронд 2.1 га талбайд орчны тохижилт, өндөржилт, зай хэмжээ, зам талбайн хучилт, автомашины төлбөртэй зогсоол, ногоожуулалт, цэцэрлэгжүүлэлт зэргийг төлөвлөсөн ба төлөвлөгөөний дагуу ажил хийгдэж байгаа ба барилгын ажил 80 хувьтай хийгдэж байна. Хавсралт : 1 зураг Хүрсэн түвшин : 8	100%
57		4. Нийтийг хамарсан спортын эвент арга хэмжээ зохион байгуулах	2021 - 2024	1	Эвент арга хэмжээний тоо			Ковид-19 цар тахлын үед "Эрүүл мэндийн цахим гүйлт 2021" арга хэмжээг 14 хоногийн хугацаанд зохион байгуулсан ба нийт 598 иргэд хамрагдан 7361 км зам туулан улсад 14-р байрт орсон. "Цахим гимнастрада" гимнастикийн олон төрлийн идэвхтэй дасгал хөдөлгөөн багтаасан арга хэмжээг зохион байгуулсан. Засаг даргын А/96 дугаар захирамжаар "Илүүдэл жингүй-Эртэч Монгол" аяныг зохион байгуулсан. Аяны хугацаанд бүх спорт заал, усан спорт чийрэгжүүлэлтийн төв, фитнес клуб, Соёлын төв иргэдэд заал танхимыг боломжтой байдлаар төлбөргүй ашиглуулсан. "Олимпын боловсрол-Бие бялдрын хүмүүжил" болзолт уралдааныг 13 суманд зохион байгуулж, галт бамбар аялуулсан. Засаг даргын А/236 дугаар захирамжийн дагуу "Эрүүл мэндийнхээ төлөө-Алхангаа ярилцъя" аян зохион байгуулж, эрүүл идэвхитэй хөдөлгөөн, амьдралын зөв хэмнэлд уриалсан арга хэмжээнүүдийг сум, байгууллага бүр өөрийн онцлог, нөхцөл боломжид тулгуурлан зохион байгуулсан. Нийтийн кросс гүйлтийг аймгийн хэмжээнд жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулж, тогтмолжуулсан. Хүрсэн түвшин : 1	100%
58		5. Засаг даргын нэрэмжит тэмцээн, уралдаан зохион байгуулах	2021 - 2024	1	Зохион байгуулагдсан тэмцээн уралдааны тоо	22	1	" МУ-д залуучуудын байгууллага үүссэний 100 жилийн ойд зориулан цэргийн цолтой болон залуу бөхчүүдийн барилдаан зохион байгуулж, 1,2 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Мөн ХБИ-ийн нийгэмд оролцох тэгш оролцоог дэмжих зорилтын хүрээнд зохион байгуулагдсан ширээний теннис, хонхтой бөмбөгийн тэмцээнийш ивээлдээ зохион байгуулан, 5.5 мян төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Аймгийн Засаг даргын нэрэмжит "Ахмад-2022" спортын олон төрөлт тэмцээн шатар, ширээний теннис, дартс, софьт волейбол, граунд гольф, хавчаахай харваа, шугаман бүжиг зэрэг төрлүүдээр зохион байгуулагдсан ба 13 сумын 15 багийн 300 гаруй тамирчид оролцсон. Өсвөр үе залуучуудын аймгийн аварга шалгаруулах сагсан бөмбөгийн тэмцээн зохион байгуулсан ба тэмцээний зардалд 20,0 сая төгрөг зарцуулсан. Хүрсэн түвшин : 4	100%

59	2.3.1. Хүүхэд бүрийн цэцэрлэгт хамрагдах боломжийг нэмэгдүүлж, чанартай боловсрол олгоно.	1. Наран суманд 100, Дарьганга 150, Баруун-Урт хот, Эрдэнэцагаан, Сүхбаатар, Онгон, Уулбаян суманд 200 хүүхдийн шинэ цэцэрлэг барьж, Баруун-Урт сумын 7-р цэцэрлэгийн барилгын асуудлыг шийдвэрлэх	2021 - 2024	2021100 2276.6 Дарьганга суманд 150 хүүхдийн шинэ цэцэрлэг баригдсан эсэх 2022Наран суманд 100 хүүхдийн шинэ цэцэрлэг баригдсан эсэх 2022100 1700.0Уулбаян сумын 150 хүүхдийн шинэ цэцэрлэг баригдсан эсэх 202302300Б аруун-Урт сумын 200 хүүхдийн шинэ цэцэрлэг баригдсан эсэх 2024100 2200.0Эрдэнэ	УТ 5,976.3	" МУ-д залуучуудын байгууллага үүссэний 100 жилийн ойд зориулан цэргийн цолтой болон залуу бөхчүүдийн барилдаан зохион байгуулж, 1,2 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Мөн ХБИ-ийн нийгэмд оролцох тэгш оролцоог дэмжих зорилтын хүрээнд зохион байгуулагдсан ширээний теннис, хонхтой бөмбөгийн тэмцээнийш ивээлдээ зохион байгуулан, 5.5 мян төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Аймгийн Засаг даргын нэрэмжит "Ахмад-2022" спортын олон төрөлт тэмцээн шатар, ширээний теннис, дартс, софьт волейбол, граунд гольф, хавчаахай харваа, шугаман бүжиг зэрэг төрлүүдээр зохион байгуулагдсан ба 13 сумын 15 багийн 300 гаруй тамирчид оролцсон. Өсвөр үе залуучуудын аймгийн аварга шалгаруулах сагсан бөмбөгийн тэмцээн зохион байгуулсан ба тэмцээний зардалд 20,0 сая төгрөг зарцуулсан. Хавсралт нийт : 4, Файл : 1 Зураг : 3 Хүрсэн түвшин : 2	100%
----	---	--	-------------	---	------------	--	------

60	2. Эрдэнэцагаан сумын 2-р , Баруун-Урт хотын 4, 9-р цэцэрлэгт их засвар хийж, Баруун-Урт хотын 5-р цэцэрлэгийг өргөтгөх	2021 - 2024		Баруун-Урт хотын 4-р цэцэрлэгт их засвар хийгдсэн эсэх Баруун-Урт сумын 9-р цэцэрлэгт их засвар хийгдсэн эсэх Эрдэнэцагаан сумын 2-р цэцэрлэгт засвар хийгдсэн эсэх Баруун-Урт сумын 5-р цэцэрлэгийн өргөтгөл баригдсан эсэх	628.9 сая Төсөл хөтөлбөр, 180.0 сая ОНТ, НҮБ - 138.5 сая	Эрдэнэцагаан сумын 2-р цэцэрлэгт засвар	Баруун-Урт сумын 4-р цэцэрлэгийн барилгын их засварын ажлын ЯУЭСЯ Өвсний Үндэс хөтөлбөрийн санхүүжилтээр 2021 онд 628,9 сая төгрөгөөр хийж ашиглалтанд оруулсан. Орон нутгийн хөрөнгөөр Баруун-Урт сумын 9-р , Эрдэнэцагаан сумын 2-р цэцэрлэгт засварын ажлын зураг төсвийн ажил хийж магадлан хяналтаар баталгаажуулсан. 2022 онд Баруун-Урт сумын 3-р цэцэрлэгийн барилгын их засварын ажлыг орон нутгийн төсвийн 180.0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр хийж ашиглалтад оруулсан. 2023 онд Цаг агаарын аюулт үзэгдлийн улмаас Баруун-Урт сумын 11-р цэцэрлэгийн дээвэр нурж унасныг НҮБ-Хүүхдийн сангийн 138.5 сая төгрөгийн хөрөнгөөр засаж ашиглалтад оруулсан. Баруун-Урт сумын 5-р цэцэрлэгийн хажуу талд өрхийн эрүүл мэндийн төв шинээр баригдаж, газрын асуудлыг шийдвэрлэхээр ажиллаж байна. Хавсралт : 1 файл Хүрсэн түвшин : 1	100%
61	3. Цэцэрлэгийн хүүхдүүдийн сургалтын хэрэглэгдэхүүн, тоглоом наадгайн хангалт хийх	2021 - 2024	0	48 ангийг тоглоомоор хангана.	ОНТ -541.7 сая		2021-2022 онд Орон нутгийн хөрөнгөөр аймгийн хэмжээний 24 цэцэрлэгийн 4-5 настны ангийг тоглоом наадгайгаар хангах ажлыг 240 сая , Дарьгангын хуучин цэцэрлэгийн буулгалт 82.0 сая, халзан сумын цэцэрлэгийн гадна тоглоом 20.0 сая, 2023 онд “Онлайн кабенит” төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд орон нутгийн хөгжлийн сангийн 169,7 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар хөдөөгийн 13 сумын цэцэрлэг болон Насан туршийн боловсрол төв ухаалаг дэлгэцтэй болгож сургалтын үйл ажиллагааг дэмжин ажилласан. Цэцэрлэгүүд ухаалаг дэлгэцтэй болсноор бага насны хүүхэд болон багш сурагчид, иргэд орон зайнаас үл хамааран цахимаар суралцах боломж бүрдэж байгаа бөгөөд аймаг, орон нутаг, сумд мэдээлэл туршлагаа солилцох зэрэг олон талын ач холбогдолтой, Мөнххаан сумын цэцэрлэгийн гадна тоглоом 30.0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийсэн. Азийн хөгжлийн банкны “Эдийн засгийн хүндрэлийн үед боловсролын чанар, хүртээмжийг сайжруулах ” GW-10 төслийн хүрээнд БШУЯ-ны захиалгаар 45 нэр төрлийн сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг 5 настай хамгийн олон хүүхэд хамруулсан Баяндэлгэр,Мөнххаан ,Түвшинширээ,Сүхбаатар,Эрдэнэцагаан 1-р цэцэрлэг, Баруун-Урт 1-р цэцэрлэг, Баруун-Урт 9-р цэцэрлэгт тус тус олгосон.7 сумын 3Д нар сумын хөрөнгө болон төсөл хөтөлбөрөөс 70 сая төгрөгийг цэцэрлэгийн хүүхдийн сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг нэмэгдүүлэхэд хөрөнгө оруулалт хийсэн. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 2	100%

62	2.3.2. "Чадварлаг багш арга хэмжээний хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлж, багшийн мэргэжлийн тасралтгүй хөгжилд дэмжлэг үзүүлнэ.	1. "Залуу багш" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	30	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь	ОНТ -3,0 сая	Багш мэргэжлээр төгсөөд 1-5 дахь жилдээ ажиллаж байгаа багш нарт зориулан "ЗАЛУУ БАГШ" хөтөлбөрийг Боловсролын хамтын ажиллагааны нийгэмлэгтэй хамтран хэрэгжүүлж, 2021 онд 105 багш, 2022 онд 100 багшийг хамруулж, мэргэжлийн болон арга зүйн дэмжлэгийг үзүүлж , аймгийн Засаг дарга сургалтын зардалд 3.0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Энэ хичээлийн жилд ЕБС, СӨБ-ын багш нарын 50 хувь нь 1-5 дахь жилдээ ажиллаж байгаа багш нар байдаг. 2021 онд 100 залуу багшид, 2022 онд 105 залуу багшид , 2023 онд 111 залуу багш, нийт 316 багшийг хөтөлбөрт хамруулсан. Би залуу багш хөтөлбөрийн ээлжит сургалтад ЕБС, СӨБ-ын байгууллагын 1-6 жил ажиллаж буй 99 багш амжилттай хамрагдлаа. Тус сургалтад багш нар 10 багт хуваагдан ""Хамтран суралцахуй"" ""Сэтгэн бодохуйг хөгжүүлэх арга"" сэдвээр зохион байгуулагдлаа. Сургалтыг Боловсролын хамтын ажиллагааны нийгэмлэгийн сургагч багш Б.Даваасүрэн удирдан зохион байгуулж , сургалтад хамрагдсан багш нар өөрийн сургуулийн багш нарт түгээн дэлгэрүүлэн , 316 залуу багшид мэргэжил аргазүйн зөвлөгөө хүргэсэн. 2023-2024 оны хичээлийн жилд "Сайн багшийн -сайн технологи" туршлага солилцох үйл ажиллагааг Монгол хэл, Математик, Гадаад хэл, Бага ангийн монгол хэл гэсэн 4 хичээлээр зохион байгуулж, нийт оролцогчдын 80 хувь нь 1-10 дах жилдээ багшилж буй залуу багш нар оролцлоо. Үр дүн: Залуу багш нар бие биетэйгээ танилцах, харилцан суралцах, туршлага солилцох, цаашид хамтран ажиллах, хөгжих чиглэлээ тодорхойлж, 16 өөр төрлийн төлөвлөлт, арга зүй, дасгал даалгавар, үнэлгээ, дэвшилтэд технологитой танилцаж, өөрийн арга зүйгээ түгээн дэлгэрүүлсэн. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 1	100%
----	--	---	-------------	----	-------------------------------	--------------	---	------

2. "ДЭЛХИЙД ӨРСӨЛДӨХ СҮХБААТАРЧУУД ТӨСӨЛ, "10:10" арга хэмжээ зохион байгуулах	2021 - 2024	0	Хамрагдсан сурагчдын тоо	ОНТ 5,3 сая	Аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2021 оны 45 -р тогтоолоор "Дэлхийд өрсөлдөх Сүхбаатарчууд" хөтөлбөрийг батлуулан багш, суралцагчид, хүүхэд залуучууд, иргэдийн англи хэлний боловсролыг сайжруулан улсын хэмжээнд өрсөлдөхүйц хэмжээнд хүргэх зорилгоор АНУ-ын ETS (Educational Testting Service) байгууллага, CELPA (Commission on English Language Program Accreditation)- "Англи хэлний хөтөлбөрийг магадлан итгэмжлэх холбоо" –той хамтран 2021 онд Баруун-Урт, Түмэнцогт, Түвшинширээ, Мөнххаан сумдын 10 багш 6-12-р ангийн 100 сурагчдыг хамруулж, 36 цагийн нэмэлт агуулгыг гүнзгийрүүлэн вакум сургалт, англи хэлний багш нарыг цахим болон танхимаар ETC байгууллагын хөтөлбөрөөр олон улсын шалгуурт нийцсэн сургалтад хамруулсанаар АНУ-ын ЭСЯ-ны хөтөлбөрт гадаад хэлний БШУГ TOEFL ITP шалгалтыг орон нутагт зохион байгуулах эрхтэй болсон нь бидний үр дүн юм. Гадаад хэлний 10 багш "Сурагчдыг олон улсын шалгалтад яаж бэлдэх" талаарх сургалтад бүрэн хамрагдаж, Баруун-Урт, Түмэнцогт, Түвшинширээ, Мөнххаан сумдын 10 багш 6-12-р ангийн 100 сурагчдыг хамруулж, 36 цагийн нэмэлт агуулгыг 2 сарын турш гүнзгийрүүлэн судалсан бөгөөд 1 багш 10 сурагчтай ажиллаж IELTS, TOEFL-ийн шалгалтанд тэнцүүлэх, ЭЕШ, улс бүс, олон улсын олимпиад уралдаан тэмцээнд өрсөлдөхүйц хэмжээний англи хэлний мэдлэгийг олгох юм. тус зорилтын хүрээнд 2021-2022 онд 100 хүүхдийн сургалт амжилттай зохион байгуулагдан суралцагчид 1, 2-р шатны шалгалтаа амжилттай өгсөн. Англи хэлний сургалтын үйл ажиллагаанд аймгийн Засаг дарга 5,390,0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Багш нарын мэргэжлийн үр чадварыг дэмжих зорилгоор TOEFL ITP шалгалтыг орон нутгийн түвшинд зохион байгуулж 25 багш хамрагдаж Европын хүрээний түвшинг харьцуулж оноог бодож танилцуулсан. -CELPA олон улсын байгууллагатай хамтарсан төслийн нээлтийг зохион байгуулж, 9 сургагч багш бэлтгэх сургалт болон 88 сурагч TOEFL junior шалгалт өгсөн. 2023 онд 30 сурагчийг Сүхбаатар нэг мөрөөдөл ТББ-ийн хөрөнгөөр сургаж орон нутагтаа суралцаж олон улсын шалгалтад тэнцдэг болсон	100%
--	----------------	---	--------------------------------	-------------	---	------

64	3. Шаардлагатай мэргэжлээр зөвлөх, зочин, ментор багш ажиллуулж, багш солилцоо хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, ахмад багш нарын зөвлөгөөн зохион байгуулах	2021 - 2024	0 10% 0	Зөвлөх, зочин, ментор багшаар ажилласан багшийн тоо багш солилцоонд хамрагдсан багшийн хувь ахмад багш нарын зөвлөгөөн зохион байгуулагдсан эсэх	-	10 40	"Сүхбаатар аймгийн хэлний бодлогын зөвлөлд МУГБ Ш.Чулуунбор, Ахмад багш Ш.Борчулуун, Ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээг хөгжүүлэх хөтөлбөрт Наран сумын Монгол хэлний ахмад багш Х.Сарантуяа хичээлийн хоцрогдлыг арилгаж, агуулга нөхөх чиглэлээр багш сурагчдад зөвлөн туслах төсөл бичин дэмжигдэж хичээлийн шинэ жилээс хэрэгжиж эхлэх бэлтгэлээ хангаж байна. Онгон, Асгат сумдаас Математик, Газарзүй, Монгол хэл хичээлүүдээр 4 ахмад багштай хамтран зөвлөх үйлчилгээг үзүүлсэн. Сүхбаатар аймгийн төгсөгчдийн холбоо "Сүхбаатар - Нэг мөрөөдөл" ТББ –аас ахмад багш М.Эрдэнийг цалинжуулж ЭЕШ өгөх төгсөх ангийн сурагчдад үнэ төлбөргүй давтлага өгсөн нийт 3 багш зөвлөх үйлчилгээгээр ажиллаж, 5 багш ажиллах бэлтгэлээ хангасан.Технологийн багш Эрдэнэтуяа нь Халзан сумын ЕБС-д цахим хэлбэрээр сурагчдад хичээл зааж хамтран ажиллаж байна. Мөн Мэдээллийн технологийн багш дутагдалтай газруудад туршлагатай багш цахим хэлбэрээр хичээл заах ажлыг амжилттай хэрэгжүүлсэн. 2023 онд математикийн хичээлээр Эрдэнэ багштай хамтран ажиллаж 110 сурагч, намрын элсэлтээр хими-75, физик-35, математикийн 260 сурагч хичээллэж , зөвлөх багш нартай гэрээ байгуулан 11-12-р ангийн сурагчдыг сургаж байна. Зөвлөх багш нартай ажилласнаар ЭЕШ-ийн дүнгээр Сүхбаатар аймаг улсын хэмжээнд 1-р байр эзэлсэн амжилтыг үзүүлсэн. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 10 40	100%
65	4. Сурагчдын сэтгэн бодох өөрийгөө илэрхийлэх, зөв цэгцтэй ярих чадварыг хөгжүүлэх, илтгэх урлаг, мэтгэлцээний аймгийн сургагч багш нарыг бэлтгэх, энэ чиглэлээр клуб, дугуйлан хичээллүүлж , тэмцээн зохион байгуулах	2021 - 2024		бэлтгэгдсэн сургагч багшийн тоо хамрагдсан хүүхдийн тоо	байгууллагын уднын төсөвөөс	48 480	2023-2024 оны хичээлийн жил сурагчдын сэтгэн бодох, өөрийгөө илэрхийлэх, зөв цэгцтэй ярих чадварыг хөгжүүлэх, мэтгэлцээний клуб сургууль бүрт ажиллаж 19 багш удирдан 351 сурагч хамруулсан. Хичээлийн жилийн 2-р хагаст Баруун-Урт сумын 1-р сургуулийн мэтгэлцээний клубын багш Г.Ач-Оргил, 4-р сургуулийн багш Сэргэлэн нартай хамтран Мэтгэлцээний тэмцээнийг зохион байгуулсан. Монголын сурагчдын холбооны дэргэдэх лидер сурагч академи болон сэтгэн бодох өөрийгөө илэрхийлэх, ярих урлагийн дугуйланг 10 сумын ЕБС-иуд явуулж 1300 гаруй сурагчдыг хамруулсан. Хүрсэн түвшин : "бэлтгэгдсэн сургагч багшийн тоо 48 хамрагдсан хүүхдийн тоо"-480	100%

66			8				2021 онд Орон нутгийн түүх соёлын дурсгалыг судалж хамгаалахад багш нарын оролцоог хангаж, архелогийн болон соёлын дурсгалыг таних, илрүүлэх сургалт аялал зохион байгуулах зорилгоор соёлын байгууллагууд ЕБС-н багш нартай хамтран ажиллах зорилт дэвшүүлэн ажиллаж ,Мөнххаан суманд соёлын төв сумын төрийн байгууллагуудтай хамтран ажиллаж 1 удаагийн нэвтрүүлэг, Түмэнцогт суманд СОЁЛЫН ӨВИЙН ЗӨВЛӨЛ-ийг ажиллуулж, Эрдэнэцагаан суманд нээлттэй хичээл бэлтгэн,Угсаатны зүйн музей цахим хэлбэрээр соёлын дурсгалыг танин мэдүүлэх ажил, Байгалийн ан амьтадын, соёлын өв, түүний тухай ойлголт болон Сүхбаатар аймгийн түүх өв соёл, хөшөө дурсгалын танилцуулгыг видео хэлбэрээр хүргэж нийт 1900 орчим хүн тус тус үзэж сонирхуулсан. 2022-2023 оны хичээлийн жилд 3 сургууль, 7 цэцэрлэг, МСҮТ эко сургууль болох төсөлд хамрагдан орон нутгийн түүх соёлын дурсгал , дурсгалт газрыг судалж эх түүх, байгаль орчин, ан амьтанаа хайрлах, хамгаалах чиглэлээр Музейн аялал, хээрийн аялал экскурс , Янзаган хүрээг хайрлаарай уриан дор цагаан зээрийг хамгаалах үйл ажиллагааг сумдын байгаль орчны мэргэжилтэнүүдтэй хамтран зохион байгуулж нэгдсэн дүгнэлт хаалтын арга хэмжээг хисэн. Хилийн цэргийн ангиудтай хамтран ахлах ангийн сурагчдыг хил хамгаалах ангитай танилцуулсан. нийт 3928 сурагч дээрх үйл ажиллагаанд хамрагдаж оролцсон. Ж.Эрдэнэцогт ахлагчтай СГЗ Г.Аким, .ГБадамсамбуу , С.Амартайван, тэргүүтэй эрдэмтэн судлаачид “Хатгины уг сурвалж, үр сад” анхдугаар аялалтыг эхлүүлэн Сүхбаатар, Эрдэнэцагаан, аймгийн төвийн 4 сургуулийн сурагчид, түүх нийгмийн ухааны багш нарыг оролцуулан түүх, ёс заншлын талаар сургалт зохион байгуулж мэдээлэл хүргэсэн.	100%
	5. Орон нутгийн түүх соёлын дурсгалыг судалж хамгаалахад багш нарын оролцоог хангаж, археологийн, болон түүх соёлын дурсгалыг таних, илрүүлэх сургалт, экскурс аялал зохион байгуулах	2021 - 2024		Зохион байгуулсан аялалын тоо				

6. Байгалийн ухааны хичээлийн сургалтын чанарыг сайжруулах, багш нарыг чадваржуулах зорилгоор Шинэ-Монгол сургуультай хамтран ажиллах	2021 - 2024	0	хамрагдсан багшийн тоо	4,0 сая -ОНТ	44	"ТӨРИЙН ӨМЧИЙН СУРГУУЛИУДЫН МЕНЕЖМЕНТИЙГ САЙЖРУУЛАХАД ДЭМЖЛЭГ ҮЗҮҮЛЭХ" төсөлд 2020-2023 Баруун-Урт сумын 2-р сургууль хамрагдаж, хамтын ажиллагааны хүрээнд Сургуулийн менежментийн оношлох үнэлгээ, Байгалийн ухааны хичээлүүдийн үйл ажиллагаа, багийн ажил, зохион байгуулалт, ЭЕШ-ын бэлтгэл, хөтөлбөр төлөвлөлт гэсэн агуулгуудаар 12 удаагийн Онлайн сургалт, Зуны сургалт, багш солилцоо зэрэг арга хэмжээнүүд зохион байгуулагдсан ба давхардсан тоогоор 122 багш, удирдлага хамрагдсан. Байгалийн ухааны хичээлүүдийн үйл ажиллагаа, багийн ажил, зохион байгуулалт, ЭЕШ-ын бэлтгэл, хөтөлбөр төлөвлөлт гэсэн агуулгуудаар 3 удаагийн сургалтыг Шинэ Монгол Эрдмийн хүрээлэнгээс зохион байгуулсан. 2023 онд Аймгийн Засаг даргын тамгын газар нь аймгийн хэмжээний Байгалийн ухааны багш нарыг чадваржуулах ажлын хүрээнд Шинэ Монгол сургуультай хамтран ажиллаж байгалийн ухааны 2023 оны 1-р сарын 23-24-ний өдрүүдэд эхний шатны танхимын сургалтыг Хими, Физик, Биологи, Математикийн багш нарт ахлах ангийн хүндэтгэр агуулгыг заах арга зүй сэдвээр онол дадлага хосолсон сургалтыг зохион байгуулж Хими-21, Биологи-23, Математик-52, Физик-27 багш хамрагдаж мэдлэг арга зүйн үр чадвараа дээшлүүлээ. Сургалтын үр дүнд 2023 оны ЭЕШ-д байгалийн ухааны хичээлийн дундаж оноо өмнөх жилээс ахисан. Мөн удирдах 60 ажилтнуудад "Сургуулийн менежмент" сэдвээр Шинэ Монгол эрдмийн хүрээлэнгийн захирал Л.Галбадрах багш лекц тавьсан. Сургалтын үйл ажиллагаанд аймгийн Засаг дарга 4.0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Мөн сурагч сурагчиддаа 5 хичээлээр 7 хоног бүр 12-р ангийн суралцагчдыг оролцуулан сургалт үйл ажиллагааг цахимаар зохион байгуулсан. Сургуулийн менежментийг сайжруулах жилийн ажлын хүрээнд сургуулийн судалгаа хөгжлийн "Шинэ Монгол" төв ТББ -аас зарлагдсан "Төрийн өмчийн Ерөнхий боловсролын сургуулиудын менежментийг сайжруулах" төслийн 2-р шатанд 80 ЕБС шалгаруулж авах сонгон шалгаруулалтад 4 сургууль тэнцэж, 2023-2024 оны хичээлийн жилд 40 долоо хоногийн турш хамтран ажиллаж хэрэгжүүлж эхэлсэн.	100%
---	-------------	---	------------------------	--------------	----	---	------

68	7. Гадаад улс оронд мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, зөвлөгөөн, туршлага судлахад багш, боловсролын ажилтнуудад дэмжлэг үзүүлнэ	2021 - 2024	0	хамрагдсан ажилтны тоо дэмжлэг үзүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ	3	8	АНУ-ын ЭСЯ-ны хөтөлбөрт хамрагдаж TESOL Methodology цахим сургалт/МООС/-д гадаад хэлний 25 багш танхим болон цахимаар хамрагдаж сертификат авсан. * БШУГ-ын түүх нийгмийн ухааны боловсрол хариуцсан мэргэжилтэн А.Алтаншагай тэтгэлгээр Солонгос улсад, 2 дугаар сургуулийн англи хэлний багш Э.Болор АНУ-ын засгийн газрын тэтгэлэгт ТЕА хөтөлбөрт хамрагдаж 45 хоног мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад суралцаад ирсэн. Монгол Солонгос хамтын ажиллагаа: Наран сумын Сургалтын менежер Н.Хонгорзул, бага ангийн багш Л. Чинзориг, түүх нийгмийн багш Э. Оюунтунгалаг нар 4а ангийн 30 суралцагч болон БНСУ-ын Жусан бага сургуулийн 3-6-р ангийн суралцагчид ЦАХИМААР хамтран харилцан хичээл Зааж хамтран ажиллалаа. * Наран сумын Сургалтын менежер Н.Хонгорзул APCEIU - аас зохион байгуулдаг олон улсын багш солилцооны хөтөлбөрийн 10 жилийн ойн хуралд төлөөлөгчөөр уригдан , багш солилцооны хөтөлбөрийн сайн туршлага илтгэлээр оролцохоор болсон. * Орос хэлний багш Н.Нандинцэцэг ОХУ-ын Москвагийн ИС-д онлайнээр магистрантурт * 1-р сургуулийн Англи хэлний багш Д.Гэрэлтуяа 2022 оны VII/24-VIII/24 хооронд Филиппин улсын CIP академиас зохион байгуулсан Англи хэлний мэргэжил дээшлүүлэх 1 сарын сургалтанд сууж өөрийн хэлний мэдлэгээ дээшлүүлсэн. Сургуулийн захиргаанаас 500,000 төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. * Эрдэнэцагаан сумын Физизийн багш Э.Ойдов Япон улсад мэргэжлээрээ Магистерт тус тус суралцсан. *2023 онд ОХУ-ын Уралын Холбооны Их Сургууль, Монголын орос хэл, уран зохиолын багш нарын холбооны хамтран ажиллах гэрээний дагуу Екатеринбург хотод зохион байгуулагдсан мэргэжил дээшлүүлэх зуны сургалтад Түвшинширээ сумын сургууль, Баруун-Урт сумын 1-р сургуулийн орос хэлний багш нар хамрагдсан. БШУГ-ын дарга Л.Байгалмаа АНУ-ын зүүн эргийн хотуудын боловсролын байгууллагын үйл ажиллагаатай танилцсан сургалт үйл ажиллагаанд оролцоход орон нутгаас 3.0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Хавсралт : 5 зураг	100%
69	8. Сумдын сургуулиуд болон Насан туршийн боловсрол төвийг мэргэжлийн багшаар хангах	2021 - 2024	10	Мэргэжлийн багшийн хангалтын тоо		13	2023-2024 оны хичээлийн жилд Насан туршийн суралцахуйн салбарт нийт 24 багш, албан хаагчдын орон тоотой . Насан туршийн суралцахуйн төв, Эрдэнэцагаан, Баруун-Урт, Баяндэлгэр суманд нийт 4 багшийн орон тоо сул орон тоог сонгон шалгаруулалт зарлаж, багшаар хангасан. Хөдөө орон нутгийн сургуулиудыг мэргэжлийн багшаар хангах нийгмийн баталгааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж Түмэнцогт, Мөнххаан, Халзан сумын эрэлттэй байгаа мэргэжлээр ажиллаж байгаа 3 багшид тус бүр 20.0 сая төгрөгийн орон сууцны дэмжлэг үзүүлсэн. Хавсралт : 2 файл Хүрсэн түвшин : 13	100%

70		9. Мэдээлэл зүйн багш нарын чадавхыг дээшлүүлж, боловсролын салбарын нэгдсэн системийг бий болгон, багшид шаардлагатай мэдээлэл, харилцааны технологийн тоног төхөөрөмжийн хангалтыг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	0 0	Мэдээлэл зүйн багш нарын чадавхжуулсан сургалтын тоо Боловсролын салбарын нэгсэн системд холбогдсон эсэх	ОНТ -180.0 сая	2021-2022 онд Ерөнхий боловсролын 12 сургуулийн 14 мэдээллийн технологийн багш нарт мэргэжлийн үр чадварыг нэмэгдүүлэх зорилгоор C++ програмчлалын хэлний массив , хэрэглэгчийн функц сэдвээр цахим сургалт, Бага боловсролын багш, мэдээллийн технологийн багш нарт интерактив хичээл бэлтгэх adobe cartivite 2019 программ болон хэрэглээний программууд болох M5 Excel MsPowerPnt, "Цахим сайт ашиглан үр дүнтэй цахим хичээл бэлтгэх" 3 удаагийн сургалтад 128 /давхардсан тоо/ багш хамруулсан. 9 ЕБС-д орон нутгийн 180.0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар мэдээлэл зүйн кабинетуудын тоног төхөөрөмжийг шинэчилсэн. 2022 2023 онд Ерөнхий боловсролын 16 сургуулийн Мэдээллийн технологийн 17 багш нарт мэргэжлийн үр чадварыг нэмэгдүүлэх зорилгоор Italy улсын хөрөнгө оруулалттай ASIA Mongolia төрийн бус байгууллагатай хамтран хоёр удаагийн сургалтыг программчлалын Python, робот удирдах Arduino программчлалын хэлний хэрэглээ түүнийг туршин үзэх зэргээр танхимын сургалт зохион байгуулан, сурсан мэдлэгээ бататгах IT клубийн үйл ажиллагааг нийтэд таниулах зорилгоор сургууль бүр 3 удаагийн өдөрлөгийг хийсэн. Үр дүнд нь бүх мэдээлэл технологийн багш нарт Arduino туршилтын багцтай болсон. 2023 онд орон нутгийн 1.8 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр ЕБС, цэцэрлэгийн үндсэн багш нарыг 100% нөүтбүүкээр хангасан. Хүрсэн түвшин : 13 тийм	100%
71	2.3.3. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрын хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	1. Баруун-Урт хотод шинээр баригдаж байгаа 960 хүүхдийн сургуулийг ашиглалтад оруулж, 3-р сургуулийн барилгын асуудлыг шийдвэрлэх	2022 - 2024	0	Ажлын гүйцэтгэл	УТХО 9,993.90	Баруун-Урт суманд улсын төсвийн хөрөнгөөр 2018-2023 онд 960 хүүхдийн сургууль шинээр барихаар төсөвт 9,993.9 сая төгрөгийг суулган 2024 оны 3 дугаар сард ашиглалтад оруулахаар ажиллаж байна. Хавсралт : 3 зураг Хүрсэн түвшин : барилгын гүйцэтгэл 90 хувь	90%
72		2. Баруун-Урт хотын 1, 3, 4-р, Эрдэнэцагаан сумын 1-р, Халзан, Уулбаян сумын ЕБС-ийн "Б" байрны барилгад урсгал засвар хийх	2021 - 2024		Баруун-Урт 4-р Эрдэнэцагаан 1-р сургуульд засвар хийсэн эсэх Баруун-Урт 1-р сургуульд засвар хийсэн эсэх Уулбаян Б байранд засвар хийсэн эсэх	ОНТ-881,0 сая , Төсөл хөтөлбөр 730,0 сая	2022 онд Баруун-Урт сумын 1-р сургуулийн барилгын их засварын ажлын зураг төсвийг орон нутгийн 91,0 сая төгрөгөөр хийж магадлан хяналтаар баталгаажуулж, 2023 онд Баруун-Урт сумын 3 сургуулийг шинээр баригдаж байгаа 960 хүүхдийн барилгад шилжүүлэхээр шийдвэрлэсэн. Уулбаян сумын сургуулийн их засварын ажлыг Япон Улсын Элчин сайдын яам өвсний үндэс хөтөлбөрийн санхүүжилтээр 730,0, орон нутгийн 130.0 сая төгрөгийг хийж ашиглалтад оруулсан. Халзан сумын ЕБС-ийн их засварын зураг төсвийг хийж, магадлан хяналтаар баталгаажуулсан. 2023 онд орон нутгийн хөрөнгөөр Мөнххаан сумын бага сургуулийн их засварт 100.0 сая, Баруун-Урт сумын 2-р сургуулийн гадна фасадын их засвар 510.0 сая, Түмэнцогт сумын сургуулийн спорт заалны дээврийн засварыг 50.0 сая төгрөгөөр тус тус хийсэн. Хавсралт : 5 зураг Хүрсэн түвшин : 3	100%

73	3. Баруун-Урт хотын 2-р сургуулийн урлагийн заалны өргөтгөл, Баяндэлгэр сумын 320, Мөнххаан, Түвшинширээ сумын 240 хүүхдийн барилгыг өргөтгөх ажлыг эхлүүлнэ	2021 - 2024		Баруун-Урт 2-р сургуулийн өргөтгөл баригдсан эсэх Барилгын зураг төсөв, санхүүжилт шийдвэрлэгдсэн эсэх өргөтгөлийн барилга баригдаж эхэлсэн эсэх	УТ-746.4 сая	Баруун-Урт сумын 2-р сургуулийн урлаг заалын барилга улсын төсвийн 746,4 сая төгрөгийн хөрөнгөөр баригдаж ашиглалтад оруулсан. Мөнххаан сумын ЕБС шинээр 640 хүүхдийн сургуулийн барилгын зураг төсөвт холболтын зураг хийлгэж магадлан хяналтаар баталгаажуулсан. 2024 оны улсын төсөвт шинээр Баруун-Урт сумын 640, Түвшинширээ сумын 320, Мөнххаан сумын 640 хүүхдийн сургууль барихаар, Эрдэнэцагаан сумын 640 хүүхдийн сургуулийн барилгын ажлыг үргэлжлүүлэн барихаар батлуулсан. Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 2	70%
74	4. Наран, Уулбаян, Түвшинширээ, сумдад шинэ дотуур байр барьж, Баяндэлгэр, Халзан сумын шинэ дотуур байрын зураг төсвийг хийн, Дарьганга, Мөнххаан сумдын дотуур байрын их засварын зураг төсвийг хийнэ.	2022 - 2024		Халзан суманд 50 хүүхдийн шинэ байрны барилгын зураг төсөв Баяндэлгэр суманд 150 хүүхдийн шинэ барилгын зураг төсөв хийгдсэн эсэх Дарьганга суманд ЕБС-ийн дотуур байрын их засвар зураг төсөв хийгдсэн эсэх Мөнххаан сумын дотуур байрын зураг төсөв хийгдэж, санхүүжилтийн асуудал шийдвэрлэгдсэн эсэх Түвшинширээ суманд 100 хүүхдийн дотуур байрыг барьж байна.	УТ-2,903.1	2022-2023 онд улсын төсвийн 870.7 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Наран суманд 50 хүүхдийн, 1.8 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр Уулбаян суманд 100 хүүхдийн дотуур байрын барилгыг дуусгаж ашиглалтад оруулсан. Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2022-2023 онд 2,9 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр Түвшинширээ сумын ЕБС-ийн 100 ортой дотуур байрын барилга угсралтын ажил 70 хувийн гүйцэтгэлтэй. Халзан суманд 50 хүүхдийн дотуур байр барих зураг төсвийн ажлыг хийж магадлан хяналтаар баталгаажуулсан. Санхүүжилтийн эх үүсвэрийг судалж байна. 2024 онд шинээр Мөнххаан суманд 100 хүүхдийн дотуур байрын барилгын ажлыг хийхээр улсын төсөвт батлуулсан. Сумын 4.2 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр Сүхбаатар суманд 100 хүүхдийн дотуур байрыг барьж байна. Хавсралт нийт : 3, Файл : 1 Зураг : 2 Хүрсэн түвшин : 2	70%

75		5. Хувийн хэвшлийн сургууль, цэцэрлэг байгуулах санал, санаачилгыг дэмжих	2021 - 2024		Хувийн хэвшлийн сургууль цэцэрлэг байгуулагдсан эсэх			Хувийн хэвшлийн сургууль, цэцэрлэг байгуулах санал ирээгүй байна. Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн захиргаанаас гаргасан "Хүүхдийн өдрийн үйлчилгээ" явуулах өргөдлийн дагуу тухайн байгууллагат тус үйл ажиллагааг явуулах холбогдох баримт бичгийг хянан үзэж, шалгуур үзүүлэлтийн дагуу үнэлгээ өгч стандартын хэрэгжилтийг хангуулж хяналт тавьж ажиллах ажлын хэсэг байгуулан дээрх Хүүхдийн өдрийн үйлчилгээний төв зөвлөгөө зөвлөмж өгч ажиллаж байна.	70%
								Хавсралт : 1 зураг	
76	2.3.4. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрыг орчин үеийн ариун цэврийн байгууламжтай болгоно.	1. Баяндэлгэр, Мөнххаан, Дарьганга сумын сургууль, Түвшинширээ сумын хичээлийн 2-р байр, Халзан, Наран сумын ЕБС-уудыг орчин үеийн ариун цэврийн байгууламжтай болгох	2021 - 2024	0	ариун цэврийн байгууламжтай болсон байгууллагын тоо	695		Эрдэнэт ТӨҮГ-ийн нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хэрэгжүүлж байгаа ЕБС, цэцэрлэгийг орчин үеийн ариун цэврийн байгууламжтай болгох төслийн , 2-р ээлжийн төсөлд 2022 онд Наран, Халзан сумын сургуулиуд ашиглалтад оруулж, 1-р ээлжинд орох төсөлд гүйцэтгэгч гэрээгээ цуцалсан. 3-р ээлжийн төсөлд 4 ЕБС /Баяндэлгэр, Мөнххаан, Түвшинширээ, Уулбаян/ , 4-р ээлжийн төсөлд 4 сургууль /Дарьганга, Сүхбаатар, түмэнцогт, Эрдэнэцагаан / орчин үеийн АЦБ болгохоор ажиллаж байна. 3,4-р ээлжинд хийгдэх төслийн зураг төслийн ажлыг хийх худалдан авах ажиллагаа зарлагдаж гүйцэтгэгч ХХК иуд тодроогүй байна. Баруун-Урт сумын 2-р сургуулийн ариун цэврийн байгууламжийг НҮБ-ийн Хүүхдийн сангийн хөрөнгөөр 145,5 сая төгрөгөөр хийж ашиглалтад оруулсан. Баяндэлгэр, Мөнххаан, Түвшинширээ сумын хичээлийн 2-р байр 3-р ээлжинд багтсан барилгын ажлын зураг төслийн 1378/2023 дугаартай магадлалын дүгнэлт 2023.08.31-ны өдөр батлагдсан. 2023 оны 09 сарын 15-нд БЕГ/202309050 дугаартай нээлттэй тендер зарлагдаж гүйцэтгэгчээр РСТ ХХК болон Модернхас ХХК-ууд шалгарч 2023 оны 10 сарын 31-ний өдөр гэрээ байгуулагдсан. Дарьганга сумын сургууль 4-р ээлжинд багтсан ба зураг төслийг ТИ Эл Прожект ХХК гүйцэтгэж байна. Орон нутагтай сумын төвийн шинэчлэл хийгдэх талаар зөвшилцөх шаардлагатай байгаа. тус төслийн Худалдан авах ажиллагаа БШУЯ хийгддэг.	70%
								Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 2	
77		2. Наран, Уулбаян, Дарьганга, Онгон болон Эрдэнэцагааны 1,2-р цэцэрлэгийг орчин үеийн ариун цэврийн байгууламжтай болгох	2022 - 2024	0	ариун цэврийн байгууламжтай болсон байгууллагын тоо	138	2	3-р ээлжинд Дарьганга, Онгон, Уулбаян, Эрдэнэцагааны 1.2-р, 4-р ээлжинд Баяндэлгэр, Мөнххааны хуучин, Онгоны салбар, Сүхбаатар сумын цэцэрлэгт хэрэгжихээр зураг төсөв хийгдэж, барилгын ажил гүйцэтгэх ХХК шалгарсан. Наран сумын цэцэрлэгийн барилга шинээр баригдаж байгаа шалтгаанаар 1-р ээлжээс хасагдсан. Уулбаян, Дарьганга, Онгон болон Эрдэнэцагааны 1,2-р цэцэрлэгийн барилга 3-р ээлжинд багтсан барилгын ажлын зураг төслийн 1378/2023 дугаартай магадлалын дүгнэлт 2023.08.31-ны өдөр батлагдсан. 2023 оны 09 сарын 15-нд БЕГ/202309050 дугаартай нээлттэй тендер зарлагдаж гүйцэтгэгчээр РСТ ХХК болон Модернхас ХХК-ууд шалгарч 2023 оны 10 сарын 31-ний өдөр гэрээ байгуулагдсан.	30%
								Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 30 хувь	

78		4. Уулбаян, Эрдэнэцагаан, Баяндэлгэр, Наран, Түвшинширээ сумдын сургуулийн дотуур байранд камержуулалт хийх	2021 - 2024	61	Камержуулсан дотуур байрын хувь	Сумдын ОНХС 46 сая + байгууллагуудын төсөвөөс	90	Түвшинширээ суманд дотуур байр шинээр барьж байгаатай холбоотойгоор камержуулалт хийнэ. 2022 онд шинээр ашиглалтанд орсон Наран, Уулбаян, сумын дотуур байр гүйцэтгэгч ХХК-ийн хөрөнгөөр камержуулалт, Баяндэлгэр сум дотуур байр, сургуульдаа 9.975 сая төгрөгийн камержуулалтыг орон нутгийн хөрөнгөөр хийсэн. Аймгийн хэмжээнд 2020 онд нийт дотуур байрын 61 хувь камержуулалттай байсан бол 2023 онд 11 дотуур байр буюу 84.6 хувь камертай болж хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангасан. Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газар □ Благ гоулд групп ХХК-аар ЕБС, дотуур байрыг бүрэн камержуулах, дотоод сүлжээг сайжруулах ажлын зураг, төсөв хийгдэж, худалдан авах гэрээ хийгдсэн 2023 онд ОНХС-ийн 30,0 сая төгрөгөөр хийсэн Хавсралт : 1 зураг Хүрсэн түвшин : 90	90%
79	2.3.5. "Үдийн цай" арга хэмжээг "Үдийн хоол" болгож, сургууль, дотуур байр, цэцэрлэгийг шүүлтүүртэй ундны цэвэр усаар хангана.	1. 13 сургууль, 12 дотуур байр, 24 цэцэрлэгийг ус цэвэршүүлэгчтэй болгох	2021 - 2024	3	Байгууллагын тоо	Сумдын ОНХС 121,2 сая	15	2022-2023 оны хичээлийн жилд 1-5 ангийн 231 бүлгийн 7155 сурагчдыг "Үдийн хоол" хөтөлбөрт 100% хамруулж байна. 2023 онд сум орон нутгийн 113.7 сая төгрөгийн хөрөнгөөр ЕБС, цэцэрлэг, дотуур байр, МСҮТ нь 52 ус цэвэршүүлэгч аппарат, 69 цорго, 20 цэцэрлэг 28 аппарат, 161 цоргыг хийж ЕБС, цэцэрлэг, дотуур байрандаа сургууль дээр байх хугацаандаа цэвэр ус уух боломж нөхцлыг бүрдүүлсэн. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 39 байгууллага	100%
80	2.3.6. Сургууль, цэцэрлэгийг сургалтын хэрэглэгдэхүүн, техник, тоног төхөөрөмжөөр хангаж, боловсролын чанарт ахиц гаргана.	1. Баруун-Урт хотын 2, 4-р сургууль, мөн хотын 6, 9, 11-р, Онгон сумын цэцэрлэгүүдэд стандартын шаардлага хангасан биеийн тамирын талбай байгуулах	2021 - 2024	0	Биеийн тамирын талбайтай болсон байгууллагын тоо	55,8 сая ОНТ	2	Орон нутгийн 30,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Мөнххаан сумын цэцэрлэгийн гадна тоглоомын талбай, 20,0 сая төгрөгөөр Уулбаян сумын цэцэрлэгийн гадна спортын талбай байгуулан, Асгат сумын ЕБС гадна биеийн тамирын талбайг 300,0, Баруун-Урт сумын ЕБ 4-р сургууль гадна талбайн хаялга, Асгат сумын цэцэрлэг 5,5 сая төгрөгөөр засварлаж сайжруулсан. Баруун-Урт сумын 4-р сургуульд төгсөгчдийн санаачлагаар Хаан банкны санхүүжилтээр 4х4 сагсны талбайг ашиглалтад оруулсан. Үр дүн: Дулааны улиралд Баруун-Урт сумын өсвөр үе залуучууд чөлөөт цагаа үр бүтээлтэй өнгөрөөх, сагсан бөмбөгийн спортоор хичээллэх, бие бялдраа хөгжүүлэх орчин нөхцөл бүрдсэн. Хүрсэн түвшин : 2	100%

81		3. ЕБС-д лаборатори байгуулж, виртуал орчин бүрдүүлэн, дижитал технологи ашиглах боломжийг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	6	Лаборатори йн тоо	2,160,0 сая ОНТ	ОНТ-өөр 16 ЕБС-д 320,0 сая төгрөгөөр сургалтын лаборатори байгуулсан. Мөн Баруун-Урт сумын 1-р сургуульд сурагчийн ширээ сандал 12,0 сая, 10-р цэцэрлэгт 6,2 сая төгрөгийн гал тогооны тоног төхөөрөмж, Дизирит олон улсын байгууллагын 10,0 сая төгрөгөөр Эрдэнэцагаан сумын ЕБС-ийн 1 ангийн тохижилт ширээ сандалыг шинэчилсэн. Мөн БШУЯ-ны санхүүжилтаар БШУГ, лаборатори 1-р сургуульд 38 сая төгрөгийн "Цахим контент боловсруулах лаборатори" байгуулсан. "Багш бүрийг компьютержуулах", ухаалаг анги, Ухаалаг сургууль хэрэгжүүлэх үүднээс 16 сургууль 16 ухаалаг дэлгэц, tablet бүхий танхим байгуулсан, Мөн орон нутгийн сангаас 1.800.000.000 төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 600 ширхэг компьютерийн хөрөнгө оруулалт хийгдсэн. 16 сургуулийн интернэт холболт эрдэм.нет -ээс бүрэн авч дууссан, Цахим шилжилтийн хүрээнд дэд бүтцийг сайжруулах, анги танхимд орчин нөхцөл бүрдүүлэх, улмаар цахим платформуудыг ашиглах замаар боловсролын чанарыг сайжруулах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлж буй ажлын хүрээнд ерөнхий боловсролын сургууль бүр цахим ангитай болсон бол орон нутгын хөрөнгө оруулалтаар нийт багш нары 70% цэцэрлэг, сургууль 30%-ийг нийт 100% notebook-ээр хангасан. 16 сургуулийн техник тоног төхөөрөмж : Asia Mongol ТБС, төсөл хөтөлбөр, нөхөн хангалтын зардал, улсын төсөв, орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар 453 таблет, 234 notebook, 23 ухаалаг самбар, 37 суурин компьютертой болоод суурин компьютертой болоод байна. Цахим танхимаар medle цахим сургууль, сураад платформ, pearson, eduten, ЕТС платформууд ашиглан сурагчид бие даан суралцах орчин нөхцөл бүрдүүлэн ажиллаж байна Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 16	100%
82	2.3.7. Монгол бичгийн хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.	1. Төрийн албан хаагчдад монгол бичгийн сургалт явуулж, "Хүмүүн бичиг-Хүн бүрийн бичиг" нэгдсэн арга хэмжээ зохион байгуулах	2021 - 2024	20	ТАХ -ийн хувь	11,0 сая- ОНТ	50 "Хүмүүн бичиг-Хүн бүрийн бичиг" арга хэмжээг жил бүр зохион байгуулан 2021 онд 600 албан хаагч оролцож АЗД 5.0 сая, , 2022 онд 450 албан хаагч хамрагдаж АЗД 3.0 , 2023 онд 1568 албан хаагч сорилд, тэмцээнд 45 албан хаагч хамрагдаж АЗД 3,0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Хавсралт : 6 зураг Хүрсэн түвшин : ТАХ-ийн 50 хувь, бичих чадвар 40% , унших чадвар 60%	100%

83	2. Албан байгууллага, аж ахуйн нэгжүүдийн албан хэрэг хөтлөлтийг Монгол хэл, бичгээр хөтлөх бэлтгэл ажлыг хангуулах	2022 - 2024	0	Программ суулгасан байгууллагын тоо		14	Аймгийн архивын тасаг Архивын ерөнхий газрын зөвшөөрлийн дагуу аймгийн Засаг даргын тамгын газар хэвлэмэл хуудас хэвлэж албан хэргээ монгол бичгээр хөтлөх туршилтын ажлыг 2022 оны 11 дүгээр сард эхлүүлсэн. 16 сургууль, 24 цэцэрлэгт CMS Ulaanbaatar, CMS Urga, huree зэрэг программыг компьютерт суулган монгол бичгээр хослуулсан бичих бэлтгэлийг хангасан. Аймгийн хэлний бодлогын зөвлөлөөс төрийн албан хаагчдын монгол бичгийн мэдлэг чадварыг сорих түвшин тогтоох шалгалт авсан. Шалгалтад нийт 28 агентлаг 517, 9 сумын 480, Боловсрол, Эм-ийн 15 байгууллагын 591_ нийт 1578 албан хаагч сорилд хамрагдаж 401 буюу 22% нь хангалттай, 635 буюу 39.6% мэдлэгээ бататгах, 647 буюу 38.4% сурах шаардлагатай гэсэн сорилын дүн гарсан. Сорилын дүнд ТАХ-дын 40% нь бичих чадвартай, 60 хувь нь унших чадвартай байна гэсэн дүгнэлт гарсан. Мөн албан бланк хэвлэсэн 19 байгууллага албан хэргээ хос бичгээр хөтлөн ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : 19 байгууллага	100%
84	3. Албан байгууллага, аж ахуйн нэгж болон нийтийн эзэмшлийн талбай, гудамжны хаягийг монгол бичгээр бичиж байрлуулах	2021 - 2024	25	Хаяг шинэчилсэн байгууллагын эзлэх хувь	170, сая ОНТ	65	"2023 онд Аймгийн засаг даргын дэргэдэх 28 агентлагаас гадна гэрлэн хаягтай 14 байгууллага, жижиг стандарт хаягтай 19, дотор хаягаа хос бичгээр хөтөлсөн 27 байгууллага, 13 сумын төсөвт 78 байгууллагаас 53 байгууллага гадна хаягаа монгол бичгээр бичиж байрлуулсан. Нийт байгууллагын хаягжилтын хувь 70% 2022 онд шинээр 79 аж ахуйн нэгж монгол бичгэн гэрлэн хаягийг шинээр хийж хэрэгжүүлсэн. Баруун-Урт суманд 4 гудамжны нэрийг Үндэсний бичиг крилл, англи хэлээр хослуулан бичиж байрлуулсан. Аймгийн Засаг дарга 14 байгууллагад 170,0 сая төгрөгийн гадна гэрэлтүүлэг , гэрлэн хаягийн дэмжлэг үзүүлсэн. " Хавсралт : 7 зураг Хүрсэн түвшин : 70 хувь	100%
85	4. Монгол хэл, бичгийг гадаад, дотоодод түгээн дэлгэрүүлж байгаа байгууллага, багш, сурагчдыг урамшуулах	2021 - 2024	1	хөрөнгийн хэмжээ	5.5	1	Аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/381 дүгээр захирамжийн хоёрдугаар хавсралтаар "Монгол хэл, бичгийг дээдлэгч сум, байгууллага, иргэн, мэргэжлийн багш урамшуулах журам" -ын дагуу 2021-2022 онд Монгол хэл, бичгийг дээдлэгч сумаар Баяндэлгэр сум 80 хувийн гүйцэтгэлээр шалгарч 2,0 сая төгрөг, монгол бичгийг дээдлэгч байгууллагаар "Орон нутгийн өмчийн газар" шалгарч 1,0 сая, Монгол хэл бичгийг дээдлэгч иргэнээр Түмэнцогт сумын иргэн Ц.Одон, монгол хэл бичгийг дээдлэгч багшаар Баруун-Урт сумын 1-р сургуулийн багш Э.Уранцэцэг нарыг урамшууллаа. Үндэсний бичиг соёлын баярын өдрүүдэд Монгол улсын соёлын элч Титэм арт академийн тэргүүн, урлаг судлалын ухааны доктор, уран бичээч Э.Ариунболд " Монголын эзэнт гүрний Их Хаадын захидлууд" үзэсгэлэнгээ анх удаагаа төрсөн нутгийн түмэн олноо толилуулж ард иргэдэд сурталчиллаа. 2023 онд аймгийн Засаг даргын захирамжаар баталсан журмын дагуу 2023 онд "Монгол бичгийг түгээн дэлгэрүүлэгч багш" шагналаар 3 багшийг шагнаж, тус бүр 500,000 төгрөг, нийт 1,500,000 төгрөгөөр урамшуулсан. Хүрсэн түвшин : 3	100%

86		5. Монгол хэлний хичээлээр анги нийтийн сургалтын чанарыг сайжруулан, массын олимпиадыг Засаг даргын ивээл дор зохион байгуулах	2022 - 2024	30	Монгол хэлний сургалтын чанарын үзүүлэлт /хувиар/		45	"Монгол хэлний хичээлээр анги нийтийн сургалтын чанарыг сайжруулах зорилгоор Монгол хэл, монгол бичгийн хичээлийн нэгдмэл агуулгаар 7 төрлийн блюпринт, даалгавар боловсруулж 6-12-р ангийн 235 бүлгийн 6629 сурагчдад Гарааны үнэлгээ хийж , хоцрогдолтой агуулгыг тодорхойлон, багш, сурагчдыг хөгжүүлж, чадваржуулах ажлын төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжилт, ахиц үр дүнг тооцон зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлсэн. Монгол хэлний сургалтын чанарын үзүүлэлт бага боловсрол 51 дунд анги - 58,2 , нийт дундаж үнэлгээ 54,6 "	100%
87	2.3.8. Насан туршийн боловсрол төвөөр дамжуулан олгох сургалтын чанар, хүртээмжийг сайжруулна.	1. Цахим сургалтын хөтөлбөр, цахим хичээл боловсруулан бүх насны иргэдэд насан туршдаа суралцах боломжийг бүрдүүлж, цахим танхим байгуулах	2021 - 2024	0 0	Танхимийн тоо Цахим танхимын тоо	75,0 сая-ОНТ		2021 онд БШУ яамны захиалгаар Азийн хөгжлийн банкны 18,9 сая төгрөгийн санхүүжилтээр “Хөдөлмөр эрхлэх ур чадварыг дээшлүүлэх төсөл”-ийн хүрээнд “Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, мэдээллийн төв байгуулагдсан. Аймгийн Засаг даргын 27.9 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлж НТБТ-ийн техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжөөр хангасан. 2023 онд 18.0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлэн иргэдийн цахим ур чадварыг хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэн ажилласан. Сүхбаатар аймгийн иргэдийн цахим ур чадварыг дээшлүүлэх хөтөлбөрийн хүрээнд “ЦАХИМААР НЭГДБЕ” сургалтыг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зохион байгуулав. Үүнд: Төрийн үйлчилгээг цахимаар авах боломжууд,Цахим орчны аюулгүй байдал, ухаалаг хэрэглээ, Гар утасны хэрэгцээт аппликейшнүүдийг ашиглан ажил амьдралаа илүү хялбар болгох арга замууд зэрэг 28 удаагийн сургалтад 477 иргэнийг хамруулсан	100%
88		2. Зорилтот бүлгийн иргэдэд суурь боловсрол олгож, шаталсан сургалтад хамруулахад дэмжлэг үзүүлэх	2021 - 2024	1850 202	Суурь боловсрол эзэмших хүсэлт гаргасан иргэдээс суурь боловсрол эзэмшсэн иргэдийн тоо Дүйцсэн хөтөлбөрийн суралцагчдаас ЕБС, МСҮТ, шаталсан сургалтанд шилжүүлэн сургасан суралцагчийн хувь		350 7.3	Иргэн бүрийн ялгаатай хэрэгцээнд тохирсон боловсрол эзэмших боломжийг бүрдүүлэх, технологийн дэвшилд суурилан тасралтгүй хөгжлийг дэмжих сургалт, олон талт арга хэмжээг Насан туршийн боловсролын үндсэн чиглэлийн агуулгын хүрээнд зохион байгуулан ажиллаж байна. 2022 онд нийт 211 сургалтад 7135 иргэн, 143 нөлөөлийн үйл ажиллагаанд 5478 иргэн хамрагдсан . 2022-2023 оны хичээлийн жилд боловсрол нөхөн олгох дүйцсэн хөтөлбөрөөр 130 суралцагч суралцаж байгаа бөгөөд эрдэнэмандал хийдийн дэргэдэх баян эрхт шашны сургуулийн 20 лам хүүхэд хамрагдаж байна. Бага боловсролд-27 Суурь боловсролд-103 Энэ хичээлийн жил суурь боловсролыг 32 суралцагч төгссөн.	100%
								Хүрсэн түвшин : "350 7.3" 35 суралцагч суурь боловсрол эзэмшсэн. 2022-2023 оны хичээлийн жилд дэвшилт - 100 %, Төгсөлт – 100% байна.	

89	2.4.1. Гэр бүлийн гишүүдийн хариуцлагыг дээшлүүлж, сургалт нөлөөллийн ажлын хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.	1. Гэр бүлийг дэмжих туршилтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зорилтот гэр бүлд чиглэсэн үйлчилгээг өргөжүүлэх.	2021 - 2024	10	Зорилтот өрхөд амьдралын чанар дээшилсэн хувь	-	40	Гэр бүлийг дэмжих туршилтын хөтөлбөр Сүхбаатар аймагт хоёр дахь жилдээ хэрэгжүүлж байна. Гэр бүл хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газар тус хөтөлбөрт сонгогдсон 270 өрхөд нөхцөл байдлын үнэлгээ хийж, хүүхэд бүрт эрсдлийн нөхцөл байдлын үнэлгээ хийсэн. 2023 онд гэрээр айлчлах аяныг 13 сумын хэмжээнд зохион байгуулан 1017 өрхөд хүрч ажилласнаас 43 өрхөд гэрийн эргэлт , багцын дэмжлэг , 22 өрхөд холбон зуучлах, 91 өрхөд илрүүлэг хийх үйлчилгээг хүргэсэн. "Гэр хорооллын айл өрхийн аюулгүй галлагаа, хүүхдийн аюулгүй байдал" аяныг Баруун-Урт, Эрдэнэцагаан, Түмэнцогт сумдад зохион байгуулан 4514 өрхөд галын аюулгүй байда, хамтарсан баг, хүүхдийн аюулгүй байдалтай холбоотой 8 төрлийн 7935 гарын авлага, 6265 иргэнд болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд оролцуулсан. тус аяны хүрээнд 27 өрхийн цахилгаан дамжуулах утсыг далдлаагүй, мэргэжлийн бус хүнээр хийлгэсэн зөрчил, 20 өрхийн цахилгаан утас гэмтэлтэй, 30 өрхийн пийшин зуухны амны өмнө галд үл шатах материалаар хийгээгүй зэрэг 153 зөрчлийг илрүүлж газар дээр нь зөрчлийг арилгуулж , 153 зорилтот өрхийг аюул ослоос урьдчилан сэргийлж амьдралын чанарыг дээшлүүлсэн. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 40	100%
90		2. Байгууллагын эцэг эхийн зөвлөл шалгаруулах болзолт уралдаан зарлаж дүгнэх	2021 - 2024	20	Тогтмол үйл ажиллагаат ай эцэг эхийн зөвлөлийн эзлэх хувь	-	50	Аймгийн Засаг даргын 2021.05.11-ний өдрийн А/271 дүгээр захирамжийн гуравдугаар хавсралтаар "Хүүхдэд ээлтэй эцэг эхийн зөвлөл" шалгаруулах журмыг шинээр баталсан. Аймгийн хэмжээнд 93 байгууллага эцэг эхийн зөвлөлөө байгуулан , 78 байгууллага хүүхэд хамгааллын бодлого тодорхойлж, 68 байгууллага албан байгууллага дээрээ хүүхдийн өрөөг тохижуулж ашиглалтад оруулсан. 2021.2022.2023 онд тус бүр 3.3 эцэг эхийн зөвлөлийг шалгаруулан урамшуулал олгосон. Хавсралт : 5 зураг	100%
91		3. "Гэр бүл , хүүхдэд ээлтэй сум" , байгууллага шалгаруулах болзолт уралдаан зохион байгуулах	2021 - 2024		Хүүхдэд ээлтэй сумын эзлэх хувь Байгууллагын эзлэх хувь	4.5 сая	1 3	Аймгийн Засаг даргын 2021.05.11-ний өдрийн А/271 дүгээр захирамжийн хоёрдугаар хавсралтаар батлагдсан болзлыг хангасан Гэр бүл, хүүхдэд ээлтэй сумаар Наран сумын ЗДТГ шалгарч 2.0 сая төгрөгийн урамшуулал , Хүүхдэд ээлтэй байгууллагаар Орон нутгийн өмчийн газар шалгарч 1.0 сая , Монгол бичгийг түгээн дэлгэрүүлэгч багшаар 3 багшийг шалгаруулан тус бүр 500.000 мянган төгрөгийн шагналыг олгосон Хавсралт : 3 зураг Хүрсэн түвшин : 3	100%

92	4. Хувь хүний ур чадварыг дээшлүүлэх сургалт зөвлөгөөн зохион байгуулах	2021 - 2024		Зохион байгуулсан сургалтын тоо	10,3	2	Гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, гэр бүлийн боловсрол, хөгжил олгох, хамгааллын чиглэлээр жилийн эцсийн байдлаар 57 арга хэмжээ зохион байгуулж, нийт 21834 иргэнд хүрч ажилласан. Гэр бүлийн боловсрол олгох ажлын хүрээнд 6 подкаст хийж орон нутгийн телевиз болон байгууллагын цахим хаягаар иргэд, олон нийтэд хүргэсэн. "Хүүхэд хамгааллын явуулын үйлчилгээ"-г 12 сумын Хүүхдийн төлөө зөвлөлийн үйл ажиллагаа, Хамтарсан багийн кейс шийдвэрлэлт-арга зүйн дэмжлэг үзүүлж, сургалт нөлөөллийн ажлыг Монгол улсын гавьяат багш Х. Баавгай хамтран явуулж, 11010 иргэд, хүүхэд, төрийн албан хаагчдад хүргэлээ. Амьдрах ухааны 12 модуль хичээлийг 21 удаа зохион байгуулсан Тэгш боломжийн төлөө залуучуудын манлайлал" сургалтыг 19 удаа 426 иргэнд Захиалгат сургалтыг 17 удаа 738 иргэнд Зан үйлд нөлөөлөх сайн дурын сургалтыг 5 удаа 85 иргэнд "Залуус" явуулын үйлчилгээ: Баруун-Урт 8 баг 400 иргэн, Онгон сум ХЦ-0184 анги 5,6,7,8-р застав 150 иргэн, 12 сумдад 17010 иргэнд хувь хүний хөгжлийг дээшлүүлэх чиглэлийн сургалтын үйлчилгээ үзүүллээ. Хавсралт : 6 зураг Хүрсэн түвшин : 5	100%
93	5. Эмэгтэйчүүдийн уулзалт, сургалт, зөвлөгөөн, нийгэмд тустай төрөл бүрийн арга хэмжээ зохион байгуулах	2021 - 2024		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо Үзүүлсэн дэмжлэгийн хэмжээ	120 ОНТ	1	Аймгийн Засаг даргын дэмжлэгээр эмэгтэйчүүдийн холбоог өдөр тутам ажиллах ажлын байраар хангаж 3 өрөө байрыг орон нутгийн 120.0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр шийдвэрлэсэн. "Олон улсын охидын эрхийг хамгаалах өдөр"-ийн хүрээнд Баруун-Урт сумын ЕБС-ийн ахлах ангийн багш, сурагчидтай хамтран Орчны нөлөөлөл ба нийгэмшил, Ирээдүйн амьдралаа төлөвлөх нь сэдвүүдийн хүрээнд сургалт зохион байгуулж охидын санал бодлыг сонсож охидын зүгээс Үс бол ухааны хэмжүүр биш гоо сайхны толь, Охин үр орчлонгийн чимэг, Хүйсээр биш хүсэл сонирхлоор мэргэжлээ сонгомоор байна, Гудамж талбайд муухай үг хэлээр доромжуулмааргүй байна, зэрэг уриалгыг дэвшүүлж нөлөөллийн арга хэмжээ зохион байгууллаа. Баруун-Урт суманд "Эмэгтэйчүүдийн тойрог" нөлөөллийн арга хэмжээ сар бүр зохион байгуулагдаж нийт 110 орчим эмэгтэй хамруулсан. Гэр бүлд зөвлөгөө өгөх төвөөр нийт 3957 эмэгтэй үйлчлүүлж Шуурхай тусламж, Хамгаалах, Нөхөн сэргээх, Урьдчилан сэргийлэх чиглэлийн 7 нэр төрлийн үйлчилгээнд хамрагдсан байна. Олон хүүхэдтэй өрх толгойлон амьдардаг 16 эмэгтэйд дулаан хөнжил хэрэглэлийн багцын дэмжлэг үзүүллээ. Өсвөр үе, залуучуудын хувь хүний хөгжлийг дэмжих, амьдрах ухааны чадвар эзэмшүүлэх сургалтын хүрээнд "Хайртай" брендийн үүсгэн байгуулагч Г.Билэгмаа багштай хамтран "Хүүдий цамц" оёх үнэ төлбөргүй сургалтыг зохион байгууллаа. Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 1	100%

94		6. Гэр бүл, хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэхэд салбар дундын хамтын ажиллагааг сайжруулах, нэгдсэн удирдлагаар хангаж, Хамтарсан багийн гишүүдийг чадавхжуулах сургалт зохион байгуулж, Баруун-Урт хотын баг бүрд хамтарсан баг байгуулах.	2021 - 2024	0 13	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо Хамтарсан багийн тоо	Улсын төсвөөс 25,8 Орон нутгийн төсвөөс 20,6	2	Аймгийн хэмжээнд 13 суманд хамтарсан багийг байгуулан, Баруун-Урт сумын 9 багт хамтарсан баг нэмж байгуулсан. Сумын хамтарсан багт сар бүр кейс хэлэлцүүлэг хийж арга зүйгээр хангаж, цаг үеийн холбогдолтой арга хэмжээ зохион байгуулах, туршлага солилцох, норматив зардлын санхүүгийн баримт бүрдүүлэх арга зүй өгч ажилласан. Хамтарсан багийн хүүхэд хамгааллын хариу үйлчилгээнд дэмжлэг үзүүлж 13 сумын 22 хамтарсан багт багцын дэмжлэг 2 удаа мөн 120 кейсийн хариу үйлчилгээнд холбогдох шийдвэрийн дагуу зардал олгосон. Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн ажлын алба, Азийн Хөгжлийн банктай хамтарсан "Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийг эсрэг гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх" төслийг хэрэгжүүлж Хамтарсан багийн гишүүдийг чадавхжуулах сургалтыг 2023 оны 10 дугаар сарын 05,06 ны өдрүүдэд зохион байгууллаа. Сургалтад Засаг даргаар ахлуулсан Сүхбаатар аймгийн 22 хамтарсан багийн 150 гишүүд гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх арга зүйгээр хангагдсан. Хүүхэд хамгааллын явууллын үйлчилгээний хүрээнд 13 суманд Хамтарсан багийн гишүүдийн үүрэг оролцоог идэвхжүүлэх кейс шийдвэрлэлт-арга зүйн дэмжлэг өгч ажилласан. Мөн "Монгол өрх" сэтгэл зүйн хүрээлэнтэй хамтран Асгат, Баруун-Урт сумдын хамтарсан багийн 72 гишүүн сэтгэлд зүйн үйлчилгээний анхан шат буюу хариуцлагатай хамтарсан баг сургалтад хамрагдсан Хавсралт : 7 зураг Хүрсэн түвшин : 2/22	100%
95	2.4.2. Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд ээлтэй орчин, нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	1. Асгат, Уулбаян, Түвшинширээ, Эрдэнэцагаан, Онгон сумдад ахмадын өргөө, хөгжлийн төв байгуулах	2021 - 2024	8	Ахмадын хөгжлийн төв, танхимын тоо	-	11	Аймгийн хэмжээнд 12 сумын ахмадын хөгжлийн төв, аймгийн Ахмадын ордон үйл ажиллагаа идэвхтэй явуулж байна. Тайлант хугацаанд Эрдэнэцагаан сумын Ахмадын хороо, Аймгийн Ахмадын хороо улсын тэргүүний ахмадын байгууллагаар шалгарав. Аймгийн Засаг даргын 2021 оны 154 дүгээр захирамжаар 2021-2024 онд ахмадын талаар хэрэгжүүлэх 90 бүтээлч ажлын чиглэл, төлөвлөгөөг батлан, сум, холбогдох байгууллагуудад хүргүүлэн арга хэмжээг зохион байгуулж, байна. Хүрсэн түвшин : 13	100%

96	2. Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн урлаг, спортын наадмыг зохион байгуулах	2021 - 2024	0	Зохион байгуулсан эсэх	20,8 ОНТ	1	Аймгийн Засаг даргын нэрэмжит "АХМАД" спортын наадмыг жил бүр зохион байгуулж, хэвшээд байна. 2023 оны 09-р сард зохион байгуулагдсан Ахмад-2023" спортын олон төрөлт V наадамд 13 сум, 14 байгууллагын давхардсан тоогоор 474 ахмад тамирчид оролцож, хурд хүч, авхаалж, самбаагаа сорин өрсөлдсөн байна. Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/350 дугаар захирамжаар Иргэдийг гүйлтийн спортоор хичээллэхэд уриалах, сурталчлах, эрүүл амьдралын дадал хэвшлийн бий болгох, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн нийгмийн оролцоог нэмэгдүүлэх зорилгоор "Ахиллис Монгол" олон улсын байгууллагатай хамтран "Итгэл, найдвар боломж-Баруун-Урт" бүх нийтийн гүйлтийг 2023 оны 06-р сард зохион байгууллаа. Мөн 2023 онд "Хонхтой бөмбөг"-ийн улс, бүсийн аварга шалгаруулах тэмцээнд аймгийн баг тамирчдыг оролцоход 4.0 сая төгрөгийн дэмжлэгийг үзүүлээ. Баруун-Урт сумын Засаг даргын тамгын газраас санаачлан тусгай хэрэгцээтэй хүүхдийн хөгжлийг дэмжих, тэдний чөлөөт цагийг зөв өнгөрүүлэх, тэдэнд спортоор хичээллэх сонирхлыг бий болгох зорилгоор спортын дөрвөн төрөлт анхдугаар наадмыг 2023 оны 10 дугаар 14-ний өдөр зохион байгууллаа. Тус наадамд 50 хүүхэд оролцож Хөнгөн атлетик, Хонхтой бөмбөг, Саваа мод шидэлт, Божи гэсэн тэмцээний төрлөөр хурд хүч, авхаалж самбаагаа сорин өрсөлдсөн байна. Хавсралт : 6 зураг Хүрсэн түвшин : 12	100%
97	3. ХХУГазрын дэргэдэх Ахмадын амралт, сувиллын үйл ажиллагааг өргөтгөх	2022 - 2024	0	Өргөтгөсөн эсэх	ОНТ 160,0		Ахмадын амралт, сувиллын үйл ажиллагааг өргөжүүлэн, бүтээгдэхүүн үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлэх, бие даасан байдлыг хангах зорилгоор Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн "Амгалант дэнж" улсын төсөвт үйлдвэрийн газрыг 2021 онд байгуулж сувиллын үйл ажиллагаа явуулах орон нутгийн тусгай зөвшөөрлийг олгон , үйл ажиллагааг өргөтгөв. Ахмад настанд үзүүлж буй амралт, сувиллын үйл ажиллагааны тасралтгүй байдлыг хангах зорилгоор аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2023 оны 01 дүгээр сарын 31-ны өдрийн 08 тоот тогтоолоор "Амгалант дэнж" амралт, сувиллын газрыг "Сүхбаатар нийтлэг үйлчилгээ" ОНУГазарт шилжүүлж, 2022 онд 80.1 сая, 2023 онд 88 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Тухайлбал 18,5 сая төгрөгийн үнэ бүхий 5 ханатай, бүрэн тавилгатай 2 гэрийг худалдан авч үйл ажиллагаагаа өргөтгөсөн байна. 2023 онд тус газар нь 237 ахмад настанд амралт сувилалын үйлчилгээ үзүүлсэн. Хүрсэн түвшин : Үйл ажиллагааг өргөтгөж, дэмжлэг үзүүлсэн.	100%
98	3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөгжлийн төвийг Баруун-Урт суманд байгуулах, газрын асуудлыг шийдвэрлэж, зураг төслийг бэлэн болгох	2023 - 2024		Газар шийдвэрлэсэн эсэх Зураг төсөв хийгдсэн эсэх	-	1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөгжлийн төвийг байгуулах газрын асуудлыг шийдвэрлүүлэхээр аймгийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газраас Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар, Баруун-Урт сумын Засаг даргын тамгын газарт хүсэлт хүргүүлсэний дүнд Баруун-Урт сумын 2024 оны газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгахаар шийдвэрлэсэн. Хүрсэн түвшин : Баруун-Урт сумын 2024 оны газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгахаар шийдвэрлэсэн.	30%

99		5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрх оролцоог хангах дэд хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжилтийг хангах	2021 - 2024	0	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь	30,0 ОНТ	50	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрх оролцоог дэмжих дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг орон нутагт төрийн болон төрийн бус байгууллагатай хамтран гүйцэтгэж байна. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрх ашгийг хамгаалах чиглэлээр аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн бус байгууллагуудын хамтарсан ажлын хэсэг 2022 онд 12 сумдад ажиллан, иргэдийн уулзалт, сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг зохион байгуулав. Дэд хөтөлбөрийг хэрэгжилтийг хангах, иргэний нийгмийн байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжих арга хэмжээний хүрээнд орон нутгийн төсвөөс жил бүр 10.0 сая төгрөгийг шийдвэрлэж хэвшээд байна. Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : ХБИргэдийн холбоодын үйл ажиллагаа тогтмолжсон байна.	90%
100		6. Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комисс, ХББЭМНХСК-ын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлж, тоног төхөөрөмжөөр хангах	2021 - 2024	0	Дэмжлэг үзүүлсэн эсэх	5,7 ОНТ		Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, хүүхдийн хөгжлийн бэрхшээл, хоцрогдлыг эрт илрүүлэх, эрүүл мэнд, боловсролын үйлчилгээнд хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх зорилгоор аймгийн Засаг даргын 2022 оны А221 дүгээр захирамжийн дагуу салбар комисс сумдад ажиллан орон нутгийн удирдлага, холбогдох албан хаагчидтай хамтарсан уулзалт зохион байгуулан шаардлагатай хүүхдийн асуудлыг газар дээр нь шийдвэрлэж ажиллаа. Мөн уг арга хэмжээг 2023 онд Баруун-Урт суманд зохион байгуулсан ба дээрх арга хэмжээнд аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөр хэрэгжүүлэх зардлаас 5.7 сая төгрөгийг зарцуулсан байна. Хүрсэн түвшин : Зөвлөлүүдийн үйл ажиллагаа орон нутагт тогтмол явагдаж байна.	90%
101	2.4.3. Залуучуудын хөгжлийг дэмжинэ.	1. Гэр бүл, хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газрын дэргэдэх залуучуудын хөгжлийн төвийг 1 цэгийн үйлчилгээ үзүүлэх төв болгон, техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжөөр хангаж, тохижуулах	2022 - 2024	0	Хөгжлийн төвтэй болсон эсэх	14,7		Аймгийн Гэр бүл хүүхэд залуучуудын газрын дэргэд НҮБ-ын Хүн амын сангийн санхүүжилтээр зөөврийн компьютер, зургийн аппарат зэрэг тоног төхөөрөмжөөр хангаж Залуучуудын хөгжлийн төвийг байгуулсан. Аймгийн хэмжээнд 15-34 насны нийт 19256 залуучууд байгаа ба 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар 11375 залуучуудад хүрч үйлчилсэн байна. ЗХТ-ын пэйж хандалт- 41625 Сургалт нөлөөллийн ажил: 45 Оролцогчийн тоо: 9560 Амьдрах ухааны 12 модуль хичээлийг 21 удаа зохион байгуулсан. "Тэгш боломжийн төлөө залуучуудын манлайлал" сургалтыг 19 удаа 426 иргэнд, Захиалгат сургалтыг 17 удаа 738 иргэнд Зан үйлд нөлөөлөх сайн дурын сургалтыг 5 удаа 85 иргэнд Нөлөөллийн ажил- 11 "Залуус" явуулын үйлчилгээ: Баруун-Урт 8 баг 400 иргэн, Онгон сум ХЦ-0184 анги 5,6,7,8-р застав 150 иргэн, 12 сум 6000 иргэнд хүрч ажилласан. Залуучуудын хүсэл, сонирхол, эрэлт хэрэгцээнд тулгуурлан сонирхлын клуб 10, дэмжих бүлэг 2 үйл ажиллагаа явуулсан. Хавсралт : 5 зураг Хүрсэн түвшин : 1	100%

102		2. "Нутгийн Залуучууд" хөтөлбөр хэрэгжүүлж, залуучуудын чуулган зохион байгуулах	2021 - 2024		Нутгийн залуучууд хөтөлбөр батлагдсан эсэх Чуулган зохион байгуулагдсан эсэх Орон байрны дэмжлэг үзүүлсэн ТББ-ын тоо	80,0 сая - ОНТ, НҮБ-ХС-39.7 сая	Аймгийн ИТХ-ын 2021 оны 41 дүгээр тогтоолоор "Нутгийн Залуучууд" хөтөлбөрийг батлуулан Залуучуудын холбоог 3 өрөө ажлын байраар хангаж, 300 залуучуудын чуулган зохион байгуулан 10,0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын Тэргүүлэгчдийн 2021.03.05-ний өдрийн 17 дугаар тогтоолоор "Залуучуудын өдөртэй болох тухай" тогтоол батлуулж, сар бүрийн 25-ний өдрийг Залуучуудын өдөр болгон тэмдэглэн залуучуудын хөгжүүлэх олон талт арга хэмжээг зохион байгуулан, 700 гаруй залуучуудыг хамруулсан. 2023 онд Нутгийн хөгжилд хамтдаа-Сүхбаатарын оюутнууд арга хэмжээг Улаанбаатар хотод 500 оюутнуудын хамруулан зохион байгуулсан. Тус арга хэмжээнд аймгийн аймгийн Засаг дарга аймгийн хөгжлийн үндсэн илтгэл тавьж залуучуудад хөгжлийн бодлогыг танилцуулж, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр болон орон нутагт дутагдалтай байгаа мэргэжлийн талаарх судалгааг танилцуулж, "Нутгийн хөгжилд хамтдаа", Орон нутгийн хөгжилд оюутнуудын оролцоо" сэдэвт панел хэлэлцүүлгийг хийж, салбар салбарт суралцаж байгаа оюутнуудын төлөөллийг оролцуулан нийт оролцож байгаа оюутнуудын асуултад хариуллаа. Мөн "Аймагт эрэлттэй мэргэжлээр суралцаж байгаа төгсөөх ангийн оюутнуудад тэтгэлэг олгох журам" ыг оюутан залуучуудад танилцуулж 10 оюутанд нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөрөөс 40,0 сая төгрөгийг олгож журмыг баталсан. Мөн онд Нутгийн Залуучууд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхээр 150.0 сая төгрөгийг баталж залуучуудын шинэ технологи, инновацийг дэмжих зорилгоор "Шинэ мэдлэг-Технологийн эзэд" бичил төслийн уралдааныг зарлаж, 22 бичил төсөл ирсэнээс 2 төсөлд 17.0 сая төгрөгийн инновацийн грант олголоо. Хавсралт : 8 зураг Хүрсэн түвшин : 1-1-1	100%
103	2.4.4. Хүүхдийн хөгжил хамгааллын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.	1. ГБХЗХГ-ын гадна фасад, барилгын их засвар хийх	2023 - 2024		Засвар хийгдсэн эсэх	-	1 Төсөв хийгдсэн. 2024 оны аймгийн жилийн хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгуулах санал оруулсан. Хүрсэн түвшин : -	0%

104	2. Хүүхдийн оролцоо үзэл бодлоо илэрхийлэх эрхийг хангах хүрээнд "Хүүхдийн чуулган" зохион байгуулж, гарсан шийдвэр, санал санаачилгын хэрэгжилтийг хангах	2021 - 2024	0	Гарсан шийдвэрийн тоо	2,0	13	Аймгийн Хүүхдийн 7 дугаар чуулганыг 2022 онд зохион байгуулсан. Аймгийн хүүхдийн нэгдсэн чуулганыг 3 жилд 1 удаа зохион байгуулахаар төлөвлөсөн байдаг. Сум орон нутгийн хувьд 2022 онд Баяндэлгэр, Мөнххаан, Наран, Уулбаян сумд хүүхдийн чуулганаа хийсэн бол 2023 онд Онгон, Түмэнцогт, Түвшинширээ, Халзан, Дарьганга, Баруун-Урт зэрэг сумд хүүхдийн чуулганаа зохион байгуулсан, үлдсэн 2 сум ондоо багтаж хийх төлөвлөгөөтэй байна. Баруун-Урт сум хүүхдийн чуулганаа "Оролцъё, хөгжъё-2023" уриан доор зохион байгуулсан ба Ерөнхий боловсролын сургуулиудын 5-12 дугаар ангийн 400 орчим сурагч оролцож нас насны ангиллаар дөрвөн хэсэгт хуваагдан салбар хуралдааныг зохион байгуулж өөрсдийн тулгамдаж буй асуудлыг тодорхойлж хэрхэн шийдвэрлэх талаар санал бодлоо солилцож ажилласан. Энэхүү ажил нь Хүүхэд бүхэн хамт олонтой нийгэмших өөртэй нь хамааралтай асуудалд өөрийн дуу хоолойгоо хүргэдэг иргэн болж төлөвшихөд том үүрэг гүйцэтгэх төдийгүй хүүхдийн бодит оролцоонд тулгуурлан явагдсан юм. "Оролцоод хөгжъё" хүүхдийн чуулган болон орон нутгийн хүүхдийн чуулганаас гарсан нийтлэг асуудал нь үе тэнгийн дээрэлхэлтийн асуудал, хүүхдийн чөлөөт цагийн орчныг нэмэгдүүлэх, спорт заалыг үнэ төлбөргүй болгох, гэр хорооллын гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэх зэрэг санал санаачлагууд зонхилж байсан бөгөөд хүүхдээс гаргасан санаачлагыг дэмжин аймгийн Засаг даргын 2023 оны 03 сарын 20-ны өдрийн А/112 дугаар захирамжаар Урлаг, спортын зал, танхимд үнэ төлбөргүй үйлчилгээ явуулах шийдвэр гарч сургуулиуд хуваарийн дагуу олгож байна. Хүүхдийн чуулганаас гарсан уриалгын дагуу аймгийн ИТХ-аас 2023 оны Хүүхдийн хөгжил хамгааллыг дэмжих жил болгон зарласан. Хавсралт : 5 зураг Хүрсэн түвшин : 13	100%
-----	--	-------------	---	-----------------------	-----	----	---	------

105	3. "Хүүхэд хамгааллын явуулын үйлчилгээ"-г салбар дундын хамтын ажиллагааны хүрээнд зохион байгуулах	2021 - 2024	5 5	Кейсийн Илрүүлгийн хувь Кейс шийдвэрлэлтийн хувь	10,3	35 60	"Хүүхдийн хөгжил, хамгааллыг дэмжих жил"-ийн хүрээнд зорилгоор "Хүүхэд хамгааллын явуулын үйлчилгээ"-г аймгийн хэмжээнд 2023 оны 10 сарын 09 өдрөөс 11 сарын 08 ны өдрүүдэд зохион байгууллаа. "Хүүхэд хамгааллын явуулын үйлчилгээ"-гээр: Гэр бүл, боловсрол, нийгмийн хүрээнд хүүхэдтэй зүй бус харьцах, хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэл, хүүхдийг эрсдэлд нөхцөлд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх, үйлчилгээ үзүүлэх, иргэд, олон нийтэд холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм, журмыг таниулж сурталчилах. Хүүхэд, гэр бүлийн эсрэг зөрчил мэдээллийг хүлээн авч, газар дээр нь шуурхай шийдвэрлэх, хуулиар хүүхдийн эрхийг хангах үүрэг хүлээгчдийг ажлын байранд нь чадавхжуулах, зөвлөн туслах, эрсдэлд нөхцөлд байгаа хүүхдийг илрүүлэх, хамгаалах үйлчилгээнд холбон зуучилж ажиллалаа. Мөн эцэг эхчүүдэд хүүхдийг эрсдэлт нөхцөлд оруулж болзошгүй цахим орчны аюулгүй байдалд хэрхэн зөв зохистой хяналт тавьж байх талаар зөвлөмж өгсөн. Сумдын Хүүхдийн төлөө зөвлөл, Хамтарсан баг, Байгууллагын дэргэдэх эцэг эхийн зөвлөл, Ерөнхий боловсролын сургууль болон Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын хүүхэд хамгааллын баг, Дотуур байр, Иргэд, Ахлах ангийн суралцагчдад дараах чиглэлээр сургалт болон зөвлөн туслах үйлчилгээг үзүүллээ. - Хамтарсан багийн кейс шийдвэрлэлтэд арга зүй өгөх - Байгууллагын дэргэдэх "Хүүхэд хамгааллын бодлого", "Эцэг эхийн зөвлөл"-ийн үйл ажиллагатай танилцах - "Хүүхдийн хүмүүжилд эцэг эхийн үүрэг оролцоо чухал болох нь" - Залуу гэр бүлд чиглэсэн сургалт - "XXI зууны багшийн ур чадвар, харилцаа хандлага" СӨБ, ЕБС, Дотуур байрын багш нарт - Хүүхэд өсвөр үеийнхэнд чиглэсэн "Бид шинэ зууны Z үеийнхэн" зэрэг сургалт, мэдээллийг иргэд, хүүхэд, төрийн албан хаагчдад танхимаар хүргэсэн. Сургалт, хэлэлцүүлгийг Монгол Улсын Гавьяат, Доктор, Ph.D дэд профессор Х.Баавгай багштай хамтран зохион байгууллаа. Сумдад ажиллах явцад 71 кейсд арга зүй зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлж ажилласан. Хавсралт : 6 зураг Хүрсэн түвшин : : Хүүхдийн өмнө үүрэг хүлээгчдийн хуулиар	100%
-----	--	-------------	--------	--	------	----------	---	------

106	4. Хэрэг зөрчилд холбогдсон, хохирсон хүүхдүүдэд "Хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хороо"-оор дамжуулан үйлчилгээ үзүүлж, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ зохион байгуулах	2021 - 2024	1	Шийдвэрийн тоо	4,9 сая	3	2023 оны жилийн эцсийн байдлаар 6 удаагийн кейс хурлаар 15 тохиолдлыг хэлэлцэж хариу үйлчилгээг үзүүлсэн. Хүүхдийн эрхийн хууль хорооны гишүүдийн санал санаачлагаар аймгийн ИТХ-аас 2023 оныг "Хүүхдийн хөгжил хамгааллыг дэмжих жил" болгон зарлаж 13 сумын албан байгууллага, аж ахуй нэгжид дэмжих жилийн туг дэвтэр аялуулж байгаа бөгөөд жилийн эцсийн байдлаар "Хүүхдийн өрөө"-тэй байгууллагын тоо 24, хүүхэд хамгааллын бодлоготой байгууллага 72, байгууллагын дэргэдэх эцэг эхийн зөвлөлтэй байгууллага 116 байна. "Хүүхдийн өмнө үүрэг хүлээгчдийг чадавхижуулах сургалт"-ыг Монголын хүүхэд, гэр бүл судлалын академитай хамтран зохион байгуулсан бөгөөд "Хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хороо"-ны гишүүд бүрэн хамрагдаж нэгдсэн ойлголт, мэдлэгтэй болсон. Хороогоор үйлчилгээ авсан хүүхэд 15, үүнээс хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авагдсан 4 тохиолдлын 3-нь хугацаа дуусгавар болж, 1-нь сургалтандаа үргэлжлүүлэн хамрагдаж байна. Хорооны үйлчилгээнд байгаа кейсийн үйлчилгээг ангилж үзвэл хууль ёсны төлөөлөгчөөр ажилласан 5, аюулгүй байдлыг хангасан 4, боловсролын үйлчилгээнд холбон зуучилсан-8, эрүүл мэндийн үйлчилгээнд 15, өмгөөллийн үйлчилгээнд 6, сэтгэл зүйн үйлчилгээнд 15, нөхцөл байдлын үнэлгээ хийсэн 28, хохирогч хүүхдийн сэтгэцэд учирсан хор уршгийн зэрэглэл тогтоолгох шинжилгээнд 5 хүүхдийг хамруулаад байна. Одоогоор хэрэг бүртгэлийн болон хянан шийдвэрлэх ажиллагааны шатанд 4, хууль ёсны төлөөлөгчөөр Шүүх хуралд 5 удаа оролцож шийдвэрлүүлсэн байна Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 3	100%
107	6. Хүүхэд, залуучуудын хөдөлмөр зуслан, эко зуслан байгуулах	2022 - 2024	0	Байгуулагдсан эсэх	2,0	1	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар Дарьганга зусланг орчин үеийн стандартад нийцсэн амралт, аялал жуулчлалын цогцолбор болгон шинэчлэх ажлын хүрээнд 2,0 тэрбум төгрөгийн барилгын ажил хийгдэж, 2019-2023 онд 2,179,9 тэрбум төгрөгөөр барихаар улсын төсөвт 2023 онд 335,8 сая төгрөгийн хөрөнгө тусгасан.Зорилтот бүлгийн хүүхдийг зуслангийн хөгжлийн хөтөлбөрт тэгш хамруулах ажлын хүрээнд зорилтот бүлгийн хүүхдийн зуслангийн 6 өдрийн хөгжлийн хөтөлбөрт сум бүрийн төлөөлөл нийт 50 хүүхэд, 5 багшийг хамрууллаа. Уг хүүхдийн зуслангийн хөтөлбөрт зорилт бүлгийн болон хүүхдийн оролцооны байгууллага, Скаутын холбооны төлөөллийг хамруулсан ба "Соёл, спорт, олон нийтийн үйл ажиллагаанд хүүхдийг оролцуулах, эрхийг хамгаалах журам"-ыг баритмлан ажилласан. Зуслангийн хөгжлийн хөтөлбөрт "Хамтдаа бүтээцгээе" амьдрах ухааны төсөлт хөтөлбөр, "Өртөөчилсэн үйл ажиллагаа", "Чөлөөт сонголтын хөтөлбөр", "Open mic" оролцогчдын мэндчилгээ, "Эко аялал", "Байгаль орчноо хамгаалъя" уриа дор явган аялал зэрэг арга хэмжээг хөтөлбөрийн дагуу зохион байгуулж, хүүхдийн чөлөөт цагийг зов боловсон өнгөрүүлэх, байгаль орчноо хайрлах, найз нөхдөө хүндлэх, өөрийгөө илэрхийлэх дадал чадварыг эзэмшүүлсэн нь онцлог байлаа. Үйл ажиллагааны туршид хүүхдийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчигээний явуулын баг ажилласан юм. Хүрсэн түвшин : 1	100%

108		7. Хурдан морины уралдаанч хүүхдийн хамгаалалтын хувцас, морины хэрэгсэлд тавих шаардлага MNS6264:2018 стандартын хэрэгжилтийг ханган, уралдаанч хүүхдүүдийн уулзалт зөвлөгөөн , хэлэлцүүлэг зохион байгуулах	2023 - 2024	-	Стандарт хувцасны хангалтын хувь Зөвлөгөөн зохион байгуулсан эсэх	-	90	Баруун-Урт сумын хэмжээнд 120 хүүхдийг оролцуулсан "Хурдан морины уралдаанч хүүхдийн зөвлөгөөн"-ийг зохион байгуулж уралдааны үед аюулгүй байдлаа хэрхэн хангах талаар мэдлэг ойлголт өгсөн. Мөн Цагдаагийн газартай хамтран аймгийн Уяачдын зөвлөгөөнийг зохион байгуулж дүрэм, журам, стандарт болон хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангахад анхаарах асуудлын талаар мэдээлэл өгч ажилласан болно.2023 оны байдлаар нийт 40 уралдаанд давхардсан тоогоор 2944 хүүхэд оролцсон ба уралдааны замд нийт 57 хүүхэд мориноос унасан байна. ГБХЗХГ-аас "Жавхлант шарга" МСУХ-ноос зохион байгуулсан аймгийн аварга хүлэг шалгаруулах уралдаан, аймгийн баяр наадам, Мөнххаан сумын 100 жилийн ой, Алтан овооны их тахилга зэрэг 4 том наадмын үед хурдан морины уралдаанч хүүхдийн аюулгүй байдалд хяналт тавьж ажилласан. Уралдааны замд мориноос унаж бэртэл гэмтэл авсан 9 хүүхэд хурдан морины уралдаанч хүүхдийн гэнэтийн ослын даатгалын сангаас 40,650,000 төгрөгийн нөхөн төлбөрийг олгосон байна. Уралдааны замд гарч байгаа бүх хүүхдийг стандартын хувцас хэрэглэлийг өмсүүлж, хяналт тавьж ажилласан. Хүрсэн түвшин : 1	100%
109		8. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд ганцаарчилсан сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлэх танхим байгуулах	2023 - 2024	0	танхим байгуулагдсан эсэх	6,5	1	Аймгийн Шүүх дээр хүүхдийн эрхийг хангах ажлын хүрээнд шүүх хурлаас хөндийрүүлэх үйлчилгээ үзүүлэх цахим танхимыг байгуулж ашиглалтад оруулсан. Тус танхимыг НҮБ санхүүжилтээр тоног төхөөрөмжөөр хангаж, аймгийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зөвлөлөөс дэмжлэг үзүүлэн байгуулсан. Одоогоор Гэрч хохирогчид нийгэм сэтгэл зүйн зөвлөгөө өгөх 3 төв үйл ажиллагаа явуулж байна. аймгийн гэр бүл, хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газрын дэргэд Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд сэтгэлзүйн үйлчилгээ үзүүлэх танхимыг байгуулан , хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эцэг эх, асран хамгаалагчдад сэтгэл зүйн дэмжлэг үзүүлж, тулгамдсан асуудал, бэрхшээлийг даван туулах, аливаа эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх чадварыг нэмэгдүүлэх, бие биедээ эерэгээр нөлөөлөх боломжийг олгох "Урам хайрлая" арга хэмжээг зохион байгуулж "Хүүхдийн хөгжил ба бэрхшээл", "Эцэг эхчүүдийн сэтгэл зүйн эрүүл мэнд", "Хүүхдийн аюулгүй байдал" зэрэг сэдвийн хүрээнд мэдээллийг хүргэж, "Сэтгэл зүйн тойрог" ярилцлагыг хийж дархлаа дэмжих багцыг олгосон. "Хүүхэд хамгааллын явуулын үйлчилгээ"-гээр хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй 12 өрхөд дулаан хувцасны багц, мөн хөгжлийн бэрхшээлтэй 6 иргэнд нийгэм сэтгэл зүйн зөвлөгөө өгч ажиллав. Хүрсэн түвшин : 1	100%

110	2.5.1. Хувийн хэвшил, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, шинэ ажлын байр бий болгоно.	1. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих чиглэлээр хэрэгжиж буй төсөл хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах	2021 - 2024	424 140	Хөтөлбөрт хамрагдсан иргэдийн тоо Хөтөлбөрийн хүрээнд шинээр бий болсон ажлын байр	ХЭДС 2857.0	2663 450	Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлөөс баталсан хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төсөл, хөтөлбөрийг орон нутагт хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хүрээнд 2021 онд 647 иргэнийг төсөлт хөтөлбөрт хамруулж, ХЭДСангаас 407,068,389 төгрөгийг зарцуулж, 136шинэ ажлын байр, 2022 онд 1645 иргэнийг хамруулж, ХЭДСангаас 1,202,285,655 төгрөгийг зарцуулан 283 шинэ ажлын байрыг тус тус бий болгосон байна. 2023 онд Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих чиглэлээр хэрэгжиж буй төсөл, хөтөлбөрийн хүрээнд хөдөлмөр бэлтгэх үйл ажиллагаанд 439 иргэнийг, хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг 1395 иргэнийг, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаанд 157 иргэнийг, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих үйл ажиллагаанд 111 иргэнийг, түр ажлын байрыг дэмжих үйл ажиллагаанд 448 иргэнийг тус тус хамруулж, ХЭДСангаас 1,248,228,521 төгрөгийг зарцуулсан байна. Хүрсэн түвшин : 2663 450	100%
111		2. "Малчны залуу халаа" хөтөлбөрийг шинээр хэрэгжүүлэх	2022 - 2024	0	Хөтөлбөрт хамрагдсан залуучуудын тоо Хөтөлбөрийн хүрээнд шинээр бий болсон ажлын байр	ХЭДС 160		ХЭДСангаас хэрэгжүүлж буй Малчин өрхийг малжуулах санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээнд 2022, 2023 онд тус бүр 13 сумын 70 малчин өрхийг хамруулж, нийт 140 малчин өрхөд 6761 тоо малыг хүлээлцүүлэх ажлыг зохион байгуулсан байна. Малжуулах хөтөлбөрт хамрагдаж буй өрхүүдийг жил бүр аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамруулж байна. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : Малжуулах хөтөлбөрт хамрагдаж буй өрхүүдийг жил бүр аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамруулж байна.	100%
112		3. Гарааны бизнес буюу старт-аппыг дэмжиж, хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгох	2021 - 2024	15	Хэрэгжүүлсэн төслийн тоо	ХЭДС 30,0	36	Хөдөлмөр эрхлэлт, аж ахуй эрхлэх бүтээлч шинэлэг санаа, санаачлагуудыг шалгаруулах шилдэг "СТАРТ-АП" сургалтыг жил бүр зохион байгуулж, шилдгээр шалгарсан төсөл санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээг зохион байгуулж байна. Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлөөс баталсан төсвийн дагуу жил бүр 1 төслийг шалгаруулж буй бөгөөд 2021 онд "Евро хашаа" 2022 онд орчин үеийн шийдэлтэй "Мини кино театр", 2023 онд "Зөөврийн орон сууц" төсөл шалгарч, тус бүр 10.0 сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэг авсан байна. Хүрсэн түвшин : Уг арга хэмжээний хүрээнд нийт 8 ажлын байр шинээр бий болсон байна.	100%

113	4. Орон нутгийн хэрэгцээнд тулгуурласан мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх, давтан сургах, мэргэшүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах	2021 - 2024	500	мэргэжлийн сургалтанд хамрагдсан иргэдийн тоо Мэргэжлийн зэрэг ахиулах сургалтын тоо	ХЭДС	1655	2021-2022 онд зохион байгуулагдсан Хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгаанд үндэслэн орон нутагт мэргэжлийн сургалтыг холбогдох байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулж байна. ХХҮЕГазраас сургалтын эрх авсан байгууллагатай хамтран 2021 онд үсчин мэргэжлээр 37 иргэнийг, 2022 онд оёдол эсгүүр, авто засвар, гар урлал мэргэжлээр 63 иргэнийг тус тус мэргэжил олгох сургалтад хамруулсан байна. 2023 онд аж ахуй нэгжээс ирүүлсэн захиалгын дагуу мэргэжил олгох танхимын сургалтыг "Мэргэшсэн мэргэжил" ТББ-тай хамтран "Хүнд машин механизмын операторч" бэлтгэх чиглэлээр зохион байгуулж 24 иргэнийг, эмэгтэйчүүдэд зориулсан богино хугацааны ур чадвар олгох танхим, цахим хосолсон сургалтыг "Дарь овоо" ТББ байгууллагатай хамтран зохион байгуулж тогооч мэргэжлээр 18 иргэнийг тус тус хамруулав. Мөн Мэргэшсэн мэргэжил сургалтын төвтэй хамтран хөгжлийн бэрхшээлтэй 10 иргэнд зориулан няравын мэргэжил олгох сургалтыг 30 хоногийн хугацаанд танхимаар зохион байгууллаа. Тайлант хугацаанд (2021-2023) мэргэжил олгох сургалтад нийт 152 иргэнийг хамруулсан байна. Хүрсэн түвшин : 152 5	100%
114	5. Иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээ зохион байгуулах	2021 - 2024	4	Сургалт, нөлөөллийн ажлын тоо	ХЭДС	18	Орон нутгийн хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг дээшлүүлэх, иргэдийн хөдөлмөр эрхлэх боломж, нөхцлийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 2022 онд нээлттэй хаалганы өдөрлөг, Ажил олгогчдын уулзалт, Эмэгтэйчүүдийн уулзалт зэрэг 7 удаагийн арга хэмжээг зохион байгуулан, давхардсан тоогоор 450 иргэнийг хамруулж 54 иргэнийг байнгын ажлын байраар хангасан байна. Мөн уг арга хэмжээний хүрээнд 2023 онд "Автобустай аялал", "Түншлэл-2023", "Ажил олгогч-Бизнес эрхлэгчдийн зөвлөгөөн" зэрэг 4 удаагийн арга хэмжээг зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 189 иргэнийг хамруулж, 8 иргэнийг байнгын болон түр ажлын байранд зуучилсан байна. Хавсралт : 3 зураг Хүрсэн түвшин : 18	100%
115	6. Ажлын байрыг бий болгох, хадгалахад чиглэсэн хөнгөлөлттэй зээлийг иргэд , аж ахуйн нэгжид олгох	2021 - 2024	3	Зээлд хамрагдсан иргэн, ААН-ийн тоо	ХЭДС 420,0	30	Хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр ХЭДСангаас олгодог жижиг зээлийг 2023 оноос эхлэн төрийн банкаар дамжуулан олгож эхлээд байна. Тайлант хугацаанд жижиг зээлд 87 иргэн төсөл ирүүлснээс 4 иргэн, 4 аж ахуйн нэгжид 420.0 сая төгрөгийн зээл олгож 49 ажлын байр шинээр бий болсон байна. Ковид-19 цар тахал, санхүүгийн бусад шалтгааны улмаас урьд жилүүдэд ХЭДСангаас жижиг зээл олгогдоогүй хэдий ч Монгол улсын Засгийн газраас хэрэгжүүлсэн "Эрүүл мэндээ хамгаалж, эдийн засгаа сэргээх 10 их наядын цогц төлөвлөгөө"-ний хүрээнд Ажлын байр дэмжих 3 хувийн хүүтэй, 3 жилийн хугацаатай зээлийг арилжааны банкаар 338 иргэн, аж ахуйн нэгжид 18.1 тэрбум төгрөгийн зээлийг олгосон байна Хүрсэн түвшин : -	90%

116		7. Шинэ сэргэлтийн бодлогын "Хот, хөдөөгийн сэргэлт" зорилтын хүрээнд "Нээлттэй Сүхбаатар аймаг" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	2023 - 2024	0	Хөтөлбөр батлагдсан эсэх, хэрэгжилтийн хувь, иргэний шилжилт хөдөлгөөний коэффициент	-	Тийм-1, 30% -3 -аас дээш	Хот хөдөөгийн сэргэлтийн хүрээнд шилжин суурьших иргэн, аж ахуйн нэгжийг дэмжих, татах чиглэлээр Нээлттэй Сүхбаатар хөтөлбөрийг аймгийн ИТХ-ын тогтоолоор батлуулж уг хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөг аймгийн ЗД-ын 2023 оны 3 сарын 21-ны өдрийн А/122 тоот захирамжаар батлагдсан. Энэхүү төлөвлөгөө нь 5 зорилтын хүрээнд хэрэгжих нийт 35 арга хэмжээг багтаасан бөгөөд ажлууд төлөвлөгөөний дагуу хэрэгжиж байна. Энэ хүрээнд Сүхбаатар аймаг хөгжилд хамтдаа хөрөнгө оруулагчдын чуулганыг 2023 оны 5 сард Баруун урт хотноо зохион байгуулж төрийн болон хувийн хэвшлийн 200 хүн оролцлоо. Нийт 6 хувийн хэвшилтэй хөрөнгө оруулалтын санамж бичиг байгуулсан бодит үр дүн гарав.2023 оны 11 сард Сүхбаатарын Оюутнууд арга хэмжээг УБ хотноо зохион байгуулж 400 гаруй нутгийн оюутнуудыг оролцуулсан 1 өдрийн арга хэмжээ зохион байгуулсан. Эдгээр арга хэмжээ бүр дээр зорилтод иргэд болон аж ахуйн нэгжид чиглэсэн видео танилцуулга, шторкууд бэлтгэж хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр арга хэмжээ болохоос 7 хоногий өмнө цацаж, арга хэмжээний талаар мэдээлийг фэйж хуудас болон ТВ, сайтуудаар мэдээлж ажилласан. Орон нутагт эрэлттэй мэргэжлийн судалгаа гаргаж, төрийн албанд нэн шаардлагатай байгаа албан тушаалын жагсаалтыг гаргаж нийтэд тогтмол мэдээлж байна. Дорноговийн сувилагчийн сургуультай хамтран ажиллаж, орон нутагт ажиллахаар шилжин ирсэн 2 сувилагч 2 багшид орон сууцны урьдчилгаанд дэмжлэг үзүүлж батламж гардуулав. Төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр боловсруулсны хүрээнд журам боловсруулж батлуулан энэ хүрээнд хэрхэн дэмжлэг үзүүлэх бодлого чиглэлээ залууст танилцуулж байна. Хүрсэн түвшин : -	90%
117	2.5.2. Орон нутгийн хөгжлийн зорилттой уялдуулан мэргэжлийн боловсрол, сургалтыг төрөлжүүлж, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, хэрэгцээнд нийцүүлнэ.	2. Мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвийн багш нарыг мэргэшүүлэх, туршлага судлуулах арга хэмжээг зохион байгуулах	2021 - 2024	0	Арга хэмжээнд хамрагдсан багш нарын тоо	-	8	Мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төв нь үйлдвэрлэлийн дадлага болон үйлдвэр сургалтын дадлагын хичээлийг Талын баян-Эрхэт ХХК, "Хабус Хасу" ХХК, "Шарга" ХХК, "Хайлааст гарам" ХХК, "Энгэр бүрд" ХХК, "Оргих" ХХК, "Молцог элс" ХХК, "Их Модун" ХХК, "Aadar craft" ХХК, "Ханан салхит" ХХК-ууд дээр зохион байгуулснаар сүүлийн үеийн тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах болон орчин үеийн барилга барих аргачлал, шинээр гарч ирж буй барилгын материалуудыг таньж мэдэн ашиглах гэх мэт сургалтаа цаг үедээ тохируулан зохион байгуулж байна. Тэрбум модны үндэсний хөтөлбөртэй хөтөлбөртэй холбогдуулан МСҮТөвд ойжуулагчийн ангийг шинээр нээсэнтэй холбогдуулан боловсон хүчинг бэлтгэх зорилгоор ХААИС-ийн Агроэкологийн сургуулийн Ойн инженерийн ангид орон нутаас сургалтын төлбөр 100% аар дааж суралцуулж байна Хүрсэн түвшин : 8	100%

118		3. “Ажилтай төгсөгч” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	67.5	Төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн хувь	-	77	Мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвийн төгсөгчдийн ажлын байрыг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, сумдын ЗДТГ, аж ахуйн нэгж байгууллагатай хамтран зохион байгуулж байна. 2023 онд МСҮТ-ийн 94 төгсөгчдийг “Түншлэл- 2023”, “Ажлын гараа– Автобустай аялал ” арга хэмжээнд хамруулж Цайртминериал” ХХК, “Эм Эл Цахирт овоо” ХХК, “Дарь-Шүтээн” ХХК зэрэг томоохон аж ахуй нэгжийн үйл ажиллагаатай танилцуулж, туршлага судлуулав. 2023 оны 03-р улирлын байдлаар МСҮТ-ийн төгсөгчдийн ажил эрхлэлтийн хувь 60 хувь байна. Хүрсэн түвшин : 60	90%
119		4. Хөдөлмөрийн зах зээлийн төлөвтэй уялдуулан мэргэжлийн ангийн чиглэлийг оновчтой болгох	2021 - 2024	0	Шинээр байгуулсан ангийн тоо	-	1 50	2021-2022 онд зохион байгуулагдсан Хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгааны үр дүн, ажил олгогчдын эрэлт хэрэгцээ, орон нутагт хийгдэж буй бүтээн байгуулалтын ажилтай уялдуулан Мэргэжил, сургалт, үйлдвэрлэлийн төвд 2022-2023 оны хичээлийн жилд шинээр ойжуулалтын ангийг нээж, элсэлт авсан ба төмөр замын мэргэжлээр 2021 оноос жил бүр элсэлт авч байна. Хүрсэн түвшин : 3	100%
120	2.5.3. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн орчин, нөхцөлийг сайжруулна.	1. Хөдөлмөр, нийгмийн зөвшлийн 3 талт хэлэлцээрийг 2 жил тутам зохион байгуулж, хэрэгжилтийг хангах	2021 - 2024	1 70	Хэлэлцээр байгуулсан эсэх Хэлэлцээрийн хэрэгжилтийн хувь	20,0		Аймгийн Засаг дарга, Үйлдвэрчний эвлэлийн холбоо болон ажил олгоч эздийн холбооны дарга, тэдгээрийн бүрэн эрх төлөөлөгчид хөдөлмөр, нийгмийн зөвшлийн 2022-2023 оны хэлэлцээрийг байгуулж, аймгийн ХХҮГазарт 2022 оны 02-р сард бүртгүүлэн, баталгаажуулж хэрэгжилтийг хангах ажиллаж байна. Хөдөлмөрийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын хэрэгжилтийг орон нутагт хангах, Засгийн газрын “Нийгмийн түншлэлийг хөгжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 2013 оны 370 дугаар тогтоол, аймгийн Хөдөлмөр, нийгмийн зөвшлийн 2022-2023 оны гурван талт хэлэлцээрийн хэрэгжилтийг хангах арга хэмжээний хүрээнд аймгийн Засаг даргын 2022 оны 07, 08 тоот албан даалгаврыг сум, агентлагт хүргүүллээ. 2023 оны 4-р сард аймгийн Хөдөлмөр, нийгмийн зөвшлийн 3 талын ажлын хэсэг Түмэнцогт, Сүхбаатар сумдад уул уурхайн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй 4 аж ахуйн нэгж байгууллагад цалин хөлсний үзлэг, зөвлөн туслах арга хэмжээг зохион байгуулж, 215 албан хаагчдын хөдөлмөрийн нөхцөл, гэрээтэй танилцаж, холбогдох зөвлөмж, чиглэлийг өгч, ажиллав. Мөн аймгийн Засаг даргын баталсан удирдамж чиглэлийн дагуу хөдөлмөр, нийгмийн зөвшлийн ажлын хэсэг 2023 оны 05-р сард Дарьганга, Наран, Онгон, Баяндэлгэр сумдад ажиллаж, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, бусад бодлого, шийдвэрийн хэрэгжилттэй танилцлаа. Хүрсэн түвшин : -	90%
121		2. ХАБЭА-н орчин бүрдүүлсэн ААН-ийг урамшуулах	2021 - 2024	2	Урамшуулсан байгууллагын тоо	2,0	8	Аймгийн хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн зөвлөлөөс “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйг эрхэмлэгч байгууллага” шалгаруулах удирдамжийг боловсруулан сум, байгууллагуудад хүргүүлж, 2022 оноос эхлэн аймгийн хэмжээнд дүгнэн, Дөрвөлж ОНӨААТҮГ, Түвшинширээ сумын Хүүхдийн цэцэрлэг, Наран сумын хүүхдийн цэцэрлэг зэрэг байгууллагыг шагнаж, урамшуулаад байна. Хүрсэн түвшин : 8	100%

122		3. Цалин хөлс, ХАБЭА-н талаарх Засаг даргын нэрэмжит сарын аян, зөвлөн туслах арга хэмжээг зохион байгуулах	2021 - 2024	1	Аян зохион байгуулсан эсэх	15,0	1	Аймгийн Засаг даргын нэрэмжит ХАБЭА-н сарын аяны арга хэмжээг 2021 онд "" Хямралын урьдчилан харж, бэлтгэлтэйгээр даван туулья-ХАБЭА-н тогтолцоог бэхжүүлбэ" уриан дор, 2022 онд "Аюулгүй байдал, эрүүл мэндийн соёлыг хамтдаа төлөвшүүлбэ" уриан дор, 2023 онд "Эрүүл аюулгүй ажил-Бидний суурь эрх" " уриан дор тус тус зохион байгуулж, хууль тогтоомжийн хэрэгжитийг хангах, ажил олгогч, албан хаагчдын мэдлэг, мэдээллийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэв. Мөн Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн хуулийн улсын үзлэгийг 2021 онд эрчим хүчний салбарт, 2022 онд эрүүл мэндийн салбарт, 2023 онд мэргэжлийн боловсролын салбарт тус тус зохион байгуулж, холбогдох зөвлөмж чиглэлийг хүргүүлэв. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн сарын аяны хүрээнд жил бүр 9-11 нөлөөллийн арга хэмжээг аймгийн хэмжээнд зохион байгуулж ажилласан ба тайлант хугацаанд давхардсан тоогоор 2200 гаруй албан хаагчийг сургалтад хамруулсан байна. Хавсралт : 5 зураг Хүрсэн түвшин : 1	100%
123	2.5.4. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг цахимжуулж, иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээг ил тод, шуурхай, хүртээмжтэй олгоно.	1. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг цахимжуулах ажлыг үе шаттай зохион байгуулах	2021 - 2024	6	Цахимд шилжсэн үйлчилгээний тоо	-	21 10100	Нийгмийн халамжийн тэтгэмж, ахмад настны хөнгөлөлт, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөнгөлөлт, олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээ, хүүхдийн мөнгөн тэтгэмж, олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээ, амьжиргааг дэмжих мөнгөн тэтгэмж зэрэг үйлчилгээнүүд 2022 онд Ehalamj.mn цахим системд шилжсэн ба 2023 оны 05 дугаар сарын 01-ны өдрөөс ахмадын зориулалттай амралт сувиллын эрхийн бичиг олгох үйлчилгээ цахимд шилжсэн байна. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ Ehalamj.mn нэгдсэн системд шилжсэнээр байгууллага хооронд иргэнийг явуулж чирэгдэл үүсгэхгүй шат дамжлагыг 1 дахин бууруулсан нь иргэд цаг хугацааг хэмнэхээс гадна халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж, хөнгөлөлтийн олголтыг сар бүр цахимаар хянах боломжтой болсон. Ehalamj.mn системээр нийт 12405 иргэн үйлчилгээгээ авсан байна. Хүрсэн түвшин : : Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ 100% E-халамж программд шилжиж цахимжсан.	100%

124	2.5.5. Нийгмийн даатгалын хамрах хүрээг өргөжүүлж, аймгийн хэмжээнд татварт бүртгэлтэй ажил олгогчийн 98, эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын 50 хувийг нийгмийн даатгалд, нийт хүн амын 98 хувийг эрүүл мэндийн даатгалд хамруулна.	1. Нийгмийн даатгалын тухай хууль болон бусад холбогдох хууль тэдгээрийг дагалдан гарах журам, дүрмийг иргэдэд сурталчлах, сургалт сурталчилгааг сайжруулах	2021 - 2024	4 -	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо Сургалтанд хамрагдсан хүний тоо	19,0	10	Нийгмийн даатгалын хууль тогтоомжийг иргэдэд сурталчлах, төрийн албан хаагчид, ажил олгогчдын мэдлэг, мэдээллийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн сургалт, сурталчилгаа, нөлөөллийн ажлын тогтмол зохион байгуулж байна. 2023 онд нийгмийн хамгааллын салбарын албан хаагчдын мэдлэг ур чадварыг дээшлүүлэх чиглэсэн 24 удаагийн сургалтыг зохион байгуулсан ба ажил олгогч, иргэдэд чиглэсэн 60 сургалтыг зохион байгуулж давхардсан тоогоор 3381 иргэд /даатгуулагч/-ийг хамруулсан байна. Мөн цахимаар нийт 587 удаагийн давтамжтай лайв, постер, шторк, мэдээ, мэдээллийг түгээхэд 389719 хандалт авсан үзүүлэлттэй байна. Нийгмийн даатгалын багц хуулийн шинэчлэлтэй холбогдуулан шинэчлэн боловсруулж буй хуулийн хэлэлцүүлэгийг орон нутагт 2 удаа зохион байгуулсан ба 2023.оны 10-р сард Нийгмийн даатгалын багц хуулийн шинэчилсэн найруулгын танилцуулгыг хийж 366 аж ахуй нэгж байгууллагын төлөөлөл, иргэд даатгуулагчид хамрагдсан байна. 2023 онд аймгийн эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын 54,8 хувь буюу 14151 иргэнийг нийгмийн даатгалд, хүн амын 99 хувийг эрүүл мэндийн даатгалд хамруулан, нийт 11371 тэтгэвэр, тэтгэмж авагч иргэдэд 69,1 тербум төгрөгийн тэтгэмжийг цаг хугацаанд нь бүрэн олгож, ажилласан байна. Нийгмийн даатгалд санд 39,7 тербум төгрөгийн шимтгэлийн орлогыг бүрдүүлсэнээр 2023 оны орлогын төлөвлөгөө 96,5 хувийн биелэлттэй байна. Хавсралт : 1 файл Хүрсэн түвшин : 2023 онд аймгийн эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын 54,8 хувь буюу 14151 иргэнийг нийгмийн даатгалд, хүн амын 99 хувийг эрүүл мэндийн даатгалд хамруулан, нийт 11371 тэтгэвэр, тэтгэмж авагч иргэдэд 69,1 тербум төгрөгийн тэтгэмжийг цаг хугацаанд нь бүрэн олгож, ажилласан байна.	100%
125		2. Цахим үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	70 10	Цахим бүртгэлийн хувь Цахим үйлчилгээний тоо	-	90 40	1.Даатгуулагчид зориулсан https://daatguulagch.ndaatgal.mn веб программын тусламжтайгаар нийгмийн даатгалын үйлчилгээг хүргэж байна.1. Цахимаар аймаг, дүүрэг, сум хооронд авсан лавлагаа – 245 2. Сайн дурын гэрээг цахимаар байгуулсан хүний тоо – 3453 3. Цахимаар хүсэлт ирж хянасан ажилгүйдлийн тэтгэмжийн тоо – 3 4. Цахимаар хүсэлт ирж хянасан жирэмсэн амаржсаны тэтгэмжийн тоо - 1775 5. Цахимаар хүсэлт ирж хянасан хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмжийн тоо - 1812 6. Цахимаар тайлан илгээж хянасан байгууллагын тоо – 680 /сар бүр/ 2023 онд Үйлчлүүлэгчийн үнэлгээний КИОСК систем/ХНХЯам/ - Нийт үйлчилгээ авсан хүний тоо – 8011 - Үзүүлсэн үйлчилгээний тоо – 9374 - Үнэлгээ өгсөн иргэдийн тоо – 1966 - Үнэлгээний дундаж – 4,8 - QR кодоор үнэлгээ өгсөн хүний тоо – 157 - QR кодоор өгсөн үнэлгэний дундаж – 4,9 Хүрсэн түвшин : Сүхбаатар аймгийн НДХэлтэс нь салбарын хэмжээнд ХНХЯамны КИОСК системийн үнэлгээний системийн хэрэгжилтээр 3-р байранд явж байна.	100%

126		3. Малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийн тэтгэврийн даатгалын нөхөн шимтгэл төлөлтийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	2021 - 2024		Малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийг тэтгэврийн даатгалын нөхөн шимтгэл төлөлт	-		Малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийн тэтгэврийн даатгалын нөхөн шимтгэл төлөлтийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр иргэдт/даатгуулагч/-д 62 удаагий сургалт зохион байгуулж 1623 хүн хамрагдсан ба Сүхбаатар аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтэс" пэйж хуудсанд өөрсдийн бэлтгэсэн болон дээд газрын боловсруулсан мэдээ мэдээлэл, постер, бичлэг, зар зэрэг нийт 40 мэдээлэл оруулж 26230 хүн хүрсэн байна. Мөн Судалгаагаар аймгийн хэмжээнд хамрагдвал зохих малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч 5500 байгааг тодорхойлон сум бүрээр хамралтын төлөвлөгөө гарган 980 малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч хамруулахаас нийтдээ 1300 иргэн хамрагдсан байна. Хүрсэн түвшин : 2020-2021 онд 203, 2022-2023 онуудад 231, нийт 434 иргэн малчнаар өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон	100%
127	2.5.6. Өрхийн амьжиргааны түвшнийг дээшлүүлэх арга хэмжээг хөдөлмөр эрхлэлтийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.	1. Зорилтот өрхийн хөгжил, хамгааллыг сайжруулах дэд хөтөлбөрийн хүрээнд өрхийн амьжиргаанд дэмжлэг үзүүлэх	2021 - 2024	110	Амьжиргааны түвшин дээшилсэн өрхийн тоо	-	425	Нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрх, иргэнд тусламж дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээг сумдын Засаг даргын тамгын газар, холбогдох байгууллага, иргэдтэй хамтран хэрэгжүүлж байна. Уг арга хэмжээний хүрээнд аймгийн хэмжээнд 2021 онд 127 өрх, иргэнд, 2022 онд 241 өрх, иргэнд, 2023 онд 208 өрх, иргэнд тус тус дэмжлэг туслалцаа үзүүлсэн байна. Хүрсэн түвшин : Зорилтот бүлгийн 600 гаруй өрхөд дэмжлэг үзүүлсэн байна.	100%
128		2. Нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээнд хамруулах	2021 - 2024	47	Байнгын ажлын байранд зуучлагдсан зорилтот бүлгийн иргэдийн тоо	Нийгмийн халамжийн сан		Халамжаас хөдөлмөрт арга хэмжээний хүрээнд нийгмийн халамжийн тусламж, дэмжлэг зайлшгүй шаардлагатай өрхийн хөдөлмөрийн насны иргэдийг хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээнд хамруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлж байна. 2022 онд нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн 956 иргэнийг хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээнд хамруулсан ба 178 иргэн байнгын ажлын байранд зуучлагдсан байна. Мөн олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээний төсөлд 126 иргэн, мэргэжил олгох болон бусад сургалтуудад 328 иргэнийг тус тус хамруулсан байна. 2023 онд зорилтот өрхийн хөдөлмөрийн насны, хөдөлмөрийн чадвартай, ажилгүй 107 иргэнийг байнгын ажилд, 252 иргэнийг түр ажлын байранд зуучилж, мэргэжил олгох, ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, зөвлөгөө өгөх сургалтад 408 иргэнийг тус тус хамруулав. Хүрсэн түвшин : Халамжаас-Хөдөлмөрт арга хэмжээний хүрээнд аймгийн хэмжээнд 7 сум хүнсний эрхийн бичгийн үйлчилгээ авдаг өрхгүй болж халамжийн дэмжлэг зайлшгүй авах шаардлагатай өрхийн тоо 2021 оноос 79.1 хувиар, 2022 оноос 44.5 хувиар буураад байна.	100%

129	2.5.7. Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах арга хэмжээг хэрэгжүүлж, нөлөөллийн ажлын нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.	1. Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангахад чиглэсэн сургалт, сурталчилгаа, нөлөөллийн арга хэмжээ зохион байгуулах	2021 - 2023	100	Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах чиглэлээр сургалтанд хамрагдсан иргэдийн тоо	20,0	250	Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах, төрийн албан хаагчдын мэдлэг, мэдээллийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн сургалтыг агентлаг, төсөвт байгууллага, сумдын ЗДТГазар, Мерит төсөлтэй хамтран зохион байгуулж байна. Төрийн албан хаагчдын ойлголт, мэдлэгийг дээшлүүлэх чиглэлээр 2021-2023 онд давхардсан тоогоор 2500 гаруй төрийн албан хаагчдыг цахим болон танхимын сургалтад хамруулаад байна. Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах, нийгмийн үр шимээс хүртэж буй эрэгтэй, эмэгтэй хүний зөрүүтэй байдлыг бууруулахад чиглэсэн 11 бичил төслийг Мерит төсөл, удирдлагын академитай хамтран хэрэгжүүллээ. 2022 оны 10-р сард Жендэрийн үндэсний хороо, Хүний эрхийн үндэсний комиссын ажлын хэсэг орон нутагт ажиллаж зөвлөн туслах үйлчилгээг үзүүлэн, орон нутагт хийгдэж буй бодлого арга хэмжээтэй танилцан, холбогдох зөвлөмж, чиглэлийг өгөв. Хүрсэн түвшин : Жендэрийн зөрүүтэй байдал орон нутагт буурч байна.	100%
130		2. Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах чиглэлээр иргэний нийгмийн байгууллагуудтай хамтран ажиллах	2021 - 2024	2	Хамтран ажилласан ИНБ-ын тоо	-	7	Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах чиглэлээр орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй Үжин төв, аймгийн Залуучуудын холбоо, Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн холбоо, Ахмадын холбоо зэрэг иргэний нийгмийн байгууллалаа, Мерит олон улсын төсөл, хөтөлбөртэй хамтран ажиллаж байна. Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуульд заасны дагуу Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах зарим арга хэмжээг иргэний нийгмийн байгууллагатай хамтран гүйцэтгэхээр харилцан санал солилцож байна. Хүрсэн түвшин : 6	90%
131	2.6.1. Үндэсний үнэт зүйлсийг хадгалж, хамгаалан хойч үедээ өвлүүлэн уламжилна.	1. Үл хөдлөх дурсгалуудыг хамгаалах, хүн чулууны хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулах	2021 - 2024	6	хамгаалагдсан үл хөдлөх дурсгалуудын тоо	-	18	Дарьганга сум 5 хүн чулуун хөргийг хашаажуулж, Хадатын булагт орших хүн чулуун хөргийг 2022 оны Улсын тооллогын дүгнэлтийг үндэслэн сумын Орон нутаг судлах музейд шилжүүлэн байрлуулсан. Наран сум нь Седөтийн цагаан чулуу, Ноён хөндийн хүн чулуун хөргийн хашааг сэргээн шинэчилсэн. Мөн Мандалын хүн чулуун хөшөөний нүүрийг ахуйн будгаар будсан байсанг зориулалтын бодисоор цэвэрлэж сэргээсэн. Онгон сум суманд байх хүн чулуун хөргүүдийг бүрэн хашаажуулсан. Баяндэлгэр сумын уугуул ШУА-ын Археологийн Хүрээлэнгийн ЭШ-ний ажилтан докторант С.Далантайгаар ахлуулсан хээрийн судалгааны баг 2023 онд ТСҮХДЗ-ийн судалгааг хийж, урьдчилсан дүнгээр 800 орчим дурсгалыг илрүүлж байршлыг тогтоон баримтжуулсан. Судалгааны ажлын явцад доод палелотийн үеийн чулуун зэвсгийн суурин, неопалелотийн үеийн чулуун зэвсгийн суурингууд, хадны зураг, тамга тэмдгийн дурсгал, улаан зуух, хүннү, хүрлийн үеийн булшнууд, Монголын үеийн оршуулгын газар зэрэг онцгой чухал дурсгалууд илэрсэн. Мөнххаан сум байгуулагдсаны 100 жилийн ойн хүрээнд үл хөдлөх дурсгалуудаа сэргээн засварласан. Дарьганга, Онгон Мөнххаан, Сүхбаатар, Түвшинширээ, Түмэнцогт, Эрдэнэцагаан, Наран зэрэг 8 сумын 98 дурсгалт газрын 480 дурсгалыг гэрээтээр хамгаалуулж байна. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 18	100%

132		2. Соёлын биет бус өв тээгчдийн судалгааг бодитой болгон, өвлөн уламжлуулах арга хэмжээг зохион байгуулж, алдаршуулах	2021 - 2024	253	өвлөн уламжлагчдын тоо	45,0 ОНТ	280	Аймгийн соёлын биет бус өв тээгчдийн улсын үзлэг, судалгаа хийж, цахим бүртгэлд 38 өвлөн уламжлагчийг бүртгэж, 10 сумын 79 өвлөн уламжлагчийн үйл ажиллагааг баримтжуулсан. Ардын авьяастнууд, өв тээгчдийг олон нийтэд таниулан сурталчлах, алдаршуулах, үйл ажиллагааг нь түгээн дэлгэрүүлэх зорилгоор "Сүхбаатар 80" ардын урлагийн наадмыг аймгийн хэмжээнд зохион байгуулсан ба 13 сумын 430 ардын авьяастан 9 төрлөөр оролцсон. Мөн УБ хотод ардын авьяастнууд, аймгийн театрын уран бүтээлчид, УБ хот дахь нутгийн гаралтай уран бүтээлчид, өв тээгчид оролцсон "Талын Монгол" тоглолтыг зохион байгуулж, дээрх 2 арга хэмжээний хүрээнд наадамд оролцсон Дарьганга, Эрдэнэцагаан, Сүхбаатар сумдын 3 төрөлт өвлөн уламжлагчийг шагнаж урамшуулсан. Тус 2 арга хэмжээний зардалд ЗДМХ хэрэгжүүлэх зардлаас 37,5 сая төгрөг зарцуулсан. Эрдэнэцагаан, Халзан, Мөнххаан, Дарьганга сумдын 6 биет бус өвлөн уламжлагчдын баримтат мэдээ, мэдээллийг бэлтгэн сошиал орчинд сурталчилсан. Орон нутгийн ТВ-тэй хамтран 5 өв тээгчийн цуврал баримтат, контентийг хийж, олон нийтэд хүргэн, баримтжуулж хадгалсан. Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 412	100%
133	2.6.2. Хүүхэд залуусыг үндэсний өв соёл, ёс заншлаа дээдлэгч, өвлүүлэгч, хамгаалагч иргэн болгож хөгжүүлнэ.	2. Орон нутгийн угсаатны зүйн музейн үзмэрийг хүүхэд бүрд үзүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах	2021 - 2024	20	Музейн үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхдийн хувь	5,7	60	Үндэсний бичиг соёлын өдрийг тохиолдуулан "Титэм арт" академитай хамтран "Их хаадын захидал" үзэсгэлэн, Номын баярыг тохиолдуулан нутгийн зохиолчдын зохиолчдын намтар түүх, номын үзэсгэлэн, ОУ-ын хүүхдийн эрхийн хамгаалах өдрийг тохиолдуулан хүүхдэд зориулсан үзэсгэлэнгүүдийг жил бүр тогтмол зохион байгуулж, сургууль цэцэрлэгийн хүүхдүүдийг хамруулж ажилласан. ЕБС, СӨБ-ийн хүүхдийн нас сэтгэхүйн онцлогт тохирсон музейн боловсролын үйлчилгээг жилд 4-өөс дээш удаа зохион байгуулж хэвшсэн. Мөн угсаатны өв соёл, ахуйг түгээн дэлгэрүүлэх зорилгоор брэнд үйлчилгээ болгон Дарьгангын мөнгөн урлалын үзэсгэлэнг тогтмол дэлгэн үзүүлсэн. Мөн гэр бүлд зориулан "Аав-Ээж-Би", "Гэр бүл-Амьдралын бэлэг" "Гоё өдрүүд" музейн тайлбарт аялал арга хэмжээг зохион байгуулсан. "Монгол гэр", "Эх хэл үндэсний дархлаа", "Угсаатан" боловсролын ажил, СӨБ-ийн хүүхдүүдэд "Байгаль эх-Миний гэр" сургалт, боловсролын ажил, музей үзэх арга хэмжээг зохион байгуулсан. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 60	100%

134	2.6.3. Угсаатны өв соёл, ёс заншлыг түгээн дэлгэрүүлнэ.	1. "Өв соёл" -ын эвент арга хэмжээнүүд зохион байгуулах	2021 - 2024	1	Зохион байгуулагдсан арга хэмжээний тоо	200,0 ОНТ	1	Ганга нуурын экосистем, ховор зүйл шувуудын хамгааллыг нутгийн иргэдтэй хамтран сайжруулах, орон нутагт чиглэсэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх, Дарьгангачуудын аж амьдрал ёс заншил, түүх соёлыг сурталчилах зорилгоор "Хунгийн баяр" эвент арга хэмжээг 2 жил дараалан зохион байгуулсан. Арга хэмжээний хүрээнд өв соёлын үзэсгэлэн, Дарьганга нүүдэл, бэр гуйх ёслол, идээ ундааны соёл, хувцас эд хэрэглэгдэхүүний үзэсгэлэн зэрэг олон талт арга хэмжээнүүд зохион байгуулсан. Хурдан морь болон адууны өв соёлыг түгээн дэлгэрүүлэх зорилго бүхий "Агтан хүрээт" наадам уламжлал болгон зохион байгуулагдаж, арга хэмжээнд сумд адуучид, иргэдээ зохион байгуулан оролцуулахаас гадна соёл урлагийн байгууллагууд хамтран оролцож, үзэмчин болон Дарьганга соёлын өвийн үзэсгэлэн, Дарьганга ястны шавар зуух барих үзүүлбэр, эмээлийн ганзага мялаах ёслол, таван хошуу мал сэтэрлэх, гал тахих ёс, азарга тавих ёс зэргийг үйлдэж, жуулчид, наадамд оролцогчдод үзүүлж, өв соёлоо түгээн дэлгэрүүлж, сурталчилсан. Алтан Дарь овоог тайх их тахилгын 110 жилийн ойд зориулан Дарьганга өвийн наадам зохион байгуулан Дарьганга ястны соёл, өв уламжлалыг наадамчин олон түмэнд түгээн дэлгэрүүлэх, сурталчлах зорилгоор Дарьгангын сумд хэлхээ тоонот гэрээ барин, орон нутаг судлах музейн үзмэр болон иргэдийн гар дээрх үзмэрүүдээр дэглэж наадамчин олонд толилуулсан. Мөн угсаатны зүйн музей нь Дарьгангын мөнгөн урлал, цуглуулагч Дугарсүрэнгийн хүрэл зэвсгийн үеийн олдвор, зураач Д.Амараагийн Дарьгангын хүн чулуун хөргүүдийн зургуудаар хамтарсан үзэсгэлэн гаргаж Дарьганга нутаг болон угсаатны онцлог ондоошлыг олон нийтэд сурталчилсан. Мөн Сүхбаатар аймгийн Соёлын биет бус өв тээгч Ш. Чимэдцээз, уртын болон ардын дуучид, үндэсний урлагийн их театрын уран бүтээлчид оролцож үндэсний онцлог бүхий урлагийн тоглолт, арга хэмжээг олон нийтэд толилуулсан. Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 3	100%
-----	---	---	-------------	---	---	-----------	---	--	------

135		2. . "Дарьганга соёлын өв", "Сүхбаатар аймаг" брэнд брэндбүүк бүтээн, соёл урлагийн болон сурталчилгааны контент шинээр бий болгож, олон нийтэд сурталчлах, сувгийн хөгжүүлэлт хийх	2021 - 2024	0	Хэрэгжилтийн хувиар	ОНТ 245	65	Дарьганга соёлын өв", "Сүхбаатар аймаг" брэнд брэндбүүк бүтээн, соёл урлагийн болон сурталчилгааны контент бий болгох ажлын хүрээнд аймаг байгуулагдсаны 80 жилийн ойн лого, эмблем, бэлэгдлийг бүтээж, сурталчилгаа хэвлэмэл хуудас, бэлэг дурсгал, урилга, хөтөлбөр зэрэгт ашиглахын хамт 80 жилийн ойн арга хэмжээг "Сүхбаатар аймаг"-ийн онцлог шинжийг илэрхийлсэн байдлаар зохион байгуулсан. Угсаатны урлаг соёлыг агуулсан "Талын Монгол" концертыг УБ хотод 2 удаа тоглосон. УЗМ нь Дарьганга мөнгөн урлалын үзмэрийг музейн гол брэнд болгон УБ хотноо "Нандин өв" үзэсгэлэн, орон нутагт "Дарьганга өв аялаж байна" арга хэмжээг зохион байгуулсан. . Дарьганга угсаатны онцлог бүхий эвент бүтээх арга хэмжээний хүрээнд Дарьганга сум "Хунгийн баяр" арга хэмжээг 2 жил дараалан зохион байгуулсан.Угсаатны өв соёлыг хүүхэд багачууддаа өвлүүлэх, олон нийтэд сурталчлах зорилгоор ННС-ийн хамт олон Соёл, урлагийг дэмжих сангаас зарласан төслийн уралдаанд гавъяат багш Ш. Чулуунборын "Сониуч хүүгийн адал явдал" цуврал өгүүллэгээр дүрст видео ном, аудио сонсдог ном, дабль CD, хуурцаг / бүтээх төслөөр оролцож шалгарсан. Алтан Дарь овоог тайх их тахилгын 110 жилийн ойд зориулан Дарьганга ястны соёл, өв уламжлалыг наадамчин олон түмэнд түгээн дэлгэрүүлэх, сурталчлах зорилгоор Онгон, Наран, Баяндэлгэр, Дарьганга сумд Дарьгангын Хэлхээ тоонот гэрийг барьж, Орон нутаг судлах музейн үзмэр болон иргэдийн гар дээрх үзмэрүүдээр дэглэж наадмын өдрүүдэд угсаатны зүйн музей нь Дарьгангын мөнгөн урлал, цуглуулагч Дугарсүрэнгийн хүрэл зэвсгийн үеийн олдвор, зураач Д.Амараагийн Дарьгангын хүн чулуун хөргүүдийн зургуудаар хамтарсан үзэсгэлэн гаргаж Дарьганга нутаг болон угсаатны онцлог ондоошлыг олон нийтэд сурталчилсан. Мөн Сүхбаатар аймгийн Соёлын биет бус өв тээгч Ш. Чимэдцэеэ, уртын болон ардын дуучид, үндэсний урлагийн их театрын уран бүтээлчид оролцож үндэсний онцлог бүхий урлагийн тоглолт, арга хэмжээг олон нийтэд толилуулсан. Хавсралт : 2 зураг	90%
136	2.6.4. Аймгийн хэмжээнд нэгдсэн арга хэмжээ зохион байгуулж, угийн бичиг хөтлөх уламжлалыг сэргээнэ.	1. Угийн бичиг хөтлөх арга хэмжээг бүх нийтийн хөдөлгөөн болгон өрнүүлэх	2021 - 2024	38.7	Угийн бичиг хөтлөлтийн хувь	-	48	Аймгийн Засаг даргын захирамжаар "Угийн бичгээ хөтөлж, удмын сангаа хамгаалъя" уралдааныг 3 жил дараалан аймгийн хэмжээнд зохион байгуулсан. СУГ, НТБТ, сумдын ЗДТГ хамтран 13 суманд "Угийн бичиг хөтлөх арга зүй" сургалт, "Ахмадаасаа суралцъя", Угийн бичиг-Удмын хэлхээ" сургалт, хэлэлцүүлэг, үзэсгэлэн зэрэг арга хэмжээнүүдийг жил бүр тогтмолжуулан зохион байгуулсан. "Ахмадаас суралцъя" угийн бичгийн үзэсгэлэнг СУГ, ГБХЗГ, аймгийн "Ахмадын хороо" хамтран зохион байгуулж, 1 дүгээр шат буюу сумаас шалгарсан угийн бичгүүдийг аймгийн уралдаанд оруулж шилдгүүдийг шалгаруулсан. Сум бүр угийн бичиг бичих арга зүйг иргэдэд сургах, туршлагатай ахмад настны зөвлөх үйлчилгээг хэрэгжүүлж ажилласан. Дарьганга сум "Угийн бичиг" цахим програм худалдан авч, иргэдэд технологийн дэвшилийг ашиглан угийн бичгээ хөтлөх нөхцийг бүрдүүлсэн. 2023 оны байдлаар 13 суманд 42 сургалт, 32 арга хэмжээ зохион байгуулсан ба 1341 хүн хамрагдсан Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 38,9	70%

[illegible]

140	3.1.1. Орон нутгийн өмчит болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдэд сайн засаглалыг хөгжүүлэх замаар өмчийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.	1. Удирдлагын багийг чадавхжуулах замаар үйл ажиллагааг хууль тогтоомжид нийцүүлэн үр ашигтай ажиллах боломжийг бүрдүүлэх	2021 - 2024		Засаг даргатай байгуулсан гэрээний биелэлтийн хувь	-	100	ОНӨААТҮГ-ын удирдах албан хаагчид засаглалыг сайжруулах чиглэлээр мэргэжлийн байгууллагатай хамтарч сургалт, арга зүйгээр хангаж ажиллалаа. 2023 онд Компаний засаглалын үндэсний зөвлөлтэй хамтран ОНӨААТҮГ-ын удирдлага, ТУЗ-ийн гишүүд, нягтлан бодогчдод сургалт зохион байгуулж, сертификат олгосон. Сургалтад 18 хуулийн этгээдийн 34 албан хаагчид оролцсон. Сургалт болон бусад үйл ажиллагааны үр дүнд ОНӨААТҮГ-ын засаглал, хариуцлага, хяналтын тогтолцоо сайжирч, хөрөнгийн үр өгөөж , үр дүн, үр ашиг сайжирч байна. 2021 оноос ОНӨААТҮГ-уудын тайланг ЗД-ын зөвлөлөөр хэлэлцэх, мөн эдийн засгийн үзүүлэлт зорилтот түвшинг батлан гэрээ байгуулж хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна. 2022 оны үйл ажиллагааны тайланг 2023 оны 01 дүгээр сарын 16-ны өдөр аймгийн Засаг даргын зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлж, гэрээг дүгнэж 2023 оны зорилтот түвшинг баталсан. Эдийн засгийн үзүүлэлт, зорилтот түвшинг баталснаар ОНӨААТҮГ-ын үр ашиг, ашигт ажиллагаа сайжрах, нийгэмд үзүүлж буй ажил, үйлчилгээний чанар хүртээмж нэмэгдсэн. ОНӨААТҮГ-уудын Засаг даргатай байгуулах гэрээнд санхүүгийн сахилга батыг сайжруулах хөрөнгийн ашиглалтыг нэмэгдүүлэх, алдагдлыг бууруулах зорилт, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний заалтыг тусган хэрэгжилтийг хангуулан ажиллаж байна. Мөн гэрээнд ашигт ажиллагаагаа дээшлүүлсэн нөхцөлд урамшуулал олгох, ажилчдын цалин хөлсийг нэмэгдүүлэх боломжит хязгаарыг тогтоон өгч ажилласан. Ингэснээрээ санхүүгийн сахилга сайжирч, ашигт ажиллагаагаа нэмэгдүүлэх, үүссэн өр төлбөрөө барагдуулах эрмэлзлэх нэмэгдэж, цаашид өөрөө өөрийгөө санхүүжүүлдэг болох эхлэл тавигдаж байна. Аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2020 оны 09 дүгээр тогтоолоор ОНӨААТҮГ-ын ажилтан албан хаагчдын цалинг төрийн үйлчилгээний албан тушаалыг жишиг болгон тогтоон мөрдүүлж байсан бол 2022 оноос Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль, ЗГ-ын холбогдох тогтоолууд Хүрсэн түвшин : Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023	100%
141		2. Санхүүгийн сахилга, хөрөнгийн ашиглалтыг сайжруулснаар алдагдлыг бууруулах	2021 - 2024		Алдагдлын бууралтын хувь	-	15	Эрх бүхий байгууллагаас ОНӨААТҮГ-уудтай холбоотой шийдвэрүүдийг гаргуулах, ОНӨГ-аас хяналтыг хэрэгжүүлэх болон бусад зохион байгуулалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажилласнаар ОНӨААТҮГ-уудын өр төлбөр 3.2 тэрбум төгрөгөөр буюу 52.1 хувиар буурч, хөрөнгийн хэмжээ 6.2 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн, ашигт ажиллагаа 13.4 хувиар нэмэгдэж алдагдал буурч эдийн засгийн тамир тэнхээ сайжирлаа. Хүрсэн түвшин : 15	100%

142	3.1.2. Төсвийн төлөвлөлтийг боловсронгуй болгож, сахилга хариуцлагыг сайжруулах замаар үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.	1. Татварын тайлагналт, хураалтын үйл ажиллагааг цахимжуулж, ил тод байдлыг нэмэгдүүлэх замаар татварын үйлчилгээг иргэд, татвар төлөгчдөд хүндрэлгүй болгох	2021 - 2024		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	-	95	Татвар төлөгчдийн тоо 2020 оноос 2023 онд 7500-аар нэмэгдэж, орон нутгийн төсвийн орлогын нийт хэмжээ урьдчилсан гүйцэтгэлээр 2020 онтой харьцуулахад 23.5 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдлээ. Татварын хэлтэс нь 2023 онд цахимаар 24 төрлийн 25199 татварын тайланг 83,0 хувьтай хүлээн авсан байна. Татвар төлөгчдийн хүсэлтийг цахимаар хүлээн авч, цахимаар шийдвэрлэн ажилласнаар тайлан хүлээн авалт өмнөх оноос 19 хувиар өссөн байна. Үнэт цаас бичиж бэлэн мөнгөний тасалбараар татварын орлогыг хураан авдагийг халж 100 хувь цахимжуулсан. Нэхэмжлэлд суурилсан цахим системд шилжсэнээр татварын орлого буруу данс руу орох, төрийн санд орсон нэр, регистрийн дугааргүй орлогыг тодорхойлох зэрэг алдаа бүрэн арилсан. Татварын үйлчилгээг татвар төлөгчдөд хүндрэлгүй нэг дороос шуурхай үзүүлэх үүднээс “гэрэгз киоск” машиныг орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр худалдан авч Татварын хэлтсийн байранд байршууллаа. Киоск машин байршуулснаар өдөрт 30-50 татвар төлөгч банк руу явах шаардлагагүйгээр бүх төрлийн татварыг цахимаар төлөх, татварын нэхэмжлэх харах болон бусад төрийн үйлчилгээг нэг дороос авах боломж бүрдсэн. Мөн татвар төлөгчид татварын нэхэмжлэлийг ибаримт апп болон бүх төрлийн банкны интернет үйлчилгээгээр онлайнаар төлөх боломжтой болсон нь татвар төлөгчдөд татвар төлөх таатай нөхцлийг бүрдүүлсэн. Хүрсэн түвшин : 95	100%
143		2. Төсөв, санхүүгийн цахим систем нэвтрүүлж, төрийн үйлчилгээг шуурхай, үр ашигтай болгон төсвийн урсгал болон хөрөнгө оруулалтын зардлыг ил тод, хэмнэлттэй зарцуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх	2021 - 2024		Хяналт шалгалтын байгууллага удаас тогтоосон зөрчлийн бууралтын хувь	-	20	төсвийн төлөвлөлтийг боловсронгуй болгох, сахилга хариуцлагыг сайжруулах ажлын хүрээнд төсөвт байгууллагуудын Нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын программыг УСНББОУ-ын стандартад нийцсэн, хууль тогтоомжийг шинэчлэлийг тусгасан, нягтлан бодогчид болон төрийн сангийн үйл ажиллагааг хөнгөвчилсөн СТС программаар шинэчлэн 58 төсвийн байгууллага, 30 төсөл сангийн үйл ажиллагаанд бүрэн нэвтрүүлсэн. 2. Төрийн сангийн төлбөр тооцоог бүрэн цахимжуулах ажлын хүрээнд 124 төсөвт байгууллагын дата мэдээллийг “Эрхийн бүртгэлийн сан” системд оруулан баримт бичгийн тохиргоо хийгдэж бүрэн дууссан. 3.Төрийн сан, төсвийн байгууллагын систем хооронд мэдээлэл солилцох, цахимаар төлбөр тооцоо хийх, хяналт тавих боломжийг бүрдүүлэх зорилгоор “Портал систем” буюу ТСУЦС хөгжүүлэх ажлыг үе шаттай нэвтрүүлж төсвийн байгууллагын төлбөр тооцоо 100 хувь цахимаар хийгдэж байна. 4.Төсвийн төлөвлөлтийн “Fiscal” программыг 13-н сумын төрийн санд суулгаж, санхүү албаны дарга, мэргэжилтнүүдэд программын сургалтыг зохион байгуулж, бүрэн нэвтрүүлсэн. Төсвийн төлөвлөлтийн “Fiscal” программыг бүх сумд ашиглаж эхэлснээр төсвийн төлөвлөлт, төсвийн хуваарь, төсвийн зохицуулалт, хяналтын үйл ажиллагаа хялбар болж цаг хугацаа хэмнэх, төсвийн тооцооллын арифметик алдаа гаргахгүй байх, төсвийн байгууллагуудын санал хүсэлтийг т шуурхай шийдвэрлэдэг зэрэг давуу талууд бий болсон. Ийнхүү зохион байгуулалттай хэрэгжүүлсэн ажлуудын үр дүнд хяналтын байгууллагуудын илрүүлсэн зөрчлийн хэмжээ 63 хувиар, акт, албан шаардлагын хэмжээ 45 хувиар тус тус буурсан байна. Хүрсэн түвшин : 20	100%

144	3. Газар, үл хөдлөх эд хөрөнгө, авто тээвэр өөрөө явагч хэрэгслийн бүртгэлийг сайжруулж, татварын хувь хэмжээг бууруулах замаар татварт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	0	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	-	80	Улсын бүртгэлийн алба, АТҮТ-ийн бүртгэлд үндэслэн ҮХЭХАТ, АТБӨЯХАТ төлөгчийн бүртгэлийг цахимаас хөрвүүлэн, бүртгэлийн шинэчлэлийг тухай бүр хийн ажиллаж байна. Мөн 2022 оны жилийн эцсээр Сүхбаатар аймгийн нутаг дэвсгэрийн онцлог, байгаль экологийн шинжийг харгалзан төрийн өмчийн газрыг эзэмшүүлж, ашиглуулсны төлбөрийн хэмжээг тогтоолгохоор "Газрын төлбөрийн бүсийн хил зааг, итгэлцүүр, төлбөрийн хэмжээ" төсөл боловсруулан Аймгийн ИТХ-д танилцуулсан. Тус хурлаар Баруун-Урт сумын газрын төлбөрийн итгэлцүүр, газрын төлбөрийн хэмжээ болон Баруун-Урт сумаас бусад сумын газрын төлбөрийн бүсийг тухайн сумын хил заагаар тооцон, газрын төлбөрийн итгэлцүүр, газрын төлбөрийн хэмжээг тус тус батлуулсан. 2. 2021-2023 онд ҮХЭХАТ төлөгчийн тоо 33-оор нэмэгдэж, 2023 онд татвар төлөгчийн тоо 576 болж өссөн байна. ҮХЭХАТ-аар 2023 онд 738167,2 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлээд байна. ҮХЭХАТ-ын тухай хуульд 2021 онд УИХ-аас өөрчлөлт оруулж татварын хувь хэмжээг 0,6-2 хувь болгон нэмэгдүүлсэн хэдий ч аймгийн ИТХ-аас татвар төлөгч иргэн, хуулийн этгээдийн татварын хувь хэмжээг нэмэхээс илүүтэйгээр татварт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх замаар төсвийн орлогыг бүрдүүлэх байр суурьнаас хувь хэмжээнд өөрчлөлт оруулаагүй. 3. 2021-2023 онд АТБӨЯХАТ төлөгчийн тоо 1715 нэмэгдэж 16401 болж өссөн байна. АТБӨЯХАТ-аар 2023 онд 611095,3 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүллээ. АТБӨЯХАТ-ын тухай хуульд 2021 онд УИХ-аас өөрчлөлт оруулж татварын хувь хэмжээг нэмэгдүүлсэн боловч аймгийн ИТХ-аар өөрчлөлт оруулаагүй болно. Газрын төлбөрөөр 2023 онд 577310,0 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Татварт хамрагдалтын түвшин 2021-2023 оны байдлаар АТӨЯХТ-ыг 2,5 хувиар, ҮХЭХАТ-ыг 0,7 хувиар нэмэгдлээ. Мөн хөрөнгийн татварыг татвар төлөгч иргэд НӨАТ-ын буцаан олголтоосоо ямар нэгэн шимтгэлгүйгээр төлөх үйлчилгээг нэвтрүүлсэн, киоск машин болон бүх төрлийн банкны интернэт үйлчилгээгээр цахимаар төлөх боломжтой болсон байна.	100%
-----	--	-------------	---	-------------------------	---	----	---	------

145		4. Төрийн худалдан авах ажиллагаагаар дамжуулан дотоодын үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүний худалдан авалтыг дэмжиж, тогтвортой нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	30	Дотоодын давуу эрх тооцсон төсөл, арга хэмжээний хувь	-	42	Аймгаас зохион байгуулж байгаа тендерийн баримт бичиг бүрт дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх зорилгоор Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр, бараа, ажил,үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд заасны дагуу тендерт оролцогчдод давуу эрх олгох тухай тусгаж давуу эрх тооцуулах, Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 90 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Дотоодын үйлдвэрээс худалдан авах чанар, стандартын шаардлага хангасан барааны жагсаалт"-нд орсон хэрэгцээт барааг дотоодын үйлдвэрээс авах; /барааны жагсаалтыг ирүүлэх/" заалтыг тус тус оруулан зарлаж байна. Тайлант хугацаанд 2021 онд 15 тендерт 5029,4 сая төгрөг, 2022 онд 8 тендерт 2298,6 сая төгрөгийн бараа, ажил, үйлчилгээнд давуу эрх тооцсон бол 2023 онд 14 тендерт 2061.5 сая төгрөгийн бараа бүтээгдэхүүн дотоодын үйлдвэрлэлээр худалдан авсан байна. Энэ нь урьд оноос бага зэрэг буурсан үзүүлэлттэй байгаа нь энэ жилийн хөрөнгө оруулалт, төсөл арга хэмжээний тоо, төсөвт өртөг буурсан, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд бараа худалдан авах тендер 30, зөвлөх үйлчилгээ 12 тусгагдсантай холбоотой байна. Өөрөөр хэлбэл худалдан авах ажиллагааны 56 хувь нь дээрх заалтыг хэрэгжүүлэх боломжгүй ажлууд тусгагдсан нь нөлөөлсөн байна. Цаашид худалдан авалтыг зохион байгуулахдаа дотоодын үйлдвэрлэлийн худалдан авалтыг нэмэгдүүлэхийн тулд тендерийн нарийвчилсан үнэлгээнд түлхүү харгалзан үзэх чиглэлийг баримтлан ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : 42	70%
-----	--	---	-------------	----	---	---	----	---	-----

146	3.1.3. Банкнаас бусад олон талт санхүүгийн үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.	1. Иргэн, хуулийн этгээдийн хөрөнгийн болон бусад үүсмэл санхүүгийн зах зээлийн талаарх мэдлэг, мэдээллийг дээшлүүлэх	2021 - 2024	0	Мэдлэг мэдээлэл авсан хүний тоо	-	2000	NIBank-наас бэлтгэн гаргадаг хүүхдийн санхүүгийн боловсролд багаас нь мэдлэг олгох, санхүүгийн сахилга батыг суулгахад чиглэгдсэн цахим контентийг СӨБ-ын цахим хаягуудад байршуулан ажилласан. Тус контентуудыг эхний удаад СӨБ-ийн хүүхдүүд болон ЕБС-ийн бага ангийн сурагчдад зориулан хүргэх ба дараагийн контентуудыг ЕБС-ийн дунд болон ахлах ангийн сурагчдад бэлтгэн хүргэхээр төлөвлөсөн. Санхүү төрийн сангийн хэлтсийн мэдээллээ цаг алдалгүй, тогтмол нэг газар байршуулан ажиллахаар төлөвлөж "Сүхбаатар аймгийн ЗДТГ, Санхүү төрийн сангийн хэлтэс" цахим хуудас нээсэн ба 4 дүгээр сараас мэдээ, мэдээллүүдээ тус хуудсаараа нийтэд байршуулан ажиллаж байна. 9 дүгээр сарын байдлаар тус хуудсанд 22 төрлийн видео шторк болон гарын авлагууд, 13 төрлийн санхүүгийн боловсрол олгох цуврал хичээлүүд тавигдсан байна. https://www.facebook.com/profile.php?id=100090797783648/ Мөн цаг үеийн шинжтэй мэдээллүүд тухай бүр тавигдаж байна. Энэ оны хувьд санхүүгийн зохицуулах хорооноос аймгийн иргэд, хуулийн этгээдэд танхимын сургалтыг хүргэхээр төлөвлөсөн хэдий ч хүндэтгэх шалтгааны улмаас тодорхойгүй хугацаагаар хойшилсон тул Санхүүгийн зохицуулах хорооноос гаргаж буй видео шторк, гарын авлагуудын мэдээлэл хүргэх, түгээх ажлыг тухай бүрт нь цахимаар дамжуулан ажиллаж байна. Мөн СӨБ болон ЕБС-ын бага бүлгийн сурагчдад санхүүгийн мэдлэг мэдээлэл хүргэх видео шторкыг сургууль, цэцэрлэгийн тусгай цахим бүлгэмд нь байршуулсан. Цахим гэмт хэрэг, мөнгө угаалт, койны талаарх мэдээллийн орон нутгийн цахим мэдээллийн хэрэгслээр 21 удаагийн видео шторк, 25 удаагийн гарын авлагыг хүргэсэн. Нийт 6580 цахим хаягт/иргэн, ААНБ-д/ нийтлэл хүрсэн байна. Мөн Мөнгөн зээлийн үйл ажиллагааны хууль батлагдан хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор тус ажлын талаар сонирхсон, эрхлэхээр төлөвлөсөн 4 иргэнд мэдээлэл зөвлөгөөг танхимаар өглөө. Хүрсэн түвшин : 2000	100%
-----	--	---	-------------	---	---------------------------------	---	------	---	------

147		2. "Даатгалын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх"	2021 - 2024	26	Даатгалын үйлчилгээнд хамрагдсан хувь	-	32	Аймгийн хэмжээнд даатгалын төлөөлөгчийн үйл ажиллагааг эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий 119 иргэн байдаг бөгөөд аймгийн төвд болон 12 суманд гэнэтийн осол, эмчилгээний даатгал, хөрөнгийн даатгал, автотээврийн хэрэгслийн даатгал, мал амьтдын даатгал, автотээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал, урт хугацааны даатгал, жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын чиглэлээр үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Тус онд гэнэтийн ослын даатгалд 1680 иргэнийг 50,6 сая төгрөгөөр, хөрөнгийн даатгалд 5 иргэнийг 5,1 сая төгрөгөөр, автотээврийн хэрэгслийн даатгалд 310 иргэнийг 188,9 сая төгрөгөөр, жолоочийн хариуцлагын даатгалд 6862 иргэнийг 325,7 сая төгрөгөөр, мал амьтдын даатгалд 131,9 сая төгрөгөөр, эрүүл мэндийн даатгалд 1355 иргэнийг 64,6 сая төгрөгөөр, унаач хүүхдийн даатгал 127,7 сая төгрөг, зээлийн эрсдлийн даатгалд 1737 иргэнийг 214,5 сая төгрөгөөр тус тус хамруулсан бөгөөд зуучлалын үйл ажиллагааны чиглэлээр 25,4 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлэн ажилласан байна. Даатгалын нөхөн төлбөрт гэнэтийн ослын даатгалаар 47 иргэнд 17,2 сая, хөрөнгийн даатгалаар 6 иргэнд 4,5 сая, автотээврийн хэрэгслийн даатгалаар 24 иргэнд 22,1 сая, жолоочийн хариуцлагын даатгалаар 140 иргэнд 93,0 сая, эрүүл мэндийн даатгалаар 172 иргэнд 6,6 сая, МИД даатгалаар 26 иргэнд 16,9 сая төгрөг, зээлийн эрсдлийн даатгалаар 3 иргэнд 10,7 сая төгрөгийг тус тус нөхөн олговроор буцаан олгожээ. 2023 онд даатгалын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааг эрчимжүүлснээр даатгалд хамрагдалт болон орлого бүрдүүлэлт 30-40 хувиар өслөө. Даатгалын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилтын хүрээнд Үндэсний давхар даатгал, албан журам, Монголын даатгалын холбооноос хамтран даатгалын төлөөлөгчдийн сургалт, шалгалтыг тус оны II улиралд зохион байгууллаа. Сургалтад нийт 35 иргэн оролцсон бөгөөд эрх олгох шалгалтад 10 иргэн тэнцэн "Монгол даатгал" ХК-д төлөөлөгчөөр ажиллах тусгай зөвшөөрлөө авлаа. Даатгалын хохирол үнэлэгчийн 2 салбар, Даатгал зуучлагчийн 7 салбар үйл ажиллагаа явуулж байна. Хүрсэн түвшин : 32	100%
-----	--	---	-------------	----	---------------------------------------	---	----	--	------

148	3.1.4. Статистик мэдээллийн хамрах хүрээ, тооллого, судалгааны үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.	1. Улсын хэмжээний тооллого, судалгааг зохион байгуулах	2021 - 2024		тооллогод хамрагдсан аж ахуйн нэгжийн эзлэх хувь Хөдөө аж ахуйн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг өрх, аж ахуйн нэгжийн хамрагдалтын хувь Жилийн эцсийн мал, тэжээвэр амьтадын тооллогод хамрагдсан өрх, аж ахуйн нэгжийн эзлэх	54,5	- - 100	Статистикийн тухай хуульд заагдсны дагуу давхардсан тоогоор улсын хэмжээний тооллогыг 5 удаа, түүвэр судалгааг 21 удаа зохион байгуулалтыг хийж амжилттай хийж гүйцэтгэсэн. Үүнд: Жилийн эцсийн мал тооллогыг жил бүр, 2021 онд 5 жилд нэг удаа явагддаг Аж ахуйн нэгж байгууллагын тооллого, 2022 онд 10 жилд нэг удаа явагддаг Хөдөө аж ахуйн тооллого, Хагас жилийн малын түүвэр судалгаа, өрхөд суурилсан Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгаа, Ажиллах хүчний судалгаа, 2020 онд Малын ашиг шимийн судалгаа, 2021 онд Бичил уурхайн судалгаа, Төрийн албан хаагчдийн үндэсний бичгийн мэдлэгийг тодорхойлох судалгаа, 2022 онд Түр хамгаалах байр/нэг цэгийн үйлчилгээний төвөөр үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамж болон олон нийтийн мэдлэг, ойлголт, хандлагыг үнэлэх судалгаа, Мал, махны үйлдвэрлэгчийн үнэ, борлуулалтын туршилт судалгаа, 2023 онд Цаг ашиглалтын түүвэр судалгаа, 5 жилд нэг удаа явагддаг Нийгмийн үзүүлэлтийн түүвэр судалгаа, анх удаа Амьдрах орчны аюулгүй байдлын судалгаа, Малын ашиг шимийн судалгаа зэргийг чанартай гүйцэтгэсэн. 2023 оны жилийн эцсийн мал тооллогын бэлтгэл ханган ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : 100	100%
149		2. Статистикийн анхан шатны мэдээ, тайлангийн чанарт анхаарч сумд, ААНБ-д улсын байцаагч нарын хяналт, шалгалтыг хийх	2021 - 2024	-	Хяналт шалгалтад хамрагдсан ААН, байгууллага сумын тоо	-	13 сум, 70 ААНБ	Статистикийн хэлтсийн дарга, улсын байцаагч, мэргэжилтнүүдийн цуглуулсан салбарын анхан шатны мэдээнүүдэд жил бүр хяналт хийж, давхардсан тоогоор 157 аж ахуйн нэгжийн гарсан алдаа зөрчлийг дор бүр нь арилгуулж, анхаарч ажиллах санамжийг өгсөн. Аймгийн ЗДТГ, Статистикийн хэлтэс, Татварын хэлтсийн холбогдох албан хаагчид хамтран давхардсан тоогоор 917 аж ахуйн нэгжийн жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан балансад хяналт, шалгалт хийж буруу гаргасан давхардсан тоогоор 126 аж ахуйн нэгжийн илэрсэн алдааг засуулан ажиллалаа. Мөн улсын хэмжээний мэдээ тайланг хугацаа хожимдуулах, алдаагүй гүйцэтгэх талаар сумдад 26 удаа хяналтыг хийж ажилласан байна. Хүрсэн түвшин : 13 сум, 70 ААНБ	100%
150	3.2.1. Ашигт малтмал, газрын тосны хайгуул, ашиглалтын үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулна.	1. Байгаль, орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажил арга хэмжээг, чанартай гүйцэтгүүлж, байгаль орчинд ээлтэй дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж байгаа аж ахуй нэгжийн үйл ажиллагааг дэмжин ажиллах	2021 - 2024	90 3	аж ахуй нэгжүүдийн БОМТ-нд тусгасан нөхөн сэргээлтийг хийсэн хувь Усыг эргүүлэн ашигласан аж ахуй нэгжийн тоо	-	95 6	БОАЖ-ын сайдын 2019 оны А/618 дугаар тушаалаар баталсан журмын дагуу тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн жилийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг аймгийн Засаг даргын 2020 оны А/446 дугаар захирамжаар байгуулагдсан аймгийн БОАЖГ-ын даргаар ахлуулсан ажлын хэсэг тухайн жилийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг 11-р сарын 01-ний дотор тайланг хүлээн авч, газар дээр нь ажиллаж дүгнэлт гарган БОАЖЯ-нд хүргүүлж ажилладаг. 2021 онд 8 аж ахуй нэгж, 2022 онд 5 аж ахуй нэгж тайлангаа ажлын хэсэгт дүгнүүлсэн. Энэ оны дүн мэдээлэл гараагүй байна. 2023 оны байдлаар аймгийн хэмжээнд баяжуулах үйлдвэртэй 4 аж ахуй нэгж усыг дахин ашиглах, хүдрийг боловсруулах дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэн ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : 95 6	100%

151	2. Уул уурхайн ашиглалт, тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосжилтыг бууруулах, байгаль орчин, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хангах зорилгоор бүтээгдэхүүн тээвэрлэлтийн экспортын хүнд даацын авто зам барих ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	3	Бүтээгдэхүүн тээвэрлэлтийн авто замын засвар арчлалтыг хийсэн аж ахуй нэгжийн тоо	-	8	Аймгийн Засаг даргын захирамжаар 2021 онд "Монголжүюаньли", "Сунхунголд", "Каскейд майнинг", "Бадмаараг хаш", "Эрдэнийн босго", "Андын Илч", "Премиум көүл", "Олгой булаг" ХХК-иудад уул уурхайн бүтээгдэхүүн тээвэрлэлтийн чиглэлийг тогтоосон хугацааг сунгаж, авто зам засвар арчлалтыг хариуцан ажиллах үүрэг чиглэлийг өгсөн. "Бадмаараг хаш", "Олгойбулаг", "Сунхунголд" ХХК-иуд тээвэрлэлтийн чиглэлийн дагууд хэсэгчилсэн авто зам засварын ажлыг гүйцэтгэсэн. Бичигтийн боомтын үйл ажиллагаа 9 сараас туршилтын журмаар тээвэрлэлт явуулж эхэлсэн. 2022 онд "Хунт өгөөж", "Каскейд майнинг", "Олгойбулаг" ХХК-иуд тээвэрлэлт гүйцэтгэх түр чиглэл батлуулж, хэсэгчилсэн авто зам засварын ажлыг гүйцэтгэсэн. 2023 онд аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/338 дугаар захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсэг Автотээврийн тухай хууль, авто замын тухай хуулийн дагуу Бичигт боомт чиглэлд уул уурхайн бүтээгдэхүүн тээвэрлэлтийн авто замын түр маршрутыг тогтоон баталгаажуулсан. "Хунт Өгөөж", "Эм эл цахиурт овоо", "Каскейд майнинг", "Бадмаараг хаш", "Эрдэнийн босго", "Премиум көүл", "Олгой булаг", "Цэгээн үүдэн", "Цайрт минерал" зэрэг 9 аж ахуй аймгийн Засаг даргын захирамжаар тээвэрлэлтийн авто замын маршрут чиглэл батлуулан засвар, арчлалтыг хариуцан ажиллаж байна. Аймгийн хэмжээнд Зам, тээврийн хөгжлийн сайдын тушаалаар 4 аж ахуй нэгж тусгай зориулалтын хатуу хучилттай авто замын чиглэл, маршрут батлуулан авто зам барихаар ажиллаж байна. Эрдэнэцагаан сумын нутагт үйл ажиллагаа явуулах Эрээнтолгой ХХК Зам, тээврийн хөгжлийн сайдын 2022 оны 01 дүгээр сарын 07-ны өдрийн А/05 дугаар тушаалаар "Эрээн толгой" хүрэн нүүрсний уурхайгаас Бичигт боомтын чиглэлд 110.3 км тусгай зориулалтын авто замын чиглэл батлуулсан, 2023 онд авто зам барих төслийг эхлүүлсэн. Хүрсэн түвшин : 8	50%
-----	--	-------------	---	---	---	---	---	-----

152		3. Орон нутгийн дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтын ажилд шаардагдах ТТАМ-ын хайгуул, ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгох, тулгамдаж байгаа асуудлыг шийдвэрлэхэд орон нутгаас санал санаачилга гарган ажиллах	2021 - 2024		тогтвортой ажиллаж байгаа аж ахуй нэгжийн тоо	-	4	Аймгийн хэмжээнд хүчин төгөлдөр ТТАМ-ын хайгуулын тусгай зөвшөөрөл 9, ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл 2 байна. ТТАМ-ын тухай хууль, холбогдох журмын дагуу хүсэлт гаргасан аж ахуй нэгжийн өргөдлийг бүртгэн авч, анхан шатны шүүлт хийн АМГТТ-т цахимаар хүргүүлсэн. 2022 онд 8 өргөдөл, 2023 онд 9 өргөдлийг цахимаар бүртгэн авч холбогдох саналуудыг авч ажиллаж байна. Улс, орон нутгийн бүтээн байгуулалтын ажилд шаардагдах ТТАМ-ын карьерын асуудал орон нутагт хүндрэлтэй хэвээр байна.Засгийн газрын 2021 оны 07 дугаар сарын 20-ны өдрийн 214 дүгээр тогтоолоор улсын төсвийн хөрөнгөөр баригдаж байгаа авто замын ажлуудад шаардагдах Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын карьерын солбилцолыг батлуулж, авто замын гүйцэтгэгч компаниар нөхөн сэргээлтийг хариуцуулан, төлбөрийг сум, орон нутагт төвлөрүүлэхээр мэргэжлийн байгууллагууд хяналтыг хэрэгжүүлэн ажиллах шийдвэр гаргуулан ажиллаж байна. Энэ онд уул уурхайн тусгай зориулалтын авто зам, газрын тосны шугам хоолойн бүтээн байгуулалтын төслүүдэд шаардагдах ТТАМ-ын карьерын асуудлыг шийдвэрлүүлэх саналыг ЗТХЯ, УУХҮЯ-дад уламжилсан, Засгийн газрын 2023 оны 09 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 351 дүгээр тогтоолоор Эрдэнэцагаан сумын нутагт ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй "Эрээн толгой" ХХК-ийн нүүрсний уурхайгаас Бичигт боомт чиглэлийн 110 км тусгай зориулалтын хүнд даацын хатуу хучилттай авто зам, Бичигт боомтын авто зам, гадна инженерийн шугам сүлжээний барилга угсралтын ажилд шаардагдах Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын карьерын солбицлыг батлуулж, аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/680 дугаар захирамжаар хайх, ашиглах зөвшөөрлийг олгоод байна. Хүрсэн түвшин : 4	100%
153	3.2.2. Уул уурхай, газрын тосны салбарын үйл ажиллагаанаас орон нутгийн хөгжил, иргэдэд үзүүлэх үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.	1. Уурхайг ашиглах, үйлдвэр байгуулахтай холбогдсон дэд бүтцийг хөгжүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах, ажлын байр нэмэгдүүлэх, орон нутгийн хөгжлийг дэмжих зорилгоор ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нартай нутгийн захиргааны байгууллага хамтран ажиллах гэрээ байгуулж ажиллах	2021 - 2024	1	гэрээ байгуулсан аж ахуй нэгжийн тоо, гэрээний хэрэгжилт	-	17	Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих, ажлын байр нэмэгдүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах, дэд бүтцийг өргөжүүлэх зорилгоор Засгийн газрын 2016 оны 179 дүгээр тогтоол, аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгдчийн 2021 оны 3 дугаар сарын 05-ны өдрийн хуралдааны 09 дүгээр тогтоолын дагуу аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/149 дүгээр захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсэг аж ахуй нэгжүүдтэй хэлцэл хийж, 2021 онд Аймгийн Засаг дарга, холбогдох сумын Засаг дарга ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч 12 аж ахуй нэгжтэй, 2022 онд 8 аж ахуй нэгжтэй гэрээний хэлцэл зохион байгуулж 13 аж ахуй нэгжтэй, 2023 онд аймгийн Засаг даргын А/274 дүгээр захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсэг 19 аж ахуй нэгжтэй хэлцэл зохион байгуулж 17 аж ахуй нэгжтэй ОРОН НУТГИЙН ХАМТЫН АЖИЛЛАГАНЫ ГУРВАЛСАН ГЭРЭЭГ байгуулж хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна. Хамтын ажиллагааны гэрээний хүрээнд аймгийн хөгжлийн санд жил бүр 2.0 тэрбум орчим төгрөг төвлөрүүлэн ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : 17	70%

154	2. Уул уурхайн салбарын хууль, тогтоомжийг сурталчлан таниулах, тусгай зөвшөөрөл, үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг орон нутгийн иргэдэд мэдээлэх	2021 - 2024	2	Орон нутаг, Иргэдэд уул уурхайн салбарын үйл ажиллагааг ил тод мэдээлэх ажлыг зохион байгуулсан арга хэмжээ	5	6	Орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр танилцуулах мэдээлэлд салбарт баримтлах бодлого, хийж хэрэгжүүлэх ажил, арга хэмжээг танилцуулан мэдээлж ажиллаж байна. 2021, 2022 онд Уулбаян, Мөнххаан, Түмэнцогт, Сүхбаатар, Асгат, Эрдэнэцагаан, Баяндэлгэр, Түвшинширээ сумдын ИТХ-ын Төлөөлөгчид, Засаг даргын Тамгын газар, багийн ИНХ, иргэдийн сум тус бүрээс 30-35 төлөөлөлд уул уурхайн салбарын мэдээлэл, салбарын бодлого, хууль, тогтоомжийг сурталчлан таниулах зорилгоор "Уул уурхайн амьдралын мөчлөг" сургалт, хэлэлцүүлгийг Мерит төсөл, Дорнод их сургуулийн багш нартай хамтран зохион байгуулж ажилласан. Эрдэнэцагаан сумын нутгийн зөвлөл, ОУИТБС-ын үндэсний зөвлөлийн ажлын албатай хамтран Эрдэнэцагаан сумын уул уурхайн зөвлөгөөнийг иргэний нийгмийн байгууллагууд, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуй нэгж байгууллагууд, иргэдийг оролцуулан хийсэн. "Их бага баян шарга" ТББ-ын санаачилгаар Аймгийн ОУИТБС-ын дэд зөвлөл хамтран аймгийн уул уурхайн салбарын үйл ажиллагааны мэдээллийг иргэдэд ил тод хүргэх, ойлголтыг нэмэгдүүлэх зорилгоор Баян шарга сонины тусгай дугаарыг 1000 ш хэвлүүлэн тараасан. Мөн Эрдэнэцагаан, Сүхбаатар, Уулбаян сумдад дэд зөвлөл байгуулах, чадавхжуулах сургалтууд зохион байгуулсан. Энэ онд УУХҮЯ, ОУИТБС-ын ажлын албанаас "ОУИТБС-ын аймаг, хөдөөгийн сум" шилдэг тохиолдлууд видео контент бэлтгэн олон нийтэд бэлтгэн үзүүлэх ажлыг гүйцэтгэгч "Номадик контент" ХХК-тай хамтран ажиллаж оролцсон. Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 6	100%
155	3. Төрийн захиргааны төв байгууллага, агентлаг, уул уурхайн компаниуд болон орон нутгийн байгууллагуудын уялдаа холбоог сайжруулах зорилгоор салбарын зөвлөгөөн, уулзалтыг зохион байгуулах	2021 - 2024	1	Зохион байгуулсан зөвлөгөөн, уулзалтын тоо, оролцогчдын хамрагдалт	-	2	2021 онд Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, агентлаг, ОУИТБС-ын ажлын алба, "Нээлттэй нийгэм форум", "Мерит" төслөөс зохион байгуулсан уул уурхайн салбарын цахим болон танхимын уулзалт хэлэлцүүлэгт холбогдох төлөөллийн хамт оролцсон, 2022 онд Уул уурхай хүнд үйлдвэрийн яам, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, ашигт малтмал газрын тосны газар, олборлох үйлдвэрийн ил тод байдлын ажлын дэд зөвлөл, Зам тээврийн яам, Мерит төсөл, иргэний нийгмийн байгууллагууд болон аж ахуй нэгжүүдтэй хамтран "Хариуцлагатай уул уурхай" салбарын бүсийн зөвлөгөөнийг 3, 10 сард тус бүр зохион байгуулсан. Энэ онд Шинэ сэргэлтийн бодлогын хүрээнд төрийн захиргааны төв байгууллагаас зохион байгуулсан "Аж үйлдвэржилтийн үндэсний зөвлөгөөн", "Уул уурхайн салбарын 7 хоног" арга хэмжээнүүдэд оролцсон мөн 11 дүгээр сарын 16,17-ны өдрүүдэд Дорнод аймагт зохион байгуулагдсан салбарын бүсийн зөвлөгөөнд аймаг сумын дэд зөвлөл, ИНБ-ын төлөөлөлтэй хамт оролцсон. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 2	100%

156		4. Аймгийн хэмжээнд уул уурхайн салбарын хайгуул, ашиглалтын хууль бус үйл ажиллагааг таслан зогсоох, хяналт шалгалт явуулж, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах	2021 - 2024	70	Уул уурхайн үйл ажиллагаат ай холбоотой иргэдийн өргөдөл, гомдол, хяналт шалгалтын шийдвэрлэл тийн хувь /жилээр/	-	80	2023 онд төлөвлөгөөт хяналт шалгалтыг Уул уурхайн чиглэлээр 15 аж аж ахуйн нэгжид хийжт гүйцэтгэн илэрсэн зөрчил, дутагдлуудыг арилгуулахаар улсын байцаагчийн 65 заалттай 12 албан шаардлага хүргүүлсэн. Аж ахуйн нэгжүүдийн хууль сахин мөрдөлт нь 42.2% , эрсдэл үүсэх магадлал нь 45.2 хувь буюу дундаж эрсдэлтэй байна. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллаагүй 2 аж ахуйн нэгжид 4.000.000 сая төгрөгийн торгуулийн арга хэмжээ авч бүрэн барагдуулсан. Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Бага өлгий ХХК, Сэвүүн уудам ХХК-д хяналт шалгалтыг хийж гүйцэтгэн цаашид авах арга хэмжээний талаар зөвлөгөө зөвлөмжийг өгсөн, түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрөлтэй Шарга ХХК, Үлэмж агро ХХК, Ноёдын ноён хөндий ХХК нь 2023 онд хийх хайгуулын ажлын төлөвлөгөөг хянуулсан. Уулбаян сумын нутагт ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Шинэ уужим орд ХХК нь Уул уурхайн ашигт малтмалын газрын Эрдэс баялагийн зөвлөлөөс өгсөн даалгаварын хүрээнд гүйцээх хайгуул судалгаа хийх ажлыг иргэд эсэргүүцэн үйл ажиллагаанд саад учруулсан зөрчилд Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын БОХУбайцаагчтай хамтарсан шалгалтыг хийж БОХУБ нь компани үйл ажиллагаанд саад учруулсан иргэдэд зөрчлийн тухай хуулийн дагуу арга хэмжээг авсан. Хууль бусаар байгалийн өнгөт чулуу олборлосон 6 иргэнд зөрчлийн тухай хуулийн 7.11 дүгээр зүйлийн 7 дах хэсгийн 7.1 дэх заалтаар 6 сая төгрөгөөр торгож шүүхээр албадан төлүүлсэн. Олборлосон 28 кг өнгөт чулууг Мөнххаан сумын ЗДТГ-ын орон бус зөвлөлд улсын орлого болгуулахаар шилжүүлсэн. Хүрсэн түвшин : 80	70%
157	3.2.3. Уул уурхайн орд газрыг түшиглэн экспортод чиглэсэн хүнд үйлдвэр байгуулах санал санаачилгыг дэмжинэ.	1. Хөөт, Ерөөлт, Цахиурт овоогийн уурхайн ордыг түшиглэн хүнд үйлдвэр байгуулах төслүүдийн үйл ажиллагааг орон нутгаас бодлогоор дэмжин хамтран ажиллах	2022 - 2024		санал, санаачлага дэмжсэн эсэх, тийм-1, үгүй-0	-	1	Аймгийн хэмжээнд Түмэнцогт суманд "Үргэлж бадрал"ХХК, "Хэрлэн Алтай"ХХК, "Түмэн ургац"ХХК, "Газрын чимэг"ХХК, Сүхбаатар суманд "Дорнод шим агро"ХХК, Эрдэнэцгаан суманд "Номин богд"ХХК зэрэг 6 үр тарианы аж ахуйн нэгж 22150 га талбай эзэмшиж байгаа бөгөөд 2021 онд 11630.30 га, 2022 онд 7548 га, энэ онд 8365 га талбайд тус тус тариалалт хийж, жил бүр нийт тариалангийн талбайн 41.1 хувийг ашигладаг байна. Хавсралт : 1 файл Хүрсэн түвшин : 1	90%
158	3.3.1. Атрын IV аяныг хэрэгжүүлж, атаршсан газрын талбайн ашиглалтыг сайжруулан, тариалалтыг нэмэгдүүлнэ.	1. Үр тарианы аж ахуй нэгжүүдийн талбайн ашиглалтыг сайжруулах	2021 - 2024	6	эзэмшиж буй талбайн хэмжээ	-	16	Аймгийн хэмжээнд Түмэнцогт суманд "Үргэлж бадрал"ХХК, "Хэрлэн Алтай"ХХК, "Түмэн ургац"ХХК, "Газрын чимэг"ХХК, Сүхбаатар суманд "Дорнод шим агро"ХХК, Эрдэнэцгаан суманд "Номин богд"ХХК зэрэг 6 үр тарианы аж ахуйн нэгж 22150 га талбай эзэмшиж байгаа бөгөөд 2021 онд 11630.30 га, 2022 онд 7548 га, энэ онд 8365 га талбайд тус тус тариалалт хийж, жил бүр нийт тариалангийн талбайн 41.1 хувийг ашигладаг байна. Хавсралт : 1 зураг Хүрсэн түвшин : 16	90%

159		2. Төмс, хүнсний ногооны тариалалтыг нэмэгдүүлж, дотоодын хэрэгцээний 40-өөс доошгүй хувийг хангах	2021 - 2024	99.6 -	төмс, хүнсний ногоо тариалах талбай тоног төхөөрөмж худалдан авах зардал	-	180 -	2021, 2022 онуудад төмс 166 га, хүнсний ногоо 100.6 га-д нийт 266.6 га талбайд тариалалт хийсэн. 2021 онд Баруун-Урт сумын иргэн өөрийн хөрөнгөөр 47.0 сая төгрөгний услалтын систем, бага оврын трактор, төмс хүнсний ногооны зориулалттай тоног төхөөрмж бүхий манагч худалдан авсан. Энэ онд орон нутгийн хэмжээнд 91 га талбайд төмс, 87.5 га талбайд хүнсний ногоо тариалж төмс 606 тн, хүнсний ногоо 575 тн ургац хураан авсан. Энэ нь хүн амын хэрэгцээт төмсний хангамжийн 36.7 хувь, хүнсний ногооны хангамжийн 11.5 хувьд хүрсэн. Хүрсэн түвшин : 180	90%
160		3. Тариалангийн талбайг мал, тэжээвэр амьтны хөлөөс хамгаалах ажлыг эрчимжүүлэх	2021 - 2024	8000	хашаажуулсан талбайн хэмжээ /га/	-	500	2021, 2022 онуудад Түмэнцогт суманд "Хэрлэн алтай" ХХК 800 га, "Газрын чимэг" ХХК 1300 га, Сүхбаатар сумын "Дорнод шим агро"ХХК зөөврийн 2000 га, Эрдэнэцагаан сумын Номин богд ХХК зөөврийн 1900 га талбайг хашаажуулсан.2023 онд Эрдэнэцагаан суманд "Номин богд" ХХК 2000 га талбайд зөөврийн хашаа, Сүхбаатар суманд "Дорнод шим агро" ХХК 1200 га талбайд байнгын хашаа шинээр тус тус барьсан. Тариалангийн талбайн ойролцоох малчин иргэдэд ухуулах хуудас тараах, тариалангийн тухай хуулийг багийн өдөрлөгүүдэд сурталчилах ажлыг зохион байгуулсан. Нийт аймгийн хэмжээнд байнгын 3300 га, зөөврийн 5900 га талбайг тус тус хашаажуулаад байна. Хүрсэн түвшин : 500	100%
161	3.3.2. Малын эрдэс, тэжээлийн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ.	1. Малын тэжээлийн тариалалтыг нэмэгдүүлэх /га/	2021 - 2024	502	тариалсан хэмжээ	-	1300	2021, 2022 онуудад судан өвс, овъёос, арвай зэрэг малын тэжээлийн ургамлыг Түмэнцогт сумын " Хэрлэн Алтай" ХХК 1200 га, "Түмэнцогт ургац" ХХК 1670га, Эрдэнэцагаан сумын "Номинбогд" ХХК 400 га, Баруун-Урт сумын "Нараншарга агро" ХХК 23 га, Сүхбаатар суманд "Дорнод шим агро" ХХК 700 га, "Газрын чимэг" ХХК 130 га талбайд ногоон тэжээл, Баруун-Урт сумын ЗДТГ 6 га талбайд ногоон тэжээл тус тус нийт 4130 га талбайд малын тэжээл тариалсан. 2023 онд малын тэжээлийг 1926 га талбайд тариалалт хийсэн ба өмнөх оныхоос 774 га талбайгаар нэмэгдүүлсэн. 1685 тн тэжээл хураан авсан. Хүрсэн түвшин : 1300	100%
162		2. Орон нутагт эрдэс тэжээлийн цех байгуулах санал санаачилгыг дэмжих	2021 - 2024	0	цехийн тоо	-		2021 онд Баруун-Урт сумын иргэн сум хөгжүүлэх сангаас 24,2 сая төгрөгийн хөрөнгөөр багсармал тэжээл бэлтгэх зорилгоор зээл авсан. 2022 онд Сүхбаатар сумын иргэн "Холимог хүчит тэжээлийн үйлдвэрлэл" байгуулахаар бэлтгэл ажлаа хангасан. 2023 онд эрдэс тэжээлийн цех байгуулах санал санаачлага гаргаж төсөл хөтөлбөрт хамрагдсан иргэн, ААН байхгүй. Хүрсэн түвшин : -	30%
163	3.3.3. Өвөл зуны хүлэмжийн болон зоорины аж ахуйг хөгжүүлж, хүнсний ногооны ургацыг нэмэгдүүлнэ.	1. Өвлийн хүлэмжийн аж ахуйг шинээр байгуулах	2021 - 2024		өвлийн хүлэмжид тариалсан талбайн хэмжээ дэмжлэг үзүүлсэн дүн	-	0.04	2021 онд Түмэнцогт сумын иргэн сум хөгжүүлэх сангаас 8.5. сая төгрөгийн санхүүжилт авч 30м2 талбайтай өвлийн хүлэмжийг барьж, халаалтаа оруулаагүй. Баруун-Урт сумын иргэн өөрийн хөрөнгөөр аймгийн ХХАА-н газрын зөвлөмжийн дагуу 72 м.кв бүхий 4 улирлын өвлийн хүлэмжийг барьж эхлэсэн. 2023 онд шинээр байгуулагдсан өвлийн хүлэмжийн аж ахуй байхгүй байна. Хүрсэн түвшин : 0.04	30%

164	2. 3.3.3.2. Нийлэг хальсан хүлэмжийн аж ахуйг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	3 -	Нийлэг хальсан хүлэмжид тариалах талбайн хэмжээ дэмжлэг үзүүлсэн дүн	-	3.3 25.0	2021 онд Баруун-Урт суманд 120 м.кв талбай бүхий 12 ширхэг, 32 м.кв талбайтай хүлэмж 7, зуны нийлэг хальсан хүлэмж /2.33 га / шинээр байгуулж, 2022 онд Орон нутгийн хөгжлийн сангаас Дарьганга, Баяндэлгэр, Баруун-Урт сумдад нийт 69.0 сая төгрөгний өртөг бүхий 32 м2 талбайтай 50 ширхэг хүлэмжийг 45 тариаланч иргэдэд олгосон. Үүнээс Баяндэлгэр сум 50 хувийн хөнгөлөлттэй нөхцлөөр 16 иргэнд, Дарьганга суманд 8 ширхэг, Мөнххаан суманд 2 ширхэг, Түмэнцогт суманд 2 ширхэг, Сүхбаатар суманд 1 ширхэг, Баруун-Урт суманд 21 ширхэг хүлэмж тус тус олгосон. 2023 онд "Шинэ хөдөө" төслийн 80.0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр "Алтынсапа"ХХК 60 м2 бүхий 10 ширхэг хүлэмж, 32 м2 бүхий 20 ширхэг хүлэмж нийлүүлж, 27 иргэнд хүлэмжний үнийг 4 жилийн хугацаанд буцаан төлөх нөхцөлөөр олгосоноор аймгийн хэмжээнд 1200 м2 нийлэг хальсан хүлэмж нэмэгдэж нийт 4200 м2 нийлэг хальсан хүлэмжийн 4.2 га талбайг эзэлж байна Хүрсэн түвшин : 3.3 25.0	100%
165	3. "Жимс, жимсгэнэ"-ний суулгац үржүүлгийг, эрчимжүүлэх, хамгаалалтыг сайжруулах	2021 - 2024		Зарцуулсан зардлын хэмжээ /сая төгрөгөөр/	150.2	5	2021 онд орон нутгийн жимс, жимсгэний үржүүлгийн төвийн үйл ажиллагааг сайжруулах ажлын хүрээнд 0.4 га талбайн усалгааны систем суурилуулсан бөгөөд алим 50, чавга 50, интоор 50 ширхэгийг тус тус тариалсан. ХХААГ 3.2 сая төгрөгийн услалтын системийг худалдан авсан. 2022 онд нөхөн тарилтанд суулгахаар 200 ширхэг чацаргана худалдан авсан. Туркийн хамтын ажиллагааны байгууллага /ТИКА/ - ийн 44.0 сая төгрөгийн санхүүжилтээр гүн өрмийн худаг гаргасан. 2022 онд Туркийн хамтын ажиллагаа байгууллага/ТИКА/ төслөөс 43.0 сая төгрөгөөр 120 м2 талбайтай 5 ширхэг нийлэг хальсан хүлэмжийг шинээр байгуулсан. Мөн үржүүлгийн газарт 200 ширхэг чацаргана, 130 ширхэг бөөрөлзгөний эх ургамлыг нэмж суулгасан. 1 га талбайд модны дуслын усалгааны систем, 120 м.кв-д 2 ширхэг мананцаржуулах услалтын системийг шинээр суурилуулсан. 2023 онд тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд жимс, жимсгэнэ суулгац үржүүлгийн төвд Дорнод монголын хуурай хээрийн төслөөс 60.0 сая төгрөг санхүүжилтээр 3000 ширхэг жимсний мод тариалалт хийсэн. Хүрсэн түвшин : 5	100%
166	4. Зоорины аж ахуйн ашиглалтыг сайжруулж, иргэдэд чанартай хүнсний ногоо нийлүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх	2021 - 2024		зооринд хураагдсан ногооны хэмжээ	60		2021 онд Сүхбаатар сумын Засаг даргын тамгын газар Орон нутгийн хөгжлийн сангаас 60.0 сая төгрөгийн санхүүжилтийг шийдсэнээр "Жавхлан хүслэн" ХХК 50 тн зоорь шинээр барьж ашиглалтанд оруулсан. 2022 онд Баруун-Урт, Сүхбаатар, Түмэнцогт сумдад төмс, хүнсний ногоо хадгалах нийт 590 тоннын 9 зоорийг ашиглаж байна. Баруун-Урт сумын "Алтан цацал" хоршоо нь өөрийн хөрөнгө оруулалтаар 150 тн төмс, хүнсний ногоо хадгалах зоорийг шинээр барьж байгуулсан ашиглалтад ороогүй. Жил бүр 1000 гаран тн төмс, хүнсний хураан авч байгаач ашиглалтанд байгаа зоорь агуулах багтаамж 420 тн байна. Шинээр нэмэж төмс, хүнсний ногоо хадгалах зоорь агуулах баригдаагүй. Ашиглалт хэвийн 5 зоорьнд 280 тн төмс, хүнсний ногоо хадгалж байна. Хүрсэн түвшин : -	70%

167	3.3.4. Аймгийн хүн амын гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээг орон нутгийн үйлдвэрлэлээр бүрэн хангах, хүнсний аюулгүй байдалд тавих хяналтыг сайжруулна.	1. Хүн амын стратегийн болон гамшгийн үеийн хүнсний нөөц бүрдүүлэх ажлыг аймаг, орон нутгийн хэмжээнд зохион байгуулах	2021 - 2024	- 2	нөөц бүрдүүлэхэд шаардагдах мөнгөн дүн гэрээ байгуулсан аж ахуйн нэгжийн тоо	-	2	Жил бүр аймгийн стратегийн болон гамшгийн үеийн улирлын нөөц бүрдүүлэхээр 12 сумын 28 аж ахуй нэгжтэй гэрээ байгуулан ажиллаж байна, Аймгийн төвийн "ӨСӨХ ДЭЛГЭР УНДРАХ" ХХК, "НОМИН АГУУЛАХ ХУДАЛДАА"-ны төвийн агуулахад байршуулах Стратегийн хүнсний бүтээгдэхүүний нэр төрлийг хавсралтаар батлуулж, улирлын нөөцөнд мах/тахиа,загас/ 194,0 тн, сүү 775,7 тн, гурил 484,9 тн, будаа 242,9 тн –ыг тус агуулахад байршуулахаар тусган ажилладаг. Мөн 2023 оны хаврын махны нөөцөд 34,0 тн мах нөөцлөж худалдаанд гаргасан. Хүрсэн түвшин : 2	90%
168		2. Хүнсний гол нэрийн бүтээгдэхүүний дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх /мах, сүү, гурилан бүтээгдэхүүн, төмс, хүнсний ногоо гэх мэт/	2021 - 2024	37.9	хүнсний бүтээгдэхүүний хангалтын хувь	-	43	2021 онд хүн амын хэрэгцээт төмсний хангамж 35,7% , хүнсний ногооны хангамж 8,6 % , мах 100 % , сүү 10.3%, 2022 онд мах 100%, сүү 30% , гурилан бүтээгдэхүүн 18% , төмс 34,6% , хүнсний ногоо 8,6% , өндөг 6.9% , цэвэр ус 2.8%-иар тус тус дотоодын үйлдвэрлэлээр хангаж байгаа нь жил бүр тодорхой хувиар өсөн нэмэгдэж байна. 2023 онд мах 100% /34.0 хувь нь үйлдвэрийн аргаар бэлтгэсэн /, сүү 30%, гурилан бүтээгдэхүүн 20.5%, төмс 36.7%, хүнсний ногоо 11.4%, өндөг 6.8 % , цэвэр ус 2.6 хувиар тус тус дотоодын үйлдвэрлэлээр хангаж байгаа нь жил бүр тодорхой хувиар өсөн нэмэгдэж байна. Дээрх тооцооллоос үзэхэд хүнсний ногоо 2.8 хувь, гурилан бүтээгдэхүүн 2.5 хувиар нэмэгдэж, шинээр 2800 өндөглөгчтэй тахианы аж ахуй байгуулагдсанаар өндөгний хангамж нэмэгдсэн байна. Хүрсэн түвшин : 43	90%

169		3. Хүнсний үйлдвэр, нийтийн хоолны аюулгүй байдалд хяналт тавьж эрсдэлийг бууруулах	2021 - 2024	43.5	бууруулсан эрсдэлийн хувь	-	42	2021, онд хүнсний худалдаа эрхэлдэг 148 цэг, нийтийн хоолны 57, түгээлт тээвэрлэлтийн 6, хүнсний үйлдвэрлэл эрхэлдэг 8 цех, нийт 219 аж ахуй нэгж, иргэн хамрагдаж, 357 зөрчил илрүүлж, 105 хүнд мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө, зөвлөмж өгч, 12 нэр төрлийн 30 ширхэг бүтээгдэхүүнээс дээж авч ажиллалаа. Хяналт шалгалтын явцад шаардлага хангаагүй 7 нэр төрлийн 269.0 мянган төгрөгийн хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн буцаан татан авалт хийлгэж, 188 нэр төрлийн 3205.0 мянган төгрөгийн үнэ бүхий чанарын шаардлага хангаагүй бараа бүтээгдэхүүнийг сумын устгалын комисс-т хүлээлгэн өгч учирч болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэн аймгийн хэмжээнд хоол хүнснээс шалтгаалсан өвчлөл хордлого гараагүй болно. 2022 онд Баруун-Урт сумын ерөнхий боловсролын 4 сургууль, 11 цэцэрлэг, Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төв, 200 хүүхдийн Нэгдсэн дотуур байр, Эрдэнэцагаан сумын 1, 2-р цэцэрлэг, Дарьганга, Түвшинширээ, Халзан сумдын цэцэрлэг, Түвшинширээ, Уулбаян, Мөнххаан сумдын сургуулиудын хоол үйлдвэрлэлийн газрууд болон сургуулийн орчинд худалдаа үйлчилгээ явуулж буй хүнсний дэлгүүрүүд хамрагдсан бөгөөд МХЕГ-ын даргын 01/91 тоот удирдамжид заасан чиглэлүүдээр урьдчилан сэргийлэх шалгалт хийж, боловсролын байгууллагуудын 2022-2023 оны хичээлийн шинэ жилийн бэлтгэл ажил, сургууль, цэцэрлэгийн гадаад, дотоод орчны аюулгүй байдалд үнэлгээ дүгнэлт хийж, коронавируст халдвар “КОВИД-19”-аас урьдчилан сэргийлэх талаар авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээтэй газар дээр нь танилцаж, мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч ажилласан. 2023 онд хүнсний үйлдвэр 4, хоол үйлдвэрлэлийн 10 нийт 14 объектод хяналт шалгалтад хамрагдсан. Хүнсний үйлдвэрийн 33.9 % дунд эрсдэлтэй, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт 66.1%-тай, хоол үйлдвэрлэлийн 36 % дунд эрсдэлтэй, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт 64% -тай байна. 2021 оны дундажтай харьцуулахад эрсдэл 9 хувиар буурсан байна. Хүрсэн түвшин : 42	100%
170	3.3.5. Бэлчээрийг усжуулах, худагжуулах ажлыг үргэлжлүүлэн малын бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлэх, хамгаалах, нөхөн сэргээх.	1. Бэлчээрт ашиглаж байгаа худаг, уст цэгийн тооллогыг явуулж байршил, ашиглалт, эзэмшигчийг тодорхойлж бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сантай болох	2021 - 2024		мэдээллийн нэгдсэн сан бий болгоход шаардагдах зардал	-		2020 оны жилийн эцэст аймгийн хэмжээнд нийт 3052 худаг тоологдсоноос гүн өрмийн 765 ширхэг, богино яндант 496 ширхэг, энгийн уурхайн 1786 худаг, 2022 онд 3071 худаг тоологдсоноос гүн өрмийн 773 ширхэг, богино яндант 171 ширхэг, бетонон хашлагат 556, энгийн уурхайн 1795 худаг тус тус тоологдсон. Бэлчээрт ашиглагдаж байгаа худгийн тооллогыг 2024 онд мэргэжлийн байгууллагууд болон төсөл хөтөлбөртэй хамтран хийхээр төсөвт тусган ажиллаж байна. “Монгол орны хөдөөгийн иргэдийн уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадамж болон эрсдэлийн менежментийг боловсронгуй болгох” АДАПТ төслийн хөрөнгөөр 8 сумын 29 цэгт геофизикийн хайгуулын ажлыг Улаанбаатар хотын “Ус амьдрал” ХХК-аар гүйцэтгүүлсэн Хүрсэн түвшин : -	70%

171	2. Бэлчээрт шинээр гүний худаг гаргах	2021 - 2024	20	худгийн тоо	471	40 50	2021-2022 онд Улсын төсвийн хөрөнгөөр 15 худаг, төслөөр 7, түрээсийн өрмийн машинаар 7 цооног гаргасан. Малчид өөрсдийн хөрөнгөөр 33 гүн өрмийн худаг, 51 энгийн уурхай худаг гаргасан. 2023 онд 45 гүн өрмийн худаг, 25 энгийн уурхай худаг ашиглалтанд оруулж 97,0 мян га бэлчээрийг усжуулаад байна. Энэ онд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 16 инженерийн хийцтэй гүн өрмийн худаг /8 цооног/, төсөл хөтөлбөрөөр 8 худаг, орон нутгийн хөрөнгөөр 19 худаг /2 цооног/, малчид өөрсдийн санаачлагаар 21 худаг, уст цэг нийт 64 худгийг ашиглалтанд оруулж 95.0 мянган га бэлчээрт 200.0 мянган толгой малыг усжуулаад байна. Хүрсэн түвшин : 40 50	100%
172	3. Бэлчээрийн мэрэгч үлийн цагаан оготнотой тэмцэх арга хэмжээг зохион байгуулах	2021 - 2024	100	Бэлчээрийн мэрэгч үлийн цагаан оготнотой тэмцэх талбайн хэмжээ,	158	80	2021 онд малын тоо толгойн албан татвар гүйцэд төвлөрөөгүйн улмаас оготно устгалын намрын ажил хийгдээгүй. 2022 онд Орон нутгийн 110.0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар бэлчээрийн мэрэгч амьтан үлийн цагаан оготнотой тэмцэх хаврын устгалыг Мөнххаан сум микробиологийн аргаар 3.0 мянган га талбайд 6 тн бактерийн бэлдмэлээр, Онгон сум энгийн механик биологийн аргаар 3.0 га талбайд хийж гүйцэтгэсэн. Намрын устгалыг Баяндэлгэр, Онгон, Түмэнцогт, Түвшинширээ, Асгат сумд микробиологийн аргаар буюу бактерийн хордуулсан будаа захиалан 26.1 мянган га талбайд нийт 32.1 мянган га талбайд тэмцэх арга хэмжээг тус тус зохион байгуулсан.Мөн Онгон сум шувууны 60 ширхэг суултуур, шувууны үүр 40 ширхэг тус тус байршуулсан. Түмэнцогт сум шувууны суултуур, үүр байрлуулах 100 ширхэг шон бэлдсэн. Халзан сум шувууны суултуур 29 ширхэг, шувууны үүр 15 ширхэг, алсыг харагч 10 ширхэгийг тус тус зассан. 2023 оны 05 сард ургамал хамгаалал эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгээс аймгийн 3,7 сая га бэлчээрт мэрэгч амьтдын тархалт, олшролтын тодотгол хийсэн судалгаагаар 469.0 мян.га талбайд огтоно тархсанаас 200,0 мян га талбайд зайлшгүй тэмцэх шаардлагатай гэсэн дүгнэлт гарсан. ХХААХҮСайдын 2023 оны А/143 дугаар тушаал, аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/247 дугаар захирамжийн дагуу өнгөрсөн хавар 12 сумын 11.0 мян.га талбайд микробиологийн аргаар үлийн цагаан оготнотой тэмцсэн. Намрын устгалын ажлыг ХХААХҮ-ийн сайдын 2023 оны А/143 дугаар тушаал, аймгийн Засаг даргын А/608 дугаар захирамжийн дагуу улсын төсвийн 48.0 сая төгрөгөөр Асгат 5.0 мян.га, Онгон 4.0 мян.га, Сүхбаатар 8.0 мян.га, Эрдэнэцагаан 8.0 мян.га, Баруун-Урт 5.0 мян.га нийт 30.0 мян.га талбайд энгийн механик аргаар тэмцэх ажлыг зохион байгуулж байна.Энэ онд үлийн цагаан оготнотой нийт 140.0 мян.га талбайд тэмцсэн. Хүрсэн түвшин : 80	100%

173	4. Сум дундын болон сумын отрын бүс нутгийг тогтоох, хил заагийг тодорхойлж баталгаажуулах	2021 - 2024	Хил заагаар баталгаажсан отрын бүс нутаг байхгүй.	отрын бүс нутагаар баталгаажсан хувь	8	6	Аймгийн Засаг даргын 2020 оны А/411 тоот захирамжаар Сүхбаатар, Наран, Дарьганга, Мөнххаан, Түмэнцогт сумдад 30 байршилд 397779.2 га газрыг сумын отрын нөөц нутгаар тогтоон зураглал мэдээллийн сан үүсгэсэн.2023 онд Эрдэнэцагаан суманд Давхарын тал хэмээх газарт, Асгат сумын Тарвагант хэмээх газарт нийт 71400га газрыг сум дундын отрын бүс нутаг болгохоор шийдвэрлэсэн. Түвшинширээ сумын 2023 оны Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 01 дугаар тогтоолоор Үнэгт багийн Майханы хяр орчмын 1152,28 га, Өгөөмөр багийн Лагт орчмын 73462,77 га талбайг тус тус орон нутгийн тусгай хэрэгцээний бэлчээрийн нөөц газарт авсан. Хүрсэн түвшин : 6	100%
174	5. Малчдын бүлгийн оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээ хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	2	нийт бэлчээрээс ашигласан, хамгаалсан, сэргээсэн бэлчээрийн хувь	-	15	021 онд Сүхбаатар, Халзан, Түвшинширээ, Баяндэлгэр, Эрдэнэцагаан, Түмэнцогт сумдад 37 бэлчээр ашиглагчдын хэсэг 2.609.440га бэлчээрийг бэлчээр ашиглуулах гэрээгээр ашиглаж нийт 251 цэгт бэлчээрийг фотомониторингийн аргаар үнэлж бэлчээрийн доройтол, сэлгээх өнжөөх зэргээр арга хэмжээ авч ажилласан.2022 онд 11 суманд МАЛЧДЫН ЗӨВЛӨГӨӨН зохион байгуулж, бэлчээр ашиглалтыг сайжруулах, доройтсон бэлчээрийг сэргээх, сэлгэх талаар 1590 малчдад мэдээлэл хүргэн ажилласан. Сүхбаатар сум "Бэлчээр ашиглах журам" боловсруулан сумын ИТХ-аар баталж, захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд 5957 дугаарт бүртгүүлсэн. 2023 онд Эрдэнэцагаан, Дарьганга сумдад бэлчээр ашиглагч малчдын бүлгийг байгуулан үйл ажиллагаанд нь арга зүйн дэмжлэг үзүүлэн ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : 15	70%
175	6. Сумдад өвс, тэжээлийн аюулгүйн нөөцийг хадгалах агуулах, саравч шинээр барих ажлыг үргэлжлүүлэх	2021 - 2024	8	шинээр баригдах өвс тэжээлийн агуулах саравчны тоо	537.5		2021 онд Онгон, Наран, Мөнххаан сумдад, 2022 онд Асгат, Баруун-Урт сумдын онцгой үед ашиглах өвс, тэжээлийн агуулах барьсан. 2023 онд Түмэнцогт суманд "Хайлааст гарам"ХХКомпани "Монгол орны хөдөөгийн иргэдийн уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадамж болон эрсдэлийн менежментийг боловсронгуй болгох нь" төслөөс 70 хувь, сумаас 30 хувь нийт 170,556,529 төгрөгөөр өвс, тэжээлийн агуулах саравчийг шинээр барьж ашиглалтад оруулсан. Мөн Халзан сумын өвс тэжээлийн агуулахын засварын ажлыг "Найдварт жигүүр"ХХКомпани "Монгол орны хөдөөгийн иргэдийн уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадамж болон эрсдэлийн менежментийг боловсронгуй болгох нь" төслийн 100 %-ийн санхүүжилтээр 37, 499, 007 төгрөгөөр хийж гүйцэтгэн ашиглалтад оруулсан. Хүрсэн түвшин : -	100%

176		7. Сумын аюулгүйн нөөцийг бие даан бэлтгэх хүрээнд зарим сумдад хадлан бэлтгэлийн техник, тоног төхөөрөмжийн дэмжлэг үзүүлэх	2021 - 2024		дэмжлэг үзүүлсэн эсэх	341.9		2021 онд Баруун-Урт суманд трактор 2ш, хоёр иртэй хадуур 2ш, хаман боогч 1 ширхэг, 2022 онд Баруун-Урт, Мөнххаан, Түмэнцогт, Наран сумдад 9 ширхэг өвс хаман боогчийг тус тус түрээсээр ашиглуулахаар гэрээ байгуулсан. Мөн Сүхбаатар сум том, жижиг трактор тус бүр 1 ширхэг, хаман боогч, хадуур, тармуур зэрэг хадлангийн иж бүрэн тоног төхөөрөмж худалдан авсан. Түүнчлэн ХААДСангаас Онгон сум 110.0 сая төгрөгийн хадлангийн иж бүрдэл /трактор, хадуур, тармуур, пресс/-ийг 2 жилийн хугацаатай эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгээр авсан. Энэ онд "Шинэ хөдөө" төслийн 111.9 сая төгрөгийн хөрөнгөөр "Агротрак" ХХК хадлан бэлтгэлийн дөрвөлжин хаман боогч 2 ширхэгийг нийлүүлж, Дарьганга, Баруун-Урт сумдад техник, тоног төхөөрөмжийн дэмжлэг үзүүлсэн. Хүрсэн түвшин : -	100%
177	3.3.6. Мал үржүүлэг, технологийн ажил үйлчилгээний нэгж байгуулах, хээлтүүлэгч болон цөм сүргийг мэргэжлийн байгууллагын хяналтад авах, генетик нөөцийн ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулах, нэгжийн ашиг шимийг дээшлүүлнэ.	1. Жил бүр үржлийн малын 1-ээс доошгүй хувьд үзлэг ангилалт тогтмол хийж, эзэмэгжүүлэн, бүртгэл мэдээллийн санд оруулах	2021 - 2024	2019-2020 онд 8800 толгой мал	Үзлэг, ангилалт, эзэмэгжүүлсэн үржлийн малын тоо	-	18000	2021 онд үржлийн малын 1% буюу 23232 толгой, 2022 онд нийт 38264 толгой малд үзлэг ангилалт хийсэн. Энэ онд 5 сумын үржлийн малын 1 хувь 13502 толгой малыг хавар, намрын үзлэг ангилалтанд хамруулж 6517 малыг эзэмэгжүүлэн, бүртгэл мэдээллийн санд оруулж ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : 18000	100%
178		2. Хавар, намар малд хийх үзлэг ангилалтад хяналт тавьж, үр дүнг тооцох	2021 - 2024	3	хянагдсан сумын тоо	44.9	13	2021 онд Аймгийн хэмжээнд одоогийн байдлаар нийт 10415 толгой малд үзлэг ангилалт хийгээд байна. Оны эхний нийт малын 23.2 хувь болох 1079860 толгой үржилд тэнцэхгүй болон эр сувай малыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах тооцоо гарч байна. Жилийн эцсийн мал тооллогод үндэслэн дутагдах хээлтүүлэгчийг тооцон нөхөн тавих талаар үүрэг чиглэлийг мэргэжлийн байгууллагад өгсөн. Энэ онд 741 толгой бог малын хээлтүүлэгч шинээр нөхөн тавьж хээлтүүлэгийн ажлыг зохион байгуулж байна. Аймгийн хэмжээнд нэг хуцанд 67 эм хонь, нэг уханд 68 эм ямаа оногдож 5643 толгой хуц, 3543 толгой ухна нийт 9186 толгой бог малын хээлтүүлэгч дутагдалтай байна. Одоогийн байдлаар 3082 хээлтүүлэгчийг үзлэг ангилалтад хамруулаад байна. Хүрсэн түвшин : 13	100%
179		3. Эрчимжсэн МАА-г хөгжүүлэх зорилгоор малыг шахан бордох цэгийг орон нутагт турших	2021 - 2024		жил бүр 3 суманд бордооны цогцолбор байгуулах	75		2021 онд Зах зээл бэлчээрийн удирдлага төслөөс махны чиглэлийн үхрийн бордооны аж ахуй эрхлэх "Арга түшиг" ХХК-д 75.0 сая төгрөгийн зээлийг олгосон. Сүхбаатар сумын "Манхат баян уул" ХХК, Баруун-Урт сумын "Арга түшиг" ХХК-иуд 100 эр бяруу бордож эхлээд байна. Сүхбаатар, Түмэнцогт, Мөнххаан сумдад Дорнод монголын хуурай хээрийн тогтвортой ландшафт, биологийн олон янз байдлыг хамгаалах төслөөс байгалийн ургамлыг даршлах, гар тэжээл бэлтгэх сургалтыг сумын төвд 120 малчин оролцуулан зохион байгуулсан үүний үр дүнд 11,5 тн ногоон тэжээл даршилсан. Тус төслийн хүрээнд хурга бордох технологийг туршиж байна. Сум бүр гар тэжээл бэлтгэх талаар малчид, мал бүхий иргэддээ үүрэг чиглэл өгч ажилласнаар аймгийн хэмжээнд 204 тн гар тэжээл бэлтгэсэн. Хүрсэн түвшин : -	100%

180	4. Бог малын хээлтүүлэгчийг үзлэг ангилалтад бүрэн хамруулж анги чанарыг тодорхойлох ажлыг зохион байгуулах	2021 - 2024	664	хээлтүүлэгч малын тоо	24.2	24500	2021, 2022онд 13 сумын 23380 толгой малд ангилалт хийж ээмэгжүүлсэн. Энэ онд 741 толгой бог малын хээлтүүлэгч шинээр нөхөн тавьж хээлтүүлэгийн ажлыг зохион байгуулж байна. Аймгийн хэмжээнд нэг хуцанд 67 эм хонь, нэг уханд 68 эм ямаа оногдож 5643 толгой хуц, 3543 толгой ухна нийт 9186 толгой бог малын хээлтүүлэгч дутагдалтай байна. Одоогийн байдлаар 3082 хээлтүүлэгчийг үзлэг ангилалтад хамруулаад байна. Хавсралт : 3 зураг Хүрсэн түвшин : 24500	100%
181	5. Бог малын хээлтүүлэгчийг бүрэн ээмэгжүүлж, мэдээллийг бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн санд оруулах	2021 - 2024	0.9	ээмэгжүүлсэн хээлтэгч малын эзлэх хувь	35.7	2.5	2021- 2022 онд 23380 толгой бог малыг ээмэгжүүлж мэдээллийг бүртгэл, мэдээллийн санд оруулсан. ХХААХҮСайдын А/473 дугаар тушаал, Үржлийн малд үзлэг, ангилалт хийх, баталгаажуулах тухай аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/562 дугаар захирамжийн дагуу улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 13 сумын 22325 толгой хээлтүүлэгчийг ангилалтад хамруулахаар 9 МҮТАҮНэгжтэй хамтран ажиллах гэрээ байгуулсан.Баяндэлгэрийн улаан үүлдрийн ухна 2593толгой, Үзэмчин үүлдрийн хуц. 5760толгой нийт. 8353 толгой хээлтүүлэгчийг ялган тэмдэглэж, мэдээллийн нэгдсэн санд бүртгэх ажлыг зохион байгуулаад байна. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 2.5	100%
182	6. Мал үржүүлэг технологийн нэгж болон шинээр байгуулагдсан аж ахуйн нэгжүүдийг үйл ажиллагаагаа эхлүүлэхэд нь нэг удаагийн дэмжлэг үзүүлэх /Дэмжлэг: хуцан хурга, ухна ишиг/	2021 - 2024	4	дэмжлэг үзүүлсэн аж ахуй нэгжийн тоо	70.7	5	2021 онд Түмэнцогт суманд мал үржүүлэг технологийн нэгж шинээр байгуулах 1 иргэнд мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч ажилласны үр дүнд "Баян сүрэг" МҮТАҮН /мал үржүүлэг технологийн ажил үйлчилгээний нэгж/ шинээр байгуулагдсан. Баруун-Урт сумын "Билүүт өсөх" хоршоо үйл ажиллагаагаа сэргээн ажиллаж эхэлсэн. Аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж байгаа 5 МҮТАҮН, бүх сумдын ХАА-н тасагт мал ангилалтын багаж /палкметр, лентметр, ээмэгний бахь/ 13 суманд бод малын үзлэг ангилалтын зогсоол олгосон. 2022 онд Наран, Баяндэлгэр сумдад МҮТАҮНэгж шинээр байгуулагдсан. Түмэнцогт сумын "Баян сүрэг"ХХК, Мөнххаан сумын "Баясгалант сүрэг"ХХК, Баруун-Урт сумын "Билүүт өсөх" хоршоо болон Мөнххаан сумын ХАА-н тасагт мал ангилалтын багаж, тоног төхөөрөмж болох бог малын хашаа, пүү, палкметр, лентметр, ээмэгний бахь, Сүхбаатар, Мөнххаан, Түмэнцогт сумдын МҮТАҮНэгжид тус бүр 65 толгой үзэмчин үүлдрийн хурган хуц, 50 толгой Баяндэлгэрийн улаан ишгэн ухныг ДМХХТЛБОЯБХТөслөөс олгосон. Мөн ХХААХҮ-ийн яамнаас 13 сумын Хөдөө аж ахуйн тасагт бог малын палкметр, лентметр, өргөдөг килограмм олгосон. 2023 онд ХХААХҮСайдын " Бог малын хээлтүүлэгч нийлүүлэх хуваарь батлах тухай" А/198 дугаар тушаалын дагуу Аймгийн Засаг даргын А/564 дугаар тушаалаар "Бог малын хээлтүүлэгч хүлээн авах тухай комисс томилогдсон. Уг ажлын хүрээнд Баяндэлгэрийн Улаан үүлдрийн ухна 30 толгой, Үзэмчин үүлдрийн хуц 30 толгой хээлтүүлэгчийг нийлүүлэхээр "Баруун бүслүүр" ,"Билүүт өсөх" хоршоодтой гэрээ байгуулж хүлээн авсан. нийт 60 толгой хээлтүүлэгчийг Наран сумын Авшигт сүрэг ХХК -д 16 хуц, Мөнххаан сумын Баясгалант сүрэг ХХК-д 14 хуц., Баруун-Урт сумын "Шавхагдашгүй баялаг" ХХК-д 30 толгой шүдлэн ухныг гэрээ байгуулан хүлээлгэж өгсөн. Хүрсэн түвшин : 5	100%

183		7. Сумдын ХАА-н тасгийн малын бүртгэл мэдээлэл хариуцсан мэргэжилтнийг бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн сан үүсгэх боломж бүхий компьютер, тоног төхөөрөмжөөр хангах	2021 - 2024	2	Малын бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн сантай болсон сум	285.4	13	021 онд Баяндэлгэр, Мөнххаан, Халзан сумдын ЗДТГазар ХАА-н тасгийн мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн төлөвлөлт, менежмент, малын үржил, бүртгэлийн асуудал хариуцсан мэргэжилтний компьютерт программын шинэчлэл хийсэн.13 сумын Хөдөө аж ахуйн тасгийн компьютерт малын бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сангийн программыг суулгаж хариуцсан мэргэжилтэнгүүдийг сургалтанд хамруулсан.2022 онд Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, НҮБ-ын Хүнс, хөдөө аж ахуйн байгууллагын STREAM төсөлтэй хамтран “Зүүн бүсийн аймгуудын малын үндэсний бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн сан, түүний дэд сангуудын нэвтрүүлэлт” сэдэвт зохион байгуулагдсан сургалтад ХХААГазраас МҮАлбаны дарга, 2 мэргэжилтэн, 13 сумын ХАА-н тасгийн Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн төлөвлөлт, менежмент, малын үржил, бүртгэлийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэнүүд, Мал үржүүлэг технологийн ажил, үйлчилгээний 6 нэгжийн дарга нар нийт 22 хүний бүрэлдэхүүнтэй оролцсон. Энэ онд Шинэ хөдөө төслийн хүрээнд 13 сумын багийнн дарга нар болон ХААтасгийн малын үржил бүртгэл хариуцсан мэргэжилтэнүүдэд зөөврийн компьютер хүлээлгэн өгсөн. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 13	100%
184	3.3.7. Өндөр ашиг шимт мах, сүүний чиглэлийн үүлдрийн үхэр, гахай, шувууны эрчимжсэн аж ахуйг хөгжүүлж, ашиг шимийг нь нэмэгдүүлнэ.	1. Цэвэр үүлдрийн болон эрлийз, цус сайжирсан малын тоог нэмэгдүүлэн гадаадын өндөр ашиг шимт эцэг малын гүн хөлдөөсөн үрээр зохиомол хээлтүүлэг хийх/тариф-50.0 ₮/	2021 - 2024	50	хээлтүүлэг хийх үхрийн малын тоо	-	300	2021 онд Өндөр ашиг шимт ангус, герефорд, симменталь, алатау үүлдрийн бухны гүн хөлдөөсөн үрээр Баруун-Урт сумын 4 иргэний 60 толгой үнээнд, махны чиглэлийн суффолк, эдельбай хуцны үрээр Мөнххаан суманд 310 хонинд зохиомол хээлтүүлэг хийсэн. 2022 онд Баруун урт сумын малчид иргэдийн захиалгын дагуу 95 үнээнд Хар тарлан, Алатау, Семминталь, Герефорд, Хар ангус үүлдрийн бухны гүн хөлдөөсөн үрээр, Дорнод Монголын хуурай хээрийн тогтвортой ландшафт, биологийн олон янз байдлын хамгаалал төсөлтэй хамтран Сүхбаатар, Түмэнцогт сумдад 51 үнээнд Алатау, Симменталь, Герефорд үүлдрийн бухны гүн хөлдөөсөн үрээр зохиомол хээлтүүлэг хийсэн. Мөн Мөнххаан суманд Суффолк үүлдрийн хуцны халуун үрээр 60 толгой эм хонинд хээлтүүлэгийн ажлыг тус тус зохион байгуулсан. 2023 онд аймгийн хэмжээнд Дорнод монголын улаан үүлдрийн үхэр, Үзэмчин үүлдрийн хонь, Баяндэлгэрийн улаан үүлдрийн ямааг бие даасан үүлдрээр батлуулан өсгөн үржүүлж байна. Цэвэр үүлдрийн болон эрлийз, цус сайжирсан малын тоо өнгөрсөн онтой харьцуулахад 90870 толгой буюу 4.5 хувиар өссөн. Энэ нь нийт мал сүргийн 49.7 хувийг эзэлж байна. 2022 оны жилийн эцэст Дорнод монголын улаан үүлдрийн цэвэр болон эрлийз, сайжирсан үхэр нийт үхрийн 14.6 хувь болох 49776 толгой, Үзэмчин үүлдрийн цэвэр болон эрлийз, сайжирсан хонь нийт хонины 52.0 хувь болох 1252999 толгой, Баяндэлгэрийн улаан үүлдрийн цэвэр болон эрлийз, сайжирсан ямаа нийт ямааны 64.9 хувь болох 962585 толгой тус тус тоологдоод байна. Өндөр ашиг шимт Ангус, Герефорд, Симменталь, Алатау, Хар тарлан үүлдрийн бухны гүн хөлдөөсөн үрээр Баруун-Урт, Түмэнцогт, Сүхбаатар сумдын 35 иргэн, аж ахуй нэгжийн 170 толгой үнээнд, махны чиглэлийн суффолк хуцны халуун үрээр Мөнххаан суманд 160 хонинд зохиомол хээлтүүлэг хийсэн. Хавсралт : 3 зураг Хүрсэн түвшин : 300	100%

185	2. Гойд ашиг шимт малын үзэсгэлэн худалдааг жил бүр зохион байгуулах	2021 - 2024		Зохион байгуулагдсан эсэх	-	1	2021 онд Мал амьтны халдварт өвчин гарсантай холбогдуулан аймгийн Засаг даргын 2021 оны 09-р сарын 22-ны өдрийн захирамжаар "Мал амьтны шилжилт хөдөлгөөнийг хязгаарлах, хяналт тавих" тухай захирамж гарсан тул тус арга хэмжээ зохион байгуулагдаагүй. 2022 онд Намрын ногоон өдрүүд- Сүхбаатарт үйлдвэрлэв 2022 ШИЛМЭЛ МАЛ үзэсгэлэн худалдааг Баруун-Урт хотноо амжилттай зохион байгуулсан. "Бог мал"-ын төрлөөр нийт 8 сумын 15 иргэн, 5 ААН-ийн 128 толгой мал оролцсон. Тус арга хэмжээнд Үзэмчин үүлдэр, Баяндэлгэрийн улаан үүлдэр, Импорт болон зохиомол хээлтүүлгээр гаргаж авсан мал гэсэн 3 төрөлд бүдүүн хуц, төлгөн хуц, эм хонь ангилалаар 30 номинацыг шалгаруулж байр эзлүүлсэн. 2023 онд хонины мялзан өвчин аймгийн хэмжээнд 4 суманд гарсан учир үзэсгэлэн худалдаа зохион байгуулагдаагүй. Хүрсэн түвшин : -	30%
186	3. Эрчимжсэн аж ахуй эрхлэгчийг дэмжих	2021 - 2024		Дэмжлэг үзүүлсэн АА эрхлэгчийн тоо	979.6		2021 онд Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас Түмэнцогт сумын 1 иргэнд эрчимжсэн аж ахуйн чиглэлээр 3.0 сая, сум хөгжүүлэх сангаас Баруун-Урт сумын 3 иргэнд мах, сүүний эрчимжсэн аж ахуйн чиглэлээр 68.0 сая, Баяндэлгэр сумын 1 иргэнд гахай, тахианы аж ахуй эрхлэх чиглэлээр 10.0 сая төгрөгний зээлийг олгосон. 2022 онд ЖДҮ хөгжүүлэх сангаас Баруун-Урт сум эрчимжсэн аж ахуйн чиглэлээр 1 нөхөрлөлд 72.4сая/төг, Хоршоо хөгжүүлэх сангаас Сүхбаатар сум Тахианы аж ахуй байгуулах чиглэлээр 1 хоршоонд 85 сая/төг, Онгон сум малын хашаа, мах сүүний үхэр үржүүлэх чиглэлээр 1 ААН-д 10 сая/төг, Асгат сум эрчимжсэн аж ахуйн чиглэлээр 1 ААН-д 60сая/төг, ДМХХТЛБОЯБХТөслөөс Сүхбаатар сумын "Манхат баян уул"ХХК-д эрчимжсэн аж ахуйн чиглэлээр /үйл ажиллагаа өргөтгөх/ 75 сая/төг, нийт аймгийн хэмжээнд 4 сумын 5 аж ахуй нэгж эрчимжсэн аж ахуйг дэмжих чиглэлээр 302.5 сая төгрөгийн зээлд хамрагдсан. Энэ онд "Жижиг дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сангаас олгодог хөнгөлөлттэй зээлд гахайн аж ахуй эрхлэх чиглэлээр 1, эрчимжсэн аж ахуй эрхлэх 2, өсвөр хээлтүүлэгч бойжуулах аж ахуй байгуулах чиглэлээр 1 нийт 4 аж ахуй нэгжид 596,1 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээл олгосон. Хүрсэн түвшин : -	100%
187	4. Үйлдвэр технологийн паркийн үйл ажиллагааг өргөтгөж, хөдөө аж ахуйн гаралтай бүтээгдэхүүн боловсруулах төв байгуулах	2021 - 2024	1	Үйлдвэр технологийн паркийн үйл ажиллагаа жигдэрсэн эсэх Тийм-1 үгүй-0	600		2021 онд Сүхбаатар хөгжил ҮТП ОНӨААТҮГ-азрын үйл ажиллагааг тогтвортой явуулах санхүүжилтийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэн ажилласан. 2022 онд улсын төсвийн 600,0 сая төгрөгний 1-р бүсийн дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын ажил хийгдсэн. /Жич 400,000,000 сая.төгрөгний санхүүжилт нь хийгдсэн/. 2023 онд ҮТП-аркын үйлдвэрлэлийн 1 дүгээр бүсэд 6 аж ахуй нэгж үйл ажиллагаа явуулж байна. Хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд боловсруулах 2 дугаар бүсийн зураг төслийн ажлыг орон нутгийн 200 сая төгрөгийн санхүүжилтээр "Ланд овнер" ХХК компани гүйцэтгэж хүлээлгэн өгөөд байна. Хүрсэн түвшин : -	90%

188	3.3.8. Малын гоц халдварт, халдварт, зооноз, халдваргүй өвчнөөс урьдчилан сэргийлж, малын өвчнөөр тайван бүсийг тогтооно.	1. Үхрийн цээж, ямааны годрон өвчнөөр тайван байдлыг баталгаажуулах /хувиар/	2022 - 2024	1	шинжилгээ хийх эм урвалж шаардагдах зардал	-	Судалгаа, санамсаргүй сонголтоор тандалт шинжилгээ хийх	2021 онд Ковидын нөхцөл байдлаас шалтгаалан тандалт шинжилгээ хийгдээгүй.2022 онд Мал эмнэлгийн ерөнхий газраас үхрийн цээж, ямааны годрон өвчингүй тайван байдлыг Монгол улсын хэмжээнд баталгаажуулах ажлын хүсэлтийг ДМАЭМБ-д хүргүүлснээр 2018 оноос аймгуудаас дээж цуглуулж Сүхбаатар аймгаас 120 дээжинд тандалт шинжилгээг Мал эмнэлгийн хүрээлэнтэй хамтран хийж 2022 оны 05 дугаар сарын 25-нд "Үхрийн цээж өвчнөөр эрүүл, тайван" байдлыг баталгаажуулсан гэрчилгээ авсан. Мөн ямааны годрон өвчний 120 дээжинд шинжилгээ хийлгэхээр ДМАЭМБ-д хүргүүлээд байна. 2023 онд "Монгол улс үхрийн цээж өвчнөөр тайван байдлаа хадгалах стратегийг хэрэгжүүлэх" тандалт, шинжилгээнд авсан 21 сорьц, ямааны годрон өвчний эрүүл тайван баталгаажуулалт шинжилгээнд 30 сорьц авч мал эмнэлгийн хүрээлэнд сорьц хүргүүлээд байна. Хүрсэн түвшин : -	100%
189		2. Халдварт зоонози өвчний гаралтыг багасган уг өвчнөөр тайван, халдваргүй бүсээр баталгаажуулах	2021 - 2024			-	Эрүүлжсэн бүс нутгийн хүсэлтийг МЗЭГ-т хүргүүлж, тандалт шинжилгээ г хийх.	2021 онд Түмэнцогт сумын Хар ганга, Хан хөхий, Тарнат холбоо 3 малчны бүлгийн 12 өрхийн мал сүргийг гоц халдварт, халдварт зоонози өвчингүй, тайван нутаг дэвсгэрийг тогтоон шүлхий, мялзан, цэцэг, үхрийн сүрьеэ, бруцеллэз өвчнүүдийн тандах шинжилгээнд түүврийн аргаар дээж авч шинжилгээг хийж хэрэгжүүлэн батламж авсан.2022 онд Халдварт зоонози бруцеллэз өвчин өмнөх оноос 25,6 хувиар буурсан. 2023 онд Гоц халдварт, зооноз өвчнөөс эрүүл тайван статус батламж авах ажлын хүрээнд Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайдын 2019 оны А/40 дугаар тушаалаар батлагдсан "Халдварт өвчингүй, тайван байдлыг улс, бүс, нутгаар тогтоон мэдээлэх журам"-ыг үндэслэн Түмэнцогт сумын 3 малчны бүлгийн 12 малчин өрхийн мал сүргийг гоц халдварт шүлхий, бог малын мялзан, цэцэг, халдварт зооноз бруцеллэз, сүрьеэ өвчингүй, тайван байдлыг 2021 онд баталгаажуулж батламж өгч ажилласан ба дээрхи малчин өрхүүдийн мал сүргийн эрүүл, тайванг баталгаажуулах тандалт шинжилгээг аймгийн МЭЛ, УМЭАЦТЛ-д хийж ажилласан. Хүрсэн түвшин : -	100%

190	3. Эрсдэлт бүс нутгийн өвчлөмтгий мал сүргийг гоц халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх вакцинд бүрэн хамруулах	2021 - 2024	3.5 - 3.5	хамрагдах малын тоо Вакинжуула лтын урамшуулал	-	3.6 - -	2021, 2022 онд Эрсдэлт бүс нутгийн өвчлөмтгий мал сүргийг гоц халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх вакцинд 1688452 толгой мал хамруулсан. 2023 онд 1.Хонины цэцэг өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх 1, 2-р ээлжийн дархлаажуулалтад нийт 5055 өрхийн 128153 хонь, 122237 хурга нийт 250390 той бог малыг хамруулж гүйцэтгэл 98,7 % 2. Шүлхий өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх хаврын дархлаажуулалтанд 5880 өрхийн 411512 толгой мал хамрагдаж 99.0%-ийн гүйцэтгэлтэй хийгдсэн ба намрын дархлаажуулалтын арга хэмжээнд 3441 өрхийн 252300 үхэр, 46697 тугал нийт 298997 толгой мал хамрагдаж өнөөдрийн байдлаар 74.1%-ын гүйцэтгэлтэй хийгдэж байна. 3. Үхрийн арьс товруутах өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх яаралтай дархлаажуулалтын арга хэмжээнд Сүхбаатар, Эрдэнэцагаан сумдын 74000 мянган үхрийг хамруулахаар төлөвлөснөөс 72534-н үхэр 98%-ийн гүйцэтгэлтэй хамрагдсан. 4.Онгон, Баяндэлгэр сумдад гоц халдварт Бог малын мялзан өвчин оношлогдсонтой холбогдуулан эрсдэл бүхий 9 сумын 588.3 толгой өвчлөмтгий малыг урьдчилан сэргийлэх дархлаажуулалтад хамруулахаас 860 өрхийн 406471 толгой малыг хамруулан одоогоор 72,2%-тай хийгдэж байна. 2022 онд 4 төрлийн гоц халдварт өвчин оношлогдож тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажиллаж байсан бол 2023 онд 2 төрлийн гоц халдварт өвчин оношлогдож, халдварлалт буурсан байна. Хүрсэн түвшин : 3.6	100%
191	4. Шимэгчтэх өвчний халдварлалтыг бууруулах	2021 - 2024	26	өвчний гаралтын бууралтын хувь	-	17	2021, 2022 онд угаалга, туулгалт, боловсруулалтад нийт 4.2 сая талгой хамрагдаж өвчний дэгдэлт 25 %-иар буурсан. 2023 онд Шимэгчтэх өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд: Угаалга-972.6 мянган толгой мал, Туулгалт-666.8, боловсруулалт-444.7, үхрийн гуурийн боловсруулалт- 52.5 нийт 2136.6 мянган толгой мал буюу хамрагдвал зохих төлөвлөгөөт малын 83.1% ийг хамруулаад байна. Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 17	100%
192	5. Бэлчээрийн эрүүл ахуйг сайжруулах хүрээнд ариутгал, халдваргүйтгэл хийх	2021 - 2024	3.3	ариутгал халдваргүйтгэл хийх талбай	-	3.8	2021, 2022 онд Бэлчээрийн эрүүл ахуйг сайжруулах ажлын хүрээнд бэлчээрийн нийт 3.8 сая м.кв талбайд халдваргүйтгэл хийгдсэн.Энэ онд Бэлчээрийн эрүүл ахуйг сайжруулах зорилгоор нийт 685,5 мянган хүүр сэг, зэмийг цуглуулан зориулалтын нүхэнд булж устган бэлчээрийн талбай 423,5 м.кв, 406 ш худаг уст цэгийн 61,6 м.кв талбай, 696 малчин өрхийн 554,3 м.кв өтөг бууцыг тус тус халдваргүйтгэл хийгээд байна Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 3.8	90%

193	3.3.9. Мал эмнэлгийн лабораторийн орчин нөхцөлийг сайжруулж, хувийн хэвшлийн мал эмнэлгүүдэд стандарт мөрдүүлнэ.	1. Мал эмнэлгийн газрын барилгад их засвар хийж, лабораторийг техник, тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	60.0 -	Тоног төхөөрөмж Улсын төсвөөр авах зардлын дүн Тоног төхөөрөмж Орон нутгийн төсвөөр авах зардлын дүн	179.5	МЭЛ-д "эмийн үлдэгдэл үздэг" багаж тоног төхөөрөмж худалдан авах	Мал эмнэлгийн газрын барилгын цахилгаан мантажны их засварт 12.0 сая төгрөг, дуудлага үйлчилгээний 4 машины гражын дээврийн засварт 6.0 сая төгрөг, мал эмнэлгийн газрын барилгын дээврийн их засварт 15.0 сая төгрөг, дуудлага үйлчилгээний машины сэлбэг 9,2 сая төгрөг нийт 42,2 сая төгрөгийн зардлыг улсын төсвөөр хийж гүйцэтгэсэн. Байгууллагын гадна гэрэлтүүлэгийг 10.0 сая төгрөгөөр орон нутгийн санхүүжилтаар, гадна тохижилтын ажлыг 3,6 сая төгрөгөөр хамтын сангаас санхүүжүүлж хийж гүйцэтгэсэн. МЭГ нь нийт 55,6 сая төгрөгөөр барилгын гадна засвар, тохижилтын ажлыг хийж, дуудлага үйлчилгээний машины сэлбэг хэрэгсэлийг засаж бэлэн байдлыг хангах ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.Лабораторийн техник тоног төхөөрөмжийг сайжруулах зорилгоор орон нутгийн 68.1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруултаар Мал эмнэлгийн лабораторийн биохимийн шинжилгээний 10 ширхэг тоног төхөөрөмж нийлүүлээд байна. Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : -	100%
194		3. Цахим системийн ашиглалтыг чанаржуулж, мал эмнэлгийн бүх ажил үйлчилгээг нэгдсэн системд оруулах	2021 - 2024	65	Цахим системийн ашиглалтыг чанаржуулж, мал эмнэлгийн бүх ажил үйлчилгээг нэгдсэн системд оруулахад шаардагдах зардлын дүн	-	Малын гаралтай бүтээгдэхүүн боловсруулдаг үйлдвэр цехүүдийг МЭ-ийн нэгжтэй болгож мал эмнэлгийн нэгдсэн системд бүртгэлжүүлэн дотоод сүлжээгээр хяналт хийх	21 ондМал эмнэлгийн нэгтсэн цахим системийн хэрэгжилтийг сайжруулах, халдварт өвчнийг эрт илрүүлэх талаар мал эмнэлгийн тасаг, үйлчилгээний нэгжүүдэд бүсчилсэн байдлаар сургалтыг Мөнххаан, Дарьганга, Түвшинширээ, Баруун-Урт сумдад зохион байгуулж нийт 48 мал эмнэлгийн үйлчилгээний нэгжид Samsung маркийн Tab A олгосон бөгөөд 17821 гэрчилгээ бичигдсэн. Үүнээс: отор нүүдлээр бичигдсэн 713, баталсан 8847, хүлээн авсан 840, шалгасан гэрчилгээг 1062 хяналтанд авсан. 2022 онд цахим системд 13 сумын 12095 малчин өрхийн "малын А данс"-ны мэдээлэл бүрэн бүртгэгдсэн. Мал эмнэлгийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээболох гоц халдварт, халдвар өвчний дархлаажуулалт, шимэгчтэх өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, халдваргүйтгэлийн арга хэмжээг цахим системд төлөвлөн оруулснаар мал эмнэлгийн үйлчилгээний нэгжүүдийн хийж хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний гүйцэтгэлийг цахим системээс мал эмнэлгийн тасгийн улсын байцаагч нар хяналт тавин ажиллах бүрэн боломж бүрдэн ажиллаж байна. 2023 оны 1 сараас эхлэн МЭНС 2.0 шинэчлэсэн хувилбарыг улсын хэмжээнд нэвтрүүлж байгаатай холбогдуулан аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж байгаа 57 мал эмнэлэг үйлчилгээний нэгж, түүний 68 малын эмч, 13 сумын мал эмнэлгийн тасгийн 22 албан хаагч, Мал эмнэлгийн газрын 20 албан хаагч, мал төхөөрөх болон боловсруулах 12 үйлдвэр, үйлдвэрийн 13 малын эмчийг цахим системд бүртгэлжүүлэн ажиллаж байна. Тус цахим системд бүртгэлтэй нэгжийн эмч, мал эмнэлгийн тасаг , Мал эмнэлгийн газрын албан хаагч, ажилтан нар нь Мал эмнэлгийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ /дархлаажуулалт, угаалга, туулгалт, боловсруулалт, малын үзлэг, дуудлага/-ыг цахим системд төлөвлөлт гүйцэтгэлээр оруулан ажиллаж байна. Мөн мал амьтны отор нүүдэл шилжилт хөдөлгөөн, малын гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүнд мал эмнэлгийн гэрчилгээг тус цахим системээр олгож хяналтыг тавин ажиллаж байна. Тус цахим систем нэвтэрснээр малын хулгай тэмцэх чиглэлээр Цагдаагийн байгууллагатай хамтран ажиллаж тус системээр дамжуулан цагдаагийн албан хаагч нар мэдээллийг а	100%

195	3.3.10. Шинэ технологи, инновацын ололтод суурилсан эдийн засгийн үр ашигтай орон нутгийн эко бизнес, хөнгөн үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг хөгжүүлнэ.	1. Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээний салбарын бүтээгдэхүүн үйлчилгээг орон нутаг, улс, олон улсын түвшинд сурталчлан таниулах зорилготой цахим катологийг ашиглалтад оруулах	2021 - 2024	Цахим катологийн туршилтын ажил 2020 онд хийгдсэн	Цахим катологид хамруулсан бизнес эрхлэгчдийн тоо	2	100	"Зүүн бүсийн эдийн засгийн хүртээмжтэй өсөлтийг хангахад хувийн хэвшлийн оролцоог дэмжих нь төслийн хүрээнд Зүүн бүсийн аймгуудын аж ахуйн нэгжид үйлдвэрлэж байгаа хүнсний болон бусад бараа таниулах зорилготой "Mon biz" каталоги системийг боловсруулан Жижиг дунд үйлдвэрийн газарт хүлээлгэн өгсөн. Цахим каталогит орон нутгийн бизнес эрхлэгчдийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээг сурталчилан таниулах зорилгоор хөтлөн явуулж байна. Хүрсэн түвшин : 100	70%
196		2. Хөнгөн үйлдвэр эрхлэгчдийн үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийг борлуулах гадаад, дотоодын зах зээлийг өргөтгөх ажлыг зохион байгуулах	2021 - 2024	4.7	Аж үйлдвэрийн салбарт хөнгөн үйлдвэрийн борлуулсан бүтээгдэхүүн ний эзлэх хувь	-	6.8	Халзан сумын жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгч иргэн М.Батжаргалын үйлдвэрлэсэн "Таанын сорс" хоол амтлагч бүтээгдэхүүн нь 2020 онд оюуны өмчийн патент авч, орон нутгийн болон олон улсын чанартай үзэсгэлэн худалдаанд жил бүр оролцож, борлуулалт хийж байна. Мөн Баруун-Урт сумын "Мөнх сайн үүд" ХХК-нь бэлэг дурсгалын бүтээгдэхүүндээ оюуны өмчийн патент авахаар ажиллаж байна.2022 ондНэгдсэн Үндсэний Байгууллагын Ерөнхий ассемблейгаас жил бүрийн 06 сарын 27-ны өдрийг "Дэлхийн жижиг дунд үйлдвэрийн өдөр" болгон тэмдэглэдэг бөгөөд тус өдрийг тохиолдуулан жижиг дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг олон нийтэд сурталчилан таниулах, зах зээлийг тэлэх борлуулалтыг дэмжих зорилгоор Жижиг дунд үйлдвэрийн газраас "Дэлхийн жижиг дунд үйлдвэрийн өдөр-2022" арга хэмжээг Улаанбаатар хотноо 2022 оны 06 сарын 24-өөс-27-ны өдрүүдэд Сүхбаатарын талбайд зохион байгуулсан. Энэ арга хэмжээнд Чамбай фейшн" оёдлын цех оёмол бүтээгдэхүүнээр амжилттай оролцсон. . 2022 оны 10 сарын байдлаар аж үйлдвэрийн салбарын бүтээгдэхүүний нийт үйлдвэрлэл 272240.3 сая төгрөг, хөнгөн үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2725,4 сая төгрөг буюу 1 хувь, хүнсний үйлдвэрлэлийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 13859.5 сая төгрөг буюу 5 хувь байна. Дотоодын салбарын нийт үйлдвэрлэл 11967.4 сая төгрөг буюу 1 пунктаар өссөн байна. 2023 онд Нэгдсэн Үндсэний Байгууллагын Ерөнхий ассемблейгаас жил бүрийн 06 сарын 27-ны өдрийг "Дэлхийн жижиг дунд үйлдвэрийн өдөр" болгон тэмдэглэдэг бөгөөд тус өдрийг тохиолдуулан жижиг дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг олон нийтэд сурталчилан таниулах, зах зээлийг тэлэх борлуулалтыг дэмжих зорилгоор Жижиг дунд үйлдвэрийн газраас "Дэлхийн жижиг дунд үйлдвэрийн өдөр-2023" арга хэмжээг Улаанбаатар хотноо 2023 оны 06 сарын 26, 27, 28-ны өдрүүдэд Сүхбаатарын талбайд зохион байгуулсан. Энэ арга хэмжээнд "Бумбат Алтан шаглаа" хоршоо оёмол бүтээгдэхүүнээр оролцсон Хүрсэн түвшин : 6.8	100%

197	3.3.11. Оюуны өмчийн патент, чанар стандартын баталгаатай орон нутгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний тоог нэмэгдүүлнэ.	1. Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний оюуны өмчийн патент, чанар стандартыг нэмэгдүүлэх зорилгоор мэргэжлийн байгууллагын зөвлөн туслах үйлчилгээг бизнес эрхлэгчдэд хүргэх ажлыг зохион байгуулах	2021 - 2024	2	Оюуны өмчийн патент баталгаажсан Бүтээгдэхүүний тоо	-	4	2021 онд Олон улсын стандартыг нэвтрүүлэх зөвлөн туслах үйлчилгээ өгөх, мэргэжлийн байгууллагад холбож өгөх зорилгоор үйл ажиллагаа явуулж байгаа Цайрт минерал ХХК Дарь шүтээн ХХК Дөрвөн гэгээн эрдэнэ ХХК-д ISO олон улсын стандартыг нэвтрүүлэх гэрээг байгуулан ажиллаж байна. Өнөөдрийн байдлаар Цайрт минерал ХХК нь ISO 14001 байгаль орчны олон улсын стандарт, ISO 45001 олон улсын хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын стандартыг нэвтрүүлж дуусаад гэрчилгээ авахад бэлэн болоод байна. Дарь шүтээн ХХК, Дөрвөн гэгээн эрдэнэ ХХК нь ISO 9001, олон улсын удирдлага, ISO 22000 НАССР стандартыг 2022 онд нэвтрүүлсэн. Баруун-Урт сумын "Хийморьт Агшуун" ХХК нь 2023 онд шинэ технологи нэвтрүүлж нэр төрлөө 15 төрлөөр баяжуулсан. Тус компани нь Тохирлын гэрчилгээг нэвтрүүлж, ажлын байрыг стандартын шаардлага хангасан байна. 2023 оны 9 сард Улаанбаатар хотод зохион байгуулагдсан "21 аймгийн тохирлын гэрчилгээтэй бүтээгдэхүүний улсын үзэсгэлэн худалдаан"-д Хийморьт Агшуун ХХК нь гурил, гурилан бүтээгдэхүүнээр, Дарьт шүтээн ХХК-ны Баян тал мах боловсруулах үйлдвэр мах махан бүтээгдэхүүнээр амжилттай оролцсон Хүрсэн түвшин : 4	90%
198		2. Олон улсын стандарт нэвтрүүлэх ажлыг төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулах	2021 - 2024	0	Олон улсын стандарт нэвтрүүлсэн аж ахуй нэгжийн тоо	-	3	Хүнсний аюулгүй байдлын талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" УИХ-ын 36 дугаар тогоолын хүрээнд аймгийн ЗДТГ, Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар, Стандарт хэмжил зүйн хэлтэс хамтран "Органик хүнсний бүтээгдэхүүний баталгаажуулалт", MNS ISO 9001 : 2016 "Чанарын менежментийн тогтолцоо" сургалтыг зохион байгуулсан. Стандарт хэмжил зүйн газраас мэдээлэл хийж, сургалтанд төрийн албан хаагч 45, үйлдвэр эрхлэгч 78, нийт 123 хүн хамрагдлаа Хавсралт : 3 зураг Хүрсэн түвшин : 3	100%

199		3. Орон нутгийн бүтээгдэхүүний тохирлын баталгаажуулалтыг нэмэгдүүлж, холбогдох төрийн байгууллагуудтай хамтарч сургалт зохион байгуулах	2021 - 2024	4	Тохирлын баталгаажуулалт хийгдсэн бүтээгдэхүүний тоо	-	13	2021 онд Баруун-Урт сумын найман гал шарга ХХК-ны 8 төрлийн гурилан бүтээгдэхүүн, Төгс тээвэр ХХК-ны шимийн архины үйлдвэрт баталгаажуулалт хийж тус тус тохирлын гэрчилгээ олгосон байна. 2022 онд Аймгийн хэмжээнд 106 аж ахуйн нэгжид орон нутгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний тохирлын баталгаажуулалтыг хийсэн. Аймгийн ЗДТГ-тай хамтран "Бизнесийн дуу хоолой" өдөрлөгийг зохион байгуулж 9 сумын худалдаа үйлдвэрлэл үйлчилгээ эрхлэгч 160 гаруй иргэдийг хамруулсан. 2023 онд "ДЭЛХИЙН ЧАНАРЫН ӨДӨР"-ийг тохиолдуулан аймгийн СХЗХэлтэс нь аймгийн Засаг даргын тамгын газар, Хүнс хөдөө аж ахуйн газартай хамтран Стандарт, хэмжилзүйн газрын 2 сургагч багш нарыг урин "ҮНДЭСНИЙ ЧАНАРЫН ХӨГЖҮҮЛЭЛТ" сэдэвт 2 өдрийн сургалт, хэлэлцүүлгийг 11 сарын 09, 10-ны өдрүүдэд амжилттай зохион байгууллаа. Хүнсний чиглэлийн үйл ажиллагаанд эрхлэгчид тавих шаардлага стандарт, өдрийн ISO 9001:2016 Чанарын менежментийн тогтолцоо—Шаардлага стандартын сертификаттай сургалтыг тус тус зохион байгуулж, 13 сумын ЗДТГ-ын Худалдаа, үйлчилгээ хариуцсан мэргэжилтнүүд, төр болон хувийн хэвшлийн байгууллагын 90 иргэн болон аймгийн ЗДТГ, холбогдох төрийн байгууллагын 47 албан хаагчийг хамруулав. Хавсралт : 5 зураг Хүрсэн түвшин : 13	100%
200		4. Үйлчилгээний байгууллагын стандартын түвшнийг ахиулах зорилгоор 2 жилд нэг удаа мэргэжлийн байгууллагуудын хамтарсан аттестатчиллын шалгалтыг үе шаттайгаар зохион байгуулах	2021 - 2024		Аттестатчилалд хамруулсан үйлчилгээний байгууллагын тоо	-	70	2021 ондКовид-19 цар тахлын улмаас зохион байгуулаагүй байна. Аймгийн засаг даргын 2022 оны А/294 дүгээр захирамжаар Баруун-Урт суманд үйл ажиллагаа явуулж байгаа 8 Зочид буудлыг мэргэжлийн байгууллагын хамтарсан аттестатчилалыг хийж стандарт түвшинг тогтоон хэрэгжилтийг хангаж ажилласан. Шалгалтын үр дүнгээр Стандартын хэрэгжилт 67.1 %-тай байсан бол шалгалтынн үүрэг даалгаврын үр дүнд нь 5 зочид буудал стандартын шаардлага ханган 3 зочид буудал нь тохирлын гэрчилгээ аван стандартын хэрэгжилт 85.9 болсон байна. Согтууруулах ундааны эргэлтэд хяналт тавих, архидан согтуурахта тэмцэх тухай хууль шинэчлэгдэн батлагдаж, 2023 оны 01 сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлсэнтэй холбогдуулан шинэчлэгдсэн хууль эрх зүйн орчинг эрх бүхий аж ахуй нэгжүүдэд сурталчлах, аж ахуй нэгжүүдийн үйл ажиллагааны стандартыг нэмэгдүүлэх зорилгоор аймгийн Засаг даргын 2023 оны 11 сарын 06-ны өдрийн А/636 Дугаар захирамжаар аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж буй согтууруулах ундаа худалдах, түүгээр үйлчлэх эрх бүхий байгууллагуудад зөвлөн туслах, сургалт, хяналт шалгалтыг зохион байгуулж нийт 576 хүнийг зөвлөх үйлчилгээнд хамруулж, 260 аж ахуй нэгжид хяналт шалгалт хийж гүйцэтгэсэн байна. Хавсралт : 2 файл Хүрсэн түвшин : 70	100%

201	3.3.12. Экспортын баримжаатай үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ.	1. Экспортын гэрчилгээтэй бүтээгдэхүүний тоог нэмэгдүүлж, стандартын бодлогоор дэмжих ажлыг зохион байгуулах	2021 - 2024	3	Гэрчилгээ олгосон аж ахуй нэгжийн тоо	-	5	2021 онд Аймгийн Цайрт Минерал ХХК-ны 602 тн цайрын баяжмалд 10 ширхэг гэрчилгээ олгосон. 2022 онд Баруун-Урт сумын "Дарьт шүтээн" ХХК-ний "Баян тал" махны үйлдвэр нь Иран улсад 160.0 тн хурганы мах, адуу үхэр, хонины 240.0 тн, нийт 400.0 тн мах экспортолсон. Дээрх үйлдвэр нь улсын "Намрын ногоон өдрүүд" үзэсгэлэн худалдаанаас "Шилдэг мах / хурга/ экспорлогч"-оор, "Сүхбаатар хөгжил" арга хэмжээний хүрээнд зохион байгуулагдсан "Эрүүл хүнс" үзэсгэлэн худалдаанд "Орон нутгийн бренд бүтээгдэхүүн"-ээр шалгарсан. /бренд бүтээгдэхүүний гэрчилгээ/ Улаанбаатар хот, Өмнөговь аймагт салбар агуулах, дэлгүүр нээж, нийслэлийн болон орон нутгийн хүн амын махны хэрэгцээг ханган ажиллаж байна. Энэ онд аймгийн хэмжээнд Баруун-Урт сумын "Дарьт шүтээн"ХХК Иран улсад мах экспортлох эрх авсан. Мөн "Хийморь Сүхбаатар" ХХК махны экспортын чиг баримжаатай шинэ үйлдвэр байгуулан ашиглалтанд орсон Хүрсэн түвшин : 5	100%
202	3.3.13. Жижиг, дунд үйлдвэр, бизнес эрхлэгчдэд олгосон санхүүжилтийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.	1. Сум хөгжүүлэх сан, ЖДҮ сан, Төсөл хөтөлбөрийн хүрээн дэх хөнгөлөлттэй зээл олголтыг орон нутгийн үйлдвэрлэлийн бодлоготой уялдуулан олгож, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	330	Нэмэгдсэн ажлын байрны тоо	1,156.4 аймгийн хэмжээнд хоршоо хөгжүүлэх сангаас 45 иргэн аанэгжид 1 тэр бум төгрөгний зээл олгосон ба	480	2021 онд сум хөгжүүлэх сангаас аймгийн хэмжээнд 7 суманд нийт 63 үйлдвэр эрхлэгчдэд нийт 768.7 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээл олгосон байна. Мөн Монгол улсын Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй "Эрүүл мэндээ хамгаалж, эдийн засгаа сэргээх 10 их наядын цогц төлөвлөгөө"-ний хүрээнд Ажлын байр дэмжих 3 хувийн хүүтэй, 3 жилийн хугацаатай зээлийг арилжааны банкаар 338 иргэн, аж ахуйн нэгжид 18.1 тэрбум төгрөгийн зээлийг олгосноос 601 ажлын байр бий болсон байна.2022 онд аймгийн хэмжээнднийт 489.4 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлийн хүрээнд 39 ажлын байр бий болсон. 2023 онд Жижиг дунд үйлдвэрийн хөгжүүлэх сангаас хөнгөлөлттэй зээл олгох, сонгон шалгаруулах, дамжуулан зээлдүүлэх, эргэн төлүүлэх, хяналт тавих журмын дагуу зохион байгуулж, нийт 22 аж ахуйн нэгж 2,2 тэр бум төгрөгийн зээлийн хүсэлт цахим системд ирсэн. Ирүүлсэн төслүүдэд журмын дагуу 4 шатны үнэлгээ хийгдэж 8 аж ахуйн нэгжид 963,9 сая төгрөгийн зээл олгосон. Зээлийн хүрээнд 27 шинэ ажлын байр бий болсон. Орон нутгийн үйлдвэр эрхлэгчдэд олгох хөнгөлөлттэй зээлийн санхүүжилтийн үүсвэрийг нэмэгдүүлэх, жижиг дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх зорилгоор 2023 онд орон нутгийн төсвөөс 300.0 сая төгрөгийн хөрөнгийг Сүхбаатар аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлаар батлуулсан. Хүнс, хөдөө аж ахуй хөнгөн үйлдвэрийн сайд, аймгийн Засаг дарга нарын 2023 оны 03 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан "Ерөнхий нөхцөл тохирох, хамтран ажиллах гурван талт гэрээ"-ний дагуу Жижиг дунд үйлдвэрийн хөгжүүлэх сангаар дамжуулж, үйлдвэр эрхлэгчид хөнгөлөлттэй зээл олгох үйл явцыг эхлүүлсэн. Журмын дагуу 4 шатны үнэлгээ хийгдэж 3 аж ахуйн нэгжид 192,7 сая төгрөгийн зээл олгох шийдвэр гарсан Хүрсэн түвшин : 480	100%
203		2. Мах, ноос ноолуур, арьс шир боловсруулах үйлдвэр байгуулах аж ахуй нэгжийн санаачилгыг хөнгөлөлттэй зээлийн санхүүжилтээр дэмжих	2021 - 2024		Энэ чиглэлээр хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдсан аж ахуй нэгжийн тоо		1	Жижиг дунд үйлдвэрийн хөгжүүлэх сангийн хөнгөлөлттэй зээлээр мах боловсруулах чиглэлээр Халзан сумын "Гал бадрах өөдөө" ХХКомпанид 100.0 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлийг олгосон. Мөн Хоршоо хөгжүүлэх сангаас Баруун-Урт сумын мах, махан бүтээгдэхүүн боловсруулах чиглэлээр 2 иргэнд 80,0 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээл олгосон байна.	100%

204	3.3.14. Махны үйлдвэр, хорио цээрийн бүс бүхий цогцолбор байгууламж барих төслийн хүрээнд хөдөө аж ахуйн түүхий эд боловсруулах төвийг байгуулна.	1. Төслийг орон нутагт хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг хангах	2021 - 2024	-	Төслийн хэрэгжилтийн явц	15000 хувийн хэвшлийн ХО	""Хийморь Сүхбаатар мах импекс"" ХХК үндэсний болон гадаадын шилдэг мэргэжилтнүүдийн оролцоотой баригдсан хамгийн орчин үеийн дэвшилтэт технологи бүхий ""МАЛ ТӨХӨӨРӨХ, МАХ МАХАН БҮТЭЭГДЭХҮҮН БОЛОВСРУУЛАХ"" үйлдвэр байгуулж, ашиглалтад хүлээн авлаа. Тус үйлдвэр нь мал төхөөрч, загсааж, ангилах болон олон нэр төрлийн дайвар бүтээгдэхүүн боловсруулж дотоодын зах зээлээс гадна гадаадад экспортлоно. Энэ үйлдвэрийн нэг онцлог нь Чех улсын ""Khaanzaa"" ХХК-ийн махны үйлдвэрийн зориулалттай цэвэрлэх байгууламжийг Монголд анх удаа нэвтрүүлсэн байна. Бие даасан энэхүү байгууламж нь үйлдвэрийн бохир усыг 95% цэвэршүүлж, саарал ус ялган авдаг. Тус үйлдвэр нь 150-200 хүнийг ажлын байраар хангах бөгөөд хувийн хэвшлийн 15.0 тэр бум төгрөгийн санхүүжилтээр баригдсан." Хүрсэн түвшин : 1	100%
205	3.3.15. Бизнес эрхлэгчдэд бүх төрлийн дэмжлэг, туслалцааг үзүүлэх бизнес инкубаторын үйлчилгээг нэвтрүүлнэ.	1. "Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх" аймгийн дэд хөтөлбөрийг батлан хэрэгжүүлэх	2021 - 2024		Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь	70	2021 онд Жижиг, дунд үйлдвэрийн дэмжих үндэсний хөтөлбөрийг орон нутагт 2021-2024 онд орон нутагт хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг 2021 оны 06 дугаар сарын 17-ны өдөр аймгийн Засаг даргаар батлуулан ЖДҮ-г эрхлэгчдийг дэмжих чиглэлээр нийт 10 ажил арга хэмжээг зохион байгуулж давхардсан тоогоор нийт 400 гаруй бизнесийн төлөөллийг хамруулаад байна. 2022 онд дэд хөтөлбөрийн биелэлт 65 % хэрэгжсэн. 2023 онд Төлөвлөгөөний биелэлт 85 хувьтай хэрэгжиж байна. Хүрсэн түвшин : 85	100%

206	2. Орон нутгийн брэнд бүтээгдэхүүнийг бий болгох, хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх	2021 - 2024	2	Тохирлын гэрчилгээтэй авсан бүтээгдэхүүний тоо	3	2021 онд Номин холдинг ХХК-ийн 30 жилийн ойн хүрээнд дотоодын жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийг дэмжих зорилгоор "21- АЙМАГ-21 БРЭНД" хөтөлбөрийн хүрээнд Халзан сумын "Таанын сорс" бүтээгдэхүүн шалгарч, Номин сүлжээ дэлгүүрийн байнгын ханган нийлүүлэгч болсон. Зүүн бүсийн анхдугаар чуулганы хүрээнд бизнес эрхлэгчдэд зориулж Экспортын кластерын боломж, Оюуны өмчийн эрхийн хамгаалалт, газар зүйн заалт зэрэг сургалтууд 2022 оны 09-р сарын 28-29-ний өдрүүдэд зохион байгуулагдсан бөгөөд уг сургалтад нийт 3 аймгийн 120 бизнес эрхлэгчид болон төрийн албан хаагчид оролцсон юм. Энэхүү сургалтаар бараа бүтээгдэхүүнийг экспортлоход шаардлагатай цогц мэдээлэл авахаас гадна орон нутгийн бизнес эрхлэгчдийн хувьд аливаа хуурамч бараа, бүтээгдэхүүн борлуулагдах, түүний улмаас борлуулалт буурч бизнес эрхлэгчийн нэр хүндийг алдагдуулах зэргээс урьдчилан сэргийлж, оюуны өмчийн эрхийн хамгаалалтын ач холбогдлыг таниулан сурталчлах, цаашлаад онцгой эрхтэй брэнд бүтээгдэхүүний өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх зэрэг ач холбогдолтой сургалт болсон. "Мөнх-Аринги" ХХК, Мөнх сайн үүд ХХК, Чамбай фейшны бэлэг дурсгалайн бүтээгдэхүүнийг бүртгүүлэхээр материалыг МҮХАҮТ-ын патентын газарт хүргүүлсэн. 2023 онд НЭГ СУУРИН-НЭГ БҮТЭЭГДЭХҮҮН " аяны хүрээнд 21 аймгийн брэнд бүтээгдэхүүний цахим каталог бий болгохтой холбогдуулан орон нутгийн онцлог шинжийг харуулсан брэнд бүтээгдэхүүнээ цахим каталогт Баруун-Урт сумын Дарьт Шүтээн ХХК-ны мах махан бүтээгдэхүүн, Миний Өөшгөө ХХК-ны Дарганга цай, Сүхбаатар сумын Дархан хааны хишиг хоршооны мах махан бүтээгдэхүүн, Халзан сумын М.Батжаргалын Таанын сорс бүтээгдэхүүн, Чулуун дарь овоо ХХК-ны арьсан эдлэлийн бүтээгдэхүүний мэдээллийг оруулсан Хүрсэн түвшин : 3	100%
207	3. Бизнес эрхлэгчдийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг өргөтгөх, харилцан туршлага солилцох зорилгоор гадаад, дотоодын үзэсгэлэн худалдаа, туршлага судлах аялал, бусад арга хэмжээнд дэмжин оролцуулах	2021 - 2024	20	Туршлага судлах аялалд хамруулсан бизнес эрхлэгчдийн тоо	35	Жижиг дунд үйлдвэрийн газартай хамтран Жижиг дунд үйлдвэрийн хөнгөлөлттэй зээл, Хоршоо хөгжүүлэх сангийн хөнгөлөлттэй зээлийн мэдээлэл, Хөгжлийн шийдэл ТББ-ын Бест хөтөлбөртэй хамтран жижиг дунд бизнесийг чадавхжуулах сургалт, Монгол банк, Жижиг дунд үйлдвэрийн газар, зээлийн батлан даалтын сан хамтран "Бичил жижиг дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн санхүүгийн мэдлэг дээшлүүлэх" сургалт, Канадын Мерит хөтөлбөртэй хамтран Канадын бизнес эрхлэгчдийн маркетингийн туршлага, Цэвэр хөрсний шим хоршооны маркетингийн туршлагын талаар сургалт, Тогтвортой ноос ноолуурын эвсэл төрийн бус байгууллагатай хамтран Баяндэлгэр суманд хоршооны сургалтуудыг зохион байгуулж жижиг дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчид, хоршоод, малчдыг мэдлэг мэдлэлээр хангасан байна. Мөн аймгийн " Хөрөнгө оруулалт хөгжлийн чуулга"-нд орон нутгийн бизнес эрхлэгчдийг хамруулж, орон нутгийн үйлдвэр эрхлэгчдийн үзэсгэлэнг зохион байгуулсан. Сургалт зөвлөгөөнд орон нутгийн 220 гаруй бизнес эрхлэгчдийг хамруулсан. Хүрсэн түвшин : 35	100%

208		4. Сүхбаатар хөгжил арга хэмжээний хүрээнд "Эрүүл хүнс", "Алтан намар", "Сүхбаатарт үйлдвэрлэв" үзэсгэлэн худалдааг жил бүр зохион байгуулах	2021 - 2024		Үзэсгэлэн худалдаанд хамруулсан бизнес эрхлэгчдийн тоо	23	130	Жижиг дунд үйлдвэрийн газартай хамтран Жижиг дунд үйлдвэрийн хөнгөлөлттэй зээл, Хоршоо хөгжүүлэх сангийн хөнгөлөлттэй зээлийн мэдээлэл, Хөгжлийн шийдэл ТББ-ын Бест хөтөлбөртэй хамтран жижиг дунд бизнесийг чадавхжуулах сургалт, Монгол банк, Жижиг дунд үйлдвэрийн газар, зээлийн батлан даалтын сан хамтран "Бичил жижиг дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн санхүүгийн мэдлэг дээшлүүлэх" сургалт, Канадын Мерит хөтөлбөртэй хамтран Канадын бизнес эрхлэгчдийн маркетингийн туршлага, Цэвэр хөрсний шим хоршооны маркетингийн туршлагын талаар сургалт, Тогтвортой ноос ноолуурын эвсэл төрийн бус байгууллагатай хамтран Баяндэлгэр суманд хоршооны сургалтуудыг зохион байгуулж жижиг дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчид, хоршоод, малчдыг мэдлэг мэдлэлээр хангасан байна. Мөн аймгийн " Хөрөнгө оруулалт хөгжлийн чуулга"-нд орон нутгийн бизнес эрхлэгчдийг хамруулж, орон нутгийн үйлдвэр эрхлэгчдийн үзэсгэлэнг зохион байгуулсан. Сургалт зөвлөгөөнд орон нутгийн 220 гаруй бизнес эрхлэгчдийг хамруулсан. Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 130	100%
209		5. Бизнес эрхлэгчдэд инкубаторын үйлчилгээ үзүүлэх	2021 - 2024	6	Инкубатор төвд бойжсон үйлдвэр эрхлэгчдийн тоо		12	2021, 2022 онд "Сүхбаатар хөгжил-ҮТП" ОНӨААТГазрын үйл ажиллагаа жигдэрч тус байгууллагын бизнес инкубатор төвд 7 иргэн, аж ахуй нэгж оёдол, сүү бүтээгдэхүүн, буйдан засвар, нэрийн боов, хэрчсэн гурилын үйл ажиллагааг явуулж байна. Мөн үйлдвэрлэлийн нэгдүгээр бүсэд "Сүхбаатар проимпекс" оёдлын үйлдвэр үйл ажиллагаа явуулж байна. 2023 онд "Сүхбаатар хөгжил-ҮТП" ОНӨААТГазрын бизнес инкубатор төвд сүүн бүтээгдэхүүн, нарийн боов, хэрчсэн гурил, хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүний цех, дайвар бүтээгдэхүүн боловсруулах, буйдан засвар зэрэг үйл ажиллагааг явуулж буй үйлдвэр эрхлэгчдийг бойжуулах, түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлж байна. Хүрсэн түвшин : 12	50%

210	3.3.16. Орон нутгийн бизнес эрхлэгч иргэн, аж ахуйн нэгж, хоршоодын бэлтгэн нийлүүлэлт, үйлдвэрлэл, борлуулалтын тогтолцоог кластерын системээр хөгжүүлнэ.	1. Хоршоодоор дамжуулан хөдөө аж ахуйн түүхий эдийн бэлтгэн нийлүүлэлтийг хийж, аймгийн хэмжээнд хоршоодыг хөгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах	2021 - 2024	38	энэ чиглэлийн идэвхитэй үйл ажиллагаа явуулж буй хоршоодын тоо	44	2021 онд “Хоршоог хөгжүүлэх нийгмийн хэмжээний хөтөлбөр-III”-ийг 2021-2024 онд орон нутагт хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг аймгийн Засаг даргаар батлуулсан. Хөдөө аж ахуйн бирж, ХХААГ хамтран “Хоршооны хөгжлийг дэмжих жил -2022” ажлын хүрээнд хоршоодыг чадавхжуулах сургалтад 30 хоршоодын төлөөлөл, сумдын, хоршоо хариуцсан мэргэжилтнүүд оролцож “Хоршоо биржийн арилжаанд оролцох боломж, үр ашиг” сэдвээр мэдээлэл, танилцуулга, мэдээлэл хийсэн. Хоршоод биржийн байнгын бус гишүүнээр бүртгүүлж, гэрээ байгуулснаар өөрсдийн бэлтгэсэн түүхий эдээ биржээр дамжуулан арилжиж үндэсний үйлдвэрт чанар, стандартын шаардлага хангасан бараа, түүхий эдийг хангах боломжтой болсон. “Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Жижиг дунд үйлдвэрийн газар, Монголын хоршооллын үндэсний нэгдсэн холбооноос хамтран зохион байгуулж буй “Хоршоологчид тогтвортой хөгжилд-2023” туршлага солилцох арга хэмжээг Улаанбаатар хот болон Говьсүмбэр аймагт зохион байгуулагдсан. Хоршооны бүтцэд тулгуурлан хүнсний хангамж аюулгүй байдлыг хангах, түүхий эдийн бэлтгэн нийлүүлэлтийн тогтолцоог бүрдүүлэх зорилгоор амжилттай ажиллаж буй хоршоодын туршлагыг дэлгэрүүлэх, хоршоологчдын оролцоог нэмж олон улсын түвшинд хөгжүүлэх зорилгоор 21 аймаг нийслэлийн 9 дүүргийн хоршоодын төлөөлөл хоршооллын мэргэжлийн холбоодын төлөөлөл, 21 аймгийн ХХААГ-ын хоршоо жижиг дунд үйлдвэрийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн ХХААХҮЯ, ЖДҮГ-ын албан хаагчид оролцсон байна. Тус арга хэмжээнд Баруун-Урт сумын “Бумт алтан өргөө” хоршоо, Эрдэнэцагаан сумын Хөх хавцал хоршоо, Мөнххаан сумын “Ашид баян мөнх” хоршооны дарга гишүүд оролцож туршлага судалсан байна. Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 44	100%
211		2. Загвар хоршоо байгуулах	2021 - 2024		Байгуулсан хоршооны тоо	1	2021 онд 2 хоршоо байгуулагдсан. 2022 онд ЖДҮГ-аас Хоршооны улсын зөвлөгөөнийг Хэнтий аймгийн Баян-Овоо суманд зохион байгуулсан Загвар хоршооны туршлага судлах, хоршоологчдын чадавхжуулах арга хэмжээг. Тус арга хэмжээнд ҮХҮАлбаны дарга, Баруун-Урт сумын Алтанцацал хоршоо, Баянмөнх ундрах хоршоо, Түмэнцогт сумын Эв нэгдэл хамтын хоршоо, Түвшинширээ сумын Бат бэх найрамдал хоршоодын дарга, гишүүд оролцож туршлага судалсан “Хүнсний хангамж, аюулгүй байдлыг хангах талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” Улсын Их Хурлын 2022 оны 36 дугаар тогтоолоор батлагдсан төлөвлөгөөний дагуу Хүнс, Хөдөө аж ахуй, Хөнгөн үйлдвэрийн сайдын 2023 оны 09 дүгээр сарын 27-ны өдрийн А/512 тоот тушаалаар дараах салбар, чиглэлд хөнгөлөлттэй зээл олгохоор шийдвэрлэсэн. Үүний хүрээнд Загвар хоршоо, Нийслэлээс орон нутагт шилжин суурьшсан аж ахуйн нэгжид хөнгөлөлттэй зээл олгох чиглэлээр төсөл хүлээн авах системд Баруун-Урт сумын “Түмэн цагаан ноос” хоршоо, Түвшинширээ сумын “Батбэх найрамдал” хоршоо бүртгэгдсэн. “Жижиг дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сангаас хөнгөлөлттэй зээл олгох сонгон шалгаруулах, дамжуулан зээлдүүлэх, эргэн төлүүлэх, хяналт тавих журам”-ын дагуу үе шатны шалгаруулалтыг хийнэ. Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 1	70%

212	3.3.17. Бизнесийн салбарын техник туслалцааны зөвлөх үйлчилгээг нэмэгдүүлж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ.	1. Бизнес эрхлэгчдийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээг чанаржуулах, бизнес төсөл боловсруулах чадварыг дээшлүүлэх, хүний нөөцийг чадавхжуулах хүрээнд гадаад, дотоодын төсөл хөтөлбөр, их дээд сургууль, мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран техник туслалцааны ажлыг нэвтрүүлэх	2021 - 2024	6	бизнес эрхлэгчдэд хүргэсэн техник туслалцааны тоо	11	2021 онд Бизнес эрхлэгчдийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээг чанаржуулах, бизнес төсөл боловсруулах чадварыг дээшлүүлэх, хүний нөөцийг чадавхжуулах зорилгоор 266 бизнес эрхлэгч, 2022 онд 32 бизнес эрхлэгч тус тус сургалтад хамрагдсан.2023 оны Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар, Төрийн банк, АНУ-ын Олон Улсын Хөгжлийн Агентлаг (USAID)-ийн санхүүжилттэй Хөгжлийн шийдэл ТББ-ийн хэрэгжүүлж буй BEST хөтөлбөр, Зээлийн батлан даалтын сан, Мерит төсөл байгууллагуудтай хамтран 2023 оны Жижиг, дунд үйлдвэр, хоршооны салбарын хөнгөлөлттэй зээл, санхүүгийн дэмжлэг болон төсөл боловсруулах, хүний нөөцийг чадварыг дээшлүүлэх хүрээнд танхимын болон онлайн хэлбэрээр сургалтуудыг зохион байгуулсан. Нийт 10 удаагийн сургалтанд 250 гаруй жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчид оролцсон.	100%
213	3.3.18. Бизнес эрхлэгчдэд таатай орчин бүрдүүлж, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хөгжүүлнэ.	1. ТХХЗөвлөлийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэн хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	6	бизнес эрхлэгчдэд хүргэсэн техник туслалцааны тоо		2021 онд Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд зохион байгуулсан арга хэмжээнд 200 гаруй төлөөлөл орлцсон.2022 онд Сүхбаатар аймагт ноос боловсруулах үйлдвэрийн ТЭЗҮГ боловсруулан "Дөрвөн гэгээн эрдэнэ" ХХК-д хүлээлгэн өгсөн.2023 онд Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн хамтын ажиллагааны үр дүнд Баруун-Урт суманд сард 200 тонн ноос боловсруулах 20 хүний ажлын байртай үйлдвэр үйл ажиллагаагаа эхлүүлсэн Хүрсэн түвшин : 8	100%
214	3.4.1. Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанарыг сайжруулна.	2. Аймгийн аялал жуулчлалын салбарын хөгжлийн дунд хугацааны стратегийг боловсруулан, хэрэгжүүлэх	2022 - 2024		төлөвлөгөөн ий биелэлтийн хувь	70	2021 онд Монголиан гайд турс ХХК аймгийн аялал жуулчлалын Менежментийн төлөвлөгөөг 10.0 сая төгрөгний санхүүжилтээр хийж гүйцэтгэсэн. Судалгааны баг тус аймгийн Сүхбаатар сумын Нийгмийн хонгор цогцолбор, Дарханхаан уул, Эрдэнэцагаан сумын Дугнагарын хүн чулуу, Жаргалантын ширээний цогцолбор, Бичигт хилийн боомт, Лхачинвандад уул, Зотол хаан уул, Егүзэр хутагтын хийд, Дарьганга сумын Талын агуй, Гөхлийн ширээний хүн чулуу, Бичигтийн шахаа, Хөргийн хөндий, Торой банди, Ганга нуур, Алтан овоо, Онгон сумын Шивээтийн хүн чулуу, Шар бүрд, Баяндэлгэр сумын Онгон таван булаг, Хужиртын хавцал, Түвшинширээ сумын Дэлгэрхаан уул, Халзан сумын Зэрлэг ан амьтан судлах кемп, Хатавчийн хавцал зэрэг газруудаар 7 хоног явж судалгаа хийснээс гадна цаг үеийн нөхцөл байдлаас шалтгаалан Уулбаян, Мөнххаан, Түмэнцогт, Асгат, Наран сумын холбогдох албан хаагчдаас шаардлагатай мэдээллийг авч судалгааг хийсэн. Менежментийн төлөвлөгөөг хийснээр аймгийн аялал жуулчлалын зорин очдог голлох газруудыг цаашид хэрхэн сайжруулах бусад газруудыг зах зээлийн эргэлтэд оруулах, аялал жуулчлалын ямар нөөц боломжууд байгаа, амралтын газруудын нүхэн жорлонг хэрхэн өөрчлөх, үйлчилгээний байгууллагуудын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийг хэрхэн чадавхжуулах, шинэ аяллын маршрутыг гаргаж, цаашид шинээр ямар төрлийн аяллуудыг хөгжүүлэх боломжтой талаар зөвлөмж боловсруулсан нь үр дүнтэй ажил болсон. Хүрсэн түвшин : 70	90%

215	3. Аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг ААНБ-д зөвлөх үйлчилгээний сургалт зохион байгуулж, стандартын түвшнийг нэмэгдүүлэх	2022 - 2023	77	стандартын түвшин ахисан хувь		85	Сүхбаатар суманд үйл ажиллагаа явуулж байгаа Наадаан ресорт амралтын газар, Дарьганга зочид буудал нь Улаанбаатар хотын Horeca Institute -ээс Монголд зочилох жилийн хүрээнд зочлох үйлчилгээ, маркетингийн чиглэлээр сургалт авч байна. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны салбарын хяналтын газраас 2023 онд Амралтын газар, жуулчны бааз, гэр кемпийн стандартын шаардлага хангаж буй эсэхэд хяналт шалгалт хийж Жавхлант Агро ХХК, Дашдангаа ХХК, Талын цаг ХХК, Хөх Уул Анд ХХК хамрагдлаа. Стандартын хэрэгжилт 85% байна Хавсралт : 1 зураг Хүрсэн түвшин : 85	100%
216	4. Аялал жуулчлалын гол чиглэлийн дагуу стандартад нийцсэн түр буудаллах цэг байгуулах	2023 - 2024	0	Түр буудаллах цэгийн тоо		1	БОАЖС, ЗТХСайдын хамтарсан 2021 оны А/267, А/143 дугаар тушаалын дагуу, Аялал жуулчлалын гол чиглэл дагуу үйлчилгээний цогцолбор байгуулах байршлын жагсаалтыг баталж, тогтсон байршил дээр олон улс, улсын чанартай авто зам дагуу үйлчилгээний цогцолбор байгуулах ААН-ийг сонгон шалгаруулах ажлын хэсгийг албажуулан, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд тус ажлыг эхлүүлсэн ба Сүхбаатар аймгийн Мөнххаан суманд үйлчилгээний цогцолбар байгуулах цэг тогтоогдсон, ажил гүйцэтгэх ААН-тэй гэрээ байгуулагдсан, ажил эхлээгүй, Эрдэнэцагаан сум шинээр зарлах төлөвлөгөөнд тусгагдсан. Аймгийн Газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд Баяндэлгэр, Түмэнцогт, Эрдэнэцагаан, Мөнххаан, Сүхбаатар сумдад түр буудаллах цэг байгуулах талаар тусгуулаад байна. Сумын Байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргаа хариуцан аялал жуулчлалын бүс нутаг болох Ганга, Зэгст, Дууд нуурын орчинд аялагчид түр буудаллах цэгийг байгуулсан. Цэгийн ойролцоо эко нойлын асуудлыг шийдвэрлэсэн. Хүрсэн түвшин : 1	30%
217	5. Аялал жуулчлалын бүс бүрд нутгийн иргэдэд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, нүүдлийн соёл иргэншлийг харуулсан морь, тэмээн аялал, шувуу ажиглах, язгуур урлаг, өв соёлын арга хэмжээ зохион байгуулах	2021 - 2024		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо	15	1	"Дарьганга өв соёлыг сурталчлах, түгээн дэлгэрүүлэх зорилгоор "Хунгийн баяр-2023" арга хэмжээ 3 дахь жилдаа амжилттай зохион байгуулагдлаа. Тус баярт Дарьгангын хошууны бүх сум оролцож, зан үйлийн үзүүлбэр болон ардын авьяастнуудын тоглолтыг бүтэн өдрийн турш үзүүлсэн. Мөн Дарьгангын үйлдвэрлэгчид өөрсдийн үйлдвэрлэсэн хүнс, бараа бүтээгдэхүүний үзэсгэлэнг гаргасан. Тус арга хэмжээний үр дүнд байгалийн өвөрмөц үзэгдэл болох хунгийн чуулганг олон нийтэд үзүүлэх, иргэд хийсэн бүтээгдэхүүнээ сурталчилах, борлуулах, Дарьганга өв соёлыг олон нийтэд таниулах, сэргээн хадгалах боломжийг бүрдүүлж өгсөн. Мөн 2023 оны 10 сарын 28, 29-ны өдрүүдэд Хүлэгч эрс ТББ-ын санаачилгаар "Агтана Хүрээт хүлэгч эрсийн наадам, олон улсын гэрэл зургийн уралдаан" Дарьганга сумын Шилийн богд ууланд 4 дэх жилдээ амжилттай зохион байгуулагдсан. Тус арга хэмжээ нь монгол адууг алдаршуулах, адууны өв соёлыг түгээн дэлгэрүүлэх, хойч үедээ өвлүүлэх, хил орчмын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх зорилготой. АДУУЧИН тэмцээнд 16 аймгийн 105 адуучин залуу өрсөлдсөн." Хүрсэн түвшин : -Өв соёлоо олон нийтэд сурталчилсан -мартагдсан өв соёл сэргээсэн -бүтээгдэхүүнээ борлуулсан. -хүүхэд багачууд өв соёлоороо бахархасан, танин мэдсэн.	100%

218		6. Хил орчмын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх гадаад жуулчдын урсгалыг нэмэгдүүлэх	2022 - 2024		Эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх визны асуудлыг шийдсэн эсэх		Засгийн газрын 2021 оны 192 дугаар тогтоолоор виз олгох журмыг баталсан. үүний хүрээнд 2023 оны 9 сард Ар монгол трэвел компанийн шугамаар 5 машин, 12 жуулчин, Агтана хүрээт арга хэмжээний үеэр 40 өвөр монгол жуулчин хүрэлцэн ирсэн байна. Цаашид хил орчмын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх зорилгоор 11 сард ӨМӨЗО-ны Шилийн гол аймгийн Улиастай хошуунд хоёр орны аялал жуулчлалын уулзалтыг хийхээр төлөвлөж байна. Хүрсэн түвшин : 52 жуулчин хүрэлцэн ирсэн.	70%
219		7. Эрдэнэцагаан суман дахь 80 ортой зочид буудлын барилгын өмчлөлийн асуудлыг холбогдох талтай харилцан шийдвэрлэх	2022 - 2024	0	Ажлын явцын хувь	70	Эрдэнэцагаан суман дахь 80 ортой зочид буудлын барилгын өмчлөлийн асуудлыг Өвөр Монголын өөртөө засах орны Шилийн гол аймгийн удирдлагуудтай хамтын ажиллагааны уулзалтаар шийдвэрлэсэн. Хүрсэн түвшин : Хэлэлцээрийн шатанд	70%
220	3.4.2. Аялал жуулчлалын маркетинг сурталчилгааг өргөжүүлнэ.	1. Үйлчилгээний байгууллага, иргэдэд аялал жуулчлалын менежментийн талаар боловсрол олгох, тэдний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжих, үзэсгэлэнд оролцуулах	2021 - 2024	3	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо	3	"Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих, харилцан туршлага солилцох, орон нутгийн шилдэг бүтээгдэхүүн шалгаруулж, хөгжүүлэх ажлын хүрээнд жил бүр зохион байгуулагддаг "Намрын ногоон өдрүүд-Сүхбаатарт үйлдвэрлэв-2023" арга хэмжээний хүрээнд "Эрүүл хүнс", "Алтан намар", "Хөнгөн үйлдвэрлэл" үзэсгэлэн худалдаа 13 дэх жилдээ 12 сумын 100 үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн төлөөллийг хамруулан зохион байгуулсан. Мөн Нүүдэлчин наадам зохион байгуулагдсан ба гар урлалын төрлөөр 7 иргэн, байгаль хамгаалах, соёлын өвийн үзэсгэлэн, бүтээлч үйлдвэрлэлийн төрлөөр 7 иргэн тус тус амжилттай оролцсон. Мөн INVEST KHENTII- 2023 ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЧИНГИС хотноо болж тус чуулганд аймгийн Засаг даргын орлогч болон БОАЖГ, ХАҮТ, төр хувийн хэвшлийн төлөөлөл оролцсон. Энэ үеэр бүс нутгийн үйлдвэрлэгчдийн бүтээгдэхүүний үзэсгэлэн худалдааг зохион байгуулсан ба тус үзэсгэлэнд Сүхбаатар аймгийн Уулбаян, Мөнххаан, Баруун-Урт сумын өрхийн болон ЖДҮ эрхлэгчдийн төлөөллүүд оролцож, бүтээгдэхүүнээ танилцуулсан. " Хавсралт : 5 зураг Хүрсэн түвшин : 3	90%
221		3. Аялал жуулчлалын холбооны үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх	2022 - 2024		зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо		Сүхбаатар аймгийн Аялал жуулчлалын холбоо 2022 онд Тал нутгийн өнгө нэртэй, 7 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулагдсан. 2023 онд аймгийн Засаг даргын ивээл дор УСАН СЭЛЭЛТ-ийн олон улсын нөхөрсөг тэмцээн зохион байгуулагдаж ОХУ-ын Борзя мужаас 13 тамирчдын бүрэлдэхүүнтэй баг тамирчид хүрэлцэн ирж оролцлоо. Тус тэмцээнийг ТАЛ НУТГИЙН ӨНГӨ аялал жуулчлалын холбоо, БТС-ын газар, Усан спорт сургалтын төв хамтран амжилттай зохион байгуулсан. ОХУ-аас ирсэн баг тамирчдыг аймаг орон нутаг болон ЦАЙРТ МИНЕРАЛ ХХК-ын үйл ажиллагаатай танилцуулсан Хүрсэн түвшин : 70	70%

222		4. Орон нутгийн өв соёлыг сурталчлан таниулах эвент арга хэмжээг зохион байгуулж, тогтмолжуулах	2021 - 2024	2	Эвент арга хэмжээг сонирхсон дотоод гадаад жуулчдын тооны өсөлт		1	Нутгийн өв соёлыг сурталчлах, түгээн дэлгэрүүлэх, зуулчдыг татах зорилгоор 2023 онд Алтан дарь овооны 110 жилийн ойн их тахилга наадам, Хунгийн баяр, Агтана хүрээт, Талын нар шинэ оны анхны нар харах аялал зэрэг эвент арга хэмжээ зохион байгуулагдсан. Дээрх арга хэмжээнүүдэд нийт 37 мянга орчим дотоодын, 1800 гадаадын жуулчин ирсэн байна. Хавсралт : 6 зураг	100%
223	3.4.3. Аялал жуулчлалын бүс нутаг дахь орчны бохирдлыг бууруулна.	1. Аялал жуулчлалын бүс нутагт эко ариун цэврийн байгууламж /00/ байгуулах	2022 - 2024		Эко жорлонгийн тоо	ОНХС-аас 96.3		"2022 онд Ганга нуур-1 төслийн хүрээнд Ганга нуурын орчинд нийтийн ариун цэврийн байгууламжийг улсын төсвийн 43.6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар хийж гүйцэтгэсэн. Мөн Дарьгангын Байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргаа өөрийн 10 сая төгрөгний хөрөнгөөр Алтан овооны энгэрт нийтийн ариун цэврийн байгууламжийг байгуулсан. 2023 онд Алтан овооны 110 жилийн ойн хүрээнд Аялал жуулчлалын бүс нутаг болох Алтан овоо, Зэгст нууранд хөрсөнд нэвчдэггүй стандартын шаардлагад нийцсэн Эко нойл 7 ш-ийг хийж байрлуулсан. Дээрх ажлыг ОНХС-ын хөрөнгөөр 45 сая төгрөгийн санхүүжилт гаргаж гүйцэтгэгчээр Ховдтул ХХК ажилласан. Мөн ойн арга хэмжээний үеэр зөөврийн 00-ийн үйлчилгээг мэргэжлийн байгууллага болох Мөнхийн хүндлэл ХХК- иар 50 ш энгийн ОО ийг 39,996,000 төг, 10 ш люкс 00-ийг 11,341,000 төг гүйцэтгүүлсэн." Хавсралт : 1 зураг Хүрсэн түвшин : 45 сая / байнгын 7 ш / 51,4 сая нь / 60 зөөврийн /	100%
224		2. Хог хаягдлыг бууруулах чиглэлээр мэдээллийн самбар байршуулж, нөлөөллийн ажил хийх	2022 - 2023	40	Хийгдсэн самбарын тоо Зохион байгуулсан нөлөөллийн ажлын тоо	БХНС арга хэмжээний зардлаас 14.563.000	33	"2022 онд Ганга нуур-1 төслийн хүрээнд Ганга нуурын орчинд нийтийн ариун цэврийн байгууламжийг улсын төсвийн 43.6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар хийж гүйцэтгэсэн. Мөн Дарьгангын Байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргаа өөрийн 10 сая төгрөгний хөрөнгөөр Алтан овооны энгэрт нийтийн ариун цэврийн байгууламжийг байгуулсан. 2023 онд Алтан овооны 110 жилийн ойн хүрээнд Аялал жуулчлалын бүс нутаг болох Алтан овоо, Зэгст нууранд хөрсөнд нэвчдэггүй стандартын шаардлагад нийцсэн Эко нойл 7 ш-ийг хийж байрлуулсан. Дээрх ажлыг ОНХС-ын хөрөнгөөр 45 сая төгрөгийн санхүүжилт гаргаж гүйцэтгэгчээр Ховдтул ХХК ажилласан. Мөн ойн арга хэмжээний үеэр зөөврийн 00-ийн үйлчилгээг мэргэжлийн байгууллага болох Мөнхийн хүндлэл ХХК- иар 50 ш энгийн ОО ийг 39,996,000 төг, 10 ш люкс 00-ийг 11,341,000 төг гүйцэтгүүлсэн." Хүрсэн түвшин : 33	100%

225	3.5.1. Баруун-Урт - Бичигт чиглэлийн 272 км хатуу хучилттай хүнд даацын авто зам барина.	1. Баруун-Урт-Бичигт чиглэлийн 272 км хатуу хучилттай авто зам барих ажилд орон нутгаас дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажиллах	2023 - 2024		ажлын явц, гүйцэтгэлийн хувь		15	Баруун-Урт Бичигт чиглэлийн 272 км хатуу хучилттай авто зам барих ажлын хүрээнд аймгийн засаг дарга ажлын хэсэг байгуулж замын маршрутыг тогтоон хэмжилт зураглал хийсэн. Тус ажлыг төр, хувийн хэвшлийн түншлэл концессоор гүйцэтгүүлэхээр холбогдох яамнаас тендер зарласан боловч гүйцэтгэгч шалгараагүй байна. Орон нутгаас Бичигтийн боомт талаасаа тус ажлыг уул уурхайн тусгай зориулалтын авто замын ажилтай уялдуулах саналыг ЗТХЯ, УУХҮЯ-дад уламжилан санал солилцон мэдээлэл авч ажиллаж байна. тус замын ажлыг гүйцэтгэх санал санаачилгыг БНХАУ-ын төмөр замын 20-р товчооноос гаргаж аймаг орон нутгийн удирдлагуудтай уулзаж санал солилцсон. Хүрсэн түвшин : 15	30%
226	3.5.2. Дорноговь аймгийн Сайншанд - Баруун-Урт - Хөөт чиглэлийн 433 км төмөр замын төслийг эхлүүлнэ.	1. Сайншанд-Баруун-Урт-Хөөт чиглэлийн 433 км төмөр замын төслийг эхлүүлэхэд орон нутгаас дэмжлэг үзүүлж, санал санаачилга гарган хамтран ажиллах	2023 - 2024		ажлын явц, гүйцэтгэлийн хувь		15	""Шинэ сэргэлтийн бодлого"-ыг хэрэгжүүлэх эхний шатны үйл ажиллагааны хөтөлбөр Боомтын сэргэлтийн хүрээнд Хөөт-Бичигт чиглэлийн төмөр замын ТЭЗҮ хийгдэж, БНХАУ-ын хил холболт, бусад салбарын зураг төсөлтэй уялдуулан боловсруулах ажил эхэлсэнтэй холбогдуулан орон нутагт ашиглалт, тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа уул уурхайн аж ахуйн нэгжүүдийн байршил, нөөц, хүчин чадал, бусад ерөнхий мэдээллийг "Монголын Төмөр Зам" ТӨХК-д хүргүүлсэн. " Хүрсэн түвшин : 15	50%
227	3.5.3. Олон улсын тээвэр логикийн төв байгуулна.	1. Бичигт боомт хөгжлийн төлөвлөгөөтэй уялдуулан тээвэр логикийн төв байгуулах ажлыг эхлүүлэх	2023 - 2024		ажлын явц, гүйцэтгэлийн хувь			Шинэ сэргэлтийн бодлогын хүрээнд Бичигт боомтыг хөгжүүлэх хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах ажлын тендерт Ланд Овнер ХХК гүйцэтгэгчээр шалгарч гэрээний хугацаанд дахин төлөвлөлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэн аймгийн ИТХ-аар хэлэлцүүлэн батлуулсан байна.	30%
228		2. Уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг ачих буулгах талбай бүхий шинэ суурьшлын бүсийг байгуулах	2023 - 2024	0	гүйцэтгэлийн хувь		30 хувь, Газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн байх,	Орон нутгийн төсвөөр 2023 онд Бичигт боомтын дахин төлөвлөлтийн ажлын зураг, төсвийг "Ланд овнер" ХХК гүйцэтгэж, ачаа тээврийн үйлчилгээ болон нурмаг ачаа тээвэр буулгах төв мөн хүнд даацын тээврийн хэрэгслүүдийн байршил талбайн түр болон байнгын зогсоол тайлбайг том жижиг хэлбэрээр төлөвлөн тусгасан байна. Газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн. Хүрсэн түвшин : Газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн	30%
229	3.6.1. Аймгийн төвийн болон сумдын үерийн далан суваг, борооны болон хөрсний ус зайлуулах шугам сүлжээний ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.	1. Баруун-Урт хотын үерийн ус зайлуулах далан сувгийг барих	2021 - 2024	2.5	Баригдсан үерийн ус зайлуулах далангийн урт /км/		10.3	Сүхбаатар аймгийн үерийн усны сувгийн байгууламжийн зураг төслийг боловсруулах ажлыг гүйцэтгэгч компаниас үнийн санал авч зураг төслийн ажлыг 2024 оны улсын төсөвт оруулахаар төлөвлөн ажиллаж байна. 7-р багт баригдаж байгаа 960 хүүхдийн сургуулийн хойд талаар 200 метр урт үерийн далан байгуулах 004/ЗД-2022 тоот зургийн даалгавар боловсруулж холбогдох байгууллагуудаар хянаж баталгаажуулж зураг төслийн "Зэд прожект" ХХКомпани гүйцэтгэж магадлалаар баталгаажуулах ажил хийгдэж байна. Хүрсэн түвшин : 10.3	30%

230	3.6.2. Гэр хорооллыг дахин төлөвлөх замаар орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	1. Баруун-Урт хотын 3-р тойргоос дотогш дахин төлөвлөлт хийж, шинэ суурьшлын бүсийн бүтээн байгуулалтын ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлэх, барилгажуулах	2021 - 2024	234	Дахин төлөвлөлт хийх байршлыг сонгосон эсэх,	80	374	Баруун-Урт сумын 1 дүгээр багийн нутаг дэвсгэрт байрлах Амгалан гэр хорооллыг дахин төлөвлөх ажлын тендэрт Ланд овнер ХХКомпани шалгарч гэрээний дагуу тус ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. Дахин төлөвлөлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэхдээ 1-р баг Амгалан хорооллын 183 айл өрхтэй биечлэн судалдаа авч ажилласан. Мөн хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөлтийн явцад нэмэлтээр цэцэрлэг, үйчилгээний барилга, 450 айлын орон сууц, 200 айлын амины орон сууц ногоон байгууламжтай болгох зэрэг төлөвлөлтийн шийдэл гарган төлөвлөлтөд тусган аймгийн ИТХ-аар хэлэлцүүлэн батлуулсан байна. Хүрсэн түвшин : 374	100%
231		2. Сумдад гэр хорооллын газрыг шинэчлэн зохион байгуулж, орон сууц барих	2022 - 2024		Орон сууцны барилга баригдсан эсэх	1800	150	Баруун-Урт сумын 2 дугаар баг, Тээврийн товчооны 9 айлын өмчлөл, эзэмшлийн газрыг газар чөлөөлөлтөнд оруулж 960 айлын орон сууцны хороолол барихаар хэсэгчилсэн төлөвлөгөө хийгдсэн. Баруун-Урт сумын Амгалан гэр хорооллын дахин төлөвлөлт барилгажуулах хэсэгчилсэн төлөвлөгөө боловсруулах ажлын хүрээнд Ланд овнер ХХК гүйцэтгэж орон сууц, амины хаус хороолол үүсгэх 12.6 га газарт хэсэгчилсэн төлөвлөгөөг боловсруулж аймгийн ИТХ-аар батлуулан ажиллалаа. Мөнхаан сумын хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу орон сууцны барилга барих газрыг чөлөөлж Хос дөлгөөн констракшн ХХКомпани 4н давхар 24н айлын Цэнгэг-4 апартамент хотхоныг барих ажлыг эхлүүлж барилгын явж 80 хувьтай явагдаж байна. Сүхбаатар суманд шинэ суурьшилын бүсийг тогтоож орон сууц барих газрыг олгож дэд бүтцийг нь шийдээд байна. Хүрсэн түвшин : 150 айл	90%
232		3. Төр хувийн хэвшлийн түншлэлд тулгуурлан орон сууцны барилга, хотхон, хороолол барих ажлыг сумдын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөнд нийцүүлэн үе шаттай хэрэгжүүлэх	2021 - 2024					Сүхбаатар аймгийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу 960 айлын орон сууцны хорооллын инженер дэд бүтэц шугам сүлжээний ажлын зураг төслийг "Сивил инженеринг консалтинг" ХХК СИК-06/2022 шифтэй гүйцэтгэн баталлуулан. "Төсөвт төсөл"ХХК түлхүүр гардуулах нөхцөлтэй шугаман, сүлжээ барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгэж байна. Дулаан дамжуулах төв болон цахилгаан түгээх төвийн барилгын ажил гүйцэтгэгдэж дуусч цэвэр усны шугам угсралтын ажил гүйцэтгэгдэж байна.Ингэснээр төр хувийн хэвшлийн түншлэлд тулгуурлан орон сууцны хороолол хотхон барих таатай нөхцөлийг бүрдүүлээд байна. Хүрсэн түвшин : Төр хувийн хэвшлийн түншлэлээр Уулбаян, Түвшинширээ сумын "Сумын хөгжил инженерийн дэд бүтцийн хангамж"-ийн суурь судалгаа зургийн даалгавар боловсруулах ажлын хүрээнд зургийн даалгавар боловсруулагдан батлагдсан /ЗД-013/2023, ЗД-014/2023/. Ажлын зураг, төсвийг боловсруулан ажилласан. Жилийн эцсийн байдлаар Уулбаян, Түвшинширээ сумдад трассын дагуу газар шороо, инженерийн шугам сүлжээний лотки цутгалтын ажил, уурын зуухны барилга угсралтын ажил явагдаж байна.	90%

233		4. Түрээсийн орон сууц хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	2021 - 2024		Дэд бүтэц баригдсан эсэх	797	Баруун-Урт сумын Амгалан гэр хорооллын байршлыг сонгож Хот суурин газрыг дахин хөгжүүлэх тухай хуулийн дагуу "Гэр хорооллын газрыг дахин төлөвлөж барилгажуулах" төслийн хүрээнд орон нутгийн төсвийн 80,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр эхэлсэн, гэрээний дагуу тухай байршлын иргэдтэй, ажлын хэсэг уулзалтуудыг 3 удаа зохион байгуулж, тандалт судалгааг хийн, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөнд саналуудыг авч ажиллаж байна. Мөн хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг Баруун-Урт сумын 1-р багийн нутаг дэвсгэрт цэцэрлэг, номын сан, музей, үйлчилгээ бүхий 936 айлын орон сууцны хорооллын төлөвлөгөөг аймгийн ИТХ-аар батлуулж улсын төсвийн 3,0 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр инженерийн дэд бүтцийн шугам сүлжээний ажлыг эхлүүлээд байна. Тус ажлыг Төсөв төсөл ХХК хийж гүйцэтгэж байна. Баруун-Урт сумын 3-р багын нутаг дэвсгэрт баригдаж буй "Шинэ тэмүүлэл" түрээсийн орон сууцны хорооллыг барьж гүйцэтгэх ажил хэрэгжиж байна. Төслийн А блокийн барилгын ажил 60 хувийн гүйцэтгэлтэй ажил хийгдэж байна. Мөн Б блокын барилга угсралын ажил эхлэж барилгын суурь, зоорийн давхрын угсралтын ажил хийгдээд байна. Төслийн зураг төслийг "Рэ дизайн" ХХК, гүйцэтгэгч "Голден би ти эс" ХХК хэрэгжүүлэн. Түрээсийн орон сууц нь нийт 4 блок 230 айл хамрагдахаар зураг төсөл батлагдсан. Мөн түрээсийн орон сууц хөлбөрийн шугам сүлжээний ажлын зураг төслийг "Онолт од" ХХК, шугам сүлжээ угсралтын ажлыг "Гом илч" ХХК гэрээ байгуулан хийж гүйцэтгэсэн. Улсын комисс ажиллуулахад бэлэн болоод байна. Ингэснээр иргэдийн орон сууц авах таатай орчныг бүрдүүлээд байна. Хавсралт : 3 зураг Хүрсэн түвшин : Баруун-Урт сумын 3-р багын нутаг дэвсгэрт барилгдаж буй "Шинэ тэмүүлэл" түрээсийн орон сууцны хотхон зураг төсөл бэлэн болж барилга угсралт ажил гүйцэтгэж байна. А блокийн орон сууцны барилга угсралтын ажлыг зураг төслийг гүйцэтгэгч "Ре дизайн" ХХК барилга угсралтын ажлыг "Голден би ти эс" ХХК гүйцэтгэж байна.	70%
234	3.6.3. Гэр хорооллыг төвлөрсөн инженерийн шугам сүлжээнд холбоно.	2. Баруун-Урт хотын гэр хорооллын айл өрхийг хэсэгчлэн дулаан хангамжид холбох	2021 - 2024		дулаан хамгамжинд холбогдсон өрхий тоо		"Баруун-Урт сумын 4 дүгээр багийн нутаг дэвсгэрт гэр хорооллын инженерийн шугам сүлжээ байгуулах ажлын иж бүрэн зураг төслийг 2023 онд Сээмий ХХК-аар хийж гүйцэтгүүлсэн. Аймгийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2023 оны 12 сарын 02-ны өдрийн ""Аймгийн 2024 оны төсөв батлах тухай"" 06 дугаар тогтоолоор 4 дүгээр хавсралтад 1,010.0 сая төгрөг батлагдсан. Мөн 6 дугаар багийн эхний 2 эгнээг төвлөрсөн инженерийн шугам сүлжээнд холбох ажлын зураг төслийг Ричвэлл инженеринг ХХК-аар гүйцэтгүүлсэн бөгөөд 2023 оны ОНХС-ийн 289.9 сая төгрөгөөр ""Топ универсал констракшн"" ХХК барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгэн, ашиглалтад өгсөн байна. "	90%

235		3. Сумдад хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдсан инженерийн шугам сүлжээний өргөтгөл хийх	2022 - 2024		Өргөтгөл хийсэн шугамын урт	289.9	1000	"Засгийн газрын 2021 оны 161-р тогтоолын хүрээнд аймгийн 4 сумыг нэгдсэн инженерийн дэд бүтцийн шугам сүлжээтэй болгохоор зураг төсвийг хийлгэх ажлыг зохион байгуулан ажиллаж байна. 1. Дарьганга сум /Зураг төслийн ажил Эдийн засаг, хөгжлийн яамны санхүүжилтээр хийгдэж барилга угсралтын ажлын төсөв нь 2024 оны улсын төсөвт батлагдсан./ 2. Баяндэлгэр сум /Барилга, хот байгуулалтын сайдын багцын хөрөнгөөр/ ажлыг 100% гүйцэтгэсэн. Барилга угсралтын зардлыг улсын төсөвт суулгахаар санал хүргүүлэн ажилласан. 3. Мөнххаан сум /2023 оны ОНТ-т 170 сая төгрөг батлагдан, 154,0 сая төгрөгийн үнийн санал ирүүлсэн ""Гидродизайн инноваци"" ХХК шалгарч зураг төсөл боловсруулах гүйцэтгэж байгаа бөгөөд ажлын явц 70% тай байна. 4.Онгон сум /2023 оны сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр төвлөрсөн халаалтын зуухны хүчин чадлыг нэмэгдүүлсэн. Мөн иж бүрэн зураг төслийг 2024 оны ЭЗХЯ-ны сайдын багцаар гүйцэтгүүлэхээр санал хүргүүлсэн. -Мөн Түвшинширээ, Уулбаян сумдын инженерийн дэд бүтцийн барилга, байгууламжийг барьж байгуулах, ашиглалт, үйлчилгээг нэгдсэн байдлаар зохион байгуулах ажлыг төр хувийн түншлэлээр хэрэгжүүлэхээр төслийг сонирхогч этгээдтэй харилцаж, зөвшилцөн эдийн засгийн үр ашгийн тооцоо, зураг төсвийг авч БХБЯ, ЭЗХЯ-дуудад хүргүүлэх холбогдох дүгнэлт зөвшөөрлийг авч аймгийн ИТХ-аар хэлэлцүүлэн концессийн зүйлийн жагсаалтыг баталж, ЭМ ЭС КИ энд ТИ У ХХК болон Сэтгэшгүй нэмэх ХХК-уудтай дулаан хангамж, цэвэр усны шугам сүлжээ барилга байгууламжийг хувийн хөрөнгөөр, ариутгах татуурга, цэвэрлэх байгууламжийг орон нутгийн хөрөнгөөр шийдвэрлүүлэхээр концессын гэрээ байгуулан, барилга угсралтын ажил эхлүүлээд байна." Хүрсэн түвшин : 1000 метр	90%
236	3.6.4. Орон нутгийн барилгын материалын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.	2. Барилгын салбарт эрчим хүчний хэмнэлттэй, ногоон бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгч дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжих	2021 - 2024	0.4	Үйлдвэрлэгдсэн бүтээгдэхүүний хэмжээ /мян.тонн/		0.7	Барилгын материалын лабораторийн барилгын зураг зураг төсвийн ажлыг гэрээ байгуулан ММ архитектур ХХКомпаниар хийж гүйцэтгүүлээд байна. 2023 оны 05 дугаар сарын 11 өдөр "Их модун" ХХК-ний гүйцэтгэж буй "Спорт цогцолбор"-ын барилга угсралтын талбай дээр "Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагаа-2023" онол, практикийн үзүүлэх сургалтыг амжилттай зохион байгуулав. Уг сургалтанд МБМУХ-ны МУЗИнженер М.Улаанхүүхэн "Бетоны арчилгаа, материал үйлдвэрлэл, цаашид анхаарах зүйлс, шинэ тоног төхөөрөмж, норм дүрмийн талаар төрийн болон төрийн бус байгууллага, компаний удирдлага, 70 гаруй инженер техникийн ажилтануудад чухал оновчтой мэдээллийг хүргүүллээ. Орон нутагтаа "Мөнх өсөх үйлст" ХХК явган зам талбайн үйлдвэрлэл эрхэлж явган замын хавтан 20*20 30*30 хэмжээтэй авто замын брьюдериийг зэргийг үйлдвэрлэн орон нутгийн хэрэгцээг ханган үйлдвэрлэл явуулахад орон нутгаас дэмжин хамтран ажиллаж байна. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : 700 тн	70%

237		4. Хайрганы карьер, ханын дүүргэгч хөнгөн блок, барилгын бетон хийцийн үйлдвэр барих санал санаачилгыг дэмжих	2023		Үйлдвэр баригдсан эхэх		1	Уг ажлыг хэрэгжүүлэх хүрээнд Монголын барилгын материал үйлдвэрлэгчдийн холбоонд тус аймагт ажиллах хамтран ажиллах саналыг хүргүүлсэн. Үүний үр дүнд 2023 оны 05-р сарын 11-ний өдөр Монголын барилгын материал үйлдвэрлэгч холбооны тоног төхөөрөмж угсралт, цахилгаан инженер, 2 зөвлөх инженерийн хамт карьер үйлдвэрлэл эрхлэх 2 аж ахуй нэгжүүдийн үйл ажиллагаатай танилцлаа. Засвар үйлчилгээ тоног төхөөрөмжийн угсралтын ажил дээр аюулгүй байдлыг хангаж угсрах зөв технологиор горимийн дагуу угсралтын ажлыг гүйцэтгэх зэрэг зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлсэн. Хүрсэн түвшин : 1	50%
238	3.6.5. Аймгийн хэмжээнд хаягжилтын нэгдсэн системийг бүрдүүлнэ.	1. Барилга байгууламж, үл хөдлөх хөрөнгө, гудамж зам талбайг хаягжуулах	2021 - 2024	0	Хаягжуулсан газар нутаг	74.8	20	Аймаг орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2021 оноос хойш Баруун-Урт сумын 9-н багийн гэр хорооллол, зам талбай, барилга байгууламж үл хөдлөх хөрөнгө, хотхон хорооллуудыг 90 хувьтай хаягжуулах ажлыг зохион байгуулж гүйцэтгэсэн. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр нийт 74,8 сая төгрөгөөр 10181 нэгж талбарт 10869 хаягийн тэмдэг тэмдэглэгээ хийсэн байна. "Хаягийн мэдээлэл шалгах, засварлах, зэрэгцүүлсэн хаягийн мэдээлэл үүсгэх жагсаалт гаргах" ажлын удирдамжийн дагуу 2020 оны 04 дугаар сарын 24-ний өдөр Сүхбаатар аймгийн засаг даргын 290 дугаар захирамж /Хавсралт 1/-аар Ажлын хэсэг байгуулагдаж Ажлын хэсгийн даргаар Аймгийн ЗДТГ-ын дарга, гишүүдээр ГХБХБГ-ын Газрын удирдлагын хэлтсийн дарга, ГХБХБГ-ын кадастрын мэргэжилтэн, Улсын бүртгэлийн хэлтсийн эд хөрөнгийн эрхийн бүртгэлийн хэлтсийн мэргэжилтэн, Баруун-Урт сумын газрын даамал, нарийн бичгийн даргаар ГХБХБГ-ын геодези, зураг зүйн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн нар ажилласан. Газар зохион байгуулалт геодези, зураг зүйн газрын даргын 2021 оны А/03 дугаар тушаалаар батлагдсан төлөвлөгөөний дагуу харьяалах нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд Хаягийн мэдээллийн системийг ашиглан зам, гудамж, талбай, нэгж талбар, үл хөдлөх хөрөнгөнд хаяг, нэр, дугаар олгох, засварлах, өөрчлөлт хийх ажлыг зохион байгуулж дуусгах чиглэлийн дагуу аймгийн газрын даргын Ажил эрчимжүүлэх тухай 2021.02.09-ний өдрийн А/06 дугаар тушаал батлуулан хэрэгжүүлэн ажиллалаа. Аймгийн хэмжээнд хаягийн мэдээллийн системийн хаягжуулалтын ажлын явц хянасан нэгж талбар 81.2%-тай, хянасан барилга 71.9%-тай байна. Мөнххаан сумын хэмжээнд хаягжуулалтын нэгдсэн стандартын дагуу хашаа байрилга байгууламжийг хаягжуулах ажил хийгдэж дууссан. Шинэчилсэн хаягжуулалтын журмын дагуу Баруун-Урт сумын хаягжуулалтын шинэчлэх ажлын аймаг сумын 2024 оны төсөвт санал хүргүүлэхээр холбогдох газруудад хүргүүлээд байна. Хүрсэн түвшин : Аймгийн хэмжээнд хаягийн мэдээллийн системийн хаягжуулалтын ажлын явц хянасан нэгж талбар 81.2%-тай, хянасан	90%

239		2. Аймаг, сумын төвийн хаягжуулалтын ажлыг стандартын дагуу хэрэгжүүлж, төлөвлөлтийн дагуу эгнээ гудамжны эмх цэгцийг сайжруулах ажлыг үргэлжлүүлэн зохион байгуулах	2021 - 2024		хаягжуулалтын ажлыг стандартын дагуу хийсэн сумын тоо	1	Орон нутгийн төсвийн 74,8 сая төгрөгийн хөрөнгөөр 10181 нэгж талбарт 10869 хаягийн тэмдэг тэмдэглэгээ хийсэн байна. "Хаягийн мэдээлэл шалгах, засварлах, зэрэгцүүлсэн хаягийн мэдээлэл үүсгэх жагсаалт гаргах" ажлын удирдамжийн дагуу 2020 оны 04 дугаар сарын 24-ний өдөр Сүхбаатар аймгийн Засаг даргын 290 дугаар захирамж /Хавсралт 1/-аар Ажлын хэсэг байгуулагдан ажилласан. Газар зохион байгуулалт геодези, зураг зүйн газрын даргын 2021 оны А/03 дугаар тушаалаар батлагдсан төлөвлөгөөний дагуу харьяалах нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд Хаягийн мэдээллийн системийг ашиглан зам, гудамж, талбай, нэгж талбар, үл хөдлөх хөрөнгөнд хаяг, нэр, дугаар олгох, засварлах, өөрчлөлт хийх ажлыг зохион байгуулж дуусгах чиглэлийн дагуу аймгийн газрын даргын Ажил эрчимжүүлэх тухай 2021.02.09-ний өдрийн А/06 дугаар тушаалын дагуу хэрэгжүүлэн ажилсан. Аймгийн хэмжээнд хаягийн мэдээллийн системийн хаягжуулалтын ажлын явц хянасан нэгж талбар 81.2%-тай, хянасан барилга 71.9%-тай байна.	90%
240	3.6.6. Газар өмчлөлийг эрчимжүүлнэ.	1. Дэд бүтцийн хангамжид тулгуурлан иргэнд газар өмчлүүлэх боломжтой газрын нөөцийг тогтоож газрыг өмчлүүлэх	2021 - 2024	16.5	Газраа өмчилж авсан иргэдийн нийт иргэдэд эхлэх хувь		2022 онд сумдад тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд Сүхбаатар аймгийн хэмжээнд 1239 нэгж талбар 103.57га газрыг өмчлүүлэхээр тусгагдан батлагдсан. 2022 оны 11 дүгээр сарын 23-ний байдлаар 224 нэгж талбарын 19.74 га газрыг өмчлүүлээд байна. 2024 оны аймаг сумын жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд 400 айлд шинээр газар өмчлүүлэхээр төлөвлөн ажиллаж байна.	70%
241	3.6.7. Нийт нутаг дэвсгэрийг бүх төрлийн масштабын байр зүйн зурагтай болгоно.	2. Газар зүйн нэрийн тодруулалтыг хийх	2021 - 2024		Тодруулалт хийсэн хувь		Газар зүйн нэрийн тодруулалтын ажлын тендерт инженер геодези ХХК шалгарч тус ажлыг гэрээний дагуу хугацаандаа хийж гүйцэтгэн нийт 13 сумын нутаг дэвсгэрээр ажиллаж газар усны нэрийн тодруулалтыг хийж, жагсаалтыг гаргаж сумдын багийн болон ИТХ-аар хэлэлцүүлж 2022 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдрийн аймгийн ИТХ-аар хэлэлцүүлэн батлуулж дууссан байна.	100%
242	3.6.8. Барилгуудыг паспортжуулалт, гэрчилгээжүүлэх ажлыг эрчимжүүлж, иргэдийн аюулгүй ажиллах, амьдрах баталгааг хангана.	1. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн барилгуудыг паспортжуулах, гэрчилгээжүүлэх	2021 - 2024		Паспортжуулсан барилгын эзлэх хувь		Аймгийн Засаг даргын захирамжаар томилогдсон ажлын хэсэг Шадар сайдын тушаалын дагуу барилгыг паспортжуулж, гэрчилгээжүүлэх ажлыг зохион байгуулж судалгааг ГХБХБГ-тай хамтран гаргаж нийт 22 барилгад гэрчилгээ олгуулах тухай саналыг холбогдох дүрэм журмын хүрээнд аймгийн холбогдох газарт хүргүүлэхээр ажиллаж байна. Улсын орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2019-2022 онд хэрэгжиж ашиглалтад орсон 17 барилга байгууламжид ногоон шар гэрчилгээнүүдийг олгосон.	50%
243		2. Хувийн хэвшлийн барилгуудыг паспортжуулах, гэрчилгээжүүлэх	2021 - 2024		Паспортжуулсан барилгын эзлэх хувь		Аймгийн ИТХурлаар 60,0 төгрөгийг газар хөдлөлтийн гамшигаас урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд эхний ээлжинд аймгийн хэмжээнд нэн түрүүнд судалгаа хийж дүгнэлт гаргах сургууль, цэцэрлэг, дотуур байр, олон нийтийн барилгууд болох 9-н барилгын суурь мэдээллийг бэлтгэж газар хөдлөлтөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын хэсэгт хүргүүлэн ажилласан. Барилга байгууламжид дүн шинжилгээ хийх, дүгнэлт гаргаж өгөх мэргэжлийн байгууллагыг сонгон шалгаруулах тендерийг tender.gov.mn хаягаар зарлаад байна.	70%
244	3.6.9. Барилгын газар хөдлөлтөд тэсвэрлэлтийг тогтоож, чанарыг дээшлүүлнэ.	1. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн барилгуудын газар хөдлөлтөд тэсвэрлэх чанарыг тогтоох	2021 - 2023	30	Тэсвэртэй барилгын эзлэх хувь	90	Орон нутгийн барилгуудад үзлэг хийж, газар хөдлөлтөд тэсвэрлэх чадвар мөн барилгын ашиглалтын төлөв байдалд үнэлгээ дүгнэлт өгөх ажлыг төсөвт багтаан 9 барилгад хэрэгжүүлэхээр ажлын даалгаврыг гарган баталгаажуулж гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах шатанд байна.	30%

245		2. Нийтийн орон сууцуудын газар хөдлөлтөд тэсвэрлэх байдлыг тогтоож, төлөвлөлт хийх	2021 - 2023	30	Тэсвэртэй барилгын эзлэх хувь		90	Сүхбаатар аймгийн хэмжээнд 8 сум орон нутгийн өмчид аж ахуй тооцоот үйлдвэрийн газар сумын олон нийтийн ба иргэний барилгын дулаан болон цэвэр усаар ханган ажиллаж үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Эдгээр байгууллагуудын хүний нөөц, тоног төхөөрөмж, барилга байгууламжийн судалгаа газар хөдлөлтөд тусвэрлэх байдлыг тогтоож төлөвлөлт хийн суурь судалгааг хийж ажилласан. Сүхбаатар сум "Хайлааст голомт" ОНӨААТҮГ, Түмэнцогт сум "Түмэнцогт-Ус дулаан" ОНӨААТҮГ, Онгон сум "Онгон арвижих" ОНӨААТҮГ, Халзан сум "Халзан ус дулаан" ОНӨААТҮГ, Дарьганга сум "Дарьганга тохижилт үйлчилгээ" ОНӨААТҮГ, Эрдэнэцагаан сум "Чоно гол хөгжил" ОНӨААТҮГ, "Дөрвөлж" ОНӨААТҮГ	30%
246		3. Газар хөдлөлтийн байнгын ажиллагаатай зөвлөлийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлж ажиллах	2021 - 2024	0	Ажлын хэсгийг шинэчлэн байгуулсан эсэх			2021 онд аймгийн Засаг даргын Захирамжаар ажлын хэсэг шинэчлэн зохион байгуулагдаж Аймгийн Онцгой байдлын газар, ГХБХБГ-ын дарга, зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга нарт зөвлөмж чиглэлийг өгч хамтран ажиллаж байна. Засгийн газрын 2017 оны 67 дугаар тогтоолоор батлагдсан "газар хөдлөлтийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, таниулах өдөр"-ийн хүрээнд ГХБХБГ-ын нүүлгэн шилжүүлэх хангах мэргэжлийн анги бэлэн байдлыг хангаж оролцсон. Мэргэжлийн ангийн тайлан мэдээг аймгийн онцгой байдлын газарт хүргүүлсэн. Мэргэжлийн ангийн бэлэн байдлын сургалтанд мэргэжлийн ангийн гишүүдийг хамруулан ажилласан Үзлэг шалгалт хийгдээгүй тул төсөв хөрөнгө батлаагүй байна. Хүрсэн түвшин : 1	100%
247	3.6.10. Сум, суурин газрын төлөвлөлтийн баримт бичгийг боловсруулна.	1. Халзан, Мөнххаан, Сүхбаатар, Асгат, Онгон, Наран, Уулбаян, Баяндэлгэр сумдын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулах	2021 - 2024	3	Төлөвлөгөө боловсруулсан сумдын тоо		10	Мөнххаан, Халзан сумын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний ажлыг орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хийж гүйцэтгүүлж байна. Онгон сум сумын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг "Газар дэлхий" ХХК сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар хэлэлцэж баталсан. 2024 онд орон нутаг хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр 480 сая төгрөгийн төсөвтэй Асгат, Наран, Дарьганга, Түвшинширээ сумын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг хийж гүйцэтгүүлэхээр төсөвт тусгасан байна. Мөн Түмэнцогт, Сүхбаатар, Дарьганга сумдын нутаг дэвсгэрийн төлөвлөгөөг хийж хийж гүйцэтгэн хүлээн авсан байна. Хүрсэн түвшин : 10 сум	90%
248		3. Онгон, Мөнххаан, Уулбаян, Түмэнцогт, Наран, Асгат, Халзан сумдын нутаг дэвсгэрийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулах ажлыг зохион байгуулах	2021 - 2024	5	Төлөвлөгөө боловсруулсан сумдын тоо	339	12	Мөнххаан, Түмэнцогт, Сүхбаатар сумдын нутаг дэвсгэрийн төлөвлөгөөг Дорнод бүсийн хуурай хээрийн ландшафт төслийн санхүүжилттэй хамтран хийж гүйцэтгэж байна. Мөн бусад нийт сумдын нутаг дэвсгэрийн төлөвлөгөөг уур амьсгалын өөрчлөлтийн төслийн 100 хувийн санхүүжилтээр боловсруулагдан сум болон аймаг холбогдох газруудад хүлээлгэн өгсөн байна. Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : Мөнххаан, Түмэнцогт сумдын нутаг дэвсгэрийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг Ланд овнер ХХК боловсруулж 2023 оны 05 сард сумдын ИТХ-аар хэлэлцүүлэн батлуулсан. Онгон, Уулбаян, Наран, Асгат, Халзан сумдын нутаг дэвсгэрийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг Газар дэлхий ХХК боловсруулж 2023 оны 8 сард сумдын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар хэлэлцүүлэн батлуулж Газар зохион байгуулалт, хот төлөвлөлтийн цахим системд оруулаад байна.	100%

249	3.6.11. Аймаг, сумдын төвийн хүн амыг эрүүл ахуй, стандартын шаардлага хангасан ундны усаар хангана.	1. Баруун-Урт хотын хүн амын ундны ус цэвэршүүлэх тоног төхөөрөмжийн технологийн шинэчлэлтийг хийж хэвийн ажиллагааг хангах	2021 - 2024	0	Цэвэршүүлэх төхөөрөмж ажилд орсон эсэх	АХБ	АХБ-ны санхүүжилтээр Баруун-Урт сумын иргэдийн ундны ус цэвэршүүлэх төхөөрөмжийг "Ричвелл инженеринг" ХХК-ны зураг төслийн дагуу "Тоска" ХХК тоног төхөөрөмжийн нийлүүлэлтийг хийж гүйцэтгэн. Аймгийн Засаг даргын а/108 тоот захирамжийн дагуу Улсын комисс ажиллаж байнгын ашиглалтад хүлээн авсан. Угсралтыг гүйцэтгэгч: "Хүрд" ХК туслан гүйцэтгэгч "Дөрвөлж" ОНӨААТҮГ-аар	100%
250		2. 1000м3, 2000м3 усан сан, өргөлтийн насос станц №3, №5-ын битүүмжийг сайжруулж, шугам сүлжээг шинэчлэн, усны алдагдлыг бууруулах	2022 - 2023		шинэчлэл хийгдсэн эсэх		Баруун-Урт сумын төвийн цэвэр усны өргөлтийн насос усан сангууд, ус нөөцлөх сангийн 1000м3, 2000м3-н усан санг доторлох битүүмжлэлийг сайжруулах. 134-н А,Б худгаас насос станц руу шугам татаж ашиглалтанд оруулах ажлын зураг төсвийг АЗДТГазрын захиалгаар "Гидродизайн инноваци" ХХК-ны HDIC-PWSS16/2021 шифртэй зураг төсвийг Барилга хот байгуулалтын яам Барилга хөгжлийг төв Магадлалын дүгнэлтээр баталгаажуулан Баруун-Урт сумын ЗДТГ-т эрхийг шилжүүлэн тендерийг 2 удаа зарлаад байна. Ирэх оны төсөвт төсвийг нэмэгдүүлэн тендер зарлахад бэлэн болсон байна. Хүрсэн түвшин : Тийм-1, Баруун-Урт сумын төвийн цэвэр усны өргөлтийн насос усан сангууд, ус нөөцлөх сангийн 1000м3, 2000м3-н усан санг доторлох битүүмжлэлийг сайжруулах. 134-н А,Б худгаас насос станц руу шугам татаж ашиглалтанд оруулах ажлын зураг төсвийг АЗДТГазрын захиалгаар "Гидродизайн инноваци" ХХК-ны HDIC-PWSS16/2021 шифртэй зураг төсвийг Барилга хот байгуулалтын яам Барилга хөгжлийг төв Магадлалын дүгнэлтээр баталгаажуулан ажиллаад байна	90%
251		3. Цэвэр усны өргөлтийн насос станц №3-ын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	0	шинэчлэл хийгдсэн эсэх	27	Цэвэр усны өргөлтийн насос станц №3-ын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд Сүхбаатар ампер ХХК ОНХ сангийн 27,0 сая төгрөгөөр насос худалдан нийлүүлж, Дөрвөлж ОНӨААТҮГ угсралт суурилуулалтын ажлыг хийсэн. Хүрсэн түвшин : 1	100%
252		4. Цэвэр усны хайгуул хийж, гүний худгийн тоог нэмэгдүүлэх	2022 - 2024		Хайгуул хийгдсэн эсэх		Баруун-Урт сумын төв дээр 2 ундны усны гүний худаг гарган худгийн тоог нэмэгдүүлэн ажилласан. 2023 онд Аймгийн хэмжээнд нийт бэлчээр, усан хангамжийн 46 гүн өрмийн худаг гаргасан	90%
253		5. Ундны усны эх үүсвэрийн гүний худгуудыг хашаажуулах	2022 - 2024	0	Хашаа баригдсан эсэх	АХБ төсөл	Ундны усны эх үүсвэр болсон булгийн эхийг хашиж хамгаалах ажлыг Тогоон төмөр ХХК гүйцэтгэсэн. Үүнд: Уулбаян сум – Хөөвөр Эрдэнэцагаан сум – Наран Халзан сум – Ар булаг Наран сум – Зүүн булаг /Тосонгийн гол баг/ Баяндэлгэр – Зүүн булаг Түвшинширээ сум – Сэвхүүл булгийн эхийг АДАПТ төслөөс 70 хувь, Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардалаас 30 хувийн санхүүжилтээр Мөнххаан сум -Батбулаг -5.0 сая.төг /ОНХС/ Түмэнцогт сум - Сэмүүний булаг - 2.8 сая.төг /ОНХС/ Түмэнцогт сум - Баян-Овоо булаг - 2.8 сая.төг /ОНХС/ Эрдэнэцагаан сум - Аман - Ус / Эрээнтолгой ХХК/ Эрдэнэцагаан сум - Бага бүлэг /Эрээн толгой ХХК/-ийн санхүүжилтээр тус тус хашиж хамгаалсан. Хүрсэн түвшин : 110	90%
254		6. Төвлөрсөн цэвэр ус түгээлтийн шугам сүлжээг дулаан дамжуулах төвтэй холбох ажлыг хийх	2021 - 2024	4	Холбогдсон ДДТ-ийн тоо		Төвлөрсөн цэвэр ус түгээлтийн шугам сүлжээг дулаан дамжуулах 7 төвтэй бөгөөд үүний 1 төв буюу 8 жилийн зуухнаас шугам холбож насос тавьж хэрэглэгчрүү шахдаг болсон ба Дөрвөлж ОНӨААТҮГ-аас өөрийн үйл ажиллагааны хөрөнгөөр хийж гүйцэтгэсэн болно.	100%

[illegible]

260	4.1.1. Аймгийн хэмжээнд удирдлагын мэдээллийн нэгдсэн цахим программыг нэвтрүүлнэ.	1. Sukhbaatar.mn болон сумдын вэб сайтыг шинэчлэн, төрийн байгууллагуудын дотоод үйл ажиллагааны удирдлагын нэгдсэн системийг нэвтрүүлэх	2021 - 2024	0	Удирдлага мэдээллийн нэгдсэн систем нэвтрүүлсэн захиргааны байгууллагын эзлэх хувь	100	Төрийн байгууллагын цахим хуудас шинэчлэх ажлын хүрээнд "Номадик Контент" ХХК-тай гэрээ байгуулж 20 төгрөгөөр аймгийн цахим хуудсыг 2021 онд шинэчилсэн. 2023 онд Мөнххаан, Асгат, Уулбаян, Онгон, Түмэнцогт сумд 4 сая төгрөгөөр цахим хуудсаа шинэчлэх ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. 2021-2023 онд Цахим хуудсанд цаг үеийн болон ил тодын чиглэлээр 1000 гаруй мэдээллийг нийтэлж давхардсан тоогоор 508927 гаруй хүнд хүргэж ажилласан. Төрийн байгууллагын дотоод үйл ажиллагааны цахимжилтын хүрээнд 2021-2023 онд "enr.e-mongolia.mn" системийг аймгийн хэмжээнд 135 байгууллага нэвтрүүлж үйл ажиллагаандаа ашиглаж байна. МУ-ын Засгийн газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдрийн 58 дугаар тэмдэглэл тусгагдсаны дагуу 2023 онд албан бичиг солилцооны дундын системд нийт 52 байгууллага холбогдож баримт бичгийг цахим хэлбэрээр солилцох боломж нөхцлийг бүрдүүлсэн.	100%
261		2. "Төрийн мэдээллийг олон нийтэд нээлттэй, хүртээмжтэй мэдээлэх зорилгоор орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай хамтран ажиллах"	2021 - 2023	70	Хувь	100	"Төрийн мэдээллийг олон нийтэд нээлттэй, хүртээмжтэй мэдээлэх зорилтын хүрээнд орон нутгийн SB инфо сайт, Номадик контент, BBS телевиз, UBS телевизтэй гэрээ байгуулж цаг үеийн шинжтэй мэдээ, сурвалжилга, ярилцлага нийт 1000 гаруй мэдээллийг бэлтгэж нийлүүлэв. МҮОНП сар бүр мэдээлэл, сурвалжлагыг тогтмол хүргэж 2023 оны байдлаар нийт 89 мэдээг орон нутгаас МҮОНП "Хурд" агентлагын мэдээллийн хөтөлбөрт оруулсан."	100%
262		3. Төрийн архивд хадгалагдаж байгаа сан хөмрөгийн хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулж стандартын шаардлага хангасан тавиур, шүүгээ, тоног төхөөрөмжөөр хангах	2021 - 2024	40 ш нягтруулсан шүүгээ, дохиолол хамгаалалтын систем холбогдсон	Архивын хадгалалт, хамгаалалтын стандартын шаардлага хангасан тоног төхөөрөмжтэй болох	65	"Баримтын хадгалалт хамгаалалтын нөхцлийг сайжруулж чийг дулааныг тогтмол үзэж тэмдэглэл хөтлөхийн зэрэгцээ сан хөмрөгийн өрөөнүүдэд 7 хоногт 1 удаа их цэвэрлэгээ өдөр тутам чийгтэй цэвэрлэгээ хийлгэж ариун цэвэр, эрүүл ахуйн дэглэмийг сахиж ажилладаг. 2023 онд нөхөн бүрдүүлэлт хийх графикайн дагуу Сүхбаатар сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Мэргэжлийн хяналтын газар, Стандарт хэмжилзүйн хэлтэс зэрэг нийт 7 байгууллагын 1797 хадгаламжийн нэгжид нягтлан шалгалт дахин боловсруулалт хийж 500 ширхэг 10 см-ийн нуруутай хайрцаганд хайрцагласан. Тасгийн алба хаагчдын ажиллах нөхцөл байдлыг сайжруулах чиглэлээр нэг өрөө тасалгаанд засвар үйлчилгээг хийсэн бөгөөд тоног төхөөрөмжийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх зорилгоор иж бүрэн 1 компьютер, 2 өнгөт принтер нийт 4 сая төгрөгийн санхүүжилтээр шийдвэрлүүлж үйл ажиллагаандаа ашиглаж байна."	90%

263		4. Төрийн архивд хадгалагдаж байгаа баримтуудыг цахимд шилжүүлэх ажлыг зохион байгуулах	2021 - 2024	8585 ХН 403890 хуудас	Хадгаламжийн нэгж, хуудас	9785 ХН 463890 хуудас	Төрийн архивт хадгалагдаж байгаа захирамжлалын баримт бичгийг цахим хэлбэрт шилжүүлэн цахим мэдээллийн сан үүсгэж эх баримтыг ашиглалтаас чөлөөлж байгууллага, иргэдэд захирамжлалын баримт бичигтэй холбогдолтой лавлагаа, мэдээллийг тухай бүр нь олгож чирэгдэлгүй үйлчилж байна. Энэ онд Түмэнцогт сумын Засаг даргын Тамгын газар, Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Ерөнхий боловсролын сургууль гэх мэт 10 байгууллагын 458 хадгаламжийн нэгжийн 25043 хуудас баримтыг скайнердаж, photoshop-оор засварласан ба 357 хадгаламжийн нэгжийн 19323 хуудас баримтыг програмд оруулж, цахим холболт хийсэн. Одоогийн байдлаар 196 хөмрөгийн 229 дансны 18557 хадгаламжийн нэгжийн 295108 хуудас баримтыг цахим хэлбэрт бүрэн шилжүүлээд байна. Хүрсэн түвшин : 8 байгууллагын 191 хадгаламжийн нэгжийн 25257 хуудас баримтыг скайнердаж, photoshop-оор засварласан ба 313 хадгаламжийн нэгжийн 17703 хуудас баримтыг програмд оруулж, цахим холболт хийсэн.	100%	
264		5. "Цахим Сүхбаатар" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ	2023 - 2024	-	Хэрэгжилтийн хувь	30	2023 онд цахим шилжилтийн хүрээнд авч хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөг Аймгийн Засаг даргаар батлуулан ажиллаж байна. 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар 11 арга хэмжээний хэрэгжилтийн биелэлт 67.9 хувьтай байна. "Цахим Сүхбаатар" хөтөлбөрийн ажлын хэсгийг Аймгийн Засаг даргын 2023 оны 10 дугаар сарын 02-ны өдрийн А/570 тоот захирамжаар 12 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулагдаж "Цахим Сүхбаатар" хөтөлбөрийг 2024-2026 онуудад хэрэгжүүлэхээр боловсруулалтыг хийж 2024 онд ИТХ-аар батлуулахаар ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 67.9	100%	
265	4.1.2. Төрийн байгууллагын ажиллах нөхцөл, техник технологийг сайжруулна.	1. Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар болон сум бүрд цахим сургалтын танхим байгуулж, төрийн албан хаагчийн цахим хурал, шалгалт, сургалт зохион байгуулах орчин үеийн тоног төхөөрөмжөөр хангах	2021 - 2024	10	Цахим сургалтын Танхим Шалгалт авах нөүтбүүк, бусад тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан байдал	15,7	10	"Аймгийн ЗДТГ-ын 201 тоот уулзалтын өрөөнд 60 инчийн смарт дэлгэцийг байрлуул, цахим хурал, сургалт, уулзалтын үед тогтмол ашиглаж байна. Баруун-Урт, Онгон, Түвшинширээ, Түмэнцогт, Уулбаян, Халзан, Эрдэнэцагаан зэрэг 8 сум орон нутгийн төсөв болон хандив тусламжаар цахим хурал, өрөөний тоног төхөөрөмжөөр хангагдан үйл ажиллагаандаа ашиглаж байна."	90%

266	2. "Төрийн албан хаагчийн ёс зүй, чадавхжуулах сургалт, арга хэмжээг үе шаттай зохион байгуулах"	2021 - 2024	50 5	Ёс зүйн сургалтад хамрагдсан албан хаагчийн хувь Нийт сургалтаас цахим сургалтын эзлэх хувь		90 50	2022 онд аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын дарга, ТАСЗ-ийн даргаар батлуулсан удирдамжийн дагуу хамтарсан ажлын хэсэг сумдад ажилласан. Энэ үеэр сумдын нийт 620 төрийн албан хаагч нарт "Төрийн албаны шинэтгэл, төрийн албан хаагчийн ёс зүй" сэдэвт сургалтыг зохион байгуулж, сумдын төрийн байгууллагын ёс зүйн зөвлөлд арга зүйн зөвлөгөө өгч ажилласан. 2022 оны 2 дугаар сард болсон аймгийн "Төрийн албаны удирдах ажилтны зөвлөгөөн"-ний үеэр Төрийн албаны зөвлөлийн гишүүн Б.Идэрчулуун болон Маргаан хянах газрын дарга Ч.Бат-Эрдэнэ бусад референт нарын хамтаар ирж аймгийн төрийн байгууллагын удирдах албан тушаалтан нарт сургалт, семинар зохион байгуулж, арга зүйн зөвлөгөө өгч ажилласан. Мөн аймгийн Засаг даргын захирамжаар баталсан "Зөв хандлага-ээрэг нөлөө" аяны хүрээнд аймгийн төрийн байгууллагууд байгууллагын ёс зүйн зөвлөлийг шинэчлэн байгуулах, төрийн албан хаагчийн ёс зүй, ашиг сонирхлын зөрчлийн талаар байгууллага дотроо судалгаа авах, судалгааны үр дүнд шинэлэг бүтээлч ажил зохион байгуулах, байгууллагын албан хаагчийн ажлын байрны чиг үүргийн талаар олон нийтэд зориулсан, соён гэгээрүүлэх контент, бүтээл, мэдээ мэдээллийг түгээх, утгах үйлчилгээний соёл болон иргэдэд төрийн үйлчилгээг түргэн шуурхай хүргэх тал дээр идэвхтэй ажилласан үр дүнтэй ажил боллоо. 2022 оны 06 дугаар сард аймгийн төрийн байгууллагын болон сумдын Засаг даргын Тамгын газрын Хүний нөөцийн бодлого хариуцсан мэргэжилтэн нарын бүрэлдэхүүнтэй 18 төрийн албан хаагчийг Төрийн албаны зөвлөлд "Төрийн албаны шинэтгэл, Төрийн албан хаагчийн ёс зүй" сэдэвт сургалтад хамрууллаа. Аймгийн төрийн байгууллагын нийт албан хаагч, сумдын Засаг даргын Тамгын газрын албан хаагчдыг Төрийн албаны зөвлөлөөс зохион байгуулж байгаа 7,4,10 сургалтад тогтмол хамруулж байна.	100%
267	4. Стандарт, хэмжилзүйн хэлтсийн хэмжилзүйн лабораторид шинээр эталон тоног төхөөрөмжийг суурилуулах	2022 - 2023	0	Тоног төхөөрөмжөөр хангагдаж, 3 фазын хэмжилт хийж үйл ажиллагаа жигдэрсэн эсэх		1	Аймгийн Засаг даргын 2022 оны А/249 дүгээр "Гүйцэтгэгч томилж, хөрөнгө гаргах тухай" захирамжаар Стандарт, хэмжил зүйн хэлтсийн хэмжүүр, хэмжих хэрэгслийн эталон багаж хэрэгслийг шинэчлэх нэр бүхий тендерт хамгийн сайн үнэлэгдэж 48.950.000 төгрөгийн үнийн санал ирүүлсэн Мэйжүрмэнт ХХК шалгарч 1 ба 3 фазын эталон багаж хэрэгслийг нийлүүлэн үйл ажиллагаанд бүрэн ашиглаад байна. Хүрсэн түвшин : 1	100%
268	5. Сумдын бүртгэлийн үйл ажиллагаанд хяналт, шалгалтыг тогтмол зохион байгуулах	2021 - 2024	70	Улсын бүртгэлийн үйлчилгээний талаарх иргэдийн сэтгэлийн ханамжийн түвшин		76	Хяналтын улсын байцаагчийн жилийн төлөвлөгөөнд заасны дагуу сумдыг 4 бүс болгон хяналт шалгалтыг хийж, нийт илэрсэн зөрчлийн талаар зөвлөмж, арга зүйн туслалцаа өгч ажилласан. Бүртгэлтэй холбоотой иргэн хуулийн этгээдээс Эд хөрөнгийн эрхийн бүртгэлийн чиглэлээр 3, Иргэний улсын бүртгэлийн чиглэлээр 11, Хөдлөх эд хөрөнгийн улсын бүртгэлийн чиглэлээр 2, Хүний нөөцтэй холбоотой 7 өргөдөл гомдол ирсэн бөгөөд Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хуульд заасны дагуу ажлын 3-7 хоногийн дотор шийдвэрлэн иргэдэд хариуг тогтоосон хугацаанд өгсөн. Хүрсэн түвшин : 76	100%

269	6. Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг өргөтгөх	2021 - 2024	0	Баруун-Урт сумын "Үйлчилгээний нэгдсэн төв"-өөр үйлчилгээ авсан иргэдийн тоо		200	Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 149 дүгээр тогтоолын хэрэгжилтийн хүрээнд төрийн үйлчилгээний цахим систем "e-mongolia.mn"-г 2021 онд нэвтрүүлж, аймгийн хэмжээнд 13 байгууллагын 65 төрлийн олон шатлалт үйлчилгээг 13 суманд операторын горимоор үзүүлж байна. 2021-2023 онуудад 13133 иргэн операторын горимоор үйлчилгээ авсан. 2022 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн 499 дүгээр тогтоолоор Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газар байгуулагдаж, аймаг дахь Төрийн цахим үйлчилгээний хэлтэс 4 хүний орон тоотойгоор үйл ажиллагаагаа явуулж байна. 2023 оны 8 дугаар сард аймгийн төвд "Хурдан" төрийн үйлчилгээний 3 цэг нээсэн. Хүрсэн түвшин : 5200	100%
270	7. Хил хамгаалах, Цагдаа, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх, Шүүх шинжилгээний байгууллагын үйл ажиллагааны материаллаг баазыг бэхжүүлэх	2021 - 2024	2	Дэмжлэг үзүүлсэн байгууллагын тоо	119.8	2	"1. Сүхбаатар аймгийн Онгон сумын Хилийн цэргийн 0184-р ангид ОНТ-н 25,000,000 төгрөгөөр "Autel Evo 2Pro" маркийн нисгэгчгүй дронеор хангасан. 2. Эрдэнэцагаан сумын Хилийн цэргийн 0146-р ангийг ОНТ-н 15,000,000 төгрөгөөр хяналтын камераар хангасан. 3.Сүхбаатар аймаг дахь Цагдаагийн газарт пургон худалдан авахад ОНТ-өөс 60,000,000 төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн 4. Сүхбаатар аймгийн Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газарт ОНТ-н 19,800,000 төгрөгөөр авто тавиулан байгуулсан." Хүрсэн түвшин : 1 нь шийдвэрлэгдсэн, 1 нь дутуу Авто тавиулан 100 хувь баригдсан Пургон машинд дэмжлэг үзүүлсэн	100%
271	9. Шүүхийн шинжилгээний албыг бичиг баримтын болон галт зэвсгийн шинжилгээний тоног төхөөрөмжөөр хангах	2021 - 2024	80%	Орчин үеийн шинэ дэвшилтэт тоног төхөөрөмж шинэчилэгднэ	4		"Аймгийн Засаг дарга 4 сая төгрөг, Аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаас 2 сая төгрөг, Баруун-Урт сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаас 1 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлэх шийдвэр гарсан. Тус албаны лабораторийн барилга барихаар тусгагдсан тул аймгийн газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөнд инженерийн шугам сүлжээ бүхий 2343 м/кв газрыг тус шүүхийн шинжилгээний албанд олгох тухай аймгийн Засаг даргын энэ оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/192 дугаар захирамжийг үндэслэн, газрын гэрчилгээ /000002819/, гэрээ /02201-2021/00049/, кадастрын зургийг хийлгүүлж, байгууллагын нэр дээр шилжүүлэн авсан. Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд Х.Нямбаатар Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан лабораторийн барилгыг улсын төсвийн хөрөнгөөр 2023 онд санхүүжүүлэхээр болсонтой холбогдуулан барилгын зураг төслийн ажлыг "ББСМО" ХХК-аар лабораторийн барилгын зургийг гүйцэтгүүлж, хангагч байгууллагаас техникийн болон геологийн дүгнэлт гаргуулж, зургийг Барилгын хөгжлийн төвд магадлалд оруулахаар хүргүүлээд байна." Хүрсэн түвшин : албаны шинэ байр лабораторын өрөө тасалгаатай болж тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан	100%
272	11. Хууль сахиулах тусгай чиг үүрэг бүхий байгууллагуудын дунд тусгай бэлтгэлийн сургалтын талбай байгуулах	2021 - 2024	0	гүйцэтгэлийн хувь		80	Зэвсэгт хүчний 338 дугаар ангийн сургалтын төвийн /полигон/ тусгай хэрэгцээний эзэмшлийн газрыг холбогдох байгууллагуудад уламжлан шийдвэрлүүлэн сургалтын төвийн гүйцэтгэлийн ажилд зарцуулах 80.000.000 төгрөгийг аймгийг ИТХ-аар батлуулан аймгийн төсөвт дагуу санхүүжилтийг олгож гүйцэтгэл 75 хувьтай явагдаж байгаа.	70%

273		12. Хил хамгаалахад туслах хүчний гишүүдийн зөвлөгөөнийг жил тутам зохион байгуулах	2021 - 2024	1	Зохион байгуулсан зөвлөгөөний тоо			Аймгийн хил хамгаалалтад туслах хүчний зөвлөлийн зөвлөгөөнийг 2021-2023 оны хооронд 3 удаа амжилттай зохион байгуулсан, Тус бүр хилийн цэргийн 0146, 0184 дүгээр ангиудтай 3 удаа хамтран ажиллах гэрээг байгуулж, батлан хэрэгжүүлэн ажиллаж байна	100%
274		14. Өөрийн аймгийн хилийн хэсгийн өргөст утсан торыг стандартад нийцүүлэн шинэчлэх ажилд дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажиллах	2021 - 2024	50	Дэмжлэг үзүүлсэн мөнгөн дүн			2021, 2022 оны орон нутгийн төсвийн 140,000,000 төгрөгийн санжүүжилтээр хилийн цэргийн 0146, 0184 дүгээр ангийн 20 километр газрыг стандартад нийцүүлэн төмөр шонтой торон саадаар шинэчилсэн. Хил хамгаалах ерөнхий газрын 2023 оны төлөвлөгөөний дагуу улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт болон хилийн ангийн дотоод нөөц боломжоор 0184 дүгээр ангиас 110км, 0146 дугаар ангиас 70 км газарт торон садыг шинэчилж, 2021-2023 оны хугацаанд 556 км газраас 385.5 км газрыг торон саадаар бэхжүүлсэн.	100%
275	4.1.3. Төрийн байгууллагад ISO олон улсын стандартыг нэвтрүүлж, үйлчилгээний чанарыг сайжруулна.	1. Сумдын Засаг даргын Тамгын газарт "ISO 9001:2015" олон улсын Чанарын менежментийн тогтолцоо стандартыг нэвтрүүлж, баталгаажилт хийлгэх	2021 - 2024	0	Баталгаажилтын гэрчилгээ авсан сумын тоо		10	Төрийн байгууллагын бүтээмж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлэх хүрээнд аймгийн Засаг даргын 2020-2024 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсаны дагуу 2020 оноос Чанарын менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015 олон улсын стандартыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлж хэрэгжүүлэх ажлыг эхлүүлж улмаар 2020 онд Баталгаажилтын байгууллагаас "Баталгаажилтын гэрчилгээ"-г хүлээн авч, магадлах 1, 2-р аудитад 2021, 2022 онуудад амжилттай шалгагдсан. Түүнчлэн аймгийн сумд, агентлаг байгууллагууд уг стандартыг нэвтрүүлэх ажлыг амжилттай хэрэгжүүлж сумдаас Баруун-Урт, Мөнххаан сумын ЗДТГ, агентлагаас НДХ баталгаажилтын гэрчилгээг тус тус авсан бол ХХҮГ, СХЗХ зэрэг байгууллагууд нэвтрүүлэн хэрэгжүүлж эхэлсэн. 2023 онд Дарьганга сумын ЗДТГ орон нутгийн төсвөөр тус стандартыг нэвтрүүлэх ажлыг эхлүүлсэн байна.	90%
276		2. Төр, орон нутгийн бодлого, шийдвэрийн талаарх иргэдийн сэтгэл ханамжийн түвшнийг тодорхойлох хэрэглэгчийн үнэлгээ, судалгааг иргэний нийгмийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх	2021 - 2024	57.5	Сэтгэл ханамжийн түвшин	2020-2023 онд 48.4	62	"Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний нийтлэг журам"-ын 9.7-д: "Тухайн аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн насанд хүрсэн иргэдийн 5 хүртэлх хувийг хамруулна" гэж заасан боломжит түүврийн хэмжээний дээд хязгаарыг үндэслэн захиалагч байгууллага санал асуулга авах түүврийн хэмжээг сонгоходоо түүврийн чанарыг өндөр байлгах үүднээс мөн төсөвлөсөн зардалд багтаан алдааны хязгаарыг аль болох бага байхаар, насанд хүрсэн хүн амд эзлэх хувийг их байхаар сонгосон. Хэрэглэгчийн судалгааны түүвэрт Статистикийн ерөнхий газраас санамсаргүй түүврийн аргаар сонгогдсон нийт 800 иргэн хамрагдсан. 2021, 2022 онд "Хараа хүрэхүй" ТББ сонгон шалгаруулалтад тэнцэж судалгааны ажлыг 100 хувь амжилттай гүйцэтгэж дүгнэлт, үр дүнгээ Засаг даргын зөвлөл болон удирдах ажилтны зөвлөгөөнд танилцуулсан. 2023 онд "Залуучуудын хөгжлийн төв" ТББ сонгон шалгаруулалтад тэнцэж 13 суманд судалгаа хийж дуусч байна. Санхүүжилт: 2021 онд 8.6 сая,төг, 2022 онд 10.0 сая,төг, 2023 онд 15.0 сая төг, зардлын эх үүсвэр аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зардлаас Хүрсэн түвшин : 70.6 хувь	100%
277	4.2.1. Төрийн албан хаагчийг тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	1. Аймгийн хэмжээний төрийн албан хаагчийн нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	0	Хөтөлбөрийн хүрээнд дэмжлэг авсан албан хаагчийн эзлэх хувь	450	70	Төрийн албан хаагчийн нийгмийн баталгаа хангах хөтөлбөрийг боловсруулах суурь судалгааг Мерит төслийн санхүүжилтээр 90,0 сая төгрөгөөр хийж гүйцэтгэсэн. Нийгмийн баталгаа хангах хөтөлбөрийг аймгийн ИТХ-аар батлуулсан ба уг хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх журмыг аймгийн Засаг даргын зөвлөлийн хурлаар баталж, хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.	100%

278		2. Төрийн албан хаагчдыг орон сууцжуулах, орон сууцны нөхцөлийг сайжруулах	2021 - 2024	2.5	Орон сууцны дэмжлэг авсан албан хаагчийн эзлэх хувь	15	Төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангах хүрээнд орон сууцжуулахад зориулж 200 сая, АНЭ-ийн 2 сувилагч гэр бүлд 20.0 сая, 6 багшид 110.0 сая төгрөгийн дэмжлэгийг тус тус үзүүлээд байна. Хүрсэн түвшин : 15	100%
279	4.2.2. Төрийн албаны хүний нөөцийг бэлтгэж чадавхжуулна.	1. Төрийн албан хаагчдыг Засгийн газрын болон гадаадын тэтгэлэгт хөтөлбөрт хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	0	Чадамжийн үнэлгээний зөрүү		Төрийн албаны хүний нөөцийг бэхжүүлэх зорилгоор Улаанбаатар хотод тус аймгаас суралцаж буй 10 оюутанд 40.0 сая төгрөгийн дэмжлэгийг орон нутгаас үзүүлсэний зэрэгцээ Алсын хараа 2050 сургалтын сургагч багш, төрийн албан хаагчдын төлөөлөл болох 4 албан хаагчийг Солонгос улсад чадавхжуулах сургалтад хамруулаад байна.	100%
280		2. Төрийн албан хаагчдыг үе шаттай мэргэшүүлэх сургалтад хамруулах	2021 - 2024	12.2	Мэргэшүүлэх багц сургалтад хамрагдсан ТЗ-ны албан хаагчийн тоо	70	2020-2023 онд Удирдлагын академийн ахлах түшмэлийн мэргэшүүлэх багц сургалтад нийт 20, давтан мэргэшүүлэх сургалтад 32, анх томилогдсон албан хаагчийг чиглүүлэх богино хугацааны сургалтад 48, нийт 100 албан хаагч суралцаж 93 албан хаагч амжилттай төгсөж сертификатаа гардан авсан байна.	100%
281	4.2.3. Хүний эрхийг дээдэлсэн хандлагыг төлөвшүүлж, хүний эрхийн зөрчил шийдвэрлэлтийн хувийг нэмэгдүүлнэ.	1. Хүний эрх, эрх чөлөө, хууль ёсыг дээдлэх хандлага, дадлыг төлөвшүүлэх сургалт сурталчилгаа, нөлөөллийн арга хэмжээг иргэд болон төрийн албан хаагчдад зориулан үе шаттайгаар зохион байгуулах.	2021 - 2024	20	Нэг жилд сургалт, сурталчилгаа, нөлөөллийн арга хэмжээнд хамрагдсан иргэд, албан хаагчдын тоо	400	2021-2022 онд зорилтот бүлгийг тодорхойлж, тэдгээрийн хэрэгцээнд үндэслэн тодорхой сэдвүүдээр хууль, эрх зүйн сургалтыг зохион байгуулж ирсэн бөгөөд дээрх хугацаанд сумдын удирдах албан тушаалтан, хуулийн мэргэжилтэн, эрх бүхий албан тушаалтан, агентлагийн албан хаагчид, сумдын хамтарсан багийн гишүүд, багийн засаг дарга нарт чиглэсэн сургалтуудыг зохион байгуулж нийт 547 төрийн албан хаагчид хамрагдсан. 2023 оноос сумд, агентлаг, албадуудаас ирүүлсэн сургалтын саналыг үндэслэн аймгийн хэмжээнд зохион байгуулах хууль, эрх зүйн сургалтын нэгдсэн төлөвлөгөөг батлаж, 29 багц сэдвийн хүрээнд сургалтыг зохион байгуулахаар төлөвлөснөөс одоогийн байдлаар 27 сэдвээр сургалтад зохион байгуулсан, төлөвлөгөөний хэрэгжилт 93.1 хувьтай байна. Түүнчлэн АЗДТГ-ын хууль, эрх зүйн хэлтэст ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу сургалтын материал бэлтгэн иргэд, төрийн байгууллагад хууль, эрх зүйн чиглэлийн сургалтыг тухай бүр өгч ажилладаг. 2023 онд Асгат сум, Онцгой байдлын газар, Сүхбаатар эрчим ХХК, НДХ, ХХҮГ, ШШГГ, ГХБХБГ, АНЭ, БШУГ зэрэг 9 байгууллагад Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хууль, Засгийн газар дахь хяналтын тухай хууль, Зөвшөөрлийн тухай хууль, Цахим гарын үсгийн тухай хууль, Архив албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хууль, Авлигаас урьдчилан сэргийлэх нь, Ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх нь сэдвүүдээр сургалт зохион байгуулсан. Мөн Худалдаа аж үйлдвэрийн танхимын хүсэлтээр Согтууруулах ундааны эргэлтэд хяналт тавих, архидан согтуурахтай тэмцэх тухай хууль (Шинэчилсэн найруулга)-иар сургалтын материал бэлтгэн Баруун-Урт суманд үйл ажиллагаа явуулдаг согтууруулах ундаа худалддаг болон түүгээр үйлчилдэг аж ахуй нэгжүүдийн төлөөлөлд мэдээлэл хүргэсэн. Дээрх байдлаар зохион байгуулсан сургалтуудад 2023 онд нийт 520 гаруй төрийн албан хаагчид, иргэд хамрагдсан байна. 2022 оноос "Иргэн таны хууль, эрх зүйн мэдлэгт-Сүхбаатар аймаг Хууль, эрх зүйн хэлтэс" нэртэй 358 дагагчтай фэйсбүүк хуудсаар дамжуулан хууль тогтоомжийг сурталчилахад чиглэсэн мэдээ мэдээлэл хүргүүлж хэвшсэн	100%

282		2. Хууль зүйн туслалцааны үйлчлэх хүрээг өргөжүүлж, төлбөрийн чадваргүй сэжигтэн яллагдагч, шүүгдэгч, ялтан, зарим эрүүгийн хэргийн хохирогч, оролцогчид үнэ төлбөргүй хууль зүйн туслалцаа үзүүлж, эрхийг нь хамгаалахад мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтарч ажиллах	2021 - 2024	0	Хамрагдсан иргэдийн тоо	Тодорхойгүй /байгууллагын урсгал зардалд орж тооцогддог/	"Хууль зүйн туслалцааны төвийн Сүхбаатар аймаг дахь салбар нь 1 өмгөөлөгчтэйгөөр 2007 оноос хойш үйл ажиллагаагаа явуулж, төлбөрийн чадваргүй эрүүгийн хэргийн яллагдагч, шүүгдэгчид хууль зүйн туслалцааг үнэ төлбөргүй үзүүлж ирсэн бөгөөд жил бүр байгуулдаг Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд аймгийн засаг даргатай хамтран ажиллах гэрээний үүргийн дагуу АЗДТГ-аас өмгөөлөгчийг стандартад нийцсэн ажлын өрөөгөөр хангаж, интернэтийн болон үйл ажиллагааны бусад холбогдох зардлыг хариуцан, хэвийн ажиллах нөхцөл боломжийг бүрдүүлэн, дэмжин ажилладаг. Хууль зүйн туслалцааны төвийн тухай /Шинэчилсэн найруулга/ хууль 2022 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрөөс дагаж мөрдөж эхэлснээр зөвхөн эрүүгийн хэрэгт холбогдсон яллагдагч, шүүгдэгчид үзүүлдэг үйлчилгээний хүрээ өргөжиж тодорхой төрлийн эрүүгийн болон зөрчлийн хэргийн хохирогч, зарим төрлийн иргэний болон захиргааны хэргийн маргааны нэхэмжлэгчид өмгөөллийн үйлчилгээ үзүүлэх хууль зүйн боломж бий болсон бөгөөд энэ талаарх мэдээллийг орон нутгийн иргэдэд сурталчилан таниулах ажлыг зохион байгуулж ажиллаж байна. Тус салбар нь 2021-2023 онуудад нийт 682 иргэнд үнэ төлбөргүй хууль зүйн зөвлөгөө өгч, эрүүгийн 140 хэргийн 143 холбогдогчид /насанд хүрээгүй 8, эмэгтэй 7, хөгжлийн бэрхшээлтэй 2, бичиг үсэггүй 54 хүн/ өмгөөллийн үйлчилгээ үзүүлээд байна. Шүүхийн өмнөх шатанд 5 хүнд холбогдох 4 эрүүгийн хэргийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлүүлсэн. 2023 оноос эхлэн АЗДТГ-ын ХЭЗХ-ээс бэлтгэсэн хуудсаар биечлэн зөвлөгөө авсан иргэдээс сэтгэл ханамжийн үнэлгээ авахад бүгд ""Маш их сэтгэл ханамжтай буюу хангалттай зөвлөгөө, мэдээлэл өгсөн"" гэсэн үнэлгээ өгчээ. " Хүрсэн түвшин : "682 иргэн 143 холбогдогч"	100%
283	4.2.4. Авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх төрийн бодлого, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг иргэд, олон нийтийн оролцоотой төлөвлөн, хэрэгжүүлж шударга байдлын үнэлгээг нэмэгдүүлнэ.	1. Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг батлан, хэрэгжилтийг хангах	2021 - 2024	71	Үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний биелэлтийн хувь	85	Сүхбаатар аймгийн 2023 оны авлигын эсрэг үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг АТГ-аас ирүүлсэн саналыг үндэслэн боловсруулж, хэрэгжилтийг ханган ажиллалаа. Төлөвлөгөөний биелэлт 90 хувь. 2023 оны хувьд Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр дуусч, дараагийн хөтөлбөр батлагдаагүй учир улсын хэмжээнд уг хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө батлагдаагүй. Мөн жил бүр АТГ-ын захиалгаар хийгддэг "Шударга байдлын үнэлгээ" хийх судалгааны байгууллагатай хамтран ажилладаг бөгөөд SICA судалгааны байгууллагаас гаргасан "Шударга байдлын үнэлгээ"-ээр тус аймаг 2021 онд улсын дундажтай ижил түвшинд буюу 72.9 үнэлгээтэй байсан бөгөөд 2022 онд 71.8 үнэлгээ авсан байна. 2023 оны судалгаанд үйлчлүүлэгч иргэн, ААН 180, албан хаагч 30, шинжээч 30, нийт 240 хүнээс судалгаа авагдсан, дүгнэлт харахан гараагүй байна. Хүрсэн түвшин : 85	90%

284		2. Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс сэргийлэх тухай, Төрийн албаны тухай хуулиудын холбогдох заалтуудын хэрэгжилтэд хяналт тавих	2021 - 2024	0	Хяналт хийгдсэн тоо	2	"1. Холбогдох хууль тогтоомжийг хэрэгжилтийг хангаж ажиллах хүрээнд аймгийн хэмжээнд 13 сум, зарим агентлагуудад нийт 17 салбар ЭБАТ ажилладаг бөгөөд эдгээр албан тушаалтнууд өөрийн хамаарах сум, агентлагын хэмжээнд хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажилладаг. Аймгийн ЭБАТ-ны хувьд салбар ЭБАТ-уудын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, арга зүйн зөвлөгөө өгөх, сургалтад хамруулах, хууль тогтоомжийн өөрчлөлтийг тухай бүр мэдээлэх ажлуудыг тогтмол зохион байгуулдаг. 2023 онд шинээр томилогдсон 2 салбар ЭБАТ-ыг 1 өдөр дагалдуулан, зөвлөгөө, мэдээлэл өгсөн. 2. Нийтийн албанд томилогдохоор нэр дэвшсэн хүмүүсийн ХАСУМ-ийг тухай бүр АТГ-т хянуулж, гарсан дүгнэлтийг цахим хуудсанд ил тод байршуулж хэвшсэн. Мөн нийтийн албанд томилогдсон албан тушаалтнуудын ХАСХОМ-ийг хуулийн хугацаанд мэдүүлэхэд тогтмол хяналт тавьж ажилладаг. 2023 онд шинээр томилогдсон 14 албан тушаалтны ХАСУМ-ыг цахимаар гаргуулан, АТГ-т хянуулж, дүгнэлтийг томилох эрх бүхий этгээдэд хүргүүлсэн. Мөн шинээр томилогдсон, хүүхэд асрах чөлөөнөөс ажилдаа эргэн орсон, их хэмжээний өөрчлөлт мэдүүлсэн 30 албан тушаалтны ХАСХОМ-ыг хуулийн хугацаанд цахимаар гаргуулан, хянаж, баталгаажуулсан. 3. АТГ-аас ирүүлсэн зөвлөмж, чиглэлүүдийг хяналтад авч, холбогдох албан тушаалтнуудад мэдээлж ажилладаг бөгөөд 2023 оны хувьд Аймгийн Засаг даргын 2023 оны 03 дугаар сарын 07-ны өдрийн 01/263 тоот албан бичгээр сумдын Засаг дарга нарт "албан тушаалтны ХАСУМ, ХАСХОМ, мэдүүлэг, тайлбарыг хуулийн хугацаанд гаргуулах, түүнд хяналт тавих, гэрээ байгуулах, тендер сонгон шалгаруулах зэрэг үйл ажиллагааг хууль тогтоомжийн дагуу зохион байгуулах, худалдан авах ажиллагааны мэргэшсэн ажилтны нөөц бүрдүүлэх" чиглэлийг өгч ажилласан. 4.ЗГ-аас зохион байгуулсан ""Шүүр"" ажиллагааны хүрээнд холбогдох хууль тогтоомжийг зөрчин томилогдсон нийтийн албан тушаалтнуудын мэдээлэл, төрийн албан хаагчийг албан тушаалд томилохын өмнө ХАСУМ-ийг хянуулсан байдал /2019-2023/ аймгийн хэмжээнд нэгтгэн гаргасан. Аймгийн засаг даргын захирамжаар байгуулагдсан хя	90%
-----	--	--	-------------	---	---------------------	---	---	-----

285	4.3.1. Дэвшилтэт технологи бүхий камержуулалтын нэгдсэн системийг өргөжүүлнэ.	1. Аймаг, сумын төвийн гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлж, камержуулах ажлыг үе шаттай зохион байгуулж, камержуулалтын нэгдсэн системийг нэвтрүүлэх	2021 - 2024	30	Камержуулалтын нэгдсэн системийг өргөжүүлсэн хувь	ОНТ 426.5	60	"Баруун-Урт сумыг камерын нэгдсэн хяналтад үе шаттай авч, хүний биеийн давтагдашгүй өгөгдөл, царайгаар таних камерын системийн нэгдсэн хяналтын төвийг тус цагдаагийн газарт байгуулан гэмт хэрэг, зөрчилгүй "Ногоон бүс" буюу "Аюулгүй Баруун-Урт" камерын хяналтын нэгдсэн бүстэй болох ажлыг эхлүүлэх зэрэг 426.522.000 төгрөгийн өртөг бүхий ажил, арга хэмжээг санаачлан орон нутгийн төсөвт тусгуулахаар санал хүсэлт, материалыг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлж, тус цагдаагийн газрын даргын 2023 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдрийн А/21 дугаартай тушаалаар Баруун-Урт сумын төвийг бүрэн камержуулж, телекамерын хяналтын төвийг тус цагдаагийн газарт байгуулан, гэмт хэрэг, зөрчилгүй "НОГООН БҮС" болгох ажлыг зохион байгуулах ажлын хэсэгт ажиллах 13 алба хаагчийн нэрсийг хавсралтаар батлуулж, бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж байна. Энэ оны 3 дугаар сарын 11-ний өдөр аймгийн Засаг дарга М.Идэрбат болон нутгийн удирдлагууд Улаанбаатар хотод очиж, тус төслийн хэрэгжилт, үр дүнгийн талаар мэдээлэл авч, нийтийн эзэмшлийн талбайд суурилуулсан камеруудын дүрсийг нэгтгэж харах зорилго бүхий 25 ширхэг ханан дэлгэц бүхий нэг дор 800 ширхэг камерын дэлгэцийг хянах стандартын шаардлагад нийцсэн зориулалтын шал, хана, хөргүүр зэрэг цогц дэвшилтэд технологитой танилцаж, туршлага судалж ажилласан бөгөөд "НОГООН БҮС" төслийн ажил эхлэнэ"	100%
286		2. Аймгаас гарах, орох төв замуудад дугаар илрүүлэгч бүхий хяналтын камер суурилуулах	2023 - 2024	0	камержуулсан эсэх тийм-1, үгүй-0		1	"Аймаг орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар 2022 оны 3 дугаар улирлаас Баруун-Урт сумын 9 дүгээр багт, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 60.0 сая төгрөгийн өртөг бүхий теле хяналтын камерыг суурилуулахаар зураг төсөвийг гарган ажиллаж байна. Одоогоор ашиглаж байгаа нийт 115 ширхэг теле хяналтын камерыг нэгдсэн системд холбон хяналт тавин ажиллаж байгаа бөгөөд Баруун-Урт сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар тогтоол гаргуулан теле хяналтын камерыг хариуцах байгууллагыг тогтоож урсгал засварын хөрөнгийг шийдвэрлүүлэхээр ажиллаж байна. Теле хяналтын камераар энэ онд 230 зөрчил илрүүлж хариуцлага тооцон ажилласан. Энэ онд аймгийн төвд нийт 9.2 км газарт хатуу хучилттай зам тавьсан бөгөөд замын дагуу орчин үеийн гэрэлтүүлэг сайтай гэрлийг тавьж байршуулсан. Мөн Баруун-Урт сумын 5 дугаар багийн нутагт шинээр гэрэлтүүлэг тавьж ажилласан. Мөн аймгийн 80 жилийн ойг тохиолдуулан байгууллага, аж ахуй нэгжийн гадна гэрэлтүүлгийг сайжруулж аймгийн өнгө үзэмж, соёлыг дээшлүүлж ард иргэдийн аюулгүй байдлыг хангаж ажилласан."	100%
287		3. Баруун-Урт хотын төвд 2019 онд суурилуулсан телекамерын түрээс, цахилгааны төлбөр, засвар үйлчилгээний урсгал зардлыг аймаг, сумын төсөвт суулган жил бүр санхүүжүүлэх.	2021 - 2024	-	-			Тус телекамерийн түрээс, цахилгааны төлбөр, засвар үйлчилгээний урсгал зардлыг аймаг, сумын төсөвөөс жил бүр 3 сая төгрөгөөр санхүүжүүлдэг.	100%

288	4. Хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах, зам тээврийн гэмт хэрэг, ослоос урьдчилан сэргийлэх зорилгоор Баруун-Урт, Чингис хот чиглэлийн замд "дундаж хурд тодорхойлох" технологи, туршлагыг судалж нэвтрүүлэх	2022 - 2024	0	Дундаж хурд тодорхойлох камерийн технологи нэвтрүүлсэн эсэх		Хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах, зам тээврийн гэмт хэрэг, ослоос урьдчилан сэргийлэх зорилгоор Баруун-Урт, Чингис хот чиглэлийн замд "дундаж хурд тодорхойлох" чиглэлээр хяналтын постны үйл ажиллагааг эрчимжүүлж постоор дамжин өнгөрч буй тээврийн хэрэгслийг шалгаж гарсан цаг минутыг постод үүрэг гүйцэтгэж байгаа алба хаагчид дамжуулж явсан цаг минутыг тодорхойлж ажиллаж байгаа бөгөөд цаашид орчин үеийн техник технологийн шийдлийг нэвтрүүлж ажиллахаар улсын чанартай А2001 авто замд дундаж хурд хэмжих теле камерийн үнийн санал техникийн нөхцөлийг "Оргил делта" трейд ХХК-с авч 126,522,000₮ төгрөг шийдвэрлүүлэхээр болж 2024 оны орон нутгийн хөгжлийн сангийн төсөвт тусгуулахаар саналыг хүргүүлээд байна	50%
289	5. Хүний биеийн давтагдашгүй өгөгдөл, царайгаар таних хяналтын төхөөрөмжүүдийг байрлуулж, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх	2023 - 2024	-			Баруун-Урт сумыг камерын нэгдсэн хяналтад үе шаттай авч, хүний биеийн давтагдашгүй өгөгдөл, царайгаар таних камерын системийн нэгдсэн хяналтын төвийг тус цагдаагийн газарт байгуулан гэмт хэрэг, зөрчилгүй "Ногоон бүс" буюу "Аюулгүй Баруун-Урт" камерын хяналтын нэгдсэн бүстэй болох ажлыг эхлүүлэх зэрэг 426.522.000 төгрөгийн өртөг бүхий ажил, арга хэмжээг санаачлан орон нутгийн төсөвт тусгуулахаар санал хүсэлт, материалыг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлж, тус цагдаагийн газрын даргын 2023 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдрийн А/21 дугаартай тушаалаар Баруун-Урт сумын төвийг бүрэн камержуулж, телекамерын хяналтын төвийг тус цагдаагийн газарт байгуулан, гэмт хэрэг, зөрчилгүй "НОГООН БҮС" болгох ажлыг зохион байгуулах ажлын хэсэгт ажиллах 13 алба хаагчийн нэрсийг хавсралтаар батлуулж, бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж байна. 2023 оны 3 дугаар сарын 11-ний өдөр аймгийн Засаг дарга болон нутгийн удирдлагууд Улаанбаатар хотод очиж, тус төслийн хэрэгжилт, үр дүнгийн талаар мэдээлэл авч, нийтийн эзэмшлийн талбайд суурилуулсан камеруудын дүрсийг нэгтгэж харах зорилго бүхий 25 ширхэг ханан дэлгэц бүхий нэг дор 800 ширхэг камерын дэлгэцийг хянах стандартын шаардлагад нийцсэн зориулалтын шал, хана, хөргүүр зэрэг цогц дэвшилтэд технологитой танилцаж, туршлага судалж ажилласан бөгөөд "НОГООН БҮС" төслийн ажил эхлэнэ	70%
290	6. Аж ахуйн нэгж, байгууллага, ялангуяа шатахуун түгээх станц, барьцаалан зээлдүүлэх, интернет тоглоомын газар болон томоохон худалдаа, үзвэр, үйлчилгээний газрууд, гудамж талбайн хяналтын камерын системийг цагдаагийн газрын нэгдсэн сүлжээнд холбох	2021 - 2024	55	Цагдаагийн газрын нэгдсэн сүлжээнд холбосон байгууллагын тоо	100	"Баруун-Урт сумын 2, 7 дугаар баг, орон сууцны хороололд "Талын технологи" компаниар 18 ширхэг 360 градусын PTZ камер, 8 ширхэг чиглэлийн камер суурилуулж хяналтыг Баруун-Урт сумын нэг цэгийг үйлчилгээний төвд, мөн Баруун-Урт сумын замын хяналтын постод 3 ширхэг теле хяналтын камер шинээр суурилуулж, цагдаагийн газрын жижүүрийн шуурхай албаны хяналтын төвтэй тус тус холбосон. Баруун-Урт сумын авто замын гэрлэн дохиотой 7 уулзварын теле хяналтын камержуулалтын техникийн тодорхойлолтыг гаргуулан, гүйцэтгэлийн ажлыг "Иносолушн" ХХК нь гэрлэн хөдөлгөөнт 7, чиглэлийн 28 ширхэг камер суурилуулан цагдаагийн газрын жижүүрийн шуурхай албаны хяналтын төвтэй тус тус холбосон. Ингэснээр гудамж талбай, аж ахуй нэгжийн үйл ажиллагааг цагдаагийн байгууллагын хяналтад авч ажиллаж байна. Аймгийн засаг даргад телехяналтын камерын шилэн кабелийн түрээсийн төлбөр шийдвэрлүүлэх тухай хүсэлтийг холбогдох тооцоо судалгааны хамт хүргүүлсний үр дүнд түрээсийн төлбөрт 5 сая төгрөгийн санхүүжилт шийдвэрлүүлсэн."	100%

291	7. Гэмт халдлагад өртөж болзошгүй эд зүйл, мал, амьтны байршил тогтоох техникийн шийдэл, дэвшилтэт технологи, программ хангамжийг нэвтрүүлэх.	2021 - 2024	0	Хулгайн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд гарсан ахиц			Аймгийн цагдаагийн газарт Evo-2 маркийн 2020 онд үйлдвэрлэсэн бүрэн цэнэгээрээ 30 минут ажиллах, дээд өндөр 800М, Level 7 буюу 10м/с-12,5м/с салхинд нисэх чадалтай, далайн түвшинээс 5000М өндөрт нисэх сэнстэй, 58 Gb хүртэл SD card дэмждэг, дээд хурд 68км/цаг хурдлах хүчин чадал бүхий дроныг шийдвэрлэж өгсөнөөр аймгийн төвийн гэмт хэрэг, зөрчил ихээр үйлдэгддэг гудамж талбай багуудын нутаг дэвсгэрт эргүүл, хяналтын үйл ажиллагааг зохион байгуулж ажиллаж байна. Мөн энэ хугацаанд хариуцсан нутаг дэвсгэрт зохион байгуулагдсан олон нийтийг хамарсан Улсын баяр наадам, Сар шинэ, жагсаал цуглаан, хурдан морины уралдааны хамгаалалтын үед нийтийн хэв журам зөрчиж болзошгүй байдлаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор зарим цэг, байршилыг хяналтад авах, өрнөсөн үйл явдалыг баримтжуулах, аливаа үйл явдалыг сэргээн дүрслэх нотлох баримт бүрдүүлэх зорилгоор ашигласан нь үр дүнтэй, сэжиг бүхий этгээдүүдийн сэтгэл зүйд шууд нөлөөлж, гаргах байсан үйлдэл, зорилгыг нь хязгаарласан урьчилан сэргийлэх чухал арга хэмжээ болсон.	100%
292	8. Хүн, мал тээврийн хэрэгслийн мэдээллийг шалгах цахим төхөөрөмжөөс хайлт хийх, илрүүлэх зэрэг цахим мэдээллийн санд суурилсан бүртгэл хяналтын системийг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, эрэн сурвалжлах, зарлан мэдээлэх, ажилд өргөнөөр нэвтрүүлж, ашиглах хүртээмжийг нэмэгдүүлэх.	2021 - 2024	0	Цахим төхөөрөмжөөс хайлт хийх, илрүүлэх урьдчилан сэргийлэх ажилд ашиглаж хүртээмжийг нэмэгдүүлсэн байдал		90	Цагдаагийн байгууллагын хэмжээнд ашиглагдаж буй Од, ISC, "research.police.gov" зэрэг цахим сангуудыг цагдаагийн газрын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, зөрчлийн статистик үзүүлэлт бүхий мэдээллийг нэгтгэн боловсруулж, цахим санг бүрдүүлэн, тогтмол нэмэлт баяжилтуудыг хийж ажилласнаар алба хаагчдын программыг ашиглах үйл ажиллагаа улам нэмэгдэж, алба хаагчдын ажлын ачаалал, судалгаа, шинжилгээ хийх ажлыг хөнгөвчлөх ач холбогдол болсон Энэ оны эхний хагас жилийн байдлаар сураггүй алга болсон хүн 15 зарлаж 15 олж тогтоон үлдэгдэл 0, Оргодол 10 зарлаж 9 олж тогтоон үлдэгдэл 1, гэмт хэрэгт сөрдөгдсөн этгээд 85 зарлаж 72 олж тогтоон үлдэгдэл 13, цогцос 3 зарлаж 3 хэн болохыг тогтоож үлдэгдэл 0, Мал амьтан 4 зарлаж 2 олж тогтоон үлдэгдэл 2, Эд зүйл 26 зарлаж 9 олж тогтоон үлдэгдэл 17, Шүүхээс даалгасан хүн 18 зарлаж 12 олж тогтоон үлдэгдэл 6, Зөрчил үйлдсэн этгээд 14 зарлаж 11 олж тогтоон үлдэгдэл 3, нийт 175 хүн, мал, эд зүйл эрэн сурвалжлалт зарлаж, 133-г олж тогтоон ажилласан нь илрүүлэлт 76.0 хувьтай байна.	100%
293	9. Нисгэгчгүй нисэх төхөөрөмж болох "Дроны эргүүл"-ийг бий болгож, эмзэг цэгүүдийг хянаж, гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх	2021 - 2024	0	Дроны эргүүлийг байгуулсан эсэх	5	1	Аймгийн цагдаагийн газарт Evo-2 маркийн 2020 онд үйлдвэрлэсэн бүрэн цэнэгээрээ 30 минут ажиллах, дээд өндөр 800М, Level 7 буюу 10м/с-12,5м/с салхинд нисэх чадалтай, далайн түвшинээс 5000М өндөрт нисэх сэнстэй, 58 Gb хүртэл SD card дэмждэг, дээд хурд 68км/цаг хурдлах хүчин чадал бүхий дроныг 5.000.000 төгрөгөөр шийдвэрлэж өгсөнөөр аймгийн төвийн гэмт хэрэг, зөрчил ихээр үйлдэгддэг гудамж талбай багуудын нутаг дэвсгэрт эргүүл, хяналтын үйл ажиллагааг зохион байгуулж ажиллаж байна. Мөн энэ хугацаанд хариуцсан нутаг дэвсгэрт зохион байгуулагдсан олон нийтийг хамарсан Улсын баяр наадам, Сар шинэ, жагсаал цуглаан, хурдан морины уралдааны хамгаалалтын үед нийтийн хэв журам зөрчиж болзошгүй байдлаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор зарим цэг, байршилыг хяналтад авах, өрнөсөн үйл явдалыг баримтжуулах, аливаа үйл явдалыг сэргээн дүрслэх нотлох баримт бүрдүүлэх зорилгоор ашигласан нь үр дүнтэй, сэжиг бүхий этгээдүүдийн сэтгэл зүйд шууд нөлөөлж, гаргах байсан үйлдэл, зорилгыг нь хязгаарласан урьчилан сэргийлэх чухал арга хэмжээ болсон.	100%

294	4.3.2. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилд иргэд олон нийтийн оролцоог хангана.	1. Аймгийн хэмжээнд гаралт ихтэй зарим төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор аймгийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх салбар зөвлөлийн дэргэд Хулгайлах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, Архидан согтуурахтай тэмцэх, Хүүхдийг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослоос урьдчилан сэргийлэх дэд зөвлөлүүдийг байгуулж ажиллуулах	2021 - 2024	0	Аймгийн хэмжээнд гаралт ихтэй зарим төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор аймгийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх салбар зөвлөлийн дэргэд Хулгайлах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, Архидан согтуурахтай тэмцэх, Хүүхдийг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослоос урьдчилан сэргийлэх дэд зөвлөлүүдийг байгуулж ажиллуулах		5	"1. Иргэдэд гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх мэдээлэл өгөх зорилгоор Баруун-Урт сумын Иргэдийн нийтийн хурал, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжүүдийн эзэд, сумдын төрийн байгууллагын алба хаагчид, ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдад 45 удаагийн сургалтыг зохион байгуулж 2300 хүн хамрагдсан. 2.Аймгийн хэмжээнд мал хулгайлах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулж, илрүүлэлтийг нэмэгдүүлэх зорилгоор “Бод”, “Малын хулгай” зэрэг хэсэгчилсэн арга хэмжээг зохион байгуулсан. 3.Баруун-Урт сумын нутаг дэвсгэрт өөрийн хариуцсан сум, багийн харьяа байдаг согтууруулах ундаа тогтмол хэрэглэдэг, архины хамаарал бүхий иргэдийн судалгааг шинэчлэн гаргаж цагдаагийн байгууллагын “Судалгаа, хяналтын сан”-д баяжилт хийж нийт 28 иргэнийг бүртгэл судалгаанд авч Баруун-Урт суманд үйл ажиллагаа явуулдаг “Мандах нар” “Зөв боломж” зэрэг төрийн бус байгууллагуудтай хамтран архины хамааралтай иргэдэд согтууруулах ундаанаас татгалзах, түүний хор уршгийн талаар сургалт зохион байгуулж архины хамаарал бүхий иргэдийг албадан хамруулах ажлыг /Өглөө эрт архи уухаас нь өмнө хэрэгээс нь цуглуулах ажлыг 7 хоног бүрийн лхагва, ням гаригт 8 удаа зохион байгуулж давхардсан тоогоор 180 иргэнийг сургалтад хамруулах ажлыг хамтран зохион байгуулж ажилласан одоогоор эдгээр иргэдээс 5 иргэн архинаас татгалзсан үр дүн гарсан. 4.Бага насны хүүхдийг зам тээврийн ослоос урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр аймгийн Засаг даргын 2023 оны 06 дугаар сарын 07-ны өдрийн ""Арга хэмжээ зохион байгуулах тухай"" А/364 дүгээр захирамж гаргаж, хэрэгжилтийг хангах хүрээнд 2023.06.07-07.01-ныг хүртэл хэрэгжүүлэх 10 заалттай төлөвлөгөө батлуулсан. Мөн 2023.06.13-ны өдрийн 14.00 цагаас сумдын ИТХ-н ажлын алба, сум багийн Засаг дарга, Тамгын газрын дарга, Хууль, эрх зүйн мэргэжилтэн, сумдын хэсгийн төлөөлөгч нараас бүрдсэн 35 орчим төрийн албан хаагчидтай гүүгль миитээр цахим уулзалт зохион байгуулсан."	100%
295		3. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг, гэр бүлийн хүчирхийллээс хамгаалах зорилгоор Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилтээр баригдсан "Түр хамгаалах байр"-ны урсгал зардлыг шийдвэрлэх	2021 - 2024	0	Түр хамгаалах байрны үйл ажиллагааны зардлыг санхүүжүүлсэн дүн	90.0 ОНТ	100	Ази номхон далайн бүс нутгийн цогцлоох Японы сангийн буцалтгүй тусламжаар Хууль зүй дотоод хэргийн яам, Азийн хөгжлийн банкны хамтарсан төслийн дагуу 253.6 сая төгрөгийн санхүүжилтээр нэг удаа 8 хүн хүлээн авах боломжтой 177 кв талбай бүхий түр хамгаалах байр байгуулагдсан. Барилга байгууламжийг ашиглалтад 2022 оны 07 дугаар сарын 02-ны өдөр оруулж үйл ажиллагааг явуулж байна. 2022 онд аймгийн орон нутгийн төсвөөс Хамгаалах байрны үйл ажиллагааны зардалд 90.000.000 сая төгрөг батлуулж шийдвэрлэсэн.Гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг, зөрчилд өртөж хохирсон 27 гэр бүлийн 43 хохирогчийг цагдаагийн газрын дэргэдэх "Түр хамгаалах байр"-д хүлээн авч үйлчилгээ үзүүлсэн. Үүнээс насанд хүрсэн эмэгтэй 21, эмэгтэй хүүхэд 13, эрэгтэй хүүхэд 10 байгаа бөгөөд 35 хохирогчид холбон зуучлах үйлчилгээ, 13 хохирогчид хүүхэд хамгааллын үйлчилгээ, 22 хохирогчид нийгмийн халамжийн үйлчилгээ, давхардсан тоогоор 57 хохирогчид төрөл бүрийн сургалтын үйлчилгээ, 50 хохирогчид сэтгэл зүйн үйлчилгээ, 19 хохирогчид эмнэлгийн үйлчилгээ тус тус үзүүлсэн ба тухай бүрт Гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтсийн холбогдох мэргэжилтнүүдтэй холбогдон мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө авч ажилласан. Хүрсэн түвшин : 100	100%

296	4. Өсвөр үеийнхэн, ерөнхий боловсролын сурагчдыг хар тамхи, мансууруулах бодис хэрэглэх, уруу татагдахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор зохих мэдлэг олгох, хар тамхи, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хор хөнөөлийг сурталчлах чиглэлээр "Үзүүлэн кабинет" байгуулах.	2021 - 2024	0	Үзүүлэн кабинетийг хувь		100	"Аймгийн Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газрын Хүүхдийн эрхийн улсын байцаагч, Хууль зүйн туслалцааны төвийн Сүхбаатар аймаг дахь салбарын улсын өмгөөлөгч нартай хамтран ерөнхий боловсролын 1, 2, 3, 4 дүгээр сургуулийн ахлах ангийн 920 сурагчдад хар тамхи, мансууруулах бодис хэрэглэх, уруу татагдахаас урьдчилан сэргийлэх яриа таниулга хийсэн. Мөн хар тамхи, мансууруулах бодис хэрэглэх, уруу татагдахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор зохих мэдлэг олгох, хар тамхи, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хор хөнөөлийг сурталчлах чиглэлээр энэ оны 04 дүгээр улиралд багтаан Боловсрол, соёлын газар, Хүүхэд, гэр бүл, залуучуудын хөгжлийн төв, Цагдаагийн ерөнхий газрын Хар тамхитай тэмцэх газартай хамтран "Үзүүлэн кабинет" байгуулах ажлыг зохион байгуулахаар төлөвлөн ажилласан. Ерөнхий боловсролын 1 дүгээр бүрэн дунд сургуулийн 1 кабинетад хар тамхи, мансууруулах бодис хэрэглэх, уруу татагдахаас урьдчилан сэргийлэх, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хор хөнөөлийг сурталчлах үзүүлэн самбар байрлуулан ажиллаж байна." Хүрсэн түвшин : 920 хүүхдэд хар тамхи, мансууруулах бодис хэрэглэх, уруу татагдахаас урьдчилан сэргийлж зохих мэдлэг олгож, 1 сургуульд кабинет байгуулсан	100%
297	6. Баруун-Урт хотын төв болон хот хоорондын төв магистрал замуудын тэмдэг, тэмдэглэгээнд үзлэг, шалгалт хийж, стандартад нийцүүлэн засаж өөрчлөх, шинээр нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	345	Замын тэмдэг тэмдэглэгээг энүүдийг шинэчилсэн тоо	27.0 ОНТ	90	Аймгийн Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 2022 онд 27 сая төгрөг шийдвэрлүүлж Баруун-Урт сумын төвд шинээр 96 ширхэг замын тэмдэг суулгуулах ажилд "Наран булаг Сүхбаатар принтринг" ХХК шалгарч ажлыг хэрэгжүүлсэн. Аймгийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажил зохицуулах салбар зөвлөлөөс "Аажуу явбал аяндаа хүрнэ дээ" нэгдсэн арга хэмжээний хүрээнд улсын чанартай А2001 авто зам дагуу "Аажуу явбал аяндаа хүрнэ дээ" гэсэн агуулга бүхий зурагт самбар 18 ширхэгийг байршуулан гарч болзошгүй зам тээврийн осол хэргээс урьдчилан сэргийлэн ажилласан, Сүхбаатар аймгийн "Талын зам" ТӨХК-д цагдаагийн газрын замын цагдаагийн тасгаас энэ онд 4 удаа албан мэдэгдэл хүргүүлж Улсын чанартай А2001 авто замд тэмдэг, замын эвдэрсэн хэсэг үзлэг тооллого хамтран зохион байгуулж илэрсэн зөрчилд засвар үйлчилгээг хийлгэн ажилласан. Мөн зам тээврийн ослоос урьдчилан сэргийлэх зорилгоор улсын чанартай А2001 авто замын 10 километр тутамд нийт 17 ширхэг хэвтээ хурд сааруулагчийг байршуулсан. Мөн аймгийн төвийн сургууль, цэцэрлэгийн ойролцоох замуудад 7 ширхэг хурд сааруулагчийг шинээр хийж байршуулсан.	100%

298			0,916						
	8. Иргэдийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэхэд чиглэсэн сургалт, соён гэгээрүүлэх ажил, арга хэмжээг төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэн, хуулийн этгээдтэй хамтран тогтмол зохион байгуулах, мэдээлэх.	2021 - 2024		Сургалт, соён гэгээрүүлэх ажил зохион явуулсан тоо, үр дүн, хөтөлбөрийн хэрэгжилийн биелэлт		95	Бүх нийтийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэх үндэсний хөтөлбөрийн 1-р үе шат буюу эрх зүйн хөтчийн тогтолцоо бий болгох хүрээнд сум тус бүрээс 2-с доошгүй төрийн албан хаагч, нийт 47 хүнийг сонгож, эрх зүйн хөтчөөр ажиллах гэрээ байгуулан, АЗДТГ-ийн ХЭЗХ-ээс арга зүйн зөвлөгөөгөөр ханган ажиллаж байна. Эрх зүйн хөтчүүдийг чадавхжуулах зорилгоор "Эрх зүйн хөтчийн цахим сургалтын платформ"-оос анхан шатны сургалтад цахимаар хамрагдах ажлыг сумдын засаг даргын тамгын газартай хамтран зохион байгуулж байна. 2023 онд ХЗҮХ-тэй хамтран зохион байгуулсан байгаль орчны хууль тогтоомжийн чиглэлээр эрх зүйн хөтчийг чадавхжуулах сургалтыг танхимаар зохион байгуулж, 44 эрх зүйн хөтөч буюу 93.6 хувь нь хамрагдаж, гэрчилгээ гардан авсан. Уг хөтөлбөрийн 2-р үе шатанд бэлтгэгдсэн эрх зүйн хөтчүүд нь иргэдийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэх чиглэлээр сургалт, нөлөөлийн арга хэмжээ зохион байгуулах, иргэдэд хууль зүйн анхан шатны зөвлөгөөг үнэ төлбөргүй үзүүлэх бөгөөд бүх эрх зүйн хөтчүүдийг бүртгэлийн дэвтрээр хангасан, мөн эрх зүйн хөтчөөр сонгогдсон төрийн албан хаагчдыг тогтвортой ажиллуулах, эрх зүйн хөтчөөр ажиллах талаар арга хэмжээг албан хаагчийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тусгаж, биелэлтийг тооцон, урамшуулж ажиллах талаар сумдын ТГД нарт мэдээлэл хүргүүлж ажилласан. Мөн бүх нийтийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэх үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн мэдээг жил бүр ХЗҮХ-д хүргүүлж, биелэлтэд хяналт тавьж ажилладаг. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр соён гэгээрүүлэх ажлыг 230 удаа /сургалт, мэдээлэл 229, уулзалт хэлэлцүүлэг 1/ зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 229 аж ахуй нэгж, байгууллагын 3510 иргэн хамрагджээ. Сургалтыг Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх чиглэлээр 12 удаа, хүүхдийг гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 24 удаа, зам тээврийн осол хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 32 удаа, Залилах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 15 удаа, хулгайлах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 26 удаа, нийтлэг урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр	100%	

9. Хүүхдийг багаас нь зөв хүн болгон төлөвшүүлэх, хууль дээдлэх, эрх зүйн боловсрол олгох, аливаа асуудлыг хүчирхийллийн бус аргаар шийдвэрлэх, эрсдэлээс өөрийгөө хамгаалах мэдлэг, соёл, харилцааны ур чадвар олгоход чиглэсэн цогц арга хэмжээг төрийн болон төрийн бус байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэх.	2021 - 2024	0	Сургалт, соён гэгээрүүлэх ажлыг хүүхдийн онцлогт тохирсон сонирхолтой хэлбэрээр зохион байгуулсан байх		8	"2021 онд Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдыг гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж байгаа ерөнхий боловсролын 17 сургууль, Мэргэжил сургалт, үйлдвэрлэлийн төв 1, сурагчдын 14 дотуур байранд "Хуулийн цаг" сэдэвт сургалтыг үе шаттайгаар 74 удаа зохион байгуулсан ба 2600 сурагч хамрагдсан. 2022 онд хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, мэдлэг олгох зорилготой ""Өртөөчилсөн арга хэмжээ""-г зохион байгуулж ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургуулийн ахлах ангийн 65 сурагч, 2 дугаар сургуулийн ахлах ангийн 72 сурагч, 3 дугаар сургуулийн ахлах ангийн 80 сурагчид хууль, эрх зүйн болон өсвөр насны хүнд эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэх Эрүүгийн хуулийн зохицуулалт, Хүүхэд хамгаалалын тухай хууль, Хүүхийн эрхийн тухай хуулиар мэдээлэл өгч ажилласан. 2023 онд Олон улсын охидын эрхийг хамгаалах өдрийг угтан "Охидын ил захидал бүтээх өдөр" нөлөөллийн арга хэмжээг зохион байгуулж, ерөнхий боловсролын сургуулийн 9-10 дугаар ангийн 95 сурагчид эрх зүйн мэдлэг олгох сургалт зохион байгууллаа. Сургалтаар хүүхдийн эрх, үүрэг, хулгайлах, хүчиндэх, цахим гэмт хэрэг, автотээврийн хэрэгслийг зөвшөөрөлгүй авч явах гэмт хэргүүдийн талаар ойлголт өгч, кейс дээр ажиллаж, ярилцлага хийлээ. Түүнчлэн үе тэнгийн дээрэлхэлт, дарамт, гадуурхалт зэрэг сэдвээр мэдээлэл хүргэсэн. " Хүрсэн түвшин : 8	100%
---	--------------------	----------	---	--	----------	---	-------------

300	10. Тухайн хүн гэмт хэрэг, зөрчил үйлдэхээс урьдчилан сэргийлэх, түүний зан үйл, ёс суртахуунд нөлөөлж, хандлагыг өөрчлөх замаар гэмт үйлдлээс сайн дураараа татгалзах нөлөөллийн арга хэлбэрийг үе шаттай хэрэгжүүлэхэд гэр бүл, ойр дотнын хүмүүсийн дэмжлэгийг авч хамтран ажиллах.	2021 - 2024	0	Гэмт хэрэг, зөрчилд холбогдож болзошгүй этгээдүүдийг олж тогтоосон, тэдэнд чиглэсэн нөлөөллийн арга хэмжээ хэрэгжүүлсэн байна	2	"Аймгийн хэмжээнд гэр бүлийн хүчирхийллийн дуудлага мэдээлэл цагдаагийн байгууллагад сүүлийн 3 жилд удаа дараа давтан ирүүлсэн 56, гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэн ял эдэлсэн 34, шүүхийн шийтгэврээр баривчлагдсан 53, хүнсний эрхийн бичиг авдаг 174 иргэний судалгааг гаргаж, цагдаагийн байгууллагын судалгаа хяналтын санд бүртгэлгүй 79 хүний мэдээллийг нэмж оруулсан. Дээрх иргэдээс 45 хүнд нэг бүрчилсэн хяналт тавих хувийн хэрэг нээж, гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн 15, зөрчлийн 73 гомдлын мэдээллийг "Холбон зуучлах хуудас"-аар Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газар болон Хамтарсан багт хүргүүлэн, аюулын зэргийн үнэлгээг харгалзан 33 хохирогчийг түр хамгаалах байранд хүлээлгэн өгч эрх хамгаалал, нийгмийн ажилтны тусламж үйлчилгээ үзүүлэн ажилласан. Баруун-Урт сумын Хамтарсан багийн гишүүдэд энэ оны 06 сарын 12 ны өдөр "Хамтарсан багийн үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх нь "сэдэвт сургалтыг зохион байгуулж хамтарсан багийн 43 гишүүдийг хамруулсан. Мөн Цагдаагийн газрын эмэгтэйчүүдийн зөвлөлөөс санаачлан алба хаагчдын гэр бүлд эерэг уур амьсгал бүрдүүлэх зорилгоор 2023 оны "Гэр бүлийн зөвлөгөөн"-ийг зохион байгуулсан ба тус арга хэмжээнд цагдаагийн газрын 45 алба хаагчийн гэр бүл оролцсон. Арга хэмжээний хүрээнд цагдаагийн газрын үйл ажиллагааг гэр бүлийн гишүүдэд танилцуулан, орон нутгийн удирдлагуудтай уулзалт хийлгэсэн. Тус цагдаагийн газрын дэргэдэх түр хамгаалах байрны өдөр тутмын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ажилласан ба тус хамгаалах байранд 2023 оны эхний хагас жилд байдлаар 25 гэр бүлийн 33 хохирогч хүлээн авч ХЗДХС-ын А/39 дугаар тушаалаар батлагдсан "Хүчирхийлэлд өртсөн хүүхдийг түр хамгаалах журам", Монгол улсын стандарт MNS 6040:2019 "Хохирогчийг түр хамгаалан байрлуулах үйлчилгээнд тавих нийтлэг шаардлага"-ыг баримтлан давхардсан тоогоор 206 хоног байрлуулан тэдний амь нас, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хамгаалж нийгэм сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлж АГХЗХГазарт хүлээлгэн өгсөн."	100%
301	11. Гэмт хэрэг үйлдэж болзошгүй нөхцөлд байгаа болон хорих ял эдлээд суллагдсан этгээдэд хяналт тавих, нийгэмд дасан зохицох, нийгмийн амьдралд эрх тэгш оролцох боломжийг бүрдүүлэхэд төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлж, хамтран ажиллах	2021 - 2024	0	Нийгэмшүүлсэн иргэдийн тоо, авсан арга хэмжээний үр дүн	95	"Цагдаагийн газраас энэ оны 11 дүгээр сарын байдлаар нийт 100 ялтанд хяналт тавин ажилласанаас шүүхээс тэнсэн суллагдсан ялтан урьд оны үлдэгдэл 4, энэ онд нэмэгдсэн 42, хугацаа дууссан 6, үүнээс 2 ялтан дахин гэмт хэрэг үйлдэж хорих ялаар солигдсон, нутаг дэвсгэрийн харьяаллаар шилжүүлсэн 2, нас барсан 1 ялтан байгаа бөгөөд одоо хяналтанд байгаа 35 ялтан байна. Харин хорих ангиас тэнсэн суллагдсан урьд оны 14, энэ онд нэмэгдсэн 9, хугацаа дууссан 14, харьяаллаар шилжүүлсэн 1, одоо 8 ялтанд хяналт тавин ажиллаж байна. Мөн жирэмсэн, 3 хүртэлх настай хүүхэдтэй эх, ганц бие эцэгт хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан 1, хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ хэрэглэсэн 4, үүнээс харьяаллаар шилжүүлсэн 1 байна. Одоогийн байдлаар нийт 47 ялтанд захиргааны хяналт тогтоон ажиллаж байна. Хяналтанд байгаа хүмүүст тавих хяналтыг сайжруулах талаар аймгийн Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газар, Прокурорын байгууллагатай хамтран улирал бүр 1 удаа зөвлөгөөн зохион байгуулж, хяналтад байгаа этгээдийн зан үйлд нөлөөлөх сургалт, соён гэгээрүүлэх ажил, арга хэмжээ, сургалтыг сар бүр аймгийн Гэр бүл, хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газар, "Насан туршын боловсрол" төрийн бус байгууллага зэрэгтэй хамтран үе шаттайгаар зохион байгуулан ажиллаж байна."	100%

302	4.3.3. Мал хулгайлах гэмт хэргийг иргэдийн оролцоо, дэвшилтэт технологи ашиглан илрүүлэлтийг нэмэгдүүлнэ.	1. Аймгийн хэмжээнд 2018 оноос батлан хэрэгжүүлж буй "Мал хулгайлах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх" дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт, шинжилгээ хийх	2021 - 2024	0,85	Хяналт шинжилгээ хийгдсэн эсэх	10	90	Цагдаагийн газраас 2022 онд мал хулгайлах гэмт хэрэгтэй тэмцэх зорилгоор "БОД", "ДАЙЧИЛГАА" зэрэг хэсэгчилсэн арга хэмжээг зохион байгуулснаар Баруун-Урт, Мөнххаан, Сүхбаатар, Уулбаян, Эрдэнэцагаан сумдын нутаг дэвсгэрээс 2021 оны 03 дугаар сараас 2022 оны 02 дугаар сарын хугацаанд 17 удаагийн үйлдлээр иргэдийн 77 бод, 92 бог малыг хулгайлж бусдад 160.600.000 /нэг зуун жаран сая зургаан зуун мянган/ төгрөгний хохирол учруулсан 17 холбогдогчтой хэргийг илрүүлж, эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татаж шүүхэд шилжүүлсэн. Мөн улсын хэмжээнд энэ оны 11 дүгээр сарын 04-ний өдрөөс 1 сарын хугацаатай зохион байгуулагдаж байгаа "Мал мах-2022" нэгдсэн арга хэмжээг хариуцсан нутаг дэвсгэрт зохион байгуулж энэ төрлийн гэмт хэргийг илрүүлэх, шийдвэрлэлтийг ахиулахаар зорилгоор аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн сангийн зардлаас 10.000.000 сая төгрөгийг шийдвэрлэж дэмжлэг үзүүлэн ажиллаж байна. Энэ оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 11 дүгээр сарын 23-ны өдрийн байдлаар нууц далд аргаар үйлдэгдсэн мал хулгайлах нийт-48 гэмт хэрэг бүртгэгдсэнээс 27 гэмт хэргийг илрүүлсэн нь хэргийн илрүүлэлт 56,6 хувьтай байна.	90%
303		3. Малчдын бүлгийн ахлагч, гишүүдийг олон нийтийн байцаагчаар томилж, урамшуулал олгох	2021 - 2024	0	Томилуулсан хүний тоо		-	Аймгийн хэмжээнд нийт 16 малчдын бүлэг, холбоо байдаг бөгөөд тэдний үйл ажиллагааг дэмжиж Мал хулгайлах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор мэдээ мэдээлэл солилцох тэдний хараа хяналтыг сайжруулах хариуцлагатай байх зорилгоор цагдаагийн газраас уулзалт, яриа хийж хамтран ажиллаж байна.	90%
304	4.3.4. Орон нутгийн гамшгаас хамгаалах техник тоног төхөөрөмжийг шинэчилж, гамшгийг даван туулах, дасан зохицох чадавхыг бэхжүүлнэ.	1. Онцгой байдлын газрын гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаанд зориулан машин, техник тоног төхөөрөмжийн дэмжлэг үзүүлэх хүрээнд шуурхай албаны автомашиныг шийдвэрлэх	2022 - 2024	45	Гамшигтай тэмцэх техник, тоног төхөөрөмжийн хангалтын хувиар			2021 онд Япон Улсын Токүшима мужийн Анан хот болон Ава хотын захиргаанаас Монгол Улсын Онцгой байдлын байгууллагад буцалтгүй тусламжаар гал түймэр унтраах, зориулалтын Toyota Land Cruiser маркын 1 ширхэг автомашинаар хангасан.	100%
305		2. Улсын нөөцийн 016 дугаар цэгийг цахилгаанд холбох	2021 - 2024	0	Цахилгаанд холдбох ажлын гүйцэтгэлийн хувиар			"Монгол орны хөдөөгийн иргэдийн уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадамж болон эрсдэлийн менежментийг боловсронгуй болгох нь" төслийн өлд 2021-2023 онуудад хамтран ажиллах хүсэлтээ хүргүүлэн ажилласны үр дүнд 144 дүгээр салбарын агуулахын дээврийн засварын ажлын санхүүжилтэд 37.000.000 /Гучин долоон сая/ төгрөг, 144 дүгээр салбарын 016 дугаар цэгийн гэрэлтүүлгийн ажлын санхүүжилтэд 70.000.000 /Далан сая/ төгрөгийг тус тус шийдвэрлэсэн. Батлагдсан төсвийн хүрээнд засвар, шинэчлэлтийн ажлуудыг чанартай гүйцэтгэж, тайланг 2023 оны 09 сарын 20-ны өдөр "Монгол орны хөдөөгийн иргэдийн уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадамж болон эрсдэлийн менежментийг боловсронгуй болгох нь" төсөлд болон Улсын нөөцийн газарт хүргүүлэн, ажилласан.	100%

306		3. Гал унтраах зориулалттай автомеханик шаттай 3,8 м өндөр, 11 м урттай автомашиныг байрлуулах гражийн өргөтгөлд шаардлагатай хөрөнгийг шийдвэрлэх	2021 - 2024	70	Өргөтгөлийн ажлын гүйцэтгэлийн хувиар		Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалт 314,056,800 төгрөгийн төсөвтэй хэрэгжсэн Онцгой байдлын газрын тусгай зориулалтын автомашинуудын гражийн ажлыг, "Солар Сити Инженеринг" ХХК-тай гэрээ байгуулж гадна шугам 100-125, хүйтэн усны 80 шугам, үйлзлийг тус тус шинэчлүүлэн хүлээн авлаа. Тус граж ашиглалтад орсоноор хээрийн түймэр унтраах болон объектийн түймэр унтраах шатны автомашины бэлтгэл бэлэн байдал хангагдаж байна	70%
307		4. Онцгой байдлын газрын гадна талбай, автомашины гражид асфальтан зам, талбай хийж гал унтраах тусгай зориулалтын автомашинуудын даацын стандартыг хангах	2023	60	Даацын стандартын шаардлагад нийцсэн хувиар	80	Гал түймэр унтраах, аврах ангийн машин техникийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, Онцгой байдлын ерөнхий газраас сүүлийн 5 жилд парк шинэчлэлийг ОХУ, Япон, Хятад, Белирусь, Польш, Солонгос зэрэг орнуудын өндөр хүчин чадалтай тусгай зориулалтын машин техникээр хангасан хэдий ч эдгээр автомашины даацад нийцсэн зам талбайг тохижуулах асуудал тулгараад байна. Иймд Онцгой байдлын газрын гадна талбай, автомашины гражид асфальтан зам, талбай хийж гал унтраах тусгай зориулалтын автомашинуудын даацын стандартыг хангах ажлын нөхцөл байдлын дүн шинжилгээг Талын зам ТӨХК-аар хийлгэж, асфальт бетон хүчилт хийх барилгын ажлын төсөвт 196.408.992 төгрөгийн зардал гарсаныг 2024 оны төсвийн төсөлд тусгуулах саналыг хүргүүлээд байна. Хүрсэн түвшин : 80	70%
308		5. Гамшгаас хамгаалах талаар төрөөс баримтлах бодлого, хөтөлбөр, гамшгийн эрсдэлийг олон нийтийн оролцоотой бууруулах үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хүрээнд Сүхбаатар аймагт гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ хийлгэх зардлыг шийдвэрлэх	2021 - 2024	1	Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийсэн сумын тоогоор	50.8	Сүхбаатар аймгийн ИТХ-аар Баруун-Урт суманд гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээнд 50.8 сая төгрөг төсөвлөн аймгийн Засаг даргаар ажлын даалгаврыг батлуулан тендер зарлан тендерт "Гамшгаас хамгаалах судалгаа шинжилгээний төв" ХХК шалгарч нарийвчилсан үнэлгээг Онцгой байдлын ерөнхий газарт хянагдаж, баталгаажуулагдсан байна.	100%
309		6. "Аймгийн иргэдийг гамшгаас хамгаалах сургалт, аргазүйн танхим" байгуулах	2021 - 2024	400	Гамшгаас хамгаалах ангиллын сургалтад хамрагдах иргэдийн тоогоор	36.6	Ард иргэдийг гамшиг ослоос урьдчилан сэргийлэх, сургаж дадлагдажуулах эрсдэлийг бууруулах ажлын хэрэгжилтийг сайжруулах зорилтын хүрээнд Онцгой байдлын газрын сургалт арга зүйн төвд суурин компьютер, принтер, ухаалаг дэлгэц, сургалтын ширээ, сандал шинээр авч байрлуулан тохижуулж иргэдэд гал түймэр гамшиг ослоос урьдчилан сэргийлэх сургалт зохион байгуулан ажиллаж байна.	100%
310	4.4.1. Тэргүүлэх салбарт гадаадын хөрөнгө оруулалт татах, төсөл хөтөлбөр, буцалтгүй тусламжийн тоог нэмэгдүүлнэ.	1. Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж буй хамтран ажиллах боломжтой олон улсын байгууллага, төсөл хөтөлбөрийн нарийвчилсан судалгааг гаргаж хамтын ажиллагааны уулзалтуудыг зохион байгуулах	2021 - 2024	15	Зохион байгуулсан уулзалтын тоо	27	Тайлант онуудад Монгол дахь АНУ-ын ЭСЯ, Чех Улсын Элчин сайдын яам, Япон Улсын элчин сайдын яам, Унгар Улсын ЭСЯ, БНХАУ-аас Замын-Үүдэд суугаа ЕК, Туркийн хамтын ажиллагааны нийгэмлэг, Өвсний үндэс хөтөлбөр, Дезерет, Южин Оптикал, Рафл интернэйшнл, Мандах наран, Монголиа Азрич, НҮБ зэрэг Олон Улсын байгууллагууд болон ЭСЯ-тай хамтын ажиллагааны 20 гаруй уулзалтуудыг тус тус зохион байгуулав. Үүний үр дүнд: Эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөө аж ахуй, байгаль орчны салбарын чиглэлээр орон нутагт нийт 6 тэрбум төгрөгний хөрөнгө оруулалтыг татан авлаа.	100%

311	2. Олон улсын төсөл хөтөлбөрөөс санхүүжилт татах чадавхыг бэхжүүлэх нэгдсэн сургалт зохион байгуулах	2021 - 2024	10	Сургалтанд хамрагдсан мэргэжилтний тоо	140	"Олон улсын байгууллагаас буцалтгүй тусламж, төслийн санхүүжилт татах, чадавхийг бэхжүүлэх, төсвөөс гадуурх хөрөнгө оруулалтыг бий болгох зорилгоор "Олон улсын төслийн санал боловсруулах чадавхийг бэхжүүлэх нь" сэдэвт сургалтыг 2021 онд зохион байгуулсан. Орон нутгийн хүрээнд хамрагдах боломжтой олон улсын төсөл хөтөлбөрийн танилцуулга, "Асуудлаа хэрхэн тодорхойлох вэ?", ""Эрсдэлийн үнэлгээ хэрхэн хийх вэ?", "Үр дүнгээ хэрхэн хэмжих вэ?" "Туршлага, арга барилаа хуваалцъя" зэрэг сэдвүүдийн хүрээнд сургалтыг үйл явц өрнөж сумд, агентлаг, төсөвт байгууллагын 42 албан хаагч хамрагдав. 2021 онд Канад сангийн төслийн сонгон шалгаруулалтад төслийг боловсруулахад анхаарах асуудлын хүрээнд Zoom сургалтыг зохион байгуулж агентлаг төсөвт байгууллагын 38 албан хаагч хамрагдав. Хууль зүй дотоод хэргийн яам болон Азийн хөгжлийн банктэй хамтран цэцэглэн хөгжсөн, сөрөг нөлөөнд тэсвэртэй Ази, Номхон далайн бүс нутгийн цогцлоох Японы сангийн буцалтгүй тусламжийн санхүүжилтээр 2019-2023 онд хэрэгжүүлж буй "G9198/G9221-МОН" төслийн хүрээнд "Эмэгтэйчүүдийн эдийн засгийн чадавхыг дэмжих хөтөлбөр"-ийн эхний шатанд Сүхбаатар аймгийн 27 эмэгтэй хувь хүний хөгжил, санхүү, хууль эрх зүйн мэдлэг олгох, бизнесийн төлөвлөгөө боловсруулах, төсөл бичих, чадавх бэхжүүлэх сургалтад хамрагдаж, олж авсан мэдлэг, туршлагадаа үндэслэн өрхийн эдийн засгийг дэмжих бичил бизнес эрхлэх төслийг боловсруулсан. Хөтөлбөрийн 2 дахь шатанд сургалтад хамрагдсан эмэгтэйчүүдээс 26 эмэгтэй өөрсдийн санаачилсан бичил төслийн саналыг боловсруулан ирүүлж, 26 нь төслөө өөрийн биеэр сонгон шалгаруулах ажлын хэсэгт амжилттай танилцуулсан. Сонгон шалгаруулалтаар хамгийн өндөр оноо авч шалгарсан 10 эмэгтэйд бичил төсөл хэрэгжүүлэх батламжийг гардуулсан. " Хүрсэн түвшин : 140	90%
312	3. KOICA олон улсын байгууллагатай хамтран Солонгос улсаас сайн дурын ажилтан ажиллуулах үйл ажиллагааг зохион байгуулах	2021 - 2024	0	Ирж ажилласан сайн дурын мэргэжилтний тоо	2	2021 онд KOICA олон улсын байгууллагын сайн дурын ажилтан ажиллуулах хөтөлбөрийг танилцуулах үйл ажиллагааг зохион байгуулж сайн дурын мэргэжилтэн ажиллуулах салбарын жагсаалт, хүсэлт гаргах маягтыг хэрхэн бөглөх, хүсэлт гаргах байгууллагаас хариуцах асуудлын дагуу холбогдох төсөвт байгууллага, агентлаг албадад зөвлөмж чиглэл өгч ажилласанаас Баруун-Урт сумын ЗДТГ, 1-р цэцэрлэг, 8-дугаар цэцэрлэг, Нийтийн номын сан, Мэнэнгийн тал, сав газрын захиргаа гэсэн 5 байгууллагын материалыг холбогдох журмын дагуу Сангийн яам, КОИКА Олон улсын байгууллагад хүргүүлсэн боловч Ковид-19 цар тахлаас шалтгаан сүүлийн 2 жил сайн дурын ажилтан илгээх боломжгүй улмаас хэрэгжээгүй. 2023 онд Агентлаг төсөвт байгууллагаас саналыг эргэн авч хүсэлтийг илгээхээр ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : 2	50%

313		4. Тэргүүлэх салбаруудад чиглэсэн төслийн санал боловсруулах	2023 - 2024	-	Боловсруулсан төслийн саналын тоо	2	Тайлант онуудад Туркийн хамтын ажиллагааны нийгэмлэг, Өвсний үндэс хөтөлбөр, Раффл интернэйшнл, Мандах наран, Монголиа Азрич, Дезерет, Ротари, НҮБ зэрэг Олон Улсын байгууллагад тэргүүлэх чиглэл буюу эрүүл мэнд, хөдөө аж ахуй, боловсролын салбарт төслийн саналуудыг боловсруулсны үр дүнд Ротари Гепатитгүй Монгол, Өвсний Үндэс Уулбаян сумын Ерөнхий боловсролын сургуулийн засварын төсөл, Өвсний үндэс 4 дүгээр цэцэрлэгийн өргөтгөл, НҮБ хүүхдийг ивээх сан 11 дүгээр цэцэрлэгийн дээврийн засварын ажил, Дезерет ОУ-н энэрлийн байгууллага аймгийн төв болон сумдын сургууль цэцэрлэгийг орчин үеийн гал тогооны тоног төхөөрөмжөөр хангах төсөл, АНЭ-ийн мэс заслын тасгийн хагалгааны өрөөний иж бүрэн тохижилт, ТИКА хүн чулуун соёлын өвийг хамгаалах, аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт нэн шаардлагатай эмнэлгийн тоног төхөөрөмж нийлүүлэх, бэлчээрийн усан хангамжийг сайжруулж цэвэршүүлэх төхөөрөмж нийлүүлэх төслүүд, раффлс интернэйшнл ОУБ 1200 иргэдийн эрүүл мэндийн үзлэг оношилгооны төсөл гэх мэт нийт 20 гаруй төслийн саналыг боловсруулан дэмжигдээд амжилттай хэрэгжээд байна.	100%
314		5. БНТУ-ын Самсун мужтай харилцааг сэргээж, албан ёсны хамтын ажиллагааны санамж бичиг байгуулах	2022 - 2024	0	Санамж бичиг байгуулсан эсэх	1	Энэ ажлыг 2024 оны эхний улиралд хийхээр төлөвлөсөн.	0%
315	4.4.2. БНХАУ-ын аймаг, хотуудтай хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн ажиллана.	1. БНХАУ-ын Шилийн гол аймаг, Хөлөнбуйр аймаг, Тунляо, Улаанхад хотуудтай хамтарсан зөвлөлдөх уулзалтыг зохион байгуулах	2021 - 2024	7	Зөвлөлдөх уулзалтын тоо	13	Зүүн 6 аймгийн Зөвлөлдөх уулзалтыг гишүүн 6 аймаг ээлжлэн зохион байгуулдаг уламжлалтай бөгөөд тус уулзалтыг 2019 онд Сүхбаатар аймагт зохион байгуулсан бөгөөд ээлжилт зөвлөлдөх уулзалтыг Хэнтий аймаг энэ онд зохион байгуулахаар төлөвлөсөн. Сүхбаатар аймаг тус уулзалтанд оролцох бэлтгэл ажлыг хангаж байна. Түүнчлэн БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ны Хөлөнбуйр хот, Сүхбаатар аймаг хоорондын хамтын ажиллагааны цахим уулзалтыг 2022 оны 5 дугаар сарын 30-ны өдөр зохион байгуулсан. Тус уулзалтын үеэр 2 талын удирдлагууд цаашид нийгэм, эдийн засаг, бизнес, худалдааны салбарт хамтын ажиллагааг эрчимжүүлэх, төсөл хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх шийдвэрийг гаргасан. Хүрсэн түвшин : 13	70%
316		2. БНХАУ-ын Ляонин мужтай хамтын ажиллагааг сэргээж санамж бичгийг шинэчлэн байгуулах	2022 - 2024	1	Санамж бичиг байгуулсан эсэх	1	БНХАУ-ын Ляонин мужийн Жинжоу хотын удирдлагууд, Жинжоу хот дахь “Зүүн хойд хуурай газар-Далайн шинэ суваг байгуулах төсөл”-ийн удирдагч нартай 2022 онд хамтын ажиллагааны уулзалт, 2023 оны 6 сард Сүхбаатар аймаг болон БНХАУ-ын Ляонин мужийн Жинжоу хот дахь ардын засгийн газар хоорондын хамтын ажиллагааны уулзалт, Сүхбаатар аймгийн Засаг дарга 2023 оны 10 дугаар сард БНСУ-д албан томилолтоор ажиллах үеэрээ БНХАУ-ын Ляонин мужийн захирагчийн орлогч Жин Гуо Вэйтэй албан уулзалт зэрэг тайлант онд нийт 3 удаагийн хамтын ажиллагааны зохион байгуулсан бөгөөд үүний үр дүнд санамж бичгийг шинэчлэн байгуулах шийдвэрийг 2 тал гарган, ажлын хэсэг байгуулагдаж санамж бичгийн төслийг боловсруулж байна. Хүрсэн түвшин : 1	90%

317		6. БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ны хил орчмын аймаг, хошуутай хамтран бизнес эрхлэгчдийн уулзалт, үзэсгэлэн худалдаа зохион байгуулах	2022 - 2024	0	Оролцсон бизнес эрхлэгчдийн тоо		20	2023 оны 10 дугаар сард Бичигт-Зүүн хатавч боомтын хамтын ажиллагааг сайжруулах зорилгоор Сүхбаатар аймгийн Хилийн боомтын захиргааны зүгээс хоёр боомтын худалдааны эргэлт, бараа бүтээгдэхүүний экспортыг сайжруулах зорилгоор намрын үзэсгэлэн худалдааг зохион байгуулсан. Тус үзэсгэлэн худалдаанд Сүхбаатар аймаг дахь Худалдаа аж үйлдвэрийн танхим, Эрдэнэцагаан сумын хувиараа бизнес эрхлэгч 22 байгууллага 8 төрлийн бүтээгдэхүүн тухайлбал ноос ноолуур, арьс шир, алт мөнгө, сүү сүүн бүтээгдэхүүн, төмс хүнсний ногоо, оёдол эсгүүр зэрэг бүтээгдэхүүнтэй оролцсон. Хүрсэн түвшин : 20	90%
318	4.4.3. ОХУ-ын хил орчмын муж хотуудтай хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ.	1. Өвөр Байгалийн хязгаартай хамтын ажиллагааг сэргээж, санамж бичиг байгуулах	2022 - 2024	2			4	2022.11.09-нд МОНГОЛ-ОХУ-БНХАУ хоорондын бүс нутгийн хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, сурталчлах цахим хурал болж хуралд Монгол улсын Дорнод аймаг, Сүхбаатар аймаг, ОХУ-ын Бүгд Найрамдах Буриад Улс, ОХУ-ын Өвөр байгалийн хязгаар, БНХАУ-ын Хөлөнбуйр хотын төлөөлөгч нар оролцсон. Хурлаар хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа, хамтран ажиллах талаар санал солилцож 3 улсын 41 төсөл танилцуулагдсан. Манай аймгийн зүгээс "Дулааны аргаар мах боловсруулах", "Сүүний чиглэлийн үхрийн ферм", "Борц үйлдвэрлэх", "Арьс, нэхий боловсруулах бүтээгдэхүүний бага оврын үйлдвэр" гэсэн 4 төсөл танилцуулагдаж хамтран ажиллах санал тавьсан. Хүрсэн түвшин : 4	50%
319	4.4.4. Нэгдсэн Үндэсний Байгууллагын "Тогтвортой хөгжлийн зорилт - 2030" хөтөлбөрийн хүрээнд "Орон нутагт тогтвортой хөгжлийн зорилтыг нутагшуулах нь" төслийг хэрэгжүүлнэ.	1. Монгол дахь Нэгдсэн үндэсний байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөр түүний салбар төслүүдтэй орон нутгийн түвшинд хамтран ажиллах уулзалтыг зохион байгуулах	2021 - 2024	0	Уулзалт зохион байгуулсан эсэх	3200	3	Сүхбаатар аймаг нь 2021-2023 оны хооронд НҮБ-ын хүүхдийн сан, НҮБ-ын ХХААБ, НҮБ-ын хөгжлийн хөтөлбөртэй хамтын ажиллагааны уулзалтуудыг тогтмол зохион байгуулж байна. Тухайлбал 2023 оны 5 дугаар сард НҮБ-ын Хүүхдийг ивээх сантай хамтын ажиллагааны санамж бичгийг байгуулан 2023 онд 600 сая төгрөгний төсөл хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж байна. Мөн НҮБ-ын ХХААБ-тай хамтран Зах зээл ба бэлчээрийн удирдлагын хөгжил төсөл, НҮБ-ын ХБ-тэй хамтран Адапт төсөл, Дорнод Монголын хуурай хээрийн тогтвортой ландшафт, биологийн олон янз байдлын хамгаалал төсөл зэрэг төсөл хөтөлбөрүүдийг амжилттай хэрэгжүүлж 3,4 тэрбумын хөрөнгө оруулалтыг татаад байна. Хүрсэн түвшин : 3	100%
320		2. "Тогтвортой хөгжлийн зорилт ба уялдаа холбоо", сэдэвт чадавхыг бэхжүүлэх цуврал сургалтыг сум, агентлагийн хүрээнд зохион байгуулах	2023 - 2024	-	Хамрагдсан мэргэжилтний тоо		10	2023 онд НҮБ-ын Хөгжлийн хөтөлбөрийн хэрэгжүүлж буй Тогтвортой хөгжлийн зорилготой уялдсан "Төсвийн төлөвлөлтөөр хөдөлмөр эрхлэлтийн шинэчлэлийг дэмжих" нь төслийн хүрээнд "Үр дүнд суурилсан төлөвлөлт болон төсөвлөлтийн арга зүй сэдэвт сургалт Хэнтий аймагт зохион байгуулагдсан бөгөөд Сүхбаатар аймгаас хэлтсийн дарга нар болон холбогдох бодлогын мэргэжилтнүүд нийлсэн 15 алба хаагч тус сургалтад хамрагдав. Хүрсэн түвшин : 15	90%

321	4.4.5. "Их түмэн санаачилга" бүс нутгийн хамтын ажиллагааны хүрээнд зүүн бүсийн хэмжээнд хамтран оролцоно.	1. БНСУ, Япон Улсын муж, хотуудтай хамтын ажиллагаа тогтоох	2022 - 2024	0	Хамтын ажиллагаа тогтоосон муж хотын тоо	850	2	Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын муж хотуудтай хамтын ажиллагаа тогтоох ажлын хүрээнд 2021 онд Монгол Улсаас БНСУ дахь элчин сайдын яаманд тус Улсын аль нэг муж хоттой хамтын ажиллагаа тогтоох хүсэлтэй албан бичгийг хүргүүлсэн. Мөн Сүхбаатар аймгийн Засаг дарга 2022 онд БНСУ-д албан томилолтоор ажиллах үеэрээ Монгол Улсаас Пусан хотод суугаа консултай хамтын ажиллагааны уулзалт зохион байгуулсан. 2023 онд Сүхбаатар аймаг Гванжу хоттой хамтын ажиллагаа тогтоох хүсэлтэй албан бичгийг илгээсэн. Үүний үр дүнд: 2023 оны 12 дугаар сарын 8-нд Сүхбаатар аймгийн Засаг дарга, төлөөлөгчид БНСУ-ын Гванжу хотод айлчилж, ажиллах үеэр санамж бичиг байгуулахаар тохиролцож санамж бичгийн төслийг Гванжу хотын захиргаанд хүргүүлсэн. Аймгийн Засаг дарга болон УИХ-ын гишүүдийн санаачилгаар Сүхбаатар аймгийн 1500 гаруй иргэдэд хараа шалгах, харааны шил тааруулах үйл ажиллагааг БНСУ-ын Южин оптикалтай хамтран нийт 850 сая төгрөгөөр амжилттай зохион байгууллаа. БНСУ-ын Южин оптикал төвтэй хамтарсан энэхүү хүмүүнлэгийн үйл ажиллагаанд БНСУ-аас 10 гаруй хүний бүрэлдэхүүнтэй баг хүрэлцэн ирж, хараа зүйн үзлэг, оношилгоо хийн, зөвлөгөө өгч ажилласан. БНСУ-ын Засгийн хөнгөлөлттэй зээлийн хөрөнгөөр төвд дулааны станц, шугам сүлжээ барих төслийг хэрэгжүүлж байна. Барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэгчээр БНСУ-ын "Бьюксан инженеринг" компани шалгарсан. Төслийг 26 сарын хугацаанд хэрэгжүүлж 2024 оны халаалтын улирал эхлэхээс өмнө ашиглалтад өгөхөөр төлөвлөж байна. Хүрсэн түвшин : 2	100%
322		2. "Их түмэн санаачилга" бүс нутгийн хамтын ажиллагааны хорооны уулзалтад идэвхтэй оролцож, тэргүүлэх салбарт хамтарсан төслийн санал боловсруулах	2022 - 2024	0	Боловсруулсан төслийн саналын тоо		2	Тайлант онуудад "Их Түмэн Санаачлага" Зүүн Хойд Азийн орнуудын орон нутгийн хамтын ажиллагааны хорооны 10 дугаар хурал цахимаар, 11 дүгээр хурал танхимаар тус тус 2 удаа зохион байгуулагдсан бөгөөд Сүхбаатар аймгийн Засаг дарга тэргүүтэй төлөөлөгчид хурал тус бүрт аймгийг төлөөлөн мэндчилгээ дэвшүүлж, илтгэл танилцуулгыг хэлэлцүүлэн идэвхтэй оролцсон. Мөн ОНХАХ-ны цаашдын хамтын ажиллагаа, хэтийн төлөв, тэргүүлэх чиглэлийн төсөл хөтөлбөрийн саналын талаар ОНХАХ-ны гишүүн орон нутгуудтай санал солилцов. Хүрсэн түвшин : 2	90%

323		3. БНХАУ-ын Ляонин мужийн Жинжөү боомтыг түшиглэн Бичигт боомт болон БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ны Шилийн гол аймгийн Зүүн хатавч боомтоор дамжуулан далайд гарах гарцыг нээх боломж, нөхцөлийг судлах	2022 - 2024	0	Судалгаа боловсруул алтын хувь	-	80	Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын муж хотуудтай хамтын ажиллагаа тогтоох ажлын хүрээнд 2021 онд Монгол Улсаас БНСУ дахь элчин сайдын яаманд тус Улсын аль нэг муж хоттой хамтын ажиллагаа тогтоох хүсэлтэй албан бичгийг хүргүүлсэн. Мөн Сүхбаатар аймгийн Засаг дарга 2022 онд БНСУ-д албан томилолтоор ажиллах үеэрээ Монгол Улсаас Пусан хотод суугаа консултай хамтын ажиллагааны уулзалт зохион байгуулсан. 2023 онд Сүхбаатар аймаг Гванжу хоттой хамтын ажиллагаа тогтоох хүсэлтэй албан бичгийг илгээсэн. Үүний үр дүнд: 2023 оны 12 дугаар сарын 8-нд Сүхбаатар аймгийн Засаг дарга, төлөөлөгчид БНСУ-ын Гванжу хотод айлчилж, ажиллах үеэр санамж бичиг байгуулахаар тохиролцож санамж бичгийн төслийг Гванжу хотын захиргаанд хүргүүлсэн. Аймгийн Засаг дарга болон УИХ-ын гишүүдийн санаачилгаар Сүхбаатар аймгийн 1500 гаруй иргэдэд хараа шалгах, харааны шил тааруулах үйл ажиллагааг БНСУ-ын Южин оптикалтай хамтран намжилттай зохион байгууллаа. БНСУ-ын Южин оптикал төвтэй хамтарсан энэхүү хүмүүнлэгийн үйл ажиллагаанд БНСУ-аас 10 гаруй хүний бүрэлдэхүүнтэй баг хүрэлцэн ирж, хараа зүйн үзлэг, оношилгоо хийн, зөвлөгөө өгч ажилласан. БНСУ-ын Засгийн хөнгөлөлттэй зээлийн хөрөнгөөр төвд дулааны станц, шугам сүлжээ барих төслийг хэрэгжүүлж байна. Барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэгчээр БНСУ-ын "Бьюксан инженеринг" компани шалгарсан. Төслийг 26 сарын хугацаанд хэрэгжүүлж 2024 оны халаалтын улирал эхлэхээс өмнө ашиглалтад өгөхөөр төлөвлөж байна. Хүрсэн түвшин : -	100%
324	4.5.1. Хүүхэд, залуучуудад цэрэг-эх оронч хүмүүжлийг төлөвшүүлнэ.	1. Аймгийн хэмжээний ЕБ-ын 10 сургуульд цэрэг дайчдын "Алдарын танхим" байгуулах	2021 - 2024	0	Байгуулсан танхимын тоогоор	4	3	Аймгийн хэмжээний ЕБ-ын 10 сургуульд цэрэг дайчдын алдрын танхим байгуулхаас 2021-2023 оны хэмжээнд 4 сургуульд байгуулаад байна. Хүрсэн түвшин : 4	30%
325	4.5.2. Дайчилгааны төлөвлөгөөг шинэчилж, томилгоот бүрэлдэхүүнийг чадавхжуулна.	1. Дайчилгааны төлөвлөгөөг шинэчлэх сургалтыг зохион байгуулах	2021 - 2024	0	сургалт явуулсан тоо	-	1	Зэвсэгт хүчний анги салбарыг хүн техникээр нөхөн хангах төлөвлөгөөг 2021 оны 5 дугаар сард шинэчилэн боловсруулж, сумдын дайчилгааны төлөвлөгөө болон орон нутгийн цэргийн төлөвлөгөөг боловсруулах сургалтыг 13 сумын Тамгийн дарга нарт явуулж сумдын дайчилгааны төлөвлөгөөг 2023 оны 08 дугаар сард аймгийн Засаг даргаар батлуулсан. Хүрсэн түвшин : 1	100%
326		2. Цэргийн штаб, анги салбарын сургалтын нэгдсэн төвийг байгуулах	2021 - 2024	0	Гүйцэтгэлийн хувь	80.0 ОНТ	75	Зэвсэгт хүчний 338 дугаар ангийн сургалтын төвийн /полигон/ тусгай хэрэгцээний эзэмшлийн газрыг холбогдох байгууллагуудад уламжлан шийдвэрлүүлэн сургалтын төвийн гүйцэтгэлийн ажилд зарцуулах 80.000.000 төгрөгийг аймгийг ИТХ-аар батлуулан аймгийн төсөвт дагуу санхүүжилтийг олгож гүйцэтгэл 75 хувьтай явагдаж байгаа. Хүрсэн түвшин : -	70%

327	4.5.3. Орон нутгийн хамгаалалтын төлөвлөгөөний дагуу нөөц бүрдүүлнэ.	1. Орон нутгийн томилгоот нэгж, түүний удирдлага, бие бүрэлдэхүүний сургалтыг үе шаттай зохион байгуулах.	2021 - 2024	-	сургалтад хамрагдах бие бүрэлдэхүүн ий тоо	35,6	300	Батлан хамгаалах зарим чиг үүргийг орон нутагт 2023 онд хэрэгжүүлэх гэрээний 4.1, 4.2 дахь заалт, аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн заалтын 4.5.3.1, Монгол Улсын Батлан Хамгаалахын сайдын 2023 оны 04 дүгээр сарын 19-ны өдрийн А/111 тоот тушаал, 2020 оны 06 дугаар сарын 16-ны өдрийн А/133 тоот тушаал, Зэвсэгт Хүчний Жанжин Штабын даргын А/186 тоот тушаал, 02/540 албан бичиг, Цэргийн штабын 2023 оны сургалт бэлтгэлийн нэгдсэн төлөвлөгөөг тус тус мөрдлөг болгон Сүхбаатар аймгийн Эрдэнэцагаан сумын орон нутгийн хамгаалалтын томилгоот нэгжийн удирдлага, томилгоот нэгжийн бүрэлдэхүүн онц болон дайны байдлын үед орон нутгийн хамгаалалтын үндсэн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, гүйцэтгэх үүрэгт нь чиглэсэн онолын мэдлэг, дадлага, ур чадвар олгох, томилгоот нэгжийн гар нийлэмжтэй ажиллагаа, жигдрэлтийг хангах, үүрэг гүйцэтгэх боломжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор “Орон нутгийн хамгаалалтанд Төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагуудын харилцан ажиллагаа” сэдвээр орон нутгийн хамгаалалтын томилгоот нэгжийн “Хээрийн дадлага” сургалтыг 2023 оны 06 дугаар сарын 21-28-ны өдрүүдэд Сүхбаатар аймгийн Эрдэнэцагаан суманд Хилийн цэргийн 0146 дугаар ангийн сургалтын төвийг түшиглэн зохион явуулсан. Хүрсэн түвшин : 2	66%
328		2. Орон нутгийн хамгаалалтын техник хэрэгсэл, бараа материалын нөөцийг бүрдүүлэх	2021 - 2024		нөөц бүрдүүлэлтийн хувь /700 саяас/	22,3	-	Аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн дагуу орон нутгийн хамгаалалтын нөөц бүрдүүлхэд зориулж 22.369.500 төгрөгийн бараа материалыг татан авч нөөц бүрдүүлсэн. Хүрсэн түвшин : Аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн дагуу орон нутгийн хамгаалалтын нөөц бүрдүүлхэд зориулж 22.369.500 төгрөгийн бараа материалыг татан авч нөөц бүрдүүлсэн.	100%
5. ТАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ									
329	5.1.1. Байгаль орчныг хамгаалах, ногоон хөгжлийн талаарх боловсролыг дээшлүүлнэ.	1. Иргэдэд байгаль хамгаалах, ногоон хөгжлийн боловсрол олгох сургалт, арга хэмжээ зохион байгуулах	2021 - 2024	9433	мэдээлэл өгсөн иргэдийн тоо		2400	2023 онд аймгийн хэмжээнд 10 арга хэмжээг зохион байгуулж 275 ААНБ, 23468 иргэн хамрагдсан байна. Дээрх арга хэмжээг зохион байгуулахад нийт 3 сая төг зарцуулаад байна. Нээлттэй хаалганы өдөрлөгөөр Тарьц, суулгац-2023 үзэсгэлэн худалдаа-2, хэлэлцүүлэг 3, сургалт-18, эко аялал-1, эвент арга хэмжээ чуулга уулзалт-3, нэг уут хог-1000 төг арга хэмжээ-2, ТВ нэвтрүүлэг, шторк-7, гарын авлага зөвлөмж-7100 иргэнд өгч ажилласан. Дээрх арга хэмжээг 6 байгууллага хамтран зохион байгууллаа. Мөн, нийтийн эзэмшлийн зам талбай болон аялал жуулчлалын бүс нутагт 20 ш мэдээллийн самбарыг шинээр хийж байршуулсан Хүрсэн түвшин : 2400 иргэн	90%

330	2. ЕБС-ийн Эко клубүүдийг чадавхжуулах чиглэлээр төсөл хэрэгжүүлэх	2022 - 2024	1	хэрэгжисэн төслийн тоо	10	1	2023 онд Наран, Дарьганга, Онгон сумдын Эко клубуудад "Шувуу ажиглах аялал" төслийг хэрэгжүүлэхэд 1 сая төг, "Янзаган хүрээг хайрлаарай-2023" зүүн бүсийн Эко клубуудийн чуулга уулзалт төслийг хэрэгжүүлэхэд 9 сая төг нийт 10 сая төг зарцуулсан байна. Төслийн хүрээнд: 1. "Шувуу ажиглах төсөл"-ийн хүрээнд Дарьганга, Онгон, Наран сумдын Эко клубын сурагчдын дунд "Шувуу ажиглах" аялалыг зохион байгууллаа. Нэг өдрийн аялалд 43 хүүхдүүд Дарьгангачуудын өв соёл, зан заншил, нүүдэлчин амьдралын хэв маягыг таниулах арга хэмжээ, Дарьганга брэнд бүтээгдэхүүний үзэсгэлэн, ардын авьяастнуудын тоглолт, Шувуу ажиглах аялал зэрэгт оролцож туршлага солилцож нэг өдрийг мэдлэгээ тэлж, дурсамж дүүрэн өнгөрүүлсэн. 2. Янзаган хүрээг хайрлаарай-2023" зүүн бүсийн Эко клубийн чуулга уулзалтыг Дэлхийн байгаль хамгаалах сан, 3 аймгийн ИТХ, БСУГ, БОАЖГ-уудтай хамтран зохион байгуулж нийт 16 сургуулийн Эко клубийн 200 гаруй сурагчид ороцлоо. Мөн зүүн бүсийн Эко клубийн сурагчдийн дунд Тик ток, бүтээл, шилдэг чиглүүлэгч багшийн уралдаан зарласан ба 200 гаруй бүтээл ирсэн. Энэхүү арга хэмжээнд нийт 60.0 сая төгрөг зарцуулсан Хүрсэн түвшин : 1	90%
331	3. Жил бүр 3-аас доошгүй сумын Улсын тусгай хамгаалалтад авах газруудын судалгааг гаргаж, аймаг, сумдын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар батлуулан, Засгийн газарт уламжлах	2021 - 2024	12.3	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн эзлэх хувь		0.7	Баяндэлгэр сумын ИТХ-ы 2023 оны А/54 дүгээр тогтоолоор Өөшийн говь нэрээр 43416,35 га Дөхөмийн говь нэрээр 37162,74 га аймгийн ИТХ-ын 2023 оны 11 дүгээр тогтоолоор Баянцогт нэртэй 2773,18 га 16 дугаар тогтоолоор Уулбаян, Халзан, Түвшинширээ сумын нутаг дах Өөшийн говийг 35051,37 га, 17 дугаар тогтоолоор Эрдэнэцагаан сумын дундын ам, Чулуутын булаг нэрээр 26617 га, 18 дугаар тогтоолоор Эрдэнэцагаан сумын Адуун чулууны булаг 57,14 га, 19 дүгээр тогтоолоор Халзан сумын Сайн шанд нэртэй 5858,12 га, 20 дугаар тогтоолоор Бадрах овоо, Хуран овоо, Адгын баян хошуу, Ар булгийн цагаа овоо нэрээр 83267,89 га тус тус орон нутгийн тусгай хамгаалалтанд аваад байна. Хавсралт : 2 файл Хүрсэн түвшин : 234,203.79 га талбайг орон нутгийн тусгай хамгаалалтанд авч АМГТГ-т хүргүүлж бүртгүүлээд байна.	90%

332		4. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх	2021 - 2023	0	Менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь		1	Аймгийн Засаг даргын 2022 оны А/67 дугаар захирамжаар ажлын хэсэг байгуулагдан Улсын тусгай хамгаалалттай Баянцагааны талын менежментийн төлөвлөгөө, хамгаалалтын горим боловсруулахаар цахимаар дөрвөн удаагийн уулзалт хэлэлцүүлгийг олон талын оролцоог хангаж зохион байгуулж, 2 удаа орон нутагт ирж анхан шатны судалгаа, шинжилгээний ажлыг зохион байгуулсан. Дээрхи сургалт хэлэлцүүлэгт 60 хүн хамрагдсан байна. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хууль шинэчлэгдсэнтэй холбоотой ажлын хэсэг дахин менежментийн төлөвлөгөөнд өөрчлөлт оруулахаар ажиллаж байна. 2023 онд Дорнод монголын хуурай хээрийн тогтвортой ландшафт биологийн олон янз байдлын хамгаалал төсөлтэй хамтран Хар ямаат, Баянцагаан талын БНГ-ын өнөөгийн болон ирээдүйн үр өгөөжийг үнэлэх үр ашгийн тайланг мэргэжлийн багаар хийлгүүлэн олон талын оролцоог хангаж хэлэлцүүлэг хийсэн. Онгон таван булгын УТХ- тай газарт Зүүн булаг, Зотолхаан уулын УТХ-тай газарт Наран булгын эхийг хашиж хамгаалах ажлыг БХНСАХЗардал болон Адапт төсөлтэй хамтран хийж гүйцэтгээд байна. Хүрсэн түвшин : БНГ-ын үр өгөөжийг үнэлэх ажил хийгдсэн. Наран булаг, Зүүн булгийн эхийг хашиж хамгаалж бэлчээр биологийн олон янз байдлын усан хангамжийг сайжруулсан.	90%
333	5.1.2. Ойн сан бүхий газрын ойгоор бүрхэгдсэн талбайн хэмжээ болон төв суурин газрын ногоон байгууламжийн ургалтын хувийг нэмэгдүүлнэ.	1. Цөлжилтийн нарийвчилсан судалгааг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж, цөлжилтийн атластай болох	2022 - 2024	0	Цөлжилтийн судалгаа хийгдсэн эсэх			Аймгийн хэмжээний Цөлжилтийн нарийвчилсан судалгааг урьдчилсан бэлтгэл ажил хангагдсан ба 50 сая төгрөгөөр судалгаа хийлгэх саналыг тус төлөвлөгөөнд тусгасан боловч дэмжигдээгүй. Судалгааг хийлгэх санхүүжилтийн дэмжлэг авахаар "Монгол орны хөдөөгийн иргэдийн уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадамж болон эрсдлийн менежментийг боловсронгуй болгох нь" төсөлд санал хүргүүлсэн боловч мөн дэмжигдээгүй.	30%
334		2. Ойгоор бүрхэгдсэн талбай хэмжээг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	2218	Нийт ойгоор бүрхэгдсэн талбайн хэмжээ	271	10	"2022-2023 онд улс болон орон нутгийн төсвийн 271,7 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 40 га-д ойн зурвас, ойжуулалтын ажлыг Баруун-Урт, Дарьганга сумдад хийж гүйцэтгэсэн байна. 2024 онд АДАПТ төсөлтэй хамтран Дарьганга, Түмэнцогт, Наран сумдад нийт 190 га-д ойжуулалтын ажлыг 2.3 тэрбум төгрөгөөр гүйцэтгэхээр төлөвлөж байна. " Хавсралт : 2 зураг Хүрсэн түвшин : Ойжуулалтын ажлыг Алтан овооны зүүн урьд болон урд хэсэгт 18200 ш хайлаас тарьцаар тарьсан.	90%

335	3. Эвдэрч, эзэнгүй орхигдсон газарт нөхөн сэргээлт хийх	2021 - 2024	10	нөхөн сэргээсэн газрын хэмжээ	17,3	Орон нутгийн төсвийн 60 сая төгрөгөөр эвдэрч эзэнгүй орхигдсон 4 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийхээр төлөвлөсөн боловч Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулиар зураг төсөвгүй ажлуудыг тендер зарлаж болохгүй талаар мэдэгдсэн тул уг ажлыг хэрхэн хийх талаар 145 тоот албан бичгээр зөвлөмж чиглэлийг БОАЖЯ-наас хүсээд байна. Дэд ажлын хэсгийн үйл ажиллагааг дэмжин ажиллаж 5 ААН-ийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дүйцүүлэн хагаалах арга хэмжээнд нь эвдэрч эзэнгүй орхигдсон талбайгаас техникийн нөхөн сэргээлт хийлгэхээр тусгаад байна. Авто замын ажил хийж байгаа Монгол зам групп болон Их богд зам, Ханан салхит ХХК-уудад урьдчилан сэргийлэх төлөвлөгөөт шалгалтанд хамрагдах тухай 135, 136 тоот албан бичиг, мөн карьерын нөхөн сэргээлтийг хугацаанд нь хийж хүлээлгэн өгөх талаар 164 дугаартай албан бичиг хүргүүлээд байна. ААН-үүдийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээнд тусгагдсан эвдэрч эзэнгүй орхигдсон талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг 2022 оны биелэлтээ Нагааранз ХХК 1 га, Дорнын чулуулаг ХХК 1,72 га Монголжүюаньли ХХК 1 га, 2023 оны төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээнээс Цайртминерал ХХК 1 га, Монголжүюаньли ХХК 1 га, Хунт өгөөж ХХК 1 га, Говьмастер ХХК 1 га талбайд тус тус хийгээд байгаа талаар тайлан мэдээ ирүүлээд байна. Уг ажлыг ажлын хэсгээр хүлээж авхаар төлөвлөөд байна. Хүрсэн түвшин : 17.3 га	90%
-----	---	-------------	----	-------------------------------	------	---	-----

336	5. Мод үржүүлгийн газарт орон нутгийн онцлогт тохирсон модлог ургамлыг үр, мөчрөөр тарималжуулан нөөцийг бүрдүүлэх	2022 - 2023	0,5	нөөц бүрдүүлсэн талбайн хэмжээ	2	Ойн газраас Сүхбаатар аймагт үйл ажиллагаа явуулж буй мод үржүүлгийн газруудад нэгдсэн тооллого, бүртгэлийн ажил хийлээ. Тус аймагт 3 мод үржүүлгийн газар үйл ажиллагаа явуулж байна. "Сүхбаатар ойжуулалт" СДОАнги нь 2013 оноос мод үржүүлгийн зориулалтаар нийт 4 га талбайтай бөгөөд үүнээс үйлдвэрлэлийн 2 га, бойжуулгын 1,8 га талбайтай. Тухайн ойн анги нь 215,0 мян ш 2-3 настай тарьцын нөөцтэй бөгөөд 2023 оны хавар үр болон мөчрийн тайрдсаар 223,6 мян тарьц, суулгацыг ургуулж байна. "Баруун-Урт" цэцэрлэгжүүлэлт ОНӨААТҮГ газар нь нийт 1 га талбайтай бөгөөд улиас, хайлаас, бургасны 33,0 мян ш тарьц ургуулж байна. 2023 оны хаврын тарилтаар нийт 35,0 мян ш мөчрийн тайрдас, хайлаасны үрийн тарилтыг хийжээ. "Ойжуулах хайлаас" ХХК нь нийт 2,5 га талбайтай бөгөөд үйлдвэрлэлийн 1 га, суулгац бойжуулах 0,4 га талбайг ашиглаж байна. Мод үржүүлгийн газартаа 15,3 мян ш тарьцын нөөцтэй бөгөөд нэмж үр болон мөчрийн тайрдсаар 29,0 мян ш тарьц, суулгац ургуулсан. Түмэнцогт сумын "Мяндарт" ХХК: Шинэс, Нарс, Гацуур, Интоор, Өрөл, Жигд, Алим гэх мэт 55 төрөл зүйлийн мод, бүт сөөг болон чимэглэлийн цэцгийг сонирхлынхоо дагуу тарьж ургуулсан. Тэрээр үржүүлгийн талбайдаа 14,2 мян ш тарьц, 500 ш суулгацыг бойжуулж байна. Улсын Мод үржүүлгийн газрын бүртгэл, тооллогонд 4 мод үржүүлгийн 7.8 га талбайд үр, мөчрөөр нийт 565.100 ш, 1 настай тарьц суулгацны нөөцтэй болсон. Эдгээр тарьц, суулгац нь 3 жилийн дараа зах зээлд нийлүүлэгдэнэ. Хавсралт : 5 зураг Хүрсэн түвшин : 4 мод үржүүлгийн 7.8 га талбайд үр, мөчрөөр нийт 565.100 ш, 1 настай тарьц суулгац тоологдож бүртгэгдсэн. Эдгээр тарьц, суулгац нь 3 жилийн дараа зах зээл нийлүүлэгдэнэ.	100%
337	6. Баруун-Урт хот, Эрдэнэцагаан, Түмэнцогт, Дарьганга сумдын бичил болон цэцэрлэгт хүрээлэнд гоёл чимэглэлийн мод сөөг ургуулах ажлыг зохион байгуулах	2021 - 2024	1800	Ургасан модны тоо	2	Баруун-Урт, Дарьганга, Эрдэнэцагаан сумдад бичил болон цэцэрлэгт хүрээлэнд 3 төрлийн чимэглэлийн 5700 ш мод сөөгийг тарьж арчилан ургуулж байна. Үүнд: 1.Баруун-Урт суманд байгуулагдаж байгаа Соёл амралтын цэцэрлэгт хүрээлэнд Их модун компианаас 3 төрлийн 1000 ш чимэглэлийн мод сөөгийг тарьж, арчилан ургуулсан. 2.Дарьганга сум ОНХС-аас 48.0 сая төгрөөр 1 га газарт бичил цэцэрлэг байгуулах хашаа хамгаалалт хийж 2 төрлийн 1100 ш хайлаасыг хашлага хэлбэрээр тарьж, усалгаа арчилгааг хийж байна. 3.Эрдэнэцагаан сум Худалдааны гудамжинд Цуваа бичил цэцэрлэг байгуулж 3000 ш хайлаас амьд хашлага хэлбэрээр тарьсан. 4. Түмэнцогт сум нийтийн эзэмшлийн газарт 600 ш хайлаас, гүйлс тарьсан. Хүрсэн түвшин : Баруун-Урт сум, Дарьганга, Эрдэнэцагаан,Түмэнцогт сумдад 3 төрлийн нийт 5700 ш гоёл чимэглэлийн мод сөөг 80.0% тай ургаж байна.	100%

338	7. Аймгийн төвийн нийтийн эзэмшлийн талбайн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлж, усалж арчлах	2021 - 2024	29708	ургасан модны тоо	ОНХСангаас 30.0 сая төг БХНСАХЗ-аас 21,7 сая төг УТХөрөнгөөр - 112.5 сая төг	6000	Аймгийн төвийн ногоон байгууламжийн 12266 ш модны усалгаа, арчилгааны ажлыг 30.0 сая төгрөгний санхүүжилтээр Шаргын модод цэцэрлэг ХХК гүйцэтгэж байна. Мөн Баруун-Урт цэцэрлэгжүүлэлт ААТОНӨГазар сум дундын ойн анги аймгийн тойргийн мод, төвийн ногоон байгууламж, наадмын талбай зэрэг 8000 гаруй модны усалгаа арчилгааг гүйцэтгэж байна. Баруун-Урт сумаас Улаанбаатар хот гарах зам дагуу 2022 онд 5 га-д Ойн зурвас байгуулсан ба 2023 онд 5 га Ойн зурвасны арчилгааг 21.7 сая төгрөгөөр Ойжуулалт-Хайлааст ХХК гүйцэтгэж байгаа ба мод 88.5% тай ургасан. Баруун-Урт сумаас Дорнод аймаг гарах авто зам дагуу Улсын төсвийн хөрөнгөөр 10 га-д Ойн зурвас байгуулах ажлыг Сүхбаатар-Ойжуулалт СДОАнги гүйцэтгэж 6000 ш улиас тарьж, хашаа хамгаалалтыг хийсэн. Хавсралт : 6 зураг Хүрсэн түвшин : Аймгийн төвийн нийтийн эзэмшлийн талбайд 12266 ш мод сөөг ургасан. Ойн зурвасаар тарьсан 3754 ш мод сөөг 88.5%тай ургасан. Ойн зурвасаар 6000 ш улиас тарьсан.	100%
339	8. Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөнийг үе шаттай хэрэгжүүлнэ	2021 - 2024	0	хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь		70	""Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн""-ний хүрээнд дараах ажлуудыг гүйцэтгэж байна. Үүнд: - "Мод тарьж ургуулах технологи"-ийн талаар ХААИС-д туршлага судалж тус сургуулийн захирал, аймгийн Засаг дарга нар хамтран ажиллах Санамж бичиг байгуулсан. Энэ хүрээнд орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 2 хүнийг 2022 оноос эхлэн ХААИС-д "Ойн аж ахуйн инженер" мэргэжлээр бакалавр зэргээр сургаж байна. - БОАЖЯ-аас "Мод тарьж ургуулах 1000 сургагч багш" бэлдэх сургалтад 13 сумаас 35 хүнийг сургаж гэрчилгээ гардуулсан. - Баруун-Урт суманд "Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөнд олон нийтийн оролцоо"" сургалтыг 3 байгууллага хамтран зохион байгуулсан ба сургалтад 45 хүн хамрагдсан. - МСҮТөв 2022-2023 онд 1 жилийн сургалттай Ойжуулалтын анги нээгдэж, 18 ойжуулагч бэлтгэн төгсгөсөн. - Баруун Урт суманд 5 га-д 56,2 сая төгрөгөөр ойн зурвас байгуулах ажлыг Ойжуулалт Хайлааст ХХК гүйцэтгэж 4000 мод 80%-н ургалттай - Баруун-Уртын голын татмын ойг хамгаалах 645 м хашааг Хүрэл соёмбо ХХК 45.0 сая төгрөгөөр гүйцэтгэсэн - Баруун-Урт цэцэрлэгжүүлэлт ОНӨААТҮГ-т модны нүх ухагч тракторыг 100.0 сая төг-р нийлүүлсэн. - Баруун-Урт суманд улсын төсвийн хөрөнгөөр 5 га-д 46.0 сая төг-р Ойн зурвас байгуулах ажлыг Сүхбаатар Ойжуулалт сум дундын ойн анги хэрэгжүүлж байна. 2023 оны 10 сард нөхөн тарилт хийсэн, хавар ургалтын хувийг тогтооно. - Дарьганга суманд 20 га газарт ойн зурвас байгуулах ажлыг Сүхбаатар ойжуулалт СДОАнги 57.0 сая төг-р гүйцэтгэж байна. - АДАПТ төслийн хүрээнд Дарьганга сум-30 га, Түмэнцогт сум-20 га-д татмын ойжуулалт, мөн Дарьганга сум-10 га, Түмэнцогт сум-15 га-д ойн цэвэрлэгээний ажил хийгдэх ба гүйцэтгэгчидтэй гэрээ байгуулсан, ажлыг 2024 оны 05 сард хийнэ. - Баруун-Урт суманд Наадан явах замд улсын төсвийн 112.5 төгрөгийн хөрөнгөөр 10 га газар ойн зурвас байгуулах ажлыг хашаа хамгаалалтын хамт хийсэн, ургалтын хувийг 2024 оны хавар тогтооно.	100%

340		9. Сум дундын болон сумын ойн ангийн техник, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах, мэргэжлийн боловсон хүчнийг чадавхжуулах	2022 - 2024	0	Техник, тоног төхөөрөмжийг сайжруулсан эсэх		"Сүхбаатар-Ойжуулалт"" Сум дундын ойн ангид БОАЖЯ-наас 8.0 сая төгрөгний төсөвт өртөг бүхий Хүлэмж болон бороожуулагчийн дэмжлэг үзүүлсэн. Сум дундын ойн ангийн 4 ажилтан 2 удаагийн сургалтанд хамрагдсан. Үүнд: 1. БОАЖЯ-наас зохион байгуулсан ""Мод тарих 1000 сургагч багш "" бэлтгэх сургалтанд 3 ажилтан хамрагдаж сертификатыг олгогдсон. 2.Цэцэрлэгч-сургагч багш"" бэлтгэх сургалтанд 4 хүн хамрагдаж сертификатыг олгогдсон."	100%	
341		10. Баруун-Урт хотын 5-р тойргийн зам дагуух модыг хашиж хамгаалах ажлыг дуусгах	2022 - 2024	6000	Хашааны урт		БОАЖГ-ын санхүүжилтээр 45 сая төгрөгөөр "Баруун-Урт сумын 5-р тойрогт 6 км газарт ногоон байгууламжийн хамгаалалтын хашааг "Хүрэл соёмбо" ХХК 45 сая төгрөг гүйцэтгэсэн. Хашаа хамгаалалтыг Баруун-Урт сумын ЗДТГ-т хүлээлгэн өгсөн. Цаашид "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд 2022-2030 онд тухайн суманд таригдах 735,7 мян.ш мод сөөг бүрэн хамгаалагдах боломжтой.	100%	
342	5.1.3. Ховордсон биологийн төрөл зүйлийн нөөцийг хамгаалж, сэргээн нутагшуулна.	2. Нэн ховор, ховор, ашиглалтад өртөмтгий ургамлыг тарималжуулах, хамгаалах	2022 - 2023	1	тарималжуулсан ургамалын талбайн хэмжээ	БХНСАХЗ	Сүхбаатар аймгийн Ургамлын нарийвчилсан судалгааг Гарааны ногоон дэлийн чанар ХХК 22,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр хийж гүйцэтгэсэн. Үүгээр аймгийн хэмжээнд нийт 550 зүйл ургамал бүртгэснээс нэн ховор 7, ховор 27, эндемик 15, үлдэц 4, завсрын 33 зүйл ургамал бүртгэв. Эмийн ашигт ургамлын нөөц тогтоогдоогүй болно. Судалгааны үр дүнд ургамлыг цаашид хэрхэн хамгаалах талаар менежментийн төлөвлөгөө боловсруулсан мөн судалгааны тайлантай болсон. Хавсралт : 3 зураг	100%	
343		4. Халиун бугын Илий, Монгол тарвага сэргээн нутагшуулах /1 суманд 10 толгой халиун бугын илий, 5 суманд 100 толгой тарвага/	2022 - 2023	110	Сэргээн нутагшуулсан амьтны тоо	Төслөөс 120,0 сая, БХНСАХэмжээний зардлаас 19,6 сая, Орон нутаг хөрөнгөөр 40,0 сая	100	Хуурай хээрийн төслийн санхүүжилтээр Түмэнцогт, Мөнххаан суманд 100 толгой, БОАЖГазар БХНСАХэмжээний зардлаар Дарьганга, Түмэнцогт суманд 60 толгой, Орон нутгийн төсвөөр Уулбаян суманд 50 толгой, Халзан суманд 30 толгой, аймгийн хэмжээнд нийт 240 толгой Монгол тарвага сэргээн нутагшууллаа. Баяндэлгэр сумын Дөхмийн Баян-Овоо, Улаан хад, Дарьганга сумын Баруун Нартын уул, Түвшинширээ сумын Малгарын уул зэрэг газарт байршидаг Аргаль хонинд өвөлжилт хүндэрч идэш тэжээлийн хомсдолд орсон тул дээрх байршлуудад нийт 500 боодол ногоон тэжээлийг байгаль хамгаалагчдынхаа тусламжтайгаар тавьж өглөө. Мөн Эрдэнэцагаан сумын Лхачинвандадын байгалийн нөөц газарт байршдаг Халиун буганд нутгийн иргэдтэй хамтран 5 тн хужир шүү тавьж өгч ажиллалаа. Ингэснээр зэрлэг амьтны хорогдол тухайн газруудад гараагүй болно. Хавсралт : 8 зураг Хүрсэн түвшин : 280 толгой Монгол тарвага сэргээн нутагшуулсан байна.	100%
344		5. Зэрлэг амьтдын амьдрах орчин нөхцөлийг сайжруулж, биотехникийн арга хэмжээ авах	2021 - 2024	3	Биотехникийн арга хэмжээ авсан давтамж	БХНСэргээх арга хэмжээнээс 5 сая төгрөг, орон нутгаас 3,5 сая төгрөг	1	2023 онд Баяндэлгэр сумын Дөхмийн Баян-Овоо, Улаан хад, Дарьганга сумын Баруун Нартын уул, Түвшинширээ сумын Малгарын уул зэрэг газарт байршидаг Аргаль хонинд өвөлжилт хүндэрч идэш тэжээлийн хомсдолд орсон тул дээрх байршлуудад нийт 500 боодол ногоон тэжээлийг байгаль хамгаалагчдынхаа тусламжтайгаар тавьж өглөө. Мөн Эрдэнэцагаан сумын Лхачинвандадын байгалийн нөөц газарт байршдаг Халиун буганд нутгийн иргэдтэй хамтран 5 тн хужир шүү тавьж өгч ажиллалаа. Ингэснээр зэрлэг амьтны үхэл хорогдол тухайн газруудад гараагүй болно. Хүрсэн түвшин : 6 удаа	100%

345		6. Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх чиглэлээр нөхөрлөл байгуулах	2022 - 2024	3	Байгуулагдсан албан ёсны нөхөрлөлийн тоо	1	"Хуурай хээрийн төсөл хэрэжиж байгаа Мөнххаан, Сүхбаатар сумын хил залгаа нутаг болох Баянцагааны талд тухайн экосистем, биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах чиглэлээр шинээр нөхөрлөл байгуулан ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : 1	100%
346		7. Байгаль хамгаалах үйл ажиллагаанд нөхөрлөлийн оролцоог нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	3	арга хэмжээнд оролцсон нөхөрлөлийн тоо	4.5	4 Сүхбаатар аймгийн Түмэнцогт суманд Байгаль орчны чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг "Түмэн барбарис" ахмадын нөхөрлөл, Дарьганга сумын Нарт нөхөрлөлүүдтэй 2023 онд 01, 02 дугаар хамтран ажиллах гэрээ хийсэн ба үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх зорилгоор дэмжлэг үзүүлсэн. Ой хээрийн түймрээс урьдчидан сэргийлэх, нийтийн эзэмшлийн гудамж талбайн ногоон байгууламж нэмэгдүүлэх, байгаль орчны чиглэлээр гарсан хууль тогтоомжийн талаар сургалт сурталчилгаа хийх, хууль бус ан агнуурын хяналт шалгалтыг зохион байгуулах, ховор ан амьтанд биотехникийн арга хэмжээ авах ажлуудыг зохион байгуулдаг. Хавсралт : 2 файл Хүрсэн түвшин : 5	100%
347	5.1.4. Усны нөөцийг бохирдол, хомсдолоос хамгаална.	1. Төвлөрсөн ундны усны хамгаалалтын бүсийг тэмдэгжүүлэх	2021 - 2024	0	Хамгаалалтын бүс тогтоосон сумын ундны усны тэмдэгжүүлэлтийн тоо	19.8	20 Аймгийн хэмжээнд "Төвлөрсөн ундны усны хамгаалалтын бүсийг тэмдэгжүүлэх" ажлыг БХНСАХЗардалаас 19.827.800 төгрөгөөр Асгат, Сүхбаатар, Түвшинширээ, Дарьганга сумдын 16 эх үүсвэрт /100х80/ хэмжээнтэй 16 самбар, /50х50/ хэмжээтэй 16 самбарыг байршуулсан. Хавсралт : 5 зураг Хүрсэн түвшин : 20	100%
348		2. Гидрогеологийн дунд масштабын зураглал хийлгэх	2022 - 2024	0	Гидрогеологийн дунд масштабын зураглал хийлгэсэн эсэх		БООАЖЯамны хэрэгжүүлж буй "Усны нөөц, нуур, гол мөрний менежмент" төслийн хүрээнд "Дунар-од" ХХК Дорноговь аймгийн Дэлгэрэх сум, Сүхбаатар аймгийн Уулбаян, Баяндэлгэр, Асгат L-49-ХVII ХVII ХVII ХVII /бүтэн/, Халзан, Түвшинширээ, Онгон, Баруун-Урт сум L-49-ХХVIII L-49-ХХIX /хагас/ талбайг хамарсан Гидрогеологийн 1:200000 хураангуйлалтай зураглалын ажлыг хагас болон бүтэн нийт 6 хавтгайд явуулсан ба өрөмдлөг, шавхалт туршилт, гадаргуугийн геофизик, гидрогеологийн стурктурын цооног, суурин боловсруулалтын ажлууд тус тус бүрэн хийгдсэн байна.	100%
349		3. Усны сан бүхий газарт хөв цөөрөм, усны сан байгуулах	2022 - 2024	0	Шинээр байгуулсан хөв цөөрмийн тоо		АДАПТ төслөөс хийгдсэн судалгаагаар аймгийн хэмжээнд 23 цэг судлагдсанаар хөв цөөрөм байгуулахад тохиромжтой 9 байршил тогтоогдсон ба Эрдэнэцагаан суманд 5 байршил, Сүхбаатар суманд 1 байршил, Наран суманд 2 байршил, Түвшинширээ суманд 1 байршил байна. Хөв цөөрөм байгуулахад дунд зэргийн тохиромжтой Эрдэнэцагаан, Дарьганга, Сүхбаатар, Баяндэлгэр сумдад тус тус нэг байршил байна. 2023 онд АДАПТ төслөөс 1 хөв цөөрөм байгуулахаар төлөвлөсөн.	30%

350		4. Гүн өрмийн худгуудад зөвшөөрөл олгож паспортжуулах ажлыг зохион байгуулах	2021 - 2024	40	Паспортын тоо,		50	Улсын болон иргэн, ААНБ, төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд шинээр худаг гаргах хүсэлт 11 ирсэнээс 23 худагт зөвшөөрөл олгож, 51 худгийг паспортжуулан баталгаажуулаад байна. Үүнд: Улсын төсвийн хөрөнгөөр аймгийн хэмжээнд гүн өрмийн 30 худаг гаргах ажлыг Голденхилл" ХХК гүйцэтгэж 28 худгийг паспортжуулсан байна. БОАЖГ-аас иргэн, ААНБ-аас гүн өрмийн худаг гаргах 11 хүсэлт ирж 15 зөвшөөрөл олгож паспортжуулсан. АДАПТ төслөөс Уулбаян, Түвшинширээ, Халзан, Дарьганга, Баяндэлгэр сумдад 8 худаг гаргасан. БОАЖГ-аас гаргасан худгийн зөвшөөрөлүүдийг ERP сүлжээгээр сумдад хүргүүлж байна. Хавсралт : 1 файл Хүрсэн түвшин : 50	100%
351		5. Булгийн эхийг хашиж хамгаалах, тохижуулах ажлыг зохион байгуулах	2021 - 2024	50	Хашсан булгийн тоо	БХНСАХЗардал, АДАПТ төсөлтэй хамтран 112 сая.төг, ОНХС - 10.6 сая.төг,	4	Булгийн эхийг хашиж хамгаалах ажлыг Тогоон төмөр ХХК гүйцэтгэсэн. Үүнд: Уулбаян сум – Хөөвөр Эрдэнэцагаан сум – Наран Халзан сум – Ар булаг Наран сум – Зүүн булаг /Тосонгийн гол баг/ Баяндэлгэр – Зүүн булаг Түвшинширээ сум – Сэвхүүл булгийн эхийг АДАПТ төслөөс 70 хувь, Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардалаас 30 хувийн санхүүжилтээр Мөнххаан сум -Батбулаг -5.0 сая.төг /ОНХС/ Түмэнцогт сум - Сэмүүний булаг - 2.8 сая.төг /ОНХС/ Түмэнцогт сум - Баян-Овоо булаг - 2.8 сая.төг /ОНХС/ Эрдэнэцагаан сум - Аман - Ус /Эрээнтөлгой ХХК/ Эрдэнэцагаан сум - Бага бүлэг /Эрэн толгой ХХК/-ийн санхүүжилтээр тус тус хашиж хамгаалсан. Булгийн эхийг хашиж хамгаалснаар гадаргын болон газрын доорхи усны нөөц бохирдож, хомсодохоос хамгаалагдсан. Хавсралт : 9 зураг Хүрсэн түвшин : 2023 онд Уулбаян, Халзан, Эрдэнэцагаан, Наран, Баяндэлгэр, Түвшинширээ сумдад 6 булгийн эхийг хашиж хамгаалсан.	100%
352	5.1.5. Агаар орчны бохирдлын түвшнийг бууруулна.	1. Агаарын чанарыг хэмждэг багаж тоног төхөөрөмжийн чадавхыг нэмэгдүүлж агаарт агуулагдаж буй 4-5 төрлийн элементийг хэмждэг болох	2023	0	Тоног төхөөрөмжийн хангалт хийгдсэн эсэх		1	"2022 онд агаарын чанарын бохирдлын үзүүлэлтийг нэмэгдүүлэх, хүчин чадлыг сайжруулах ажлын хүрээнд тоосонцрын багажийг шинэчилж РМ2.5, РМ10 тоосонцрыг 24 цагийн дунджаар хэмжилт хийх багаж нэвтрүүлэн ажилласан. Баруун-Урт хотын агаарын чанарын бохирдлын элемент азотын давхар исэл (NO2), хүхрийн давхар исэл (SO2), тоосонцор (PM2.5, PM10) зэрэг 4 үзүүлэлтээр хэмжих боломжтой болсон байгаа. 2024 оны 3 улиралд 4-6 үзүүлэлт бүхий автомат станц байгуулах ажил хийгдэхээр төлөвлөгдөөд байна."	100%
353		2. Аймгийн нийт айл өрхийн эко шийдлээр хийгдсэн нүхэн жорлонгийн тоог нэмэгдүүлэх	2022 - 2023	0	эко нүхэн жорлонгийн эзлэх хувь	Аж ахуй нэгж байгууллага, хувь хүн өөрсдийн 345,000,000 төгрөгийн хөрөнгөөр хийсэн байна	1	"Аймгийн хэмжээнд сум суурин газарт нүхэн жорлонтой 8111 айл өрх байгаагаас ундны усны энгийн хамгаалалтын бүсэд. Асгат сум – 3, Баруун-урт сум – 9, Баяндэлгэр сум – 6, Дарьганга сум – 6, Халзан сум – 4, Мөнххаан сум – 4, Түвшинширээ – 2, Уулбаян сум – 5, Түмэнцогт сум – 4, Сүхбаатар сум – 6, Эрдэнэцагаан сум – 3, Наран сум – 4, Онгон сум –0 1 нийт 57 ундны усны эх үүсвэр байгаагаас ундны усны эрүүл ахуйн хориглосон бүсэд нүхэн жорлонтой айл өрхүүдэд хүргүүлсэн үүний үр дүнд 35 айл өрх жорлонгоо буулгаж нийт 115 ш эко 00-ыг хийсэн байна." Хавсралт : 1 зураг Хүрсэн түвшин : нийт 115 ширхэг эко 00-ыг хийсэн байна	90%

354	3. Агаар орчны бохирдлыг бууруулах хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх	2021 - 2024	0	хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь	80	Агаар орчны бохирдлыг бууруулах дэд хөтөлбөр боловсруулагдсан Аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хуралд оруулж батлуулахад бэлэн болгоод байна. Хавсралт : 1 файл	50%
355	7. Эрүүл ахуйн шаардлага хангасан хогийн цэгийн тоог нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	6	Тохижуулсан хогийн цэгийн тоо	2	2023 онд Онгон, Асгат, Наран Дарьганга сумд Нэгдсэн хогийн цэгийг хумих, цэгцлэх, булшлах ажлыг Орон нутаг хөгжүүлэх сангийн хөрөнгөөр зохион байгуулж ажиллаж байна. Онгон сум 20,0 сая төгрөгөөр 8 га талбайг 2 га-аар, Асгат сум 10 сая төгрөгөөр 6 га талбайг 2 га-аар, Наран сум 2,0 сая төгрөгөөр 3 га талбайг 1 га-аар, Дарьганга сум 5 сая төгрөгөөр 5 га талбайг 2 га-аар тус тус багасгаад байна	100%
356	8. Иргэдэд хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгах дадал хэвшлийг суулгах нөлөөллийн ажил зохион байгуулж, эзэнгүй хог хаягдлыг 40 хувиар бууруулах	2021 - 2024	0	Арга хэмжээний тоо	109.2	3 "2023 оны 1-10 сард Иргэдийн хог хаягдлын боловсролыг дээшлүүлэх хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгах чиглэлээр "Цэвэр орчин Цэнгэг агаар" 15 сургалтыг зохион байгуулсан. Нийт насанд хүрсэн 517 иргэн, ЕБ сургуулийн 984 сурагчид сургалт хийсэн. БОАЖС-ын 2022 оны А/518 дугаар тушаал, БОАЖС-ын А-02 албан даалгавар, аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/48 дугаар захирамжын дагуу эзэнгүй хог хаягдал малын сэг зэм устгал аймгийн хэмжээнд сум бүр 2 удаа хийсэн. Үүнд: Адуу-10318 Үхэр - 8878, Тэмээ-13, Хонь-28084, Ямаа 45976, Зээрийн сэг зэм 22, нохой 275 ш Нийт 93269 ш-ийг устгаж, 109.179.000 төгрөгийн зардал гаргаж 460000 м2 газрыг халдваргүйжүүлэлт хийж ажилласан байна. " Хавсралт : 1 зураг Хүрсэн түвшин : 3	100%
357	9. Төв, суурин газарт хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгах зориулалт бүхий сав байршуулах ажлыг зохион байгуулах	2022 - 2024	266	Хогийн савны тоо	50	Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгах хогийн савыг Баруун-урт сум 3 ш, Асгат сум 3 ш, Мөнххаан сум 5 ш, Уулбаян, Дарьганга, Наран, Баяндэлгэр, Түвшинширээ, Түмэнцогт сумд тус бүр 1 ш нийт 17 ш хогийн сав байршуулсан	90%
358	10. Радарын станц байгуулан хур тунадасны хэмжээг нэмэгдүүлж, байгалийн аюулт үзэгдлийг урьдчилан мэдээлэх чадавхыг бэхжүүлэх	2021 - 2024	0	Ажлын чанарын хувь	80	2023 онд шинээр Радарын станц одоогоор байгуулаагүй байна. ЦУОШГазарт 2022 онд Радарын станц байгуулах хүсэлт тавьсан энд онд хэвээрээ байгаа. УЦУОШТөвөөс цаг агаарын аюултай үзэгдлийн сэрэмжлүүлэг мэдээ, түймрийн анхааруулга мэдээг нийт 16 удаа буюу 13 сумын хэмжээнд давхардсан тоогоор 92000 хэрэглэгчдэд масс мессеж дамжуулсан байна. Хур тунадасны хэмжээг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд 2023 онд УЦУОШТөвийн Шарга Бороо-1,2,3 экспедицүүд хээрийн ажиллагаанд 10 удаа явж, 13 сумын 28532.4 км.кв хэмжээтэй газар нутгийг хамарсан цаг агаарт зориудаар нөлөөлж хур тунадас нэмэгдүүлэн ажилласан байна. Үүлэнд зориудаар нөлөөлснөөр 4-8-р сард хур тунадасыг олон жилийн дундажтай харьцуулахад 18.7%-иар нэмэгдүүлсэн, бэлчээрийн ургамлын ургалт сайжирч ургалтын байдал нутгийн 92% д хэвийн хэмжээнд хүрсэн. ЦАЗН үйл ажиллагаанд нийт 25 ш пуужин зарцуулсан байна. Хүрсэн түвшин : 80	100%

359		11. Байгалийн аюултай үзэгдлийг урьдчилан мэдээлэх багц мессеж хүлээн авагчдын хүрээг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024	78	Мэдээ хүлээн авагчдыг өссөн хувь	94	2023 онд Сүхбаатар аймгийн хэмжээнд 5995 хэрэглэгчдэд масс мессежээр аюултай үзэгдлийн сэрэмжлүүлэг, анхааруулга, түймрийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх мэдээг тогтмол хүргэн ажилласан ба 16 удаа буюу 13 сумын хэмжээнд давхардсан тоогоор 92000 хэрэглэгчдэд масс мессеж дамжуулсан байна. Хэрэглэгчдийн тоог өмнөх оноос 1000 хэрэглэгчээр нэмэгдүүлж ажилласан. 2021-2024 оны Засаг даргын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд хэрэглэгчийн тоог 6000 хүргэхээр зорин ажиллаж байна. 2023 оны зорилтод түвшинг даваалан биелүүлсэн хэрэгжилт 100%-тай. Масс мессеж дамжуулах ажилд СЗДТГ, БОАЖГ болон байгууллагын төсвөөс 920000 төг зарцуулсан байна. Хүрсэн түвшин : 94	100%
6. ЗУРГАА. БҮС, ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ								
360	6.1.1. Дэд төвийг байгуулна.	1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу дэд төвийн хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулах	2023	0	Хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруул агдсан эсэх	1	Аймгийн 2030 он хүртэлх хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу 960 айлын орон сууц хөтөлбөрийн хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний ажлыг инженер геодези ХХК хийж гүйцэтгэн аймгийн ИТХ-аар хэлэлцүүлэн батлуулж хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.	100%
361	6.1.3. Баруун-Урт хотод иргэдийн амрах, зугаалах газар, бичил цэцэрлэг, цэцэрлэгт хүрээлэнгийн талбайн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	2. Хүүхдийн парк барих	2023 - 2024	0	Ажлын явц	50	Уртын голын дагуух тохижилт "Сүхбаатар соёл амралтын хүрээлэн" нэртэйгээр 2022 оны улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 9 тэрбум төгрөгийн зам, барилгын ажил эхлэж энэ оны жилийн эцсийн гүйцэтгэлээр 3 тэрбум төгрөгийн ажлыг "Монгол зам" ХХК гүйцэтгээд байна. Сүхбаатар соёл амралтын хүрээлэнд нийтдээ 40 га талбайд эрэг болон зүүн авто замын хооронд 2,5 км урт тохижилт хийгдэнэ. Төлөвлөлт хийх 40 га талбайн 4,1 га-д амрах талбай /задгай театр, мини парк, спорт талбай, тоглоомын талбай, ахмад настан бялдаржуулах, 0,6га-д явган зам, 1,7га-д 2,5 км урт 5 м өргөнтэй дугуйн болон гүйлтийн зам, 20,7га-д ногоон байгууламж, 0,4га-д хиймэл нуур, 0,4га-д үйлчилгээний цэг, 1,0га-д 315 автомашины зогсоол болон дугуйн зогсоол байхаар төлөвлөж гүйцэтгэж байна.	100%
362		3. Морьтой хөшөөний ажлыг үргэлжлүүлэн барих	2023	0	ажлын явц	100	Морьтой хөшөөний ажлыг үргэлжлүүлэн барих тохижилтын ажлын хүрээнд аймгийн БОАЖГаараас ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 400ш 6 төрлийн мод суулгац тарих ажлыг зохион байгуулж ажилласан.	70%
363		4. Эко хороололд цэцэрлэгт хүрээлэн шинээр барих, Барилгачдын цэцэрлэгт хүрээлэнг сэргээн засварлах	2023	0	ажлын явц	100	Эко хорооллын дунд цэцэрлэгт хүрээлэн барих ажлын тендерт Смарт ХХК шалгарч 289.0 төгрөгийн төсөвтэй зам талбайн тохижилт, хашаажуулах ажлыг хийж гүйцэтгээд байна. Мөн шинээр байгуулагдсан барилгачдын талбайн тохижилтын ажлыг Баруун-Урт сумын ЗДТГ-аас гэрээний дагуу 35.0 сая төгрөгийн төсөвтэй гэрэлт талбайг байгуулсан байна.	100%

364	6.1.4. Баруун-Урт хотын хатуу хучилттай авто зам, замын байгууламжийг өргөтгөн шинэчилнэ.	3. Жил бүр аймгийн төвийн хатуу хучилттай авто замуудад их засвар, нөхөөс тавих ажлыг хийж гүйцэтгэх	2021 - 2024	30	ажлын явц гүйцэтгэлийн хувь	1300 + 180+ ОНХС 5.0 сая, Талын Зам ТӨХК-ны төлөвлөгөөт ажил	100	2021 онд орон нутгийн төсвийн 1,3 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр аймгийн төвийн 2-р тойргийн хатуу хучилттай авто замын их засвар, шинэчлэлтийн ажлыг "Ханан салхит" ХХК-иар гүйцэтгүүлэн авто замын далан, суурь, хучилт, явган зам, авто замын хашлага суурилуулах ажил дууссан, явган замын хөтөч тавих ажил хийгдээгүй байна. Мөн энэ ажлын хүрээнд 2021 онд аймгийн төвийн 1,2-р тойргийн хатуу хучилттай авто замын эвдэрсэн хэсэгт 1500 м2 засвар, нөхөөс, 2022 онд орон нутгийн төсвийн 180 сая төгрөгийн хөрөнгөөр аймгийн төвийн 1,2-р тойргийн хатуу хучилттай авто замын эвдэрсэн хэсэгт засвар, нөхөөс хийх ажлыг "Ханан салхит" ХХК-тай нэмэлт ажлын гэрээ байгуулан гүйцэтгүүлсэн. Ажлын явц гүйцэтгэл 80 гаран хувьтай байна. 2023 онд аймгийн төвийн хатуу хучилттай авто замуудад арчлалт, нөхөөс, их засварын ажлыг "Монгол зам групп" ХХК гэрээ байгуулан гүйцэтгэж байна. Ажлын явц, гүйцэтгэл 50%-тай, Асфальтбетоны үйлдвэр, түлшний хомсдлоос шалтгаалан ажлуудыг ирэх онд дуусгахаар гэрээг сунгасан.	70%
365		4. Баруун-Урт хотын төв, гэр хороолол дундах авто зам дагуух явган зам барих ажлыг үе шаттай хийж гүйцэтгэх	2021 - 2024	0	ажлын явц гүйцэтгэлийн хувь	878.5	100	2021-2022 онд хэрэгжсэн Баруун-Урт сумын 1-р баг явган зам, тоглоомын талбай, тохижилтын ажлын хүрээнд 1,4 км явган замын ажлыг "Тэнгисийн шүр" ХХК, Баруун-Урт сумын 3-р баг Хөлбөмбөгийн талбайгаас 4-р тойргийн зам хүртэлх 1,1 км авто зам дагуух явган зам, гэрэлтүүлэг суурилуулах ажлыг "Хүрд" ХХК-иар гүйцэтгүүлэн улсын комисс ажиллан байнгын ашиглалтад оруулаад байна. 2023 онд Баруун-Урт сумын 6-р багт орон нутгийн төсвийн 400 сая төгрөгийн хөрөнгөөр 800 у/м, Баруун-Урт сумын 2-р багт 79.9 сая төгрөгийн хөрөнгөөр 390 у/м явган зам барьж ашиглалтад оруулсан.	100%
366		5. Баруун-Урт хотын хатуу хучилттай авто замын уулзваруудад гэрлэн дохио, хяналтын камер суурилуулах ажлыг хийж гүйцэтгэх	2021 - 2024	70	ажлын явц гүйцэтгэлийн хувь	800		Улсын төсвийн 739 сая төгрөгийн хөрөнгөөр аймгийн төвийн 7 уулзварт гэрлэн дохио, хяналтын камер суурилуулах ажлыг "Инносолюшн" ХХК-иар гүйцэтгүүлэн, аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/650 дугаар захирамжаар томилогдсон улсын комисс ажиллаж байнгын ашиглалтад хүлээн авч оруулаад байна.	100%
367		6. Баруун-Урт хотын төвийн хатуу хучилттай авто замын дагуу болон уулзвар гарцуудад тэмдэг, тэмдэглэгээг шинэчлэн сайжруулах	2022 - 2024	0	ажлын явц, гүйцэтгэлийн хувь		100	2022 онд аймгийн төвийн авто замын уулзваруудад орон нутгийн төсвийн 27 сая төгрөгийн хөрөнгөөр 72 ширхэг тэмдэг тэмдэглэгээ тавих ажлын гүйцэтгэгчээр "Наранбулаг Сүхбаатар прайнтинг" ХХК шалгаран гүйцэтгэсэн. 2023 онд аймгийн төвөөс сумдад гарах гарцууд болон тойрог замуудын уулзварт том оврын тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг хязгаарлах зорилгоор 12,1 сая төгрөгийн хөрөнгөөр 35 ш хориглох тэмдэг байршуулах ажлыг Баруун-Урт сумын ЗДТГ-т хариуцан ажиллаж байна.	90%
368	6.1.5. Баруун-Урт нисэх буудлын үйл ажиллагааг өргөжүүлж, Улаанбаатар - Баруун-Урт чиглэлийн нислэгийг сэргээнэ.	1. Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд УБ-Баруун-Урт чиглэлийн нислэг сэргээх ажлыг эрчимжүүлж, Баруун-Урт нисэх буудлын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэн хамтран ажиллах	2022 - 2024		нислэгийн үйлчилгээ нэвтэрсэн эсэх тийм-1, үгүй-0	-	1	Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд УБ-Баруун-Урт-УБ чиглэлийн нислэгийг сэргээх, Баруун-Урт нисэх буудлын үйл ажиллагааг өргөжүүлэх зорилгоор энэ оны 05 дугаар сарын 21 өдөр "Сүхбаатар аймаг-Хөгжилд хамтдаа", Хөрөнгө оруулалт, Хөгжлийн чуулган 2023 нэгдсэн арга хэмжээний үеэр "Аэромонголиа" ХХК-тай аймгийн Засаг дарга хамтран ажиллах санамж бичгийг байгуулсан. Хүрсэн түвшин : Сүхбаатар аймаг-Хөгжилд хамтдаа", Хөрөнгө оруулалт, Хөгжлийн чуулган 2023 нэгдсэн арга хэмжээний үеэр "Аэромонголиа" ХХК-тай аймгийн Засаг дарга хамтран ажиллах санамж бичгийг байгуулсан.	30%

369	6.1.6. Баруун-Урт хотод нийтийн тээврийн үйлчилгээг нэвтрүүлнэ.	1. Баруун-Урт хотод нийтийн тээврийн үйлчилгээг эхлүүлж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлэх	2021 - 2024		эхлүүлсэн эсэх тийм-1, үгүй-0	-	1	Баруун-Урт сумын ЗДТГ-т орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр авсан 3 ш экобус шилжүүлсэн. Нийтийн тээврийн үйлчилгээг "Уртын гэгээ" ОНӨҮГ хариуцан иргэдэд үйлчлэн ажиллаж байна. Цаашид Баруун-Урт суманд нийтийн тээврийн үйлчилгээг сайжруулах, өргөжүүлэх, хөгжүүлэх чиглэлээр мэргэжлийн байгууллага хувийн хэвшилтэй санал солилцон, судалгаа хийн ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : Баруун-Урт сумын сургууль, цэцэрлэгээс алслагдсан баг 5, 9-р багийн иргэдэд Цахилгаан холбоо-Бага дөрвөлжийн 2 чиглэлд автобусаар 07.00-09.00, өдөр 11.00-14.00, орой 16.00-18.00 цагийн хуваарийн дагуу иргэдэд хямд өртөгтэй тав тухтай үйлчилгээг үзүүлж, үйлчилж байна.	100%
370	6.1.7. Цахилгаан, дулаан, эрчим хүчний станцын өргөтгөл, шинэчлэл засвар хийнэ.	1. Баруун-Урт хотын 1-7 дугаар багийн дулаан, хэрэглээний халуун хүйтэн усны шугам сүлжээний их засварын ажил хийх	2023		ажлын явц гүйцэтгэлийн хувь	-	100	Залуус, Бичил хорооллын дулаан, хэрэглээний халуун ус, цэвэр усны гол түгээх шугамын өргөтгөлийг хийх" ажлыг "Дөрвөлж" ОНӨААТҮГ 2021 онд гүйцэтгэн ажилласан. Хүрсэн түвшин : Залуус, Бичил хорооллын дулаан, хэрэглээний халуун ус, цэвэр усны гол түгээх шугамын өргөтгөлийг хийх" ажлыг "Дөрвөлж" ОНӨААТҮГ 2021 онд гүйцэтгэн ажилласан.	100%
371		2. 8, 9 ДДТ-ийн барилгыг, шугам сүлжээ, тоног төхөөрөмжийн хамт барих	2022 - 2023		ажлын явц гүйцэтгэлийн хувь	-		9 ДДТ-ын барилга угсралтын ажлыг БХБЯ-ны сайдын багцын хөрөнгө оруулалтаар "Төсөл төсөв" ХХК-аар гүйцэтгүүлж байгаа бөгөөд 2022, 2023 онуудын санхүүжилтын ажлаа бүрэн хийж гүйцэтгэсэн: 8 ДДТ-ын ажлын зураг төслийг Шинээр баригдаж ДС-ын гадна шугам сүлжээний ажлыг зураг төсөлтэй хамтатган төсөв тооцоог гүйцэтгүүлсэн ба барилга угсралтын зардал шийдвэрлэгдээгүй байна. Хүрсэн түвшин : -	50%
372		3. Баруун-Урт хотын Дулааны станцын өргөтгөлийн барилгын гадна инженерийн шугам сүлжээний ажлыг хийх	2023		ажлын явц гүйцэтгэлийн хувь	-	100	Солонгос улсын санхүүжилтээр"10 аймгийн төвийн дулаан станц барих төсөл"- ийн хүрээнд Баруун-Урт хотод шинээр ДС баригдаж байгаагаас гадна инженерийн шугам сүлжээний ажлыг Монгол тал хариуцаж байгаа бөгөөд 2021 оны ОНХС-ийн хөрөнгөөр зураг төслийг "Ричвелл инженеринг" ХХК-аар гүйцэтгүүлэн 2024 оны улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар гадна холбоо, гадна ус хангамж, ариутга татуурга ажлыг хийж гүйцэтгэхээр болсон. Хүрсэн түвшин : -	70%
373		4. Дулааны станцын 2 зууханд тоолуур, хуваарилах конверт жин хэмжигч, нүүрсний шинжилгээний төхөөрөмж суурилуулж, 2-р зуухны утаа сорогчийг шинэчлэх	2021 - 2024		ажлын явц гүйцэтгэлийн хувь	-		Дулааны Станцын 2 зууханд тоолуур, хуваарилах конверт жин хэмжигч, нүүрсний шинжилгээний төхөөрөмж суурилуулж, 2-р зуухны утаа сорогчийг худалдан нийлүүлж, Дөрвөлж ОНӨААТҮГ угсралт суурилуулатын ажлыг хийсэн. Хүрсэн түвшин : -	100%
374		5. Дулааны станц шинээр барих	2022 - 2024	0	ажлын явц гүйцэтгэлийн хувь	-	70	МУ-ын ЗГ-ын санаачлагаар Солонгос улсын ЗГ-тай хамтран тус орны санхүүжилтээр "10 аймгийн төвийн дулааны станц барих төсөл" -ийн хүрээнд Сүхбаатар аймгийн ДС-ын барилга угсралтын ажлыг "Мон-Энержи" ХХК гүйцэтгэж байгаа бөгөөд ажлын гүйцэтгэл 70%-тай хэрэгжиж байна. Хүрсэн түвшин : 70	100%

375	6. 24-ийн зууханд сүлжээний усны 3 ширхэг насосыг өргөтгөж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэн сайжруулах	2021 - 2024		ажлын явц гүйцэтгэлийн хувь	119	2021 онд "Эмнэлэг , 24-ийн зууханд сүлжээний усны насос өргөтгөж, гадна тэжээлийн кабель 300м өргөтгөн засварлах, инвертор суурилуулах, усан халаалтын тогоо засварлах материал тоног төхөөрөмж худалдан авах" СБАОНӨГ/202101075 дугаар бүхий 119,000,000 төгрөгийн гэрээг "Дорнын илч" ХХК-тай байгуулан барааг 100 бүрэн нийлүүлсэн. Суурилуулалт, гүйцэтгэлийн ажлыг "Дөрвөлж" ОНӨААТҮГ хийсэн. Хүрсэн түвшин : Суурилуулалт, гүйцэтгэлийн ажлыг "Дөрвөлж" ОНӨААТҮГ хийсэн.	100%
376	7. Залуус, Бичил хорооллын дулаан, хэрэглээний халуун ус, цэвэр усны гол түгээх шугамын өргөтгөлийг хийх	2021 - 2024		ажлын явц гүйцэтгэлийн хувь	-	Залуус, Бичил хорооллын дулаан, хэрэглээний халуун ус, цэвэр усны гол түгээх шугамын өргөтгөлийг хийх" ажлыг "Дөрвөлж" ОНӨААТҮГ 2021 онд гүйцэтгэн ажилласан. Хүрсэн түвшин : -	100%
377	8. ДДТ-ийн дулаан, цэвэр усны шугам сүлжээг авто замын ажилтай холбогдуулан шилжүүлэх ажлыг хийх	2021 - 2024		ДДТ-ийн дулаан, цэвэр усны шугам урт	-	Шинээр төлөвлөгдсөн замын трасстай хөндлөн огтлолцсон болон давхцсан шугам сүлжээнүүдийг шилжүүлэх ажлын зардлыг тухайн замын барилга угсралтын зардалд тусган ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : -	100%
378	9. Дулааны эрчим хүч хэмнэлтийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулж ажиллах	2021 - 2024		Төлөвлөгөө баталсан эсэх	-	2017 оны Засгийн газрын "Эрчим хүчний үндэсний хөтөлбөр батлах тухай" 274-р тогтоолын дагуу Аймгийн Засаг даргын захирамжаар "Аймгийн эрчим хүчний төлөвлөгөө" батлагдсан 2021 оны ЗГ-ын 314 р тогтоолоор уг хөтөлбөрийг хүчингүй болгосон бөгөөд аймгийн төлөвлөгөөний биелэлт 90%-тай биелэгдсэн. Хүрсэн түвшин : 1	90%
379	10. Дулаан алдагдлыг бууруулах зорилгоор нийтийн хуучны орон сууцнуудыг дулаалах ажлыг хэрэгжүүлэх	2022 - 2024		ажлын явц гүйцэтгэлийн хувь	-	Таван шарын 180-н айлын орон сууцнуудад дулаалгын ажлыг хэрэгжүүлсэн. Мөн 7 дугаар багийн нутаг дэвсгэр 48 айлын орон сууцны гадна пасат дээвэр засварын ажил, Одкон 1.2 дугаар байрны дээвэр засварын ажил, 27а,б,в 36а,б байрны дээвэр засвар, 60 айлын дээвэр засварын ажлуудыг тендер зарлан Хайлааст гарам ХХК гэрээний дагуу хийж гүйцэтгэсэн байна. Хүрсэн түвшин : -	100%
380	11. Баруун-Урт хотын Хойд-Өндөр 2-ын 10кВ-ын шугамын өргөтгөл хийх	2022 - 2024		өргөтгөл хийх шугамын урт	-	Гүйцэтгэгчээр "Анарзоне" ХХК шалгарч 2022 оны 10 сарын 06 нд 77,555,568 төгрөгийн гэрээ байгуулан 5.66км урттай 10кВ-ын ЦДАШ-ын дамжуулагчыг хүчитгэх ажлын гүйцэтгэл 80%-тай байна. Уг ажил нь 2022 онд бүрэн хэрэгжиж дуусах байсан боловч зураг, төсөв магадлалаар баталгаажуулах ажил удааширсан, сонгон шалгаруулалтад оролцсон ААН-үүд шаардлага хангахгүй зэргээс шалтгаалан гүйцэтгэгч шалгаруулалт оройтсон мөн хил гааль хаалттай байгаатай холбогдуулан импортын бараа бүтээгдэхүүний нийлүүлэлт удааширсан зэрэг тал талын хүчин зүйлсээс шалтгаалан дулааны улиралд эхлүүлж амжаагүй. 2022 оны 10 сарын 31-ний Эрчим хүчний сайдын А/925 дугаар тушаал (11 дүгээр сарын 01-ээс 2023 оны 03 дугаар сарын 01-н хүртэл нэгдсэн сүлжээнд сэлгэн залгалт хийх, шинээр холболт хийх, төлөвлөгөөт засвар хийхийг зогсоох)-ын дагуу ажил гүйцэтгэх гэрээг сунган ажил эхлэх байсан боловч "ДБЭХС" ТӨХК-ийн Сүхбаатар салбар, орон нутгийн бүтээн байгуулалтын бусад ажлаас шалтгааланаас хойшлуулаад байна. Хүрсэн түвшин : -	80%

381		12. Хэрэглээний өсөлттэй холбогдуулан 110/35/10кВ-ын Баруун-Урт дэд станцын өргөтгөл шинэчлэл хийх	2023 - 2024		ажлын явц гүйцэтгэлийн хувь	-	100	Баруун-Урт дэд станцыг өргөтгөж 2*10МВА хүчин чадалтай болгох ажлын зураг төсвийг 2021 онд "Баясал төгс" ХХК-аар гүйцэтгүүлсэн барилга угсралтын зардал 2022, 2023 оны улсын төсөвт тусгагдаагүй бөгөөд 2023 онд барилга угсралтын төсвийг дахин шинэчлүүлж 5.0 тэрбум төгрөгийг "10 аймгийн төвийн дулааны станц барих төсөл"-ийн хүрээнд 2024 оны Улсын төсөвт батлагдсан. Хүрсэн түвшин : -	70%
382	6.1.9. Мэдээлэл холбооны суурь дэд бүтцийг өргөтгөнө.	1. Жавхлант хаус хороолол, Эко, Боловсрол, Жавхлант хорооллууд руу холбоо хангамжийн сувагчлал татаж, утастай болон утасгүй интернетийн сүлжээнд холбох	2021 - 2024		интернетэд холбогдсон өрхийн тоо	-	50	Жавхлант хаус хороолол, Эко, Боловсрол, Жавхлант хорооллууд руу холбоо хангамжийн сувагчлал татаж, утастай болон утасгүй интернетийн сүлжээнд холбох ажлын хүрээнд төсвийн тодотголоор "Баруун-Урт сумын гэр хорооллыг шилэн кабельд холбож , интернетийн сүлжээ оруулах ажлыг орон нутгийн оролцоо" ОНХ сангийн 145 сая төгрөг, Юнивишн ХХК-ний оролцоотойгоор гэр хороололд шилэн кабелийн сүлжээ, өндөр хурдны интернэтийн үйлчилгээ оруулах гэрээг Юнивишн ХХК-тай байгуулж ажиллаж байна Хүрсэн түвшин : 50	100%
383	6.2.1. Сумдыг төвлөрсөн ус, дулаан, ариутгах татуургын шугам сүлжээ, ариун цэврийн байгууламжийн хангамжтай болгож, ашиглалтыг сайжруулна.	1. Асгат, Уулбаян, Баяндэлгэр, Түвшинширээ, Мөнххаан сумдад төвлөрсөн халаалтын уурын зуух барих	2021 - 2024				2	" Застгийн газрын ""СУМЫН ХӨГЖИЛ: ИНЖЕНЕРИЙН ДЭД БҮТЦИЙН ХАНГАМЖ"" ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭГ БАТЛАХ ТУХАЙ"" 2021 оны 161-р тогтоолоор эхний ээлжийн тухайн төсөлд хамрагдахаар болсон Сүхбаатар аймгийн 4 сумын нэг болох Мөнххаан сумын инженерийн шугам сүлжээний зураг төслийг гүйцэтгүүлэхээр орон нутгийн төсөвт 170,0 сая төгрөг батлагдан тендер шалгаруулалтаар 154,0 сая төгрөгийн үнийн санал ""Гидродизайн инноваци"" ХХК шалгаран зөвлөх үйлчилгээний ажлыг гүйцэтгэж байна. Ажлын явц, гүйцэтгэл 90%-тай байгаа бөгөөд төлөвлөгдсөн барилга, шугам сүлжээний газар нь сумын тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусаагүй улмаас төслийг магадлалаар баталгаажуулах боломжгүй түр зогсонги байдалтай байна. Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд концессийн гэрээгээр Уулбаян, Түвшинширээ суманд төвлөрсөн дулаан хангамж, инженерийн шугам сүлжээнд холбох ажлын гэрээ хийгдэж гүйцэтгэгч байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт тавин ажиллаж байна." Хавсралт : 4 зураг	70%
384		2. Дарьганга, Мөнххаан Эрдэнэцагаан, Онгон, Сүхбаатар сумдыг цэвэр ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээнд холбож, цэвэрлэх байгууламж барих	2021 - 2024		4500	Сүхбаатар сум 1.7 тэрбум Эрдэнэцагаан + 45 сая	1	МУ-ын ЗГ-ын 161 дүгээр тогтоолийн хэрэгжилтийг хангуулах, сумдын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу Онгон сумын төвлөрсөн дулаан хангамжийн системийг өргөтгөх, ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээ тавих ажлын зураг төслийг боловсруулах шатанд явж байгаа бөгөөд Дарьганга сумын хувьд ЭЗХЯ-ны хөрөнгөөр "Дөрвөн гүн" ХХК-аар зураг төслөө гүйцэтгүүлж, барилга угсралтын ажлыг 2024 оны Улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцэтгүүлэхээр болсон. Сүхбаатар сумын нутаг дэвсгэр үйл ажиллагаа явуулдаг уул уурхайн "Цайрт минерал" ХХК-ийн нийгмийн хариуцлагын хүрээндээ тус сумын ариутгах татуургын шугам сүлжээ, ариун цэврийн байгууламжийг цогцоор шийдэж ашиглалтад оруулаад байна. Сүхбаатар, Эрдэнэцагаан суманд шугам сүлжээ холбогдож хийгдсэн. Дарьганга суманд ажлын зураг төсөв боловсруулан суурь судалгаа хийгдэж байна.	50%

385	6.2.2. Аймгийн төвийг зарим сумдын төвүүдтэй хатуу хучилттай авто замаар холбоно.	2. Баруун-Урт-Сүхбаатар сум чиглэлийн 59 км, Баруун-Урт-Уулбаян сум чиглэлийн 45 км хатуу хучилттай авто зам барих ажлыг эхлүүлэх	2021 - 2024		Зураг төсөл боловсруул агдан батлагдсан эсэх тийм-1, үгүй-0 ажлын явц, гүйцэтгэлийн хувь	-	50	Сүхбаатар сум чиглэлийн 59 км хатуу хучилттай авто зам барих ажлыг улсын төсвийн 11 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр 2024 онд эхлүүлэхээр төлөвлөсөн. Баруун-Урт-Уулбаян чиглэлийн 45 км хатуу хучилттай авто замын зураг төсөл боловсруулах ажил 2024 онд хийгдэх саналыг гарган ажиллаж байна. Хүрсэн түвшин : -	30%
386		3. Эдийн засгийн үр ашигтай, аялал жуулчлал, хөдөө аж ахуйн тээврийг дэмжсэн "Нутгийн зам" төслийн хүрээнд "Арбулаг 60-ын овоо" чиглэлд 60 км хатуу хучилттай авто зам барих	2021 - 2024		ажлын явц, гүйцэтгэлийн хувь	-	50	Зам, тээврийн хөгжлийн яамны захиалгаар тус төслийн ТЭЗҮ зураг, төсөл хийгдэж эхэлсэн. Орон нутгаас авто замын трасс тогтооход трассын эхлэлд өөрчлөлт оруулах санал хүргүүлсэн. Хөрөнгийн асуудал шийдвэрлэгдээгүй байна. Хүрсэн түвшин : -	0%
387	6.2.3. Сумдын төвийн авто зам, замын байгууламжийн сүлжээг өргөтгөнө.	1. Сүхбаатар, Мөнххаан сумын төвд 2 км хатуу хучилттай авто зам, замын байгууламж барих	2021 - 2024	0.5	тавигдсан замын урт км	Сү ОНТ-1,5 тэрбум, Мх УТ-3,5 сая	6.5	Орон нутгийн төсвийн 1,5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр Сүхбаатар сумын төвд 1,8 км хатуу хучилттай авто замын ажлыг "Борхойн зам" ХХК гүйцэтгэсэн. Суурь, хучилтын ажил хийгдэж ажлын явц, гүйцэтгэл 90 -тай байна. 2022-2024 онд улсын төсвийн хөрөнгөөр баригдаж байгаа Мөнххаан сумын төвийн 3.6 км, 4 замын уулзвар ЗТХЯ/202212026 гэрээт ажлын гүйцэтгэгчээр "Ханан салхит" ХХК шалгаран гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Ажлын явц гүйцэтгэл 80%-тай байна. явган замын ажил хийгдээгүй, гэрээ сунгагдсан. Хавсралт : 4 зураг Хүрсэн түвшин : 6,5	85%

388	6.2.4. Алслагдсан сумдад агаарын тээврийн зайлшгүй үйлчилгээ, ерөнхий зориулалтын нислэг үйлдэх зурвас газрыг тогтоож, хамгаалалтад авна.	1. Эрдэнэцагаан , Бичигт боомт, Дарьганга, Онгон, Наран, Баяндэлгэр сумдад нислэгийн зурвас байгуулан, хамгаалалтын бүс тогтоох	2021 - 2024		Нислэг үйлдэх зурвас байгуулсан сумын тоо	-	4	Иргэний Нисэхийн ерөнхий газраас 2021 оны 03 дугаар сарын 24-ний өдрийн 01/488 тоот албан бичгээр ирүүлсэн "Ерөнхий зориулалтын нисэхийг хөгжүүлэх хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний дагуу боловсруулсан судалгаа, мэдээллийг хүлээн авч орон нутгийн саналыг нэмж тусган саналыг аймгийн Засаг даргын 2021 оны 04-р сарын 16-ны өдрийн 1/406 тоот албан бичгээр хүргүүлсэн. Засгийн газрын 2021 оны 314 дүгээр тогтоолоор хөтөлбөрийг хүчингүй болгосон байна. 2022 онд аймгийн Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар, нисэх буудлын газрын удирдлага, холбогдох мэргэжилтнүүдтэй санал солилцож, ГХБХБГ-аас зурвасын хэмжилт, зураглалыг баталгаажуулан холбогдох сумдын ИТХ, ЗДТГ-т чиглэл зөвлөмж хүргүүлсэн. Мөн оны 11-р сарын 26-30-ны хооронд ИНЕГ-аас томилогдсон ажлын хэсэг аймгийн Нисэх буудлын удирдлага, инженер техникийн ажилчдын хамт Бичигт боомт, Түвшинширээ, Онгон, Дарьганга, Наран, Эрдэнэцагаан, Баяндэлгэр Баруун-Урт сумдад ажиллаж агаарын хөлөг хөөрч, буух жишиг түр зурвасын хэмжилтийг баталгаажуулан сумдын ИТХ, ЗДТГ-т холбогдох материалыг хүлээлгэн өгч, түр зурвасыг тусгай хэрэгцээнд авах санал, зөвлөмж өгсөн. Сумдын ИТХ хуралдаж асуудлыг хэлэлцэн шийдвэрлэсэн, арчлалт, хамгаалалтын зардлыг орон нутгийн төсвөөс шийдэх саналыг гаргасан, Аймаг, сумын ИТХ-аар хөрөнгө шийдвэрлүүлэх асуудал түр хойшлогдоод байна. 2023 онд Баруун-Урт сумын Нисэх буудлын хамгаалалтын зурвас тогтоох чиглэлээр аймгийн ГХБХБГ, Нисэх буудалтай уулзалт зохион байгуулсан. ГХБХБГ-аас зурвасын газрын хэмжээг цахим программд хянан баталгаажуулалтын ажил хийгдсэн, Нисэх буудлын хамгаалалтын бүс нь аймгийн төвийн суурьшлын бүсэд бүхэлдээ орж давхцаж байгаа учраас аймгийн ГХБХБГ-ын мэдээллийн нэгдсэн цахим программд нисэхийн зурвас газрын хэмжээг хянан баталгаажуулалт хийж оруулсан тохиолдолд аймгийн төв Баруун-Урт суманд хот төлөвлөлт, газар	70%
389	6.2.5. Хот, сум хоорондын зорчигч тээврийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулна.	2. Хот, сум хоорондын зорчигч тээврийн үйлчилгээг сайжруулах	2021 - 2024	2	Үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжийн түвшин /1-5 оноо/	-	3	Улс хоорондын ачаа тээвэрлэх зөвшөөрөлтэй 6 аж ахуй нэгж байна. Хот хоорондын зорчигч тээвэрлэгч "Хараацайн жигүүр", "Аж мянган", "Дарьганга-Өртөө" зэрэг аж ахуй нэгжийн тээвэрлэлтийн тайлан мэдээг аймгийн Автотээврийн төв хариуцан гаргаж "Автотээврийн үндэсний төв" ААТӨҮГ-т тайлагнан ажиллахын зэрэгцээ улирал тутам ЗТХЯаманд цаг хугацаанд нь өгч ажиллаж байна. Аймгийн төвөөс сумдын чиглэлд зорчигч тээврийн үйлчилгээ эрхлэх зөвшөөрөлтэй аж ахуй нэгж байхгүй байна. Хот хоорондын зорчигч тээврийн чиглэл: • Сү.Эрдэнэцагаан-Улаанбаатар • Сү.Дарьганга-Улаанбаатар • Сү.Баруун-Урт-Улаанбаатар Улс хоорондын зорчигч тээврийн чиглэл: • Сү.Эрдэнэцагаан – Улиастай балгас Хүрсэн түвшин : 3	100%
390	6.2.6. Өсөн нэмэгдэж буй хэрэгцээтэй уялдуулан цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг өргөтгөнө.	2. Уулбаян сумын 35кВ-ын ЦДАШ-ын АС-70 хөнгөн цагаан дамжуулагчийг АС-95 болгон өргөтгөх	2023 - 2024		өргөтгөсөн ЦДАШ-ын урт /км/	-	80	Ажлын зураг төслийг ОНХС-ын хөрөнгөөр гүйцэтгэхээр төлөвлөн ажиллаж байна. Уулбаян сум 2022 онд өмчлөлийн 22 айлын газар олгосонтой холбоотойгоор тус газарт 0,4кв-ын 8 тулгууртай шугам татсан Хүрсэн түвшин : 80	50%

[illegible]